

EVEREST TRANSPORT INC.

We are Hiring

Company Drivers

For team 65 cents per mile+Safety Bonus.
For Single Driver Run 55 cents per mile.
For Team 65 cents per mile+safety bonus.
Call, Goldy Ph: 260-797-1122

BUYING OR SELLING A HOME IN MICHIGAN

734-330-7933
734-459-1010
gary@soldbysingh.com
soldbysingh.com

RE/MAX CLASSIC

7 Offices to better Serve YOU!
Plymouth • Novi • Canton • Farmington Hills
Milford • Commerce Twp • Bloomfield Hills

Gurjeet Singh (Realtor)

BEST REAL ESTATE PACKAGE

Home Buying & Selling in Michigan
Residential & Commercial Loans
Home Improvement & Renovation

Vikram Jit Singh
Loan Officer (NMLS# 1485377)
Sinar Mortgage (NMLS# 68437)

Malika Puri
Real Estate Agent

Loans Available in 26 States
CALL 734.709.9200

Nineteenth Year of Publication **ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ** **Price 50¢** **Email: punjabtimes1@gmail.com**
ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰ **www.punjabtimesusa.com**

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 19, Issue 17, April 28, 2018 20451 N. Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਕੈਪਟਨ ਦੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਹੋਰ ਵਧੀਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਯਾਤਰੀ ਜਥਾ ਵੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ

ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਨਾਲ ਬਗ਼ਾਵਤੀ ਸੁਰ ਉਚੀ ਉਠੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ): ਸੱਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਸਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਵਾਧੇ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਨਵੀਂ ਮੁਸੀਬਤ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦੀ ਝਾਕ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਅਸਤੀਫੇ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਨਾਰਾਜ਼ ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਓ.ਬੀ.ਸੀ. ਵਿਧਾਇਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਕੋਲ ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲੈ ਕੇ ਪੁੱਜ ਗਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਵੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚੋਂ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦਾ ਝੰਡਾ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ, ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਵੇਰਕਾ, ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਗਿਲਜੀਆਂ, ਰਣਦੀਪ ਨਾਭਾ, ਨਵਤੇਜ ਚੀਮਾ, ਨੱਥੂ ਰਾਮ, ਸੁਰਜੀਤ ਧੀਮਾਨ ਅਤੇ ਗੁਰਕੀਰਤ ਕੋਟਲੀ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਧਾਇਕ ਨਵੇਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਸਮਾਗਮ ਤੋਂ ਵੀ ਦੂਰ ਰਹੇ। ਬਗ਼ਾਵਤ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਗਿਲਜੀਆਂ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧੀਮਾਨ ਅਤੇ ਨੱਥੂ ਰਾਮ ਨੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਕੇ ਕੀਤੀ।

ਉਧਰ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਘੇਰਾ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਵੱਡੀ ਸਿਰਦਰਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪਾਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕੈਬਨਿਟ ਵਿਚ ਨੌਂ ਨਵੇਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ

ਰੁੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਚੇਅਰਮੈਨੀਆਂ ਦੇ ਗੱਢੇ

ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਰੁੱਸਿਆਂ ਦੇ ਗਿਲੇ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਚੇਅਰਮੈਨੀਆਂ ਦੇ ਗੱਢੇ ਦੇਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਛਿੱਤੀ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੀ ਦੌੜ ਦਾ ਬੋਝ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਸਿਰ ਹੀ ਪਏਗਾ। ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਪੱਖ ਵੀ ਦੇਖ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਚੇਅਰਮੈਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨਾ ਮਿਲ ਜਾਏ। ਇਹ ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਟਿਕਟਾਂ ਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਚੇਅਰਮੈਨੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਵੀ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਸਿਰਦਰਦੀ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਕੀਤੇ ਜਾਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 91ਵੀਂ ਸੋਧ ਮੁਤਾਬਕ 15 ਫੀਸਦੀ ਨੂੰ ਹੀ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦਾ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਕੈਬਨਿਟ ਵਿਚ ਸੱਜਰੇ ਵਾਧੇ ਨਾਲ ਇਹ ਹੱਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ 15 ਫੀਸਦੀ ਨੂੰ ਟੱਪ ਗਈ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮਾਰਚ ਮਹੀਨੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ 7 ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਦੋ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀਆਂ

ਨੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਪਿਛਲਾ ਲਗਭਗ ਇਕ ਸਾਲ ਕੈਪਟਨ 9 ਮੰਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਉਂਦੇ ਰਹੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ 42 ਵਿਭਾਗ ਸਨ। ਇਕ ਸੀਮਤ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇੰਨੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਸਕਣਾ ਲਗਭਗ ਅਸੰਭਵ ਸੀ ਪਰ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਹਿਚਕਿਚਾਹਟ ਵੇਖੀ ਗਈ, (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 ਉਤੇ)

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਿੱਖ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰੀ ਜਥੇ ਵਿਚੋਂ 'ਗਾਇਬ' ਹੋਏ ਦੋ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਉਲਝਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਾਪਰੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਗੁਰਧਾਮਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਭੇਜੇ ਜਾਂਦੇ ਜਥਿਆਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਕਸ ਨੂੰ ਵੀ ਦਾਗਦਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਬਾਰੇ ਹੋਏ ਖੁਲਾਸੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਹੋਰਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਭੇਜੇ ਜਾਂਦੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਜਥਿਆਂ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ

ਕਰ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਨਿਕਾਹ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਔਰਤ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਹਲਕੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਵੱਲੋਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਉਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉਤੇ ਵਾਇਰਲ ਹੋਈ ਵੀਡੀਓ ਵਿਚ ਗੜ੍ਹਸ਼ੰਕਰ ਵਾਸੀ ਕਿਰਨ ਬਾਲਾ ਮੰਨ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੱਸ ਨਾ ਚੱਲਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਬਣ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਰਾਹੀਂ

ਅਤਿੱਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਮੁਢਲੀ ਜਾਂਚ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਥਾਂ ਹਰ ਗਿਲੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪੁੱਜਣਾ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਜਥੇ ਵਿਚੋਂ ਗਾਇਬ ਹੋਈ ਮਹਿਲਾ ਕਿਰਨ ਬਾਲਾ ਦਾ ਮਕਸਦ ਆਪਣੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਔਰਤ ਨੇ ਧਰਮ ਤਬਦੀਲ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਵੀਡੀਓ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਆਜ਼ਮ ਮੁਹੰਮਦ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾਉਂਦੀ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜਥੇ ਵਿਚੋਂ ਗਾਇਬ ਹੋਏ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਦਾ ਮਕਸਦ ਕਾਫੀ ਹੈਰਾਨੀ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 ਉਤੇ)

ਜੁਲਾਈ - ਅਗਸਤ 2018

High Season Sale

ਦਿੱਲੀ \$855
ਟੈਕਸ ਸਮੇਤ

734 838 9998

24 ਘੰਟੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ

WorldWide Travel
www.fly2world.com
866 66 INDIA
4 6 3 4 2

Fares shown are for July 10th to Dec 7th 2018 departure from Detroit and may change without notice. please call for more details. Other conditions apply.

COLDWELL BANKER

Thinking Real Estate?

Residential Brokerage

Taj Home Group

BUYERS we'll find the right home for you.
We have a common goal: Making you a homeowner.
SELLERS we know your local markets

Allow us to list your home for a quick sale.

GURDEEP KAHLON
224-409-4042
iShowHomes@yahoo.com

PRADEEP SINGH
847-322-5832
iShowHomes@Yahoo.com

20 S. Roselle Rd., Schaumburg, IL 60193

ਔਲਖ ਵਲੋਂ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗਾਂ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨਾ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ: ਭਾਈ ਲੌਗੋਵਾਲ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬੀ ਹੈਰੀਟੇਜ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ (ਪੀ. ਐਚ. ਓ.) ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਬਾਨੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਔਲਖ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਗੋਵਾਲ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰ ਕੇ ਜਿਥੇ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗਾਂ 'ਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ

ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਥੇ ਹਰ ਸਾਲ ਸੂਬੇ 'ਚ 12 ਸਤੰਬਰ ਦਾ ਦਿਨ ਸਾਰਾਗੜ੍ਹੀ ਜੰਗ ਦੇ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਈ ਲੌਗੋਵਾਲ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਪਛਾਣ ਸਬੰਧੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਭਾਈ

ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਸਿੱਖ ਵਾਰੀਅਰਜ਼ ਇਨ ਵਰਲਡ ਵਾਰਜ਼' ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਸਬੰਧੀ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਇਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੌਰਾਨ ਸ. ਔਲਖ ਨੇ ਭਾਈ ਲੌਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਸਿੱਖ ਪਛਾਣ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸੇ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ ਕਿ ਵਰਜੀਨੀਆ ਸਟੇਟ ਵਲੋਂ ਸਾਰਾਗੜ੍ਹੀ ਜੰਗ ਸਬੰਧੀ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਤੇ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਸਾਰਾਗੜ੍ਹੀ ਜੰਗ ਦੇ 21 ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ

ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਹਾਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ. ਔਲਖ ਦਾ ਸਿਰੋਪਾਓ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੁਸਤਕ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ 'ਚ ਰੱਖਣ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੇਦਾਂਤੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਭਾਈ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਾ, ਬੀਬੀ ਕਿਰਨਜੋਤ ਕੌਰ, ਮੰਗਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਪਤਖੇਤੀ, ਭਾਈ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਅਭਿਲਾਸ਼ੀ ਅਤੇ ਨਿਜੀ ਸਹਾਇਕ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਜਾਂਚ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ

ਲੰਡਨ: ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਜੈਰੇਮੀ ਕੋਰਬਿਨ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ 1984 ਵਿਚ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਸਬੰਧੀ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਗਾਰਡੀਅਨ ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਕੋਰਬਿਨ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਗਲੇ ਚੋਣ ਮਨੋਰਥ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਜੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ਤਾਂ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣਾ ਵਾਅਦਾ ਨਿਭਾਵੇਗੀ।

ਸਿੱਖ ਦੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਾਰਗਰੇਟ ਥੈਚਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਲਈ ਇਕ ਸਪੈਸ਼ਲ ਏਅਰ ਸਰਵਿਸ ਅਫਸਰ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਭੇਜਿਆ ਸੀ।

2014 ਵਿਚ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਰਕਾਰ 30 ਸਾਲਾ ਨੇਮ ਤਹਿਤ ਗੁਪਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਰਤਾਨੀਆ ਨੇ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤੀ ਬਲਾਂ ਨੂੰ ਫੌਜੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਦੀਪਿਕਾ ਤੇ ਕੋਹਲੀ 'ਟਾਈਮ' ਸੂਚੀ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਕੈਬ ਸਰਵਿਸ ਪ੍ਰੋਵਾਈਡਰ ਕੰਪਨੀ ਹਨ। ਓਲਾ ਦੇ ਸਹਿ-ਸੰਸਥਾਪਕ ਭਾਵੀਸ਼ ਅਗਰਵਾਲ, ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਅਦਾਕਾਰਾ ਦੀਪਿਕਾ ਪਾਦੂਕੋਣ, ਕ੍ਰਿਕਟਰ ਵਿਰਾਟ ਕੋਹਲੀ ਤੇ

ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਸੂਚੀ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹਨ

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜੰਮੇ ਮਾਈਕ੍ਰੋਸਾਫਟ ਦੇ ਸੀ.ਈ.ਓ. ਸੱਤਿਆ ਨਡੇਲਾ ਟਾਈਮ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੀ ਇਸ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ 100 ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹਸਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਮਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਦੀ ਸੂਚੀ 'ਚ ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਅਦਾਕਾਰਾ ਨਿਕੋਲ ਕਿਡਮੈਨ, ਅਦਾਕਾਰਾ ਗੈਲ ਗਡੋਟ, ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਹੈਰੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗੋਤਰ ਮੇਗਨ ਮਾਰਕੇਲ, ਲੰਡਨ ਦੇ ਮੇਅਰ ਸਾਦਿਕ ਖਾਨ, ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ, ਜਪਾਨੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਿੰਜੋ ਆਬੇ, ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਸਟਿਨ ਟਰੂਡੋ, ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਦੇ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਮੁਹੰਮਦ ਬਿਨ ਸਲਮਾਨ, ਚੀਨੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ਼ੀ ਜਿਨਪਿੰਗ, ਉਤਰ ਕੋਰੀਆ ਦੇ ਨੇਤਾ ਕਿਮ ਜੋਂਗ ਉਨ, ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਲਿਓ ਵਰਾਡਰ, ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ ਤੇ ਗਾਇਕਾ ਰਿਹਾਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

Drivers Wanted

For Ngl Out Of Clinton Township, Michigan

Pays 50c Single, 55c Team

Empty Loaded. from California to hook & drop in Joplin, MO or Des Moines, IA. Hook & Drop In Michigan & Joplin, MO or Des Moines, IA. Weekly Home.

Minimum 2 Years Experience Required. Automatic Trucks

Call, Ajay Parmar Ph: 440-334-7318 Or
Prince Parmar Ph: 425-362-4592

Nataraj Gold Lines DBA NGL

44543 N Gratiot, Clinton Twp, MI 48038 Fax: 216-763-0496

India Palace

Restaurant - Fine Indian Cuisine

4213 Lafayette Road, Indianapolis, IN (Ph: 317-298-0773)

(Just North of Georgetown and Lafayette Roads)

UNDER NEW MANAGEMENT

Open Daily Lunch Buffett 11 am to 3 pm

Dinner

Monday-Friday 4:30 pm to 10 pm

Saturday Dinner 2:30 pm to 10 pm

Sunday Dinner 2:30 pm to 9:30 pm

Banquet Hall Available
Up to 650 People

We do private party's & catering at your home or business.

Call, Lakhvir S. Johal

Ph: 317-709-7800

www.indianpalaceindy.com

ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ

ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ

ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ

ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ

Now Open

1480 N State Road 1, Cambridge City, IN 47327.

Diesel/Gas

Indiana

70

Exit 137

ਟਰੱਕਾਂ ਵਾਲੇ ਭਰਾਵਾਂ ਲਈ
ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ

ਇਥੇ ਮੰਜਿਆਂ ਉਪਰ ਬੈਠਕੇ ਖਾਓ-ਪੀਓ ਅਤੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੋ...
ਸਵਾਦ ਅਤੇ ਮਾਹੌਲ, ਜਿਵੇਂ ਆਪਣਾ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਘਰ ਦੀ...

ਸਹੂਲਤਾਂ

ਕੀਮਤਾਂ ਬਹੁਤ
ਹੀ ਵਾਜਬ!

ਪੰਜਾਬੀ ਢਾਬਾ

ਸਸਤਾ ਡੀਜ਼ਲ

Liquor, Beer & Wine

truck repair,
new showers, scale.

Free Buffet
over 100 gallons

open 6am to midnight

Phone: 765-478-6300

ਨਿਰਵਿਘਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੇ 19ਵੇਂ ਸਾਲ 'ਚ (ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ 2000-2018)
ਬੇਲਾਗ, ਬੇਬਾਕ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਮੁੱਦਈ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੀ
18ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮੌਕੇ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਭਰੀ ਇਕ ਸ਼ਾਮ

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਾਈਟ’

5 ਮਈ 2018 ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਸ਼ਾਮੀ 6:30 ਵਜੇ

Atlantis Banquets

1273 N. Rand Road,
Arlington Heights, IL 60004

ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ

ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ

ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ
ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੁਲਾਰੇ

ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਪ੍ਰਿੰ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ

ਗਾਇਕ ਤਾਰਾ
ਮੁਲਤਾਨੀ ਅਤੇ
ਹਰਪਾਲ ਲਾਡੀ ਗੀਤਾਂ
ਦੀ ਛਹਿਬਰ ਲਾਉਣਗੇ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਸਵਰਨਜੀਤ
ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ

ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ
ਗਾਖਲ

ਡਾ. ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਸੰਧੂ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ
(ਨਿੱਕੀ) ਸੇਖੋਂ

ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ
ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ

ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ
ਦਿਓਲ

ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ

ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ

ਰਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ

ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ

ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ

ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਜੱਸੀ ਗਿੱਲ

ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ

ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ

ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Published simultaneously from Chicago, California & New York.

Ph: 847-359-0746

e-mail: punjabtimes1@gmail.com
website: www.punjabtimesusa.com

ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਿੱਟੂ ਦੀ ਮੌਤ ਸ਼ੱਕੀ ਕਰਾਰ

ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਨਿਆਇਕ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ

ਪਟਿਆਲਾ: ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਫੋਰਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਿੰਟੂ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਅਚਨਚੇਤੀ ਮੌਤ ਉੱਤੇ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਉਂਗਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਸਮੇਤ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਅਤੇ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਮਿੰਟੂ ਦੀ ਅਚਨਚੇਤੀ ਮੌਤ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਦਸ਼ੇ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਕਈ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਰੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਅਚਨਚੇਤੀ ਮੌਤ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਾਇਆ ਹੈ।

ਦਲ ਥਾਲਸਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਟੂ ਦੀ ਮੌਤ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਤਖਤ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਿਟੂ ਦੀ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਣ ਨਾਲ ਹੋਈ ਮੌਤ ਉਤੋਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਆਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਕਨਸੇਆਂ

ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿੰਟੂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਦੱਸ ਦਈਏ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਿੰਟੂ ਦੀ ਦਿਲ ਦਾ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਤ ਵਿਗੜਨ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਰਾਜਿੰਦਰਾ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਆਂਦਾ

ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਜੇਲ੍ਹ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਰਾਜਨ ਕਪੂਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਟੂ 4 ਜਨਵਰੀ 2017 ਤੋਂ ਪਟਿਆਲਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਛੇ ਸੱਤ ਵਾਰ ਹਸਪਤਾਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸੀਨੇ ਵਿਚ ਤਕਲੀਫ਼ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚਲੇ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਚੈਕ ਕੀਤਾ ਤੇ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਮੰਗੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਿੱਟੂ ਦੀ ਮੌਤ ਉਤੇ ਅਫ਼ਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਮੰਗੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦਿਲ ਦੇ ਦੌਰੇ ਨਾਲ ਹੋਈ ਦੱਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਖ਼ਦਸ਼ਿਆਂ ਤਹਿਤ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

19 ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਬਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ ਮਿੰਟੂ

ਪਟਿਆਲਾ: ਰਹਸਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਿੱਟੂ ਖਿਲਾਫ਼ 19 ਕੇਸ ਦਰਜ ਸਨ। ਉਹ ਪੰਜ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ ਤੇ ਛੇ ਕੇਸਾਂ 'ਚ ਚਲਾਨ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚਲੇ ਕੇਸ ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਨਾਭਾ ਜੇਲ੍ਹ ਕਾਂਡ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਪਟਿਆਲਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਚੱਲਦੀ ਹੈ। ਰਵਿੰਦਰ ਗੁਸਾਈਂ ਕਤਲ ਕੇਸ ਸਮੇਤ ਇਕ ਇਰਾਦਾ ਕਤਲ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਐਨ.ਆਈ.ਏ. ਕੋਲ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿੱਟੂ ਬਰੀ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਾਭਾ ਗੈਸ ਬੋਟਲਿੰਗ ਪਲਾਂਟ ਬੰਬ ਕਾਂਡ ਸਮੇਤ ਦੋ ਨਾਭਾ, ਦੋ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੇ ਇਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਕੇਸ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਛੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਫੇਰ ਰਾਜਿੰਦਰਾ ਹਸਪਤਾਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਹਸਪਤਾਲ ਪੁੱਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ।

ਪੁਲਿਸ ਰਿਕਾਰਡ ਮੁਤਾਬਕ ਜਿਲ੍ਹਾ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਡੱਲੀ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਸੀ। 2014 ਵਿਚ ਥਾਈਲੈਂਡ ਵਿਚ ਫੜੇ ਜਾਣ ਉਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਥੇ ਗੈਸ ਬੋਟਲਿੰਗ ਪਲਾਂਟ ਨਾਭਾ ਨੇੜੇ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਬਾ ਵੱਲੋਂ ‘ਬੰਬ ਫਿੱਟ ਕਰਨ’ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਾਭਾ ਵਿਚ ਹੀ

ਉਸ ਖਿਲਾਫ਼ ਇਕ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵੀ ਦਰਜ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਮਿੰਟੂ 27 ਨਵੰਬਰ 2016 ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਨਾਭਾ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਹਮਲਾ ਕਰ ਕੇ ਕਈ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਨੇ ਵਿੱਕੀ ਗੌਂਡਰ ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਤ ਛੇ ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਛੁਡਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਪਛਾਣ ਛੁਪਾਉਣ ਲਈ ਦਾੜ੍ਹੀ ਕੇਸ ਕਟਵਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਉਸੇ ਰਾਤ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਲ੍ਹ ਕਾਂਡ ਵਾਲਾ ਕੇਸ ਪਟਿਆਲਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕਾਲੇ ਦੌਰ ਦੀ ਬੁਰਛਾਗਰਦੀ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਪੁਲਿਸ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਾਲੇ ਦੌਰ ਦੌਰਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਅਤੇ ਖਾੜਕੂਆਂ ਬਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸੂਬਾਈ ਪੁਲਿਸ ਆਨਾਕਾਨੀ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਮੰਗੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਸਿਰਫ ਇਕ ਜਿਲ੍ਹੇ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਹਾਤੀ) ਦੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਨੇ ਹੀ ਖਾੜਕੂਆਂ ਅਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਸਬੰਧੀ ਅੰਕੜੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਹੋਰਨਾਂ ਜਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀਆਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਚੋਰ ਮੋਰੀਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਕੋਰਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਹ ਸੂਚਨਾ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ 'ਹੈਲਪ' ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਪਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਿੱਤਣਾ ਵੱਲੋਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਿੱਤਣਾ ਵੱਲੋਂ ਸੂਚਨਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਦਫਤਰ ਅਤੇ ਕਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਦਫਤਰਾਂ ਦੇ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਦਿਹਾਤੀ)

25 ਹਜ਼ਾਰ ਨਿਰਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਤਲ

ਕਈ ਰਾਜਸੀ ਅੰਗੂਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕਾਲੇ ਦੌਰ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲੜਾ ਨੇ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸਮਸ਼ਾਨਘਾਟਾਂ ਵਿਚ ਹੀ 2087 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਲਾਵਾਰਸ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਸਸਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਨਸਨੀਖੇਜ ਖੁਲਾਸਿਆਂ ਕਾਰਨ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲੜਾ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਨ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋਣੇ ਪਏ ਸਨ।

ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦੌਰ ਦੌਰਾਨ ਮਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਸੰਖੀ ਜੋ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਜਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਥਾਣਾ ਲੋਪੋਕੋ, ਮਜੀਠਾ, ਘਰਿੰਡਾ, ਅਜਨਾਲਾ ਤੇ ਮਹਿਤਾ ਵਿਚ 1978 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1983 ਤੱਕ ਇਕ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਹੱਥੋਂ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ 1986 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1992 ਤੱਕ 70 ਆਮ ਲੋਕ ਅਤੇ ਦੋ ਅਤਿਵਾਦੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 1987 ਤੋਂ 1993 ਦੌਰਾਨ ਉਕਤ ਥਾਣਿਆਂ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ 50

ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੇ 24 ਅਤਿਵਾਦੀ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਸਾਲ 1984 ਵਿਚ 3 ਵਿਅਕਤੀ ਮਰੇ। ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਦੱਸਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪਰੈਲ 1978 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 31 ਮਈ 1984 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ 31 ਲੋਕ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਦਿਹਾਤੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੂਚਨਾ ਤੋਂ ਇਹ ਤੱਥ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਦਿਹਾਤੀ) ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਥਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾਂ ਤਾਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਫਿਰ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਪਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਿੱਤਣਾ ਵੱਲੋਂ ਸਾਲ 1978 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1993 ਤੱਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਹੱਥੋਂ ਹੋਈਆਂ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਬੰਧੀ ਤੱਥ ਮੰਗੇ ਗਏ ਸਨ। ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਦਫਤਰ ਅਤੇ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਵਿੰਗ ਨੇ ਤਾਂ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਕੋਰੀ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਹਰਜਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵੱਲੋਂ

ਬੱਸ ਪਰਮਿਟ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਤਲਬ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 13 ਹਜ਼ਾਰ ਬੱਸਾਂ ਦੇ ਪਰਮਿਟ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸਬੰਧੀ ਜਵਾਬ ਮੰਗਿਆ ਹੈ।

ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਵਿਜੇਅੰਤ ਟਰੈਵਲਜ਼ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਰਮਿਟਾਂ ਬਾਰੇ ਮਕੰਮਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ
ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਦਫਤਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਰਿਕਾਰਡ 20 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਾਲੇ ਦੌਰ ਦੌਰਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ

ਅਕਸਰ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਆਨਾਕਾਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਨਸ਼ਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਉੱਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਰਅਸਲ ਦੱਬੇ ਮੁਰਦੇ ਪੁੱਟਣ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਨੰਗੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੌਰ ਦੌਰਾਨ ਤੁਠੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵੀ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਭਾਗ ਪਰਦਾ ਪਾਈ ਰੱਖਣਾ ਜਾਹੰਦਾ ਹੈ।

ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰਾ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਖਤਰਾ

ਬਠਿੰਡਾ: ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਬੁਝੜ ਜੇਲ੍ਹ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰਾ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਐਸ.ਕੇ. ਜੈਨ ਸਣੇ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ 6 ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਹੀ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਘੜੇ ਜਾਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸ ਰਾਹੀਂ ਸਾਲ 2014 ਵਿਚ ਦਰਜ ਇਕ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਭਗਤਣ ਮੌਕੇ ਕਹੀ।

ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਕੇ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਤਾਰਾਂ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਨਾਂ ਲੈਂਦਿਆਂ ਜੇਲ੍ਹ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਐਸ.ਕੇ. ਜੈਨ, ਸਹਾਇਕ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਪ੍ਰਮੋਦ ਖੱਤਰੀ, ਜੈ ਕਿਸ਼ਨ ਹੈਡ ਵਾਰਡਨ, ਧਰਮਪਾਲ ਹੈਡ ਵਾਰਡਨ, ਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਵਾਰਡਨ ਅਤੇ ਡਾ. ਨੀਨਾ ਚੌਧਰੀ ਤੋਂ ਅਪਣੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਉਕਤ 6 ਅਧਿਕਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਗੇ।

ਕੈਪਟਨ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਦਾ ਡਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜ ਨਾਥ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੁੜ ਸਿਰ ਚੁੱਕ ਰਹੇ ਕੱਟੜਵਾਦ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਰਣਨੀਤੀ ਉਲੀਕਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਮਾਡਰਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸਿਜ਼ ਸਕੀਮ (ਐਮ.ਪੀ.ਐਫ. ਸਕੀਮ) ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਉੱਤੇ ਗੌਰ ਕਰਨ ਪ੍ਰਤੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜ ਨਥ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਇਥੇ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਭਰ ਰਹੇ ਕੱਟੜਵਾਦ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਵਿਆਪਕ ਰਣਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੈਨੇਡਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਅਮਰੀਕਾ, ਇਟਲੀ, ਜਰਮਨੀ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਗਰਮਖਿਆਲੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ

ਖੁਫੀਆ ਤੰਤਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉੱਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਭੰਗ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਵੀ

ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਕੱਟੜਵਾਦ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਅਪੀਲ

ਨੱਥ ਪਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ।
ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ
ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਦੇ
ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਮੰਗ
ਦੁਹਰਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਤੇ
ਅੱਠ ਉਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਤਰਜ਼ ਉੱਤੇ
ਐਮ.ਪੀ.ਐਫ. ਤਹਿਤ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ 'ਏ' ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਸੂਬੇ
ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇ ਕੇ 90:10 ਕੇਂਦਰ-ਸੂਬਾ
ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਵਿੱਤੀ ਮਦਦ ਦਿੱਤੀ
ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਦਸਤਾਰ ਬਾਰੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਭਖਿਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਦਸਤਾਰ ਸਬੰਧੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਟਿੱਪਣੀ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦਾ

ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਸਖਤ ਵਿਰੋਧ ਜਤਾਇਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਦਸਤਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਦਾ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਸਤਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦਸਤਾਰਧਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੈਲਮਟ ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ

ਸਾਈਕਲ ਐਂਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਹੈਲਮਟ ਪਹਿਨਣ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਾਈਕਲਿਸਟ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੁਰੀ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਹੈਲਮਟ ਪਹਿਨਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਕਿ ਕੀ ਦਸਤਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਿਰਫ ਸਿਰ ਢੱਕਣ ਦਾ ਇਕ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਸਿੱਖ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੇ ਦਸਤਾਰਾਂ ਸਜਾ ਕੇ ਹੀ ਯੁੱਧ ਲੜੇ ਸਨ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਤੇ ਫੌਜ ਮੁਖੀ ਵੀ ਸਿੱਖ ਵਿਅਕਤੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਦਸਤਾਰ ਸਬੰਧੀ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀਕੋ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਭਾਈ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜੱਜਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਸਤਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਮੰਦਭਾਗੀਆਂ ਹਨ। ਉਧਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ

ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਸਤਾਰ ਬਾਰੇ ਜੱਜ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਕਾਫੀ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਏ. ਬੋਡੇ ਤੇ ਐਲ.ਐਨ. ਰਾਓ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਪੁੱਛ ਲਿਆ ਕਿ ਕੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਦਸਤਾਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸਿਰ ਢੱਕਣ ਦਾ ਇਕ ਤਰੀਕਾ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਂ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਬਿਨਾ ਦਸਤਾਰ ਤੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡਦੇ ਹਨ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਪੁਰੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਆਰ.ਐਸ. ਸੂਰੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਫੌਜੀ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ ਹੈਲਮਟ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨਦੇ?

ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਸਤਾਰ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰਾਨਾ ਅਤੇ ਮੰਦਭਾਗਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪੋਤੀ 'ਤੇ ਵਹਿਸ਼ਤ ਢਾਹੁਣ ਵਾਲੀ ਦਾਦੀ ਨੂੰ ਕੈਦ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਚਾਰ ਸਾਲਾ ਪੋਤੀ ਦੇ ਗੁਪਤ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਸਾੜਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ 10 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਬਾਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਜੁਲਾਈ ਮਹੀਨੇ ਸਿਰਸਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਮੌਜੂਖੇੜਾ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ 55 ਸਾਲਾ ਮੁਲਜ਼ਮ ਕਮਲਾ ਨੂੰ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਰੂਹ ਕੰਬਾ ਦੇਣ ਦਾ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 17 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ।

ਮੁੱਦਾ ਕੇਂਦਰ ਕੋਲ ਲਿਜਾਵਾਂਗੇ: ਸੁਖਬੀਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਸਤਾਰ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਨਿਬੇੜਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਦਸਤਾਰ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਬਾਰੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਠੋਸ ਪੁੱਜੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ 9 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਝੰਡੀ ਵਾਲੀ ਕਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਲੰਮੀ ਉਡੀਕ ਪਿੱਛੋਂ ਆਖਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 9 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਝੰਡੀ ਵਾਲੀ ਕਾਰ ਮਿਲ ਗਈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਬਦਨੌਰ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਵਜ਼ਾਰਤ ਦੇ ਨੌਂ ਨਵੇਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਭਵਨ ਵਿਚ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਜੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਰੁਣਾ ਚੌਧਰੀ ਅਤੇ ਰਜ਼ੀਆ ਸੁਲਤਾਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਕੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਜੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਮੁਤਾਬਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ 19 ਵਿਭਾਗ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਦੋ-ਤਿੰਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਫੇਰ ਬਦਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਮਹਿਲਾ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਭਾਗ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਨਵੇਂ ਮੰਤਰੀ ਓ.ਪੀ. ਸੋਨੀ ਅਤੇ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਰਜ਼ੀਆ ਸੁਲਤਾਨਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘੂ, ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ, ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਧਰਮਸੇਤ, ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਹੀ ਵਿਭਾਗ ਰਹਿਣਗੇ, ਪਰ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਤ੍ਰਿਪਤ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੂੰ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਤੇ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਲ ਮਕਾਨ ਉਸਾਰੀ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਮ ਮਹਿੰਦਰਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਵਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਨ ਵਿਭਾਗ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸੋਨੀ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੈਨਾਨੀ ਵਿਭਾਗ, ਰਾਣਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਤੇ ਯੁਵਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਅਰੁਣਾ ਚੌਧਰੀ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਨਾਲ ਟਰਾਂਸਪੇਰੈਂਟ ਵਿਭਾਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਰਜ਼ੀਆ ਸੁਲਤਾਨਾ ਨੂੰ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਜਲ ਸਪਲਾਈ ਤੇ ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਨੂੰ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਭਾਗ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਸਰਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਲ, ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ, ਪਾਣੀ ਸੇਮੇ ਅਤੇ ਖਣਨ ਵਿਭਾਗ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗੜ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ, ਨਵਿਆਉਣਯੋਗ ਊਰਜਾ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘੂ ਨੂੰ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣ, ਡੋਅਰੀ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਕਿਰਤ

ਵਿਭਾਗ, ਵਿਜੇਇੰਦਰ ਸਿੰਗਲਾ ਨੂੰ ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ, ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਿਆਮ ਅਰੋੜਾ ਨੂੰ ਸਨਅਤ ਅਤੇ ਵਣਜ ਵਿਭਾਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਭੂਸ਼ਨ ਆਸ਼ੂ ਨੂੰ ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਖਪਤਕਾਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿਭਾਗ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਰਾਜ ਭਵਨ ਵਿਚ ਹੋਏ ਹਲਫਦਾਰੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀਨੀਅਰ ਵਿਧਾਇਕ ਓ.ਪੀ. ਸੋਨੀ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਣਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਤੇ ਫਿਰ ਤੀਜੇ ਤੇ ਚੌਥੇ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਮਹਿਲਾ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਰੁਣਾ ਚੌਧਰੀ ਤੇ ਰਜ਼ੀਆ ਸੁਲਤਾਨਾ ਨੂੰ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੋਂ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਜੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਈ ਗਈ। ਪੰਜਵੇਂ ਨੰਬਰ ਉੱਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਈ ਗਈ। ਛੇਵੇਂ ਨੰਬਰ ਉੱਤੇ ਮਾਝੇ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਸੁਖਬਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰੀਆ ਸੁੱਖ ਸਰਕਾਰੀਆ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਈ ਜਾਣੀ ਸੀ ਪਰ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗੜ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਰ ਇਸ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਮੁਹਾਲੀ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘੂ ਨੂੰ ਅੱਠਵੇਂ, ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਆਗੂ ਵਿਜੇਇੰਦਰ ਸਿੰਗਲਾ ਨੂੰ ਨੌਵੇਂ, ਫਿਰ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਿਆਮ ਅਰੋੜਾ ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਭਾਰਤ ਭੂਸ਼ਨ ਆਸ਼ੂ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਉਣ ਨਾਲ ਸਮਾਗਮ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ।

ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦਿਆਂ 9 ਨਵੇਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਤੈਅ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਸ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਫੌਰੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਫਿਲਹਾਲ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ।

ਹਿਮਾਚਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਤੋਂ ਮੰਗੀ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਰਾਇਲਟੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਕੋਲੋਂ ਆਪਣੇ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਰਾਇਲਟੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਰਜੇਈ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਿਮਾਚਲ ਸਰਕਾਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਯੂਟੀ ਵਿਚਲੇ ਆਪਣੇ 7.19 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰੀ ਕੱਸ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜੈ ਰਾਮ ਠਾਕੁਰ ਨੇ ਇਹ ਵੱਡੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਠਾਕੁਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਰਾਇਲਟੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਤਹਿਤ ਹਿਮਾਚਲ ਸਰਕਾਰ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਕੋਲੋਂ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਰਾਇਲਟੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਆਦਿ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਤੋਂ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਰਾਇਲਟੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਦੋਲਨ ਵਗੇਰਾ

ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲ ਹਿਮਾਚਲ ਦੇ ਵਧੀਆ ਸਬੰਧ ਹਨ। ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਵਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਕੋਲ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਉਣਗੇ ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਾ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਚਾਰਜੇਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਰਾਇਲਟੀ ਮੰਗ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਠਾਕੁਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਹਿਮਾਚਲ ਸਾਂਝੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਅਤੇ ਵੰਡ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਤੈਅ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਉਪਰ ਹਿਮਾਚਲ ਦਾ

7.19 ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਮਿਥਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਉਪਰਲੇ ਆਪਣੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਵੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੜ ਯਤਨ ਵਿੱਢਣਗੇ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਮੁੜ ਗਠਨ ਐਕਟ- 1966 ਤਹਿਤ ਯੂਟੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ 60 ਤੇ 40 ਫੀਸਦੀ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਕੋਟਾ ਹੈ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਤੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਖੋਰ ਕੇ ਨਾਮਾਤਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਠਾਕੁਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਖੜਾ ਬਿਆਸ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਬੋਰਡ (ਬੀ.ਬੀ.ਐਮ.ਬੀ.) ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵੀ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਹਿਮਾਚਲ ਨੂੰ ਰਾਇਲਟੀ ਮੰਗਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ: ਡਾ. ਗਾਂਧੀ

ਪਟਿਆਲਾ: ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਧਰਮਵੀਰ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਹਿਮਾਚਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਤਰਕ ਰਹਿਤ ਅਤੇ ਪਾਣੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਡਾ. ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਤਲੁਜ ਤੇ ਬਿਆਸ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਹਿ-ਰਿਪੇਰੀਅਨ ਸੂਬੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅੰਤਰਰਾਜੀ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀ ਝਗੜਾ ਕਾਨੂੰਨ 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ ਸੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਤਰਰਾਜੀ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਹਿ-ਰਿਪੇਰੀਅਨ ਸੂਬਾ ਦੂਜੇ ਸੂਬੇ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਦਾ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਮੰਗ ਸਕਦਾ। ਡਾ. ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸਲ ਧੱਕਾ ਅਤੇ ਲੁੱਟ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੁਣ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ ਇਮਤਿਹਾਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਚੋਣ ਵਾਅਦਿਆਂ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਰੋਹ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਹੁਣ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਹਾੜੀ ਦੀ ਫਸਲ ਨੂੰ ਬਿਲੇ ਲਾਉਣ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਖੋਖਲੇ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਫਸਲ ਦੀ ਚੁਕਾਈ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਣਕ ਦੇ ਅੰਬਾਰ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਟਨ ਕਣਕ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਰਹਿਮੋ-ਕਰਮ ਉੱਤੇ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਆਈ ਕਣਕ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਖਰੀਦ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਚੁਕਾਈ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਆ ਰਹੀ ਖੜੋਤ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਆੜੂਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਕੇਂਦਰੀ ਏਜੰਸੀ ਫੂਡ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ

ਹਾੜੀ ਦੀ ਫਸਲ ਨੂੰ ਬਿਲੇ ਲਾਉਣਾ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ

ਟਰੱਕ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵੀ ਸਮੱਸਿਆ

ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟਰੱਕ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਦੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਾਂ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਟਕਰਾਅ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਟਰੱਕ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਉੱਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਪਾਬੰਦੀ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਬਹੁਤੀਆਂ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਨਵੀਂ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਢੋਆ-ਢੁਆਈ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸ਼ੈਲਰ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਨੇ ਕਣਕ ਖਰੀਦਣ ਤੋਂ ਆਨਾ-ਕਾਨੀ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੀ ਫਸਲ ਧਾਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਦੀ ਹਾੜੀ ਦੀ ਫਸਲ ਸੂਬੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ

ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਵੱਡੀ ਮੁਸੀਬਤ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਉਧਰ, ਖਰਾਬ ਮੌਸਮ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਆੜੂਤੀਆਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਹੋਰ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਬਾਰਦਾਨੇ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਚੁਕਾਈ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸੈਂਕੜਾ ਆਉਂਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹੋਰ ਡੂੰਘਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕਣਕ ਦੀ ਚੁਕਾਈ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਫਸਲ ਢੇਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਵਾਢੀ ਦੇ ਕੰਮ 'ਚ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ੀ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਚੁਕਾਈ ਸਬੰਧੀ ਠੋਸ ਕਦਮ ਨਾ ਚੁੱਕੇ ਤਾਂ ਹਾਲਾਤ ਬਦਤਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਪਨਸਪ, ਪਨਗਰੇਨ, ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੋ ਅਤੇ ਮਾਰਕਫੈੱਡ ਆਦਿ ਏਜੰਸੀਆਂ ਖਰੀਦ

ਵਿਚ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਫੂਡ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (ਐਫ.ਸੀ.ਆਈ.) ਦੀ 20 ਕੁ ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਕਰੀਬ ਇਸ ਫਸਲ ਨੂੰ ਚੁੱਕਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਲਈ 21,179,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਨੇ 18,124 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੈਸ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਲਿਮਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਅਨਾਜ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਇਕ ਸੀਮਤ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਣਕ ਦੀ ਫਸਲ ਦੇ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿਚ ਆਉਣ ਨਾਲ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਪੈਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਟਰੱਕ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਹੋਰ ਵਿਗੜਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ।

Punjab TimesEstablished in 2000
19th Year in PublicationPublished every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746**Fax:847-705-9388**Email:punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com**Editor:**

Amolak Singh Jammu

Astt. Editors:Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh**Photographer**Kamaljit Singh Virdi
Ph. 847-502-2703**Our Columnists**Ashok Bhaura
Tarlochan Singh Dupalpur

Baljit Basi

Major Kular

Corrpondents**Detroit, MI**Rajinder Syan
734-261-0936**New York**Iqbal S. Jabowalia
917-375-6395Postmaster: Please send
address changes to Punjab Times,
20451 N. Plum Grove Rd., Palatine,
IL 60074**Distributed in:**California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Mississippi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky, Kansas.**ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ**
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 100 ਡਾਲਰ
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 450 ਡਾਲਰ**ਨੋਟ:** ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ
ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਾਪੇ
ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ
ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ
ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ
ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ
ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ
ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।**Disclaimer**The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.Sameway Punjab Times
does not necessarily endorses
the claims made in the
advertisements published in
Punjab Times.**All disputes subject to**
Chicago jurisdiction.

ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ
ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ
ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਕ ਅਮਰੀਕੀ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ
ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ
ਹੈ ਕਿ ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਐਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਪ੍ਰਬੰਧ
ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ
ਸਿੱਧਾ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ
ਸਮੇਂਤ ਕਰੀਬ ਸੱਤਰ ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕ ਐਚ-1ਬੀ
ਵੀਜ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ
ਕੋਲ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਓਬਾਮਾ
ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵੱਲੋਂ ਅਰੰਭ ਕੀਤੀ ਯੋਜਨਾ ਖਤਮ ਹੋ
ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਵੀਜ਼ੇ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਦਮੀਆਂ ਦੀਆਂ
ਪਤਨੀਆਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ।ਯੂ.ਐਸ. ਸਿਟੀਜਨਸ਼ਿਪ ਅਤੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ
ਸਰਵਿਸ (ਯੂ.ਐਸ.ਸੀ.ਆਈ.ਐਸ.) ਦੇ
ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਫਰਾਂਸਿਸ ਸਿਸਨਾ ਨੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ
ਚੁੱਕ ਗਰਾਸਲੇ ਨੂੰ ਇਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਦੱਸਿਆ
ਹੈ ਕਿ ਐਚ-1 ਵੀਜ਼ਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇਸ ਸਾਲਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਖਤਮ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਆਸ ਹੈ।
ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਦੀ
ਐਚ-4 ਵੀਜ਼ਾ ਵਿਚ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ
ਯੋਜਨਾ ਹੈ। ਐਚ-4 ਵੀਜ਼ਾ, ਐਚ-1 ਵੀਜ਼ਾ
ਹੋਲਡਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਭਾਰਤੀ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵੀਜ਼ਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ
ਵੱਧ ਲਾਭ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਪਿਛਲੇ
ਓਬਾਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ
ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਇਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਖਤਮ
ਕਰਨ ਦਾ ਇਛੁੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਲੀਲ
ਇਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ
ਖਤਮ ਹੋਣ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ
ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਮਿਲ ਸਕੇਗਾ।ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਸੁਰੇਸ਼ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ
ਐਚ-1 ਵੀਜ਼ਾ ਨਿਯਮ ਸਖਤ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ
ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ
ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕੋਲ ਮਾਮਲਾ
ਉਠਾਉਣਗੇ।

ਕੈਪਟਨ ਦੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਹੋਰ ਵਧੀਆਂ

*(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)*ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ
ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਲੰਮੀ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਹਲਫ ਲਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤੇ
ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧੜਿਆਂ
ਤੇ ਸੱਤਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ
ਨਾਲ ਇਕ ਖਾਸ ਵਸੋਂ ਵਰਗ ਦਾ ਵੋਟ ਬੈਂਕ
ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਇਸੇ ਨੀਤੀ ਦਾ ਸਿੱਟਾ
ਹੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਡਾ. ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਵੇਰਕਾ
ਦੀ ਥਾਂ ਪੱਕੀ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ
ਇਹ ਅਹੁਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਇੰਜ
ਹੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਾਲੇ ਰਾਕੇਸ਼ ਪਾਂਡੇ ਨਾਲ
ਵਾਪਰਿਆ।ਦੁਆਬਾ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕਲੌਤੇ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਏ
ਗਏ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਾਮ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਝੰਡੀ ਵਾਲੀ ਕਾਰ
ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਹੋਰ ਕਈ ਕਾਂਗਰਸੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ
ਸੁਪਨੇ ਤੋੜ ਦਿੱਤੇ। ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ
ਨੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਸੀਟ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਦੂਜੀ ਵਾਰ
ਵਿਧਾਇਕ ਬਣੇ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਾਮ ਅਰੋੜਾ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ

ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮਸਜਿਦ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਡਿਪਲੋਮੈਟ ਨੇ ਮੰਗੀ ਮੁਆਫੀ

ਲੰਡਨ: ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਇਕ ਡਿਪਲੋਮੈਟ
ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮਸਜਿਦ ਕਹਿਣ
ਬਾਅਦ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਉਪਜੇ ਰੋਹ ਅੱਗੇ
ਝੁਕਦਿਆਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗ ਲਈ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਅਤੇ
ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਦਫਤਰ ਦੇ ਅੰਡਰ ਸੈਕਟਰੀ
ਸਿਮੋਨ ਮੈਕਡੋਨਲਡ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਥਿਤ
ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਕ ਟਵੀਟ ਵਿਚ ‘ਗੋਲਡਨ
ਮਸਜਿਦ’ ਕਹਿਣ ਦੀ ਗੁਸਤਾਖੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ।
ਉਸ ਨੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਰਾਣੀ ਦੀ 1997 ਵਿਚ
ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਆਈ ਦੀ ਫੋਟੋ ਨੂੰ
ਇਕ ਮੋਮੈਂਟੋ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ
ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੋਲਡਨ ਮਸਜਿਦ
ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਗਲਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਣ ਉੱਤੇ
ਉਸ ਨੇ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਉੱਤੇ ਰੋਸ
ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ
ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ
ਨੌਕਰਸ਼ਾਹ ਦੇ ਰੁਤਬੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਅਤਿ ਗੰਭੀਰ
ਗਲਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮੁਆਫੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ
ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਵਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਿੱਲ
ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲਜਤਾਇਆ। ਰਾਹੁਲ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾ
ਦਿੱਕਤ ਦੁਆਬਾ ਦੇ ਦਲਿਤ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ
ਵਿਚ 34 ਫੀਸਦੀ ਦਲਿਤ ਆਬਾਦੀ ਹੈ। ਸਿਰਫ
ਦੁਆਬੇ ਵਿਚ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਦਾ 45 ਫੀਸਦੀ
ਦਲਿਤ ਵਸਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ
ਸੀ ਕਿ ਦੁਆਬਾ ਤੋਂ ਇਕ ਦਲਿਤ ਮੰਤਰੀ ਜ਼ਰੂਰ
ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਣਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਕੁੱਲ
21 ਵਿਧਾਇਕ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਲਮੀਕ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਯਾਤਰੀ ਜਥਾ ਵੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ

*(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)*ਵਾਲਾ ਹੈ। ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਉਰਦੂ ਅਖਬਾਰ
ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪਿੰਡ
ਨਿਰੰਜਨਪੁਰ ਵਾਸੀ 24 ਸਾਲਾ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਦਾ ਮਕਸਦ ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ ਰਸਤੇ ਇਰਾਨ,
ਤੁਰਕੀ ਤੇ ਫਿਰ ਯੂਰਪ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸੀ। ਦੱਸਿਆ
ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਨੌਜਵਾਨ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਦੀ
ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ‘ਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ 4-5
ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਥੋਂ ਪਿੰਡ ਪਰਤਿਆ ਸੀ।
ਉਸ ਨੇ ਹੁਣ ਯੂਰਪ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਦੀ
ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਉਹ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਰਹਿੰਦਿਆਂ
ਵੀ ਯੂਰਪ ਜਾਣ ਦੇ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਪਰ
ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੀ।ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਤਸਕਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ
ਇਕ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਨੇ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ
ਝਾਂਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ
‘ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਇਕ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਜੋ
ਉਸ ਨੂੰ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਲੈ ਕੇ ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ
ਵੱਲੋਂ ਇਰਾਨ ਤੇ ਤੁਰਕੀ ਪਹੁੰਚਾ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ
ਅਗਾਂਹ ਉਥੋਂ ਉਸ ਦਾ ਯੂਰਪ ਪਹੁੰਚਣਾ ਆਸਾਨ
ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਪਹੁੰਚਣ
‘ਤੇ ਉਕਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਟ ਨੂੰ 2
ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ, ਪਰ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ
ਸਖਤੀ ਉਸ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਰੋੜਾ ਬਣ ਗਈ। ਦੱਸ
ਦਈਏ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ
ਜਾਣ ਦੇ ਇੱਛੁਕ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਤੋਂ ਹਲਕਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ
ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਸਹਿਤ ਪਾਸਪੋਰਟਾਂ
ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੰਤ ਪਾਸਪੋਰਟ ਤੇ
ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਪੰਜਾਬ

ਟੋਰਾਂਟੋ ‘ਚ ਗੋਰੇ ਨੇ ਰਾਹਗੀਰਾਂ ‘ਤੇ ਚਾੜ੍ਹੀ ਵੈਨ, 10 ਹਲਾਕ

ਟੋਰਾਂਟੋ: ਇਕ ਸਿਰਫਿਰ ਗੋਰੇ ਨੇ ਟੋਰਾਂਟੋ
ਵਿਚ ਫੁਟਪਾਥ ਉੱਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਲੋਕਾਂ ‘ਤੇ ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੇ
ਵੈਨ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਦਰਤ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਹਾਦਸੇ
ਵਿਚ ਦਸ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ।ਇਹ ਹਾਦਸਾ ਜੀ-7 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਇਥੇ ਚੱਲ
ਰਹੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਾਲੇ ਕਾਨਫਰੰਸ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਦਸ
ਮੀਲ ਦੂਰ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ
ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁਲਜ਼ਮ
ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਲੇਕ ਮਿਨਾਸੀਅਨ ਵਜੋਂ
ਹੋਈ ਹੈ।ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਟੋਰਾਂਟੋ ਲਈ
ਕਾਲਾ ਦਿਨ ਗਰਦਾਨਿਆ ਹੈ। ਟਰਾਂਟੋ ਪੁਲਿਸ ਦੇ
ਮੁਖੀ ਮਾਰਕ ਸੈਂਡਰਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਦਸੇ ਦੀ
ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਾਣਬੁਝ ਕੇ
ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਤਾਬਕ 15 ਹੋਰ
ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖ਼ਮੀਆਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਲਿਜਾਇਆ
ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਦੀ ਹਾਲਤ ਗੰਭੀਰਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੌਕੇ ਉੱਤੇ ਪੁੱਜੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਵੈਨ
ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਐਲਿਕ ਮਿਨਾਸੀਅਨ
(25) ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ
ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਜੇ ਪੁਲਿਸ ਸਬੂਤ
ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰੇ ਪਿੱਛੇ ਦੋਸ਼ੀ
ਦਾ ਕੀ ਮੰਤਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ
ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ
ਜਾ ਰਿਹਾ।ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਬੰਦਾ
ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦੀ ਵੈਨ ਵਿਚ 60-70 ਕਿਲੋਮੀਟਰ
ਦੀ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ
ਸੜਕ ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਫੁੱਟਪਾਥ ਉੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ
ਉੱਤੇ ਵੈਨ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀ। ਸੜਕ ਉੱਤੇ ਖੂਨ ਨਾਲ
ਲੱਥਪਥ ਲੋਕ ਹਾਲ ਦੁਹਾਈ ਪਾ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ
ਡਰਾਈਵਰ ਵੈਨ ਨੂੰ ਭਜਾਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ
ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ
ਗੰਨਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ
ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਮੋਦੀ ਤੋਂ ਮੌਤ ਮੰਗੀ

ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ: ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਭਾਵਨਗਰ
ਜਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਬਿਜਲੀ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ
ਜ਼ਮੀਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦਾ 5000
ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ
ਇਕ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੀੜਤ
ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇੱਛੁਕ ਮੌਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ
ਮੰਗੀ ਹੈ।ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਲੜ ਰਹੀ ਜਥੇਬੰਦੀ
ਗੁਜਰਾਤ ਖੇਤਰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਮੁਕਾਮੀ
ਕਿਸਾਨ ਨਰਿੰਦਰਸਿੰਘ ਗੋਹਿਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ
12 ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ 5259 ਲੋਕਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ
ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ
ਹਨ, ਨੇ ‘ਇਛਾ ਮ੍ਰਿਤੁ’ ਮੰਗੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ
ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਉਹੀ ਖੇਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਰਾਜ
ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਪਾਵਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ
ਲਿਮਟਿਡ (ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ.ਐਲ.) ਜਬਰੀ ਖੋਹੀ ਜਾ
ਰਹੀ ਹੈ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ
ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਪੱਤਰ ਭਾਰਤ
ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਰਣਜੀਤ ਕਤਲ ਕੇਸ: ਖੱਟਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ
ਕੋਰਟ ਨੇ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ
ਰਹੀਮ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਡਰਾਈਵਰ ਖੱਟਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ
ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਨਵੇਂ
ਸਿਰਿਉਂ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਪਹਿਲਾਂ
ਬੀਤੇ ਸਾਲ 25 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.
ਜੱਜ ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਦਰਖਾਸਤ
ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਖੱਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਬਲਾਤਕਾਰ

ਕੇਸ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ
ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਕਤਲ ਕੇਸ ‘ਚ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੇ
ਰੋਲ ਬਾਰੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ
ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ।ਖੱਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ
ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ
ਬਿਆਨ ਡਰਾਏ-ਧਮਕਾਏ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਬਦਲਿਆ
ਸੀ ਅਤੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਬਹੁਤ
ਅਹਿਮੀਅਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ ਲਈ ਫਾਂਸੀ ਹੀ ਬਿਹਤਰ ਕਰਾਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਸਾਫ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ ਨੂੰ ਅਮਲ
ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਫਾਂਸੀ ਲਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹੀ ਬਿਹਤਰ ਹੈ। ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਗੋਲੀ ਮਾਰਨ ਜਾਂ
ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਟੀਕਾ ਲਾਉਣ ਜਿਨਾ ‘ਜ਼ਾਲਮਾਨਾ ਤੇ ਗੈਰ ਮਨੁੱਖੀ’ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਇਹ ਪੱਖ
ਇਕ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ
ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ
ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ

ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਪਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਸੁਰਗਵਾਸ

ਕੈਂਟ, ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ (ਬਿਊਰੋ): ਉਘੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਪਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਦਾ ਇਥੇ ਲੰਬੇ ਦਿਨੀਂ ਦਿਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਰੀਬ 71 ਸਾਲਾ ਸ. ਜੌਹਲ ਪਿੰਡ ਕਰੀਹਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਮਾਰਲਟ ਫਿਊਨਰਲ ਹੋਮ, ਕੈਂਟ ਸਿਟੀ ਵਿਖੇ

ਹੋਇਆ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ, ਦੋਸਤ-ਮਿਤਰ ਲੋਕਲ ਭਾਈਚਾਰਾ ਤੇ ਹਮਦਰਦ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚੇ।

ਸਵਰਗੀ ਜੌਹਲ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਸ.

ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਰੀਹਾ ਦੀ ਸੱਜੀ ਬਾਂਹ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਦੋਆਬਾ ਮਿਲਕ ਪਲਾਂਟ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੀ ਰਹੇ। ਉਹ 1980 ਤੋਂ 2015 ਤੱਕ ਯੂਥਾ ਸਿਟੀ (ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ) ਰਹੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਵੀ ਰਹੇ।

ਫਿਊਨਰਲ ਹੋਮ ਵਿਚ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ ਭੇਟ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਾਥੀ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਗੋਕੇ ਅਤੇ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ 'ਤੇ ਪੰਛੀ ਝਾਤ ਪਾਈ। ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੱਚਾ ਮਾਰਗ, ਐਬਰਨ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਜਿਥੇ ਭਾਈ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਥੇ ਨੇ ਵੈਰਾਗਮਈ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ. ਪਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਿਹਨਤੀ, ਨੇਕ, ਜਿੰਦਾ ਦਿਲ ਅਤੇ ਮਾਣਮੱਤੇ ਇਨਸਾਨ ਸਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਰੀਹਾ ਦੀ ਦਸਤਾਰਬੰਦੀ ਦੀ ਰਸਮ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਭਾਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਭੇਜਿਆ ਸੁਨੇਹਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਲੈਨਸਿੰਗ ਸਿਟੀ ਕੌਂਸਲ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਪਰੇਡ ਸਬੰਧੀ ਮਤਾ ਪਾਸ

ਲੈਨਸਿੰਗ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ (ਬਿਊਰੋ): ਲੈਨਸਿੰਗ ਦੀ ਸਿਟੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ 5 ਮਈ ਨੂੰ ਹੋ ਰਹੀ 14ਵੀਂ ਸਾਲਾਨਾ ਸਿੱਖ ਪਰੇਡ ਸਬੰਧੀ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ, ਇਹ ਸਿੱਖ ਪਰੇਡ ਹਰ ਸਾਲ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਰਗ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪਰੇਡ ਵਿਚ ਸਥਾਨਕ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਮੁੱਚੇ ਮਿਡਵੈਸਟ ਤੋਂ ਵੀ ਸੰਗਤ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਦੀ ਹੈ। ਪਰੇਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲਾ ਵੀ ਭਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਲੈਨਸਿੰਗ ਦੀ ਸਿਟੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਕੇਰੋਲ ਵੁੱਡ, ਉਪ ਮੁਖੀ ਜੋਡੀ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਅਤੇ ਕੌਂਸਲ ਮੈਂਬਰਾਂ-ਐਡਮ ਹੁਸੈਨ (ਵਾਰਡ 3), ਬਰਾਇਨ ਟੀ. ਜੈਕਸਨ (ਵਾਰਡ 4) ਤੇ ਕੈਥੀ ਡਨਬਰ, ਪੈਟਰੋਸੀਆ ਸਪਿਜਲੇ ਤੇ ਪੀਟਰ ਸਪੈਡਫੋਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਮੁਤਾਬਕ ਐਤਕੀਂ ਸਾਲਾਨਾ ਸਿੱਖ ਪਰੇਡ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਅਮੀਰ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਝਲਕਾਰੇ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਪੱਖੀ ਸੁਨੇਹੇ ਦਾ ਉਚੇਚਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸਮੁੱਚੇ ਸਮਾਜ ਤੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲੈਨਸਿੰਗ ਦੀ ਸਿਟੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਸਾਲਾਨਾ ਸਿੱਖ ਪਰੇਡ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦਾ ਅਗਾਊਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸਵੀਡਿਸ਼ ਨੋਬੇਲ ਅਕੈਡਮੀ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਵੱਲੋਂ ਅਸਤੀਫਾ

ਸਟਾਕਹੋਮ: ਸਵੀਡਿਸ਼ ਅਕੈਡਮੀ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਨੋਬੇਲ ਇਨਾਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਇਕ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਛੇ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਤੀਫਾ ਲੇਖਿਕਾ ਲੌਟਾ ਲੌਟਾਸ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੰਕਟ ਬੋਰਡ ਦੀ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਕੈਟਰੀਨਾ ਫਰੋਸਟਸਨ ਦੇ ਪਤੀ 'ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗਣ ਪਿੱਛੋਂ ਫਰੋਸਟਸਨ ਨੂੰ ਬਰਤਰਫ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

‘ਆਪ’ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਵਿੱਢੀ ਮੁਹਿੰਮ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸਪੈਸ਼ਲ ਕੈਟਾਗਰੀ ਸਟੇਟਸ (ਐਸ.ਸੀ.ਐਸ.) ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਜਿਥੇ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲੋਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਸਰਬ ਪਾਰਟੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸੱਦਾ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ‘ਆਪ’ ਨੇ ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ

ਸਬੰਧ ਮੰਤਰੀਆਂ ਹਰਸਿਮਰਤ ਕੌਰ ਬਾਦਲ ਤੇ ਵਿਜੈ ਸਾਂਪਲਾ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਮੰਗ ਨਾ ਮੰਨੀ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸੂਬੇ ਲਈ ਅਸਤੀਫਿਆਂ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੋਈ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ‘ਆਪ’ ਵਿਚੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਧਰਮਵੀਰ ਗਾਂਧੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉਪਰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ‘ਆਪ’ ਦੇ ਖਰਤ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਕੰਵਰ ਸੰਧੂ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ, ਵਿਧਾਇਕ ਮਾਸਟਰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੇ ਰੁਪਿੰਦਰ ਰੂਬੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ‘ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਰਾਜ’ ਦਾ ਦਰਜਾ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਤੇ 15ਵੇਂ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਹਵਾਲਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿਚ ਸੋਧਾਂ ਨਾ ਕੀਤੀਆਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 2.08 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਹੇਠ ਡੁੱਬਿਆ ਸੂਬਾ ਹੋਰ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਫਸ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸੰਧੂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਜੇਤਲੀ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਤਰਕਾਂ ਸਮੇਤ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਰਗੇ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਦਲੀਲ ਅਤੇ ਲੋੜ ਪੱਖੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇ 15ਵੇਂ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਹਵਾਲਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾ ਸੋਧੀਆਂ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉਪਰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਰਨਾਟਕ ਅਤੇ ਕੇਰਲਾ ਵਰਗੇ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸੱਟ ਵੱਜੇਗੀ।

ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਰਾਜ’ ਦਰਜਾ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ 5 ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਵਿਚ 3 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਪੂਰਾ ਉਤਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਹੱਦੀ ਰਾਜ ਹੈ ਤੇ ਉਥੇ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਢਾਂਚਾਗਤ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਪੱਛੜਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਆਪਣਾ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀ ਗੈਰ-ਰਿਪੇਰੀਅਨ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਸਿੰਜਾਈ ਲਈ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰ ਕੇ ਖੁਦ ਡੂੰਘੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਖਤਰੇ ਸਹੇੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਅੰਨ ਭੰਡਾਰ ਭਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਰਿਹਾ।

ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚਲੀ ਹਲਚਲ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਡੀਜੀਪੀਜ਼ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਕਲੇਸ਼ ਦਰਸਾ ਕੇ ਮਾਮਲੇ ਉਤੇ ਪਰਦਾ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਵੱਡੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ (ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.) ਕੋਲੋਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ।

Matrimonials

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Looking for a suitable match for US citizen Punjabi Khatri girl, 31 years, 5' 2", well settled, divorced. The boy must be willing to stay in/near Cleveland, Ohio. Contact: Nsaw2018@gmail.com

Wanted well settled Canadian/US citizen/green card holder boy for Jatt Sikh Kang Canadian PR girl 24 yrs, 5'-6", diploma electrical control systems, currently working as technical support in Toronto, only child. The boy should be a balance of modern and traditional values. Contact: WhatsApp 1-437-779-2765

ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ਦੀ ਲੋੜ

Wanted suitable educated US citizen/green card holder Punjabi Sikh woman 30-38 yrs, for Jatt Sikh Gill clean shaven Divorced man 39 yrs, 5'-7" US citizen, belongs to educated family from Punjab. Email: Sukhkaran1978@outlook.com

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Looking for a suitable beautiful educated US citizen/green card holder girl, at least 5'-6" or more, for Sikh clean shaven handsome boy 40 yrs, 6', US born MBA. Owns family established business. Cast no bar. Contact: 513-546-7246

Wanted suitable match for Jatt Sikh Pannu boy 27, 6'-1", Bachelor of Computer Science Engineering, Software Engineering Technician (Canada) post graduate, working on work permit in Winnipeg (Canada), Canadian PR in process. Contact, Ph: 204-915-5591 (Canada), 937-830-1877 (USA) or email: Er.pawandeep23@gmail.com, Pannupetroleum@gmail.com

Ramgariah family looking for a suitable Ramgariah match for their U. S. born son, Sr. Financial Analyst 34 years, 5'-10". Pl contact: jsnov1973@aol.com

To Advertise with Punjab Times Call: 847-359-0746

ਹਲਵਾਈ ਤੇ ਹੈਲਪਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਹਿਊਸਟਨ (ਟੈਕਸਸ) ਵਿਚ ਇਕ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਮਿਠਾਈਆਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰੀਗਰ ਅਤੇ ਹੈਲਪਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਬੰਦੇ ਲਈ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ, ਫੋਨ: 713-884-9547
ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਫੋਨ: 832-724-1635

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@live.com

Lowest Fares With Excellent Service

United Airlines
British Airways

For Emergency
Call anytime at
847-673-3825

Etihad, Air India,
KLM, Lufthansa,
Delta, Qatar Airlines.

EARLY BIRD SALE!!!!

Domestic fares
available

INDIAN BAZAAR

334 S. Emerson Ave., GREENWOOD, IN 46143

ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਗਰੋਸਰੀ ਤੇ ਮਿਠਾਈਆਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ

- ਖਾਣਾ ਸੁੱਧ ਵੈਸ਼ਨੋ, ਤਾਜ਼ਾ ਸਮੋਸੇ, ਚਾਟ, ਥਾਲੀ
- ਕੈਟਰਿੰਗ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
- ਵੱਡੇ ਆਰਡਰ ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਰੇਟ
- ਤਾਜ਼ਾ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਹਰ ਵੀਰਵਾਰ

ਇਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਓ, ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਤੁਸੀਂ ਖੁਦ ਹੀ ਆਓਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਿਟੀ 'ਚ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਰੇਟ 'ਤੇ ਮਿਲੇਗੀ।

ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਖੁੱਲ੍ਹਾ-ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ

ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਲਈ 10% ਛੋਟ

Ph: 317-534-5151, 916-524-0045

Desi Bazar

916 E. Main Street #118, Greenwood, IN, 46143
Tel: 317-888-2040, Fax: 317-887-6116

We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets

- FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY
- FRESH GOAT MEAT

10% off on all Gurudwara supplies and Religious programs!!

We Are Open 7 Days a Week

ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

ਬੱਚੀਆਂ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗੀ ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤ ਵਿਚ 12 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਮ ਨਾਥ ਕੋਵਿੰਦ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਗਰੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਹਿਤ 16 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਕਦਮ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਕਠੂਆ ਤੇ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਬੱਚੀਆਂ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਤੇ ਕਤਲਾਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਉਠੇ ਤਿੱਖੇ ਰੋਹ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਰੋਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਵੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਅਲੋਚਨਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਬਲਾਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਛੇਤੀ ਨਿਬੇੜੇ ਲਈ ਫਾਸਟ ਟਰੈਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨੇ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਅਪੀਲਾਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਨਿਬੇੜਨੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। 16 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਜਾਂ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ। ਅਜਿਹੇ ਬਲਾਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਤੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ 15 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਾ

ਹੋਵੇਗਾ।

ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਮੁਤਾਬਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਲਾਤਕਾਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ 7 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 10 ਸਾਲ ਕੈਦ ਬਾਮੁਸ਼ੱਕਤ

ਮਾਲੀਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਖਤਮ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਦਿੱਲੀ ਮਹਿਲਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਵਾਤੀ ਮਾਲੀਵਾਲ ਨੇ 10ਵੇਂ ਦਿਨ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਾਲੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਮ ਨਾਥ ਕੋਵਿੰਦ ਵੱਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਖਤਮ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਸਖਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 16 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੀ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਲਈ 10 ਤੋਂ 20 ਸਾਲ ਕੈਦ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੀ ਉਮਰ ਲਈ ਕੈਦ ਤੱਕ ਵੀ ਵਧਾਈ ਜਾ ਸਕੇਗੀ, ਤੇ 16 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੀ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਸਮੂਹਿਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਉੱਤੇ ਰਹਿੰਦੀ ਉਮਰ ਲਈ ਕੈਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ।

ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਮੁਤਾਬਕ 12 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੀ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਉੱਤੇ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ 20 ਸਾਲ ਕੈਦ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਹਿੰਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਕੈਦ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ-ਏ-ਮੌਤ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਇਹ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਰਾਹੀਂ ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਨਲ ਕੋਡ (ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.), ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਜਿਨਸੀ ਜੁਰਮ ਰੋਕੂ ਐਕਟ ਪੋਕਸੋ ਵਿਚ ਤਰਮੀਮ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਭਾਰਤ: ਹਰ 15 ਮਿੰਟਾਂ 'ਚ ਇਕ ਬੱਚਾ ਜਿਣਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨ (ਐਨ.ਜੀ.ਓ) ਚਾਈਲਡ ਰਾਈਟਸ ਐਂਡ ਯੂ (ਸੀ.ਆਰ.ਵਾਈ) ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿਚ 500 ਫੀਸਦੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਭਾਰਤ 'ਚ ਹਰ 15 ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਬੱਚਾ ਜਿਣਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚ ਬੱਚਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿਚੋਂ 50 ਫੀਸਦੀ ਸਿਰਫ 5 ਸੂਬਿਆਂ- ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿਚ 500 ਫੀਸਦੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ 2006 'ਚ ਪੀੜਤ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ 18,967 ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਇਹ ਅੰਕੜੇ 2016 ਵਿਚ 1,06, 958 ਤੱਕ ਅੱਪੜ ਗਏ। ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਇਹ ਵੀ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ 2016 ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਤਿਹਾਈ ਨੂੰ ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁਧ ਜੁਰਮਾਂ 'ਚ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਅੱਗੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 48 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜੁਰਮਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 12 ਹੈ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਉਨਾਓ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।

1530 ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵਿਚੋਂ 33 ਫੀਸਦੀ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 48 ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਔਰਤਾਂ ਉੱਤੇ ਅਤਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਬੂਲੀ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 12 ਹੈ। ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੇ 7 ਅਤੇ ਤ੍ਰਿਣਾਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ 6 ਆਗੂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੈ ਇੰਟਰਨੈਟ?

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਿਪਲਬ ਦੇਵ ਨੇ ਅਜੀਬੋ-ਗਰੀਬ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਇੰਟਰਨੈਟ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ

ਸੀ। ਭਾਵ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇੰਟਰਨੈਟ ਸੀ, ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਵੀ ਸੀ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਮੈਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਅਜਿਹੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਜਿਥੇ

ਗਲਤ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਡਾਰਵਿਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਗਿਆਨੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗਲਤ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਹਟਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਨਸਾਨ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਨਸਾਨ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਾਲੇਗਾਓਂ ਧਮਾਕਾ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪੁਰੋਹਿਤ ਨੂੰ ਰਾਹਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਾਲੇਗਾਓਂ ਧਮਾਕੇ 'ਚ ਆਪਣੇ ਹੀ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਸ਼੍ਰੀਕਾਂਤ ਪੁਰੋਹਿਤ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਰੋਕੂ ਐਕਟ (ਯੂ.ਏ.ਪੀ.ਏ.) ਤਹਿਤ ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕਰਨ ਮੌਕੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਪੁਰੋਹਿਤ ਨੇ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਦਾਇਰ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਚ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਤੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲ ਉਦੋਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕਿਸ ਹੋਰ ਪੱਛਮੀ ਮੁਲਕ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਭਾਰਤ ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇੰਟਰਨੈਟ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬਿਪਲਬ ਦੇਵ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਪੀ.ਡੀ.ਐਸ. ਦੀ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਦੌਰਾਨ ਆਖੀ। ਬਿਪਲਬ ਦੇਵ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਮੁਲਕ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸੰਜੇ ਨੇ ਪ੍ਰਿਤਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਲੜਾਈ ਬਾਰੇ ਸਭ ਕੁਝ ਦੱਸਿਆ

ਇੰਨੀ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਮੁਲਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਵਿਚ ਮੋਹਰੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।”ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਦੇ ਸੀ.ਐਮ. ਪਹਿਲੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਸੱਤਿਆਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਡਾਰਬਿਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ

ਨਰੋਦਾ ਪਾਟੀਆ ਕੇਸ: ਕੋਡਨਾਨੀ ਬਰੀ, ਬਜਰੰਗੀ ਸਣੇ 16 ਨੂੰ ਕੈਦ

ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ: ਸਾਲ 2002 ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਨਰੋਦਾ ਪਾਟੀਆ ਵਿਚ ਹੋਏ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਮਾਇਆ ਕੋਡਨਾਨੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਬਜਰੰਗੀ ਦਲ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਆਗੂ ਬਾਬੂ ਬਜਰੰਗੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਭੀੜ ਨੇ 97 ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਜਰੰਗੀ ਸਮੇਤ 13 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹਿਰਾਏ 32 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 18 ਨੂੰ ਬਰੀ

ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਵਿਧਾਇਕ ਸੀ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਨਰੋਦਾ ਪਾਟੀਆ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਉਹ ਸਾਜਿਸ਼ਕਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ 2007 ਵਿਚ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਨਰੋਦਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਗਈ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ 2009 ਵਿਚ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਕੋਡਨਾਨੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬਿਆਨ ਆਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਸਾਲ 2002 ਵਿਚ ਕੋਡਨਾਨੀ ਭਾਜਪਾ ਦੀ

ਸਹੀ ਸਮਾਂ

ਨਾਲ ਕਦੋਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਬਿਆਨ ਭੁਲੇਖੇ ਪਾਉ ਹਨ। ਕੋਡਨਾਨੀ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਵੀ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਮੁੱਢਲੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿਚ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਸ ਨੂੰ 2008 ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹਿਰਾਇਆ ਸੀ।

ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਰਾਸ਼: ਨਰੋਦਾ ਪਾਟੀਆ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਮਾਇਆ ਕੋਡਨਾਨੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਲੋਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਸਾਰੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹਨ।

ਤੇਜ਼ਾਬ ਹਮਲੇ ਲਈ 16 ਸਾਲ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ

ਲੰਡਨ: ਬਰਤਾਨਵੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਮੂਲ ਦੀ ਮਾਡਲ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਚਚੇਰੀ ਭੈਣ ਉੱਤੇ ਤੇਜ਼ਾਬੀ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ 16 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ।

ਮੁਜਰਮ ਜੌਹਨ ਟੋਮਲਿਨ (25) ਨੇ ਰੋਸ਼ਮ ਖਾਨ ਤੇ ਜਮੀਲ ਮੁਖ਼ਤਾਰ 'ਤੇ 21 ਜੂਨ 2017 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਤੇਜ਼ਾਬ ਸੁੱਟਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਪੂਰਬੀ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਬੈਕਟਨ ਵਿਚ ਇਕ ਕਾਰ ਵਿਚ ਟਰੈਫਿਕ ਲਾਈਟਾਂ ਉੱਤੇ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਦਿਨ ਖਾਨ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹਮਲਾਵਰ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਮਗਰੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।

ਸਿਆਸੀ 'ਖਤਾ' ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ ਨਿਆਂ ਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਅਜੋਕੀ ਹਾਲਤ

ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੰਸਦ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਸਦਨ ਰਾਜ ਸਭਾ 'ਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮੁੱਖ ਜੱਜ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਹਾਂਦੋਸ਼ ਦਾ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮਤੇ ਉੱਤੇ 7 ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ 64 ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਵਜ਼ਨ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਸਾਬਕਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਵੀ ਕਰਵਾਏ, ਜੋ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਹਾਊਸ ਤੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਏ ਸਨ। ਰਾਜ ਸਭਾ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਕੁਰਸੀ ਉੱਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਦੋ ਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੈਂਕਈਆ ਨਾਇਡੂ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸੇ ਨੇ ਲੈਣਾ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੇ ਜਿੰਨੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਲੀਡਰ ਉਸ ਤੋਂ ਦੁੱਗਣੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਮਤੇ ਨੂੰ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਆਖਰ ਮਤਾ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵੈਂਕਈਆ ਨਾਇਡੂ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਛੱਡਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਤੇ ਹੋਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਵੇਖਣੀ ਪਵੇਗੀ, ਤੇ ਮੰਨਣੀ ਵੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨੇ ਵਿਵਾਦ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅੱਜ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖ ਜੱਜ ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ ਬਾਰੇ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਹਨ, ਇੰਨੇ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜੱਜ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸੁਣੇ ਗਏ। ਇਸ ਸਾਲ ਜਨਵਰੀ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਖ ਜੱਜ ਉੱਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਮਿਸਾਲ ਸੀ। ਹੁਕਮਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਦਾ ਪੱਖ ਲਿਆ, ਪਰ ਉਸ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਬਾਰੇ ਵਿਵਾਦ ਛਿੱਤੇ। ਏਦਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਬਚ ਕੇ ਚੱਲਣ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਅਕਸ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਖੁਦ

ਪਾਸਾ ਵੱਟ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਹੁਣ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੱਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ। ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਪਾਰਟੀ ਤਾਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜੀ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਦੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਪਿਛੋਂ ਵੀ ਉਸ ਨਾਲ ਖੜੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗੀ, ਪਰ

ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ

ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਜਿੰਦਾਂ ਦੀ ਸਾਖ ਕਿਸੇ ਜੱਜ ਬਾਰੇ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕੀ।

ਦੂਜਾ ਪੱਖ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਹਾਂਦੋਸ਼ ਦੇ ਮਤਿਆਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਤਜਰਬੇ ਦਾ ਹੈ। ਤੀਹਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜਸਟਿਸ ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ ਖਿਲਾਫ ਮਹਾਂਦੋਸ਼ ਦੇ ਮਤੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਸਨ ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਬਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੇ ਉਸ ਵਿਰੁਧ ਮਹਾਂਦੋਸ਼ ਦਾ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਜੱਜ ਕੋਲ ਕੋਈ ਕੇਸ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਨਾ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ। ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ

ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਚੌਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗਿਆਰਾਂ ਦੇਸ਼ ਸਹੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਲੰਘਣ ਪਿੱਛੋਂ ਇਸ ਮਤੇ ਉੱਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬਹਿਸ ਹੋਈ ਅਤੇ ਮਤਾ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਦੋ ਤਿਹਾਈ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਸਨ, ਜੋ 362 ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਣਨੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਦੋ ਸੌ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲੀਆਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੈਂਬਰ ਉਥੇ ਬੈਠੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਵੋਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਮਹਾਂਦੋਸ਼ ਦਾ ਮਤਾ ਪਾਸ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਜੱਜ ਜਸਟਿਸ ਦਿਨਾਕਰਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਮੀਨੀ ਧਾਂਦਲੀਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਮਹਾਂਦੋਸ਼ ਦਾ ਮਤਾ ਆਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਗਿਆ ਤੇ ਆਖਿਆ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਰਹੀ। ਤੀਜਾ ਕੇਸ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜਸਟਿਸ ਸੁਮਿਤਰਾ ਸੇਨ ਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਟਰੋਲ ਵਾਲੇ ਅਦਾਰੇ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸਾਲਸੀ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਆਏ 32 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਗੜਬੜ ਕੀਤੀ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਮੰਨੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਇਸ ਮਤੇ ਉੱਤੇ ਜਦੋਂ ਵੋਟਿੰਗ ਹੋਈ ਤਾਂ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਦੋ ਸੌ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵੋਟਾਂ ਪੈ ਗਈਆਂ ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਡੇਢ ਦਰਜਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਈਆਂ। ਇਹੋ ਮਤਾ ਮੁੜ ਕੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਮਿਤਰਾ ਸੇਨ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਕੇ ਪਾਸੇ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਜੋਕੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਇਸ ਮਤੇ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ, ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਕੀ ਪੈਂਤੜਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਕੀ ਕਰੇਗੀ, ਇਹ ਅਜੇ ਸਾਫ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਨਿਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏਥੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਫਸੇ ਰਹਿਣ ਨਾਲੋਂ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਹ ਕਦਮ ਚੁਕ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਕਈ ਹੋਰ ਲੋਕ ਚੁਕਦੇ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਪੱਖ ਇਹ ਮਤਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਚੀਫ ਜੱਜ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਹਾਂਦੋਸ਼ ਦਾ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਕਪਿਲ ਸਿੰਬਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਉਹ ਖਾਸ ਪੱਖ ਇਸੇ ਕਪਿਲ ਸਿੰਬਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਲਿਖਤ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਜੱਜ ਬਾਰੇ ਮਹਾਂਦੋਸ਼ ਦਾ ਜੋ ਪਹਿਲਾ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜਸਟਿਸ ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਸੀ। ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਉਹ ਮਤਾ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੁੜਦਾ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਬਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਹਾਂਦੋਸ਼ ਦਾ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਬਾਹਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਮ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਜੱਜ ਜਾਂ ਹੋਰ ਏਦਾਂ ਦੀ ਹਸਤੀ ਵਿਰੁਧ ਮਹਾਂਦੋਸ਼ ਦਾ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਉਥੇ ਬੋਲਣ ਲਈ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ ਉੱਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਹੇਠ ਮਹਾਂਦੋਸ਼ ਮਤਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਜੋ ਵਕੀਲ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਇਹੀ ਕਪਿਲ ਸਿੰਬਲ ਸੀ, ਜੋ ਹੁਣ ਵਾਲੇ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਹਾਂਦੋਸ਼ ਦੇ ਮਤੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਸਮਝ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਵਕਤ ਵੀ ਵਿਖਾਈ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਹੁੰਦੀ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਮਤਾ ਆਏ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅੱਜ ਦਾ ਇਹ ਦਿਨ ਦੇਖਣਾ ਨਾ ਪੈਂਦਾ; ਉਹ ਮਤਾ ਵੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਬਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਾਲ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਉਹ ਮਤਾ ਡਿੱਗ ਪੈਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਾਲਾ ਜਸਟਿਸ ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ ਅਗਲੇ ਨੌਂ ਮਹੀਨੇ ਜੱਜ ਦੀ ਸੀਟ ਉੱਤੇ ਬੈਠਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ 'ਇਨਸਾਫ' ਦੇਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਰਦੂ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ੇਅਰ ਹੈ ਕਿ 'ਵੋ ਵਕਤ ਭੀ ਦੇਖਾ ਤਾਰੀਖ ਕੀ ਘੜੀਓਂ ਨੇ, ਲਮਹੋਂ ਨੇ ਖਤਾ ਕੀ ਬੀ, ਸਦੀਓਂ ਨੇ ਸਜਾ ਪਾਈ।' ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਕਈ ਵਾਰ ਅਜਿਹੀ 'ਖਤਾ' ਗਿਣੀ ਜਾਂਦੀ ਭੁੱਲ ਕਰ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਰਾਮਾਸਵਾਮੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮਹਾਂਦੋਸ਼ ਮਤੇ ਦਾ ਡਿੱਗਣਾ ਵੀ ਏਦਾਂ ਦੀ ਬੱਜਰ ਸਿਆਸੀ ਗਲਤੀ ਹੈ। ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਵੀ ਕੁਝ ਲੋਕ ਗਲਤੀ ਸੁਧਾਰਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੋਕ ਮੁੜ ਕੇ ਨਵੀਂ ਗਲਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਥਾਂਢੀ ਵੰਡੇ ਪਏ ਹਨ।

ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਵੈਦਿਕ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਮਨੁੱਵਾਦ ਦੀ ਪੈਰੋਕਾਰ

ਵਿਧਾਨ ਘੜਨੀ ਸਭਾ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਬੈਠ ਰਹੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਮੁਖੀ ਆਪਣੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਸਭਾ ਨੂੰ ਮਨੂੰ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਚੇਤਾ ਕਰਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਮੁਖੀ ਮਾਧਵ ਸਦਾਸ਼ਿਵ ਗੋਲਵਾਲਕਰ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪਰਚੇ 'ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਰ' ਦੇ 23 ਨਵੰਬਰ 1949 ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਛਪੀ ਇਕ ਲਿਖਤ ਦਾ ਤੱਤਸਾਰ ਹੈ, "ਸਾਡੇ ਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਵਿਧਾਨਕ ਪਛਾਣ

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ, ਜਲੰਧਰ
ਫੋਨ: 91-98156-98451

ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਨੂੰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਸਪਾਰਟਾ ਦੇ ਲਿਕਰੇਸ ਤੇ ਇਰਾਨ ਦੇ ਸੋਲੋ ਤੋਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖੇ ਗਏ ਸਨ। ਮਨੂੰ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀ 'ਚ ਦਰਜ ਕਾਨੂੰਨ ਅਜੇ ਵੀ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਸਰਾਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਆਪ ਮੁਹਾਰੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹਾਸਲ ਕਰਦੇ ਹਨ।" ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਵਿਰਸੇ ਦਾ ਇਹ ਇਕ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਹੈ।

ਹੁਣ ਯਕੀਨ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਓ ਅੰਬੇਡਕਰ ਵਿਧਾਨ ਘੜਨੀ ਸਭਾ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨਾ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਸਭਾ ਦੀ ਭਾਰੂ ਧਿਰ ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਮੁਖੀ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨ ਲੈਂਦੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨੂੰ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਉਡੀਕ ਨਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ। ਬਿਨਾ ਸ਼ੱਕ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਅਜੇ ਵੀ ਮਨੂੰ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਵਰਣ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੈ।

ਮਨੂੰ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀ ਬਾਰੇ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, "ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਸਦਾਚਾਰ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀਆਂ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀਆਂ 108 ਦੇ ਕਰੀਬ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ

ਸਿਮ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਸਾਂਝਾ ਸ੍ਰੋਤ ਹੈ, ਮਨੂੰ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਨਵ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸਭ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀਆਂ ਇਸ ਦੀ ਦੁਹਰਾਈ ਮਾਤਰ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀਆਂ ਸਭ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਦਾਚਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਮਨੂੰ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਹੀ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀਆਂ ਵਾਂਗ ਮਨੂੰ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਜਾਬਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਸਦਾਚਾਰ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਦਾਚਾਰਕ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

ਮਨੂੰ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀ 'ਚ ਦਰਜ ਹੈ, "ਉਸ ਮਹਾਨ ਤੇਜ ਵਾਲੇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਨੇ ਇਸ ਲੋਕ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ, ਬਾਹਾਂ, ਜੰਘਾਂ ਅਤੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਚੈਹਾਂ ਵਰਣਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਅੱਡ ਅੱਡ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੇ। ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਸੂਦਰਾਂ ਲਈ ਇਹੀ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਦੂਜੇ ਤਿੰਨਾਂ ਵਰਣਾਂ (ਸੁਵਰਣਾਂ) ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ। ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਸੂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਨਿਯਤ ਕੀਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਵੇ। ਜੇ ਉਹ ਨਿਯਤ ਕੀਤੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹੋਣਗੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਵਿਚ ਪਾ ਦੇਣਗੇ। ਜੇ ਯੱਗ ਦੇ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸੇ ਅਪੂਰਨ ਰਹਿ ਜਾਣ, ਤਾਂ ਸੂਦਰਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਕੇ ਯੱਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੇ ਵੇਦ ਕਿਸੇ ਸੂਦਰ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਸੂਦਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਰਕ ਵਿਚ ਸੁਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਸੂਦਰ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਕੇ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸੂਦਰ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਵਸਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੂਦਰ ਪਾਸੋਂ ਸੇਵਾ ਹੀ ਕਰਵਾਏ, ਚਾਹੇ ਸੂਦਰ ਮੁੱਲ ਖਰੀਦਿਆ (ਗੁਲਾਮ) ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਸੂਦਰ ਦਾ ਹੱਥ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇ ਖਾਣੇ ਨੂੰ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਉਹ ਖਾਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਬ੍ਰਹਮਾ ਨੇ ਸੂਦਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸੇਵਾ ਲਈ ਹੀ ਪੈਦਾ

ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇ ਸੂਦਰ ਉੱਚੀ ਜਾਤ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਧਨ ਕਮਾ ਲਵੇ, ਤਾਂ ਰਾਜਾ ਉਸ ਤੋਂ ਧਨ ਖੋਹ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦੇ ਦੇਵੇ। ਸੂਦਰ ਨੂੰ ਗਰੀਬ ਬਣਾਈ ਰਖਣਾ ਹੀ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਹੈ। ਸੂਦਰ ਧਨਵਾਨ ਜਾਂ ਸਮਰਥ ਹੋ ਕੇ ਦਵਿਜ ਨੂੰ ਦੁਖ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਦਰ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਵੀ ਨਾ ਛੂਹਣ ਦੇਣ। ਜਦੋਂ ਸੂਦਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਨੂੰ ਸਪਰਸ਼ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸੁਰਗ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕੇਗਾ।

ਚੰਡਾਲ, ਭੰਗੀ, ਚਮਾਰ ਆਦਿ ਜਾਤੀਆਂ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣ। ਉਹ ਬਰਤਨ ਨਾ ਰਖਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਕੁੱਤੇ ਅਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਚਿੰਨ ਰੱਖਣ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਹ ਭੰਗੀ ਹਨ। ਰਾਜੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿਨੇ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲਾਵਾਰਿਸ ਮਰਦੇ ਢੋਣ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵੈਸ਼ ਤੋਂ ਧਨ ਆਦਿ ਨਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਸੂਦਰ ਦੇ ਘਰੋਂ ਧਨ ਖੋਹ ਲਵੇ।

ਸੂਦਰ ਵਿਧਾਤਾ ਵਲੋਂ ਬਣਾਏ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇ ਦਾਸ ਹਨ। ਨੀਚ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਨਗਰਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਘੁੰਮਣ। ਸੂਦਰ ਚਾਹੇ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਯੋਗ ਹੋਵੇ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਣਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ। ਨਟ ਦਰਜੀ, ਲੁਹਾਰ, ਮਲਾਹ, ਰੰਗਸ਼ਾਜ, ਸੁਨਿਆਰ, ਬੰਸ ਮੋਰ ਤੇ ਰੰਗਰੇਜ ਦਾ ਅੰਨ ਨਾ ਖਾਓ। ਸੁਨਿਆਰ ਦਾ ਅੰਨ ਉਮਰ ਤੇ ਚਮਿਆਰ ਦਾ ਅੰਨ ਵਡਿਆਈ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਬੜੀ (ਤਰਖਾਣ) ਦਾ ਅੰਨ ਸੰਤਾਨ ਤੇ ਰੰਗਰੇਜ ਦਾ ਅੰਨ ਤਾਕਤ ਨਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਸੂਦਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਕ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਪਰ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨਾਂ ਵਰਣਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੇ।"

ਦਰਅਸਲ ਇਹੀ ਮਨੁੱਵਾਦੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਣੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਭ ਸਮਸਿਆਵਾਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹੈ। ਵਰਣ ਵੰਡ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਣੀ ਸੋਚ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਕ ਭਾਈਚਾਰਾ ਬਣਨ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਡੀ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ। ਇਕ ਸੁਆਲ ਅਕਸਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਲਾਮਦਾਰੀ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸਮਾਜਾਂ ਵਿਚ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਾਤਪਾਤ ਵਰਗਾ ਚੀੜ੍ਹਾ ਸਮਾਜੀ ਪ੍ਰਬੰਧ

ਸਿਰਫ ਸਾਡੇ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਜੋ ਗੁਲਾਮਦਾਰੀ ਯੁਗ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਜੇ ਵੀ ਕਾਇਮ ਹੈ? ਇਸ ਦਾ ਜੁਆਬ ਮਨੂੰ ਸਿਮ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾਤਪਾਤ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਰੰਗਤ ਦੇ ਕੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਇਕ 'ਰੱਬੀ' ਆਦੇਸ਼ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਵੈਦਿਕ ਫਿਲਾਸਫੀ ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਪਸਰੇ 'ਬ੍ਰਹਮ' ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ 'ਬ੍ਰਹਮ' ਦੀ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਮੂਲੋਂ ਹੀ ਇਨਕਾਰੀ ਹੈ। ਕੇਨ ਉਪਨਿਸ਼ਦ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ, 'ਬ੍ਰਹਮ' ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਲੋਕ ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਬ੍ਰਹਮ ਉਹ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਬਾਹ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦੇ। ਬ੍ਰਹਮ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੋਚ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਮਨ ਤੋਂ ਮਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਅਸੀਮ 'ਬ੍ਰਹਮ' ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਅਨੁਭਵੀ ਪਕੜ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ ਬਲਕਿ ਮਨ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਉਸ ਬ੍ਰਹਮ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬ੍ਰਹਮ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਲੋਕ ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਬ੍ਰਹਮ ਮਨੁੱਖ ਵਾਂਗ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਾਣ ਇਸ ਬ੍ਰਹਮ ਤੋਂ ਜੀਵਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਬ੍ਰਹਮ ਸਮੁੱਚੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਮੂਲ ਆਧਾਰ ਹੈ।

ਉਪਨਿਸ਼ਦਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਇਸ ਸੋਚ ਬਾਰੇ ਕਿੰਨਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ 'ਬ੍ਰਹਮ' ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਲੋਕ ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਸਗੋਂ ਬ੍ਰਹਮ ਉਹ ਹੈ, ਜੋ ਅਸੀਮ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਪਸਾਰੇ ਭਾਵ ਬ੍ਰਹਮ ਦੇ ਆਕਾਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਸੋਚ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਅਨੁਭਵੀ ਪਕੜ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਜੋ ਅਸੀਮ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੋਚ ਤੋਂ ਵੀ ਪਾਰ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵੈਦਿਕ ਫਿਲਾਸਫੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਬ੍ਰਹਮ ਹੀ ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਦਾ ਮੂਲ ਆਧਾਰ ਹੈ।

ਵੈਦਿਕ ਫਿਲਾਸਫੀ ਵਿਚ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵ ਨੂੰ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ (ਕੁਟੁੰਬ) ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਵਰਣ ਵੰਡ ਅਤੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤੋੜਨ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਵਾਦੀ ਐਸ ਇਸ ਵੈਦਿਕ ਫਿਲਾਸਫੀ ਨਾਲ ਰਲਗਡ ਹੋ ਗਏ। ਅਜੋਕੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਖ ਮਸਲਾ ਵੈਦਿਕ ਫਿਲਾਸਫੀ ਤੋਂ ਮਨੁੱਵਾਦ ਨਿਖੇੜਨ ਦਾ ਹੈ। ਵੈਦਿਕ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੇ ਸੋਚ ਨਾਲੋਂ ਮਨੁੱਵਾਦੀ ਕੂੜ ਦਾ ਨਿਖੇੜਾ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸੋਚ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਹਮ ਹਕੀਕੀ ਸੋਚ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਬ੍ਰਹਮਾ ਮਾਨਸਿਕ ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਦੇਣ ਹੈ। ਮਨੁੱਵਾਦ 'ਬ੍ਰਹਮ' ਆਧਾਰਤ ਸਦੀਵੀ ਸੋਚ ਦੇ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਦਿ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਨਿਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਆਧਾਰਤ ਜਮਾਤੀ ਸਮਾਜ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ ਤਾਂ ਇਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪੁਜਾਰੀ ਵਰਗ ਨੇ ਹੱਥੀ ਕਿਰਤ ਨਾਲੋਂ ਟੁਟ ਕੇ ਵਿਹਲੜ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਅਤੇ ਰਾਜਸੀ-ਸਮਾਜੀ ਤੇ ਪਦਾਰਥਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮਾਣਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਲਾਲਸਾ ਅਧੀਨ ਆਮ ਬੌਧਿਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਕੰਗਾਲੀ ਦੇ ਉਸ ਦੌਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਰੱਬੋ' ਉਚ ਜਾਤੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਬ੍ਰਹਮ ਦੇ ਸਦੀਵੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਕਰਮਕਾਂਡ, ਵਰਣ ਵੰਡ ਅਤੇ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦਾ ਕੋਹੜ ਫੈਲਾਉਣ ਦੇ ਬੌਧਿਕ ਆਧਾਰ ਵਾਸਤੇ 'ਬ੍ਰਹਮ' ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਰੂਪ ਮਨ-ਕਲਪਿਤ ਬ੍ਰਹਮਾ ਨੂੰ 'ਰੱਬੀ' ਹਸਤੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਸਮੇਤ ਸਭ ਦਾ ਸਿਰਜਕ ਮੰਨ ਕੇ 'ਬ੍ਰਹਮ' ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹੀ ਕਲਪਨਾ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਉਚ-ਨੀਚ 'ਚ ਵੰਡਣ ਤੇ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਰਮਕਾਂਡੀ ਭਰਮਜਾਲ ਫੈਲਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀ। ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੀ ਇਹੀ ਮਨੋ-ਕਲਪਿਤ ਘਾਤਤ ਮਨੁੱਵਾਦ ਦੀ ਜਨਕ ਹੈ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਦੇ ਜਮਾਤੀ ਤੇ ਜਾਤੀ ਸਮਾਜਾਂ ਵਿਚ ਲੋਟੂ ਵਰਗਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਜਾਤ ਪਾਤ ਪੱਕੀ ਕਰਨ ਤੇ ਜਮਾਤੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਮਾਨਸਿਕ ਆਧਾਰ ਬਣੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਵੈਦਿਕ ਫਿਲਾਸਫੀ ਵਿਚੋਂ ਇਸ ਸੋਚ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਨਿਖੇੜ ਕੇ ਹੀ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਆਰ. ਐਸ. ਐਸ. ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਗੁਲਾਮੀ 'ਚੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 28 ਅਪਰੈਲ 2018

ਹਾਲ-ਏ-ਪੰਜਾਬ

ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਦਾ 12ਵੀਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਿਕਰ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿਚ ਜੋ ਹਾਲ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪੈਂਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਫਿਕਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਵਿਦਿਅਕ ਮਾਹਿਰ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਕਲ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਖਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ 70 ਸਾਲ ਬੀਤ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਦਿਅਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਾ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ਬੱਚੇ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਕੂਲ ਦਾ ਮੂੰਹ ਤਾਂ ਦੇਖਿਆ ਹੀ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਗਿਣਤੀ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਜੋ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕੇ ਜਾਂ ਇਮਤਿਹਾਨਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਸਕੇ। ਇਹ ਵੀ ਇਤਫਾਕ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਉਦੋਂ ਆਇਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ (ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੇਨੀ) ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਉਠਣੇ ਵੀ ਅਰੰਭ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਉੱਜ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਦਿਆਂ ਹੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਲੀਹ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿਦਿਅਕ ਢਾਂਚਾ ਲੀਹ ਤੋਂ ਲੱਥਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕ ਵਰਗ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮੰਗਾਂ ਲਈ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਰਾਹ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੇ ਇਸ ਦੌਰ ਵਿਚ ਵੀ ਮਾਮੂਲੀ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਕੂਲ ਹਰ ਸਹੂਲਤ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਮਾਪੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਭੇਜਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਸੰਵਾਰਨ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਹੀ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਰ ਕਾਮਯਾਬ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਲਈ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਫੰਡ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਅਜੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਿੱਖਿਆ ਢਾਂਚਾ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਹੇੜਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਪਾੜ੍ਹੇ ਸਿੱਧੇ ਸੜਕਾਂ ਜੋਗੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਭਵਿੱਖਵਾਣੀ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਹਾਕਮ ਕੋਈ ਖਾਸ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਕਦੋਂ ਬਣਾਉਣਗੇ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਵੀ ਪੂਰੇ ਪੱਕ ਨਾਲ ਕਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ।

ਦੂਜਾ ਵੱਡਾ ਮਸਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਜੋ ਖਬਰਾਂ ਫਗਵਾੜਾ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਫਿਕਰ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਫਿਕਰ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਹੈ, ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਲਕੀਅਤ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਅਖੌਤੀ ਹਿੰਦੂਤਵਵਾਦੀ ਹਰ ਪਾਸੇ ਕਹਿਰ ਢਾਹ ਰਹੇ ਹਨ। ਫਗਵਾੜੇ ਵਾਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਿੱਧੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਤਵਵਾਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਆਪ-ਹੁਦਦੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਮਸਲਾ ਸਿਰਫ ਇੰਨਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਦਲਿਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਚੌਕ ਵਿਚ 'ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਚੌਕ' ਵਾਲਾ ਬੋਰਡ ਲਾ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਹਿੰਦੂਤਵਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਭ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਹੀ ਤਕਰਾਰ ਵਧ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਕਰਾਰ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਉਸ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜਿਥੇ ਦਲਿਤਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਤਵਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਝਗੜਾ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਿੰਦੂਤਵਵਾਦੀ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਦਿਖਾਉਣ ਖਾਤਰ ਅਕਸਰ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਚੱਲਦੀ ਬੱਸ 'ਸਦਾ-ਏ-ਸਰਹੱਦ' ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਾਕਮ ਧਿਰਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਰਫਾ-ਦਫਾ ਹੀ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਦਲਿਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਜਤਾਉਣਾ ਅਰੰਭਿਆ ਹੈ, ਹਿੰਦੂਤਵਵਾਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਾਂਹ ਧੱਕਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਾਕਮ ਭਾਵੇਂ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਬਟੋਰਨ ਲਈ ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਓ ਅੰਬੇਡਕਰ ਦੇ ਮਾਣ-ਤਾਣ ਵਿਚ ਵਾਹਵਾ ਸਮਾਗਮ ਰਚਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸਵਾਲ ਐਨ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਦਾ ਮਾਣ-ਤਾਣ ਤਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਵੈਰ-ਭਾਵ ਵਾਲਾ ਹੀ ਹੈ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਸੂਬਿਆਂ ਅੰਦਰ ਦਲਿਤਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਤੋਂ ਸਾਫ ਜਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਡੰਗ-ਟਪਾਈ ਹੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਇਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਐਸ.ਸੀ./ਐਸ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਨਰਮੀ ਇਸੇ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਨਰਮ ਕੀਤੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਫੰਗ ਨਾਲ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਖਿਲਾਫ ਰੋਹ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਜਾ ਕੇ ਇਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਇਕ ਮਸਲੇ ਨੇ ਹੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਲਿਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਹਾਰ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਭੰਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬਸਪਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਹੱਥ ਮਿਲਾ ਲਏ ਹਨ। ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਵੀ ਬਸਪਾ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਲੋਕ ਦਲ ਵਿਚਕਾਰ ਤਾਲਮੇਲ ਬੈਠਣ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਹਨ। ਜੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਮੰਚ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂਤਵਵਾਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਪੈਰ ਉਖਾੜੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਨਾਹ-ਸੋਟਾ
-ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਹਾਜ਼

ਧਰਮੀਆਂ ਦਾ ਦੇਸ਼?

ਕੰਡੇ ਬੀਜ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਨਫਰਤਾਂ ਦੇ, ਰਾਜੇ ਪੈਣ ਜਾ ਕਬਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਯਾਰੋ। ਸਦੀਆਂ ਤੀਕ ਵੀ ਫਿਰਕਿਆਂ ਵਿਚ ਦੇਖੇ, ਪਈ ਰਹਿੰਦੀ ਏ ਆਪਸੀ ਖਿੱਚ ਯਾਰੋ। ਸਹਿਚਾਰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਸਮਝਦੇ ਨੇ, ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਮਜਹਬ ਨੂੰ ਟਿੱਚ ਯਾਰੋ। ਤਲਖੀ ਵਿਚ ਹਮਲਾਵਰ ਹੀ ਬਣੇ ਰਹਿੰਦੇ, ਦਾਅ ਲਗਦਿਆਂ ਕਰਦੇ ਨੇ ਜਿੱਚ ਯਾਰੋ। ਇਵੇਂ ਹੌਸਲਾ ਵਧਿਆ ਲੁੱਚਿਆਂ ਦਾ, ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਏ ਹਾਕਮ ਦੀਆਂ 'ਨਰਮੀਆਂ' ਦਾ। ਧੀ ਕੋਹੀ ਗਈ ਚਿੜੀ ਦੇ ਬੋਟ ਜਿਹੀ, ਕਹੀਏ ਕਿਹੜੇ ਮੂੰਹ ਦੇਸ਼ ਇਹ ਧਰਮੀਆਂ ਦਾ?

ਨਸ਼ਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਠੁੱਸ ਹੋਈ ਕਪਤਾਨੀ

ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਲੜਾਈ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਿਛਾਂਹ ਹਟ ਗਏ ਹਨ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਟਕੇ ਉੱਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ, ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਪਿਛੋਂ ਚਾਰ ਹਫਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੰਦਰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਫਸਤਾ ਵੱਢਣ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਸ ਸਹੁੰ ਬਾਰੇ ਚੇਤਾ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਗਿਣਤੀਆਂ-ਮਿਣਤੀਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸਭ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਖੁਲਾਸਾ ਸੀਨੀਅਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨਿਰਮਲ ਸੰਧੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕਿਆਸ ਕਰੋ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਖੀ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਫੈਸਲਾ 'ਨੋ-ਨੀਡਲ ਪਾਲਿਸੀ' ('ਸਰਿੰਜ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਣਾ' ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਬਾਰੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗ਼ਲਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਹਾਂ ਭਾਰਤੀ ਅਥਲੀਟਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੀ ਉਡਾਣ ਰਾਹੀਂ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਤੋਂ ਕੱਢਣ ਵਰਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ (ਐਸਆਈਟੀ-ਸਪੈਸ਼ਲ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ ਟੀਮ) ਬਣਾਉਣੀ ਸੀ, ਫਿਰ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਕਿ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕੋਈ ਸਲਾਹ ਲਈ ਜਾ ਸਕੇ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਲਾਹ ਮਿਲਦੀ, ਉਦੋਂ

ਨਿਰਮਲ ਸੰਧੂ

ਤੱਕ ਖੇਡਾਂ ਕਦੋਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾ ਘਟਨਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਚੇਤਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਵਾਲੀ ਸਖ਼ਤ ਨੀਤੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਉਕਾ ਹੀ ਗਾਇਬ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸੁਰਖੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਖਹਿਤਾ ਛੁੱਟ ਗਿਆ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ 40 ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਇਆ ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਐਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ (ਈ.ਡੀ.) ਅਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ (ਐਸ.ਟੀ.ਐਫ.) ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਬੂਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਟਾਲਦੇ ਹੀ ਰਹੇ ਅਤੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਬੂਝ ਕੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. ਜਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣੇ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ ਦਾਅਵੇ ਪੈਰ ਹਨ ਜਿਹੜਾ ਉਹ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਫ਼ੌਜੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਧੀ, ਠੋਕ-ਵਜਾ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਬੇਜ਼ਾਬਤਗੀ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋੜਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਹੱਤਕ ਵਜੋਂ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਵਾਲਾ ਇਹ ਰੰਗ ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਬਤੌਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਰੰਗ ਉਘੜਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਵਿਚ ਗੁਟਕਾ ਫੜ ਕੇ ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਵਾਅਦੇ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਝੋਰਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਕੋਹਤ ਦਾ ਫ਼ਸਤਾ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਹੀ ਵੱਢ ਦੇਣਗੇ - ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

ਜਦੋਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਉਜਾਗਰ ਹੋਈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਦਬਾਅ ਵਧਣ ਲੱਗਾ, ਤਾਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਰਹੇ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਹੀ ਖੁੰਜੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਸ਼ਖ਼ਸ ਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸਾਹਮਣੇ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਮਾਂ ਲੰਘਾਉਣ ਖਾਤਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਸ.ਟੀ.ਐਫ. ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਪੁਣਛਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ। ਐਤਕੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਢਿੱਲਪਾਊ ਦਾਅਵੇਚ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਸਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ।

ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦੀ ਪੁਣਛਾਣ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਪੱਧਰ ਦੇ

ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਜਦੋਂ ਉੱਗਲ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਸਾਥੀ ਵੱਲ ਉਠਾਈ, ਤਾਂ ਖ਼ਫ਼ਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਉਚ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰ ਤਲਬ ਕਰ ਲਏ ਅਤੇ ਖ਼ੂਬ ਝਾੜ-ਝੰਬ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਹੀ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਫਸਣ ਪਿਛੋਂ ਉਹ ਅਕਸਰ ਕਰਦੇ ਹਨ: ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਖਾਤਿਰ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਹੁਣ ਉਚ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰ ਦੇ ਨਸ਼ਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਹੀਣਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਜੋਂ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਇਹ ਮਸਲਾ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਖ਼ਮੋਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕਵਾਇਦ, ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਕੋਈ ਬਿਹਤਰੀਨ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਸ ਉਚ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਆਜ਼ਾਦਾਨਾ ਜਾਂਚ (ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ) ਦਰਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਮਸਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹਾਂ ਦਾ ਪੈਨਲ ਵਾਜ਼ਬ ਨਹੀਂ। ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਸੁਰੇਸ਼ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਲਾਭ ਕਰ ਕੇ ਸਹੀ ਕਦਮ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਮਸ਼ਕੂਕ ਵਾਲੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਹਨ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਹੀ ਤੇ ਗ਼ਲਤ ਹੋਣ ਦੀ ਇਸ ਬੁੱਧ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਉੱਜ ਵੀ, ਤਾਜ਼ਾ 'ਕੈਗ' ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਾਲੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ 70 ਫ਼ੀਸਦ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਬਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਹੀ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਕੇਸ ਰਫ਼ਾ-ਦਫ਼ਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਚ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣ ਜਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਅਜਿਹਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿਲਜੁਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਤਾਂ ਵਜ਼ਾਰਤ ਦੇ ਵੱਲ ਸੀ।

ਪਿਛਲੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕੁਝ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨਸ਼ਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵੱਡੇ ਮਸ਼ਕੂਕ ਨਾਲ ਤਾਂ ਨਰਮੀ ਵਰਤ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਐਸ.ਟੀ.ਐਫ. ਦੇ ਮੁਖੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ, ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਸਿਧਾਰਥ ਚੌਟੋਪਾਧਿਆਇ, ਮੰਤਰੀ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘੂ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਸੁਖਪਾਲ ਖਹਿਰਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਖ਼ਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਮੌਲਿਆ ਪੈਂਤੜਾ ਸਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਕੋਲ ਸਬੂਤ ਹਨ; ਪਰ ਜੇ ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਸਿੰਧੂ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਉਲਟ ਅਸਰ ਵੀ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਾਲੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਪੈਂਤੜਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਠੇਗਾ।

ਬਦਲਾਬੇਰੀ ਵਾਲੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਰੱਦ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਦੋ ਸੁਝਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਕੀਤੀ ਚੋਣਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਇਸ ਦੀ ਉਘੜਵੀਂ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੇਠਲੇ ਰੈਂਕ ਵਾਲੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਤਤਕਾਲੀ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ., ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼-ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਉਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਖ਼ਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ

ਉੱਤੇ ਝੂਠੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ।

ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਵਿਤਕਰੇ ਵਾਲੇ ਦੋ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਕੇਸਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਬਦਨਾਮ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ (ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ) ਨਾਲ ਅਕਾਲੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਨਸ਼ਰ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਲੀਡਰਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਤਰੱਦਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਿਚ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਦੋਸਤਾਨਾ ਸਰਕਾਰ ਹਾਲੀਆ ਵਕਤਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲੀ।

ਫਿਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੇਸ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਰਾਏ ਖਿਡਾਰਨ ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ ਦੀ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਲੋਹੇ-ਲਾਖੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਫ਼ੌਜੀ ਭਰਾ ਨੇ ਮੰਤਰੀ ਤ੍ਰਿਪਤ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਵਾਦ ਕਾਰਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਭੈਣ ਅਤੇ ਮਾਂ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਮੰਤਰੀ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਬਚਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੇ ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ. ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਤਣਾਓ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕੋਈ ਫ਼ੌਜੀ ਜਿਸ ਦੀ ਭੈਣ ਮਰ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਮਾਂ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਪਿਤਾ ਮੰਜੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ 'ਝੂਠੇ' ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣ ਦੀ ਭਲਾ ਕੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ?

ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੁਕਸਦਾਰ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਯੋਜਨਾਬਧ ਚੁਸਤੀ ਜਾਂ ਜੁਗਤ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਈ ਖ਼ਾਮੀਆਂ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਹੈ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਸਿਆਸੀ, ਨੌਕਰਸ਼ਾਹ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਨਾਕਾਮੀ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਵੰਗਾਰਾਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਤੇ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਫ਼ਸਰ, ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਅਤੇ ਗ਼ੁਨਾਹਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਡਟ ਰਹੇ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਉਚ ਪੱਧਰ ਦੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਚੀਨ ਤੋਂ ਦਰਾਮਦਾਂ ਉੱਤੇ ਦੰਡਾਤਮਕ ਟੈਕਸ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ, ਦਾ ਤਿੱਖਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਫ਼ੌਲਾਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਧੋਲਣ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਮਾਰਨ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੋਕਪਾਲ ਅਜਿਹੀ ਤੀਜੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਬੇਅਸਰ ਹੋਈ ਪਈ ਹੈ। ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਉਚ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਚੀਲੇ ਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਲੋਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਚਲਾਉਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਜਿਹੜੀ ਸਟੇਟ ਸੱਤਾ ਦੀ ਮਰਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉੱਤੇ ਰੋਕ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਲਈ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਖ਼ਤਰੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਮਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਮੁੱਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕਸਾਰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਦਾ ਹੈ। ਲਾਰਡ ਡੈਨਿੰਗ ਵੱਲੋਂ 1977 ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿਚ ਕਹੇ ਸ਼ਬਦ (**ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫ਼ੇ 'ਤੇ**)

ਕਨੂਆ ਕਾਂਡ: ਜਬਰਜਨਾਹ ਇਕ ਸਿਆਸੀ ਹਥਿਆਰ

ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਘ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੇ ਗੁਪਤ ਏਜੰਡੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਭੁਲੇਖਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਹਾਲੀਆ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਨਾਲ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਤੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ ਹਾਲੀਆ ਕਾਂਡਾਂ ਨੇ ਸੰਘ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਬੇਪਰਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਨੂਆ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੀ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚੀ ਆਸਿਫ਼ਾ ਬਾਨੋ ਨੂੰ ਇਸ ਸਾਲ ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਕਈ ਦਿਨ ਸਮੂਹਿਕ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਤਲ ਕਰ ਕੇ

ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਸੋਚੀ-ਸਮਝੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਸੀ। ਵਿਆਪਕ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਦਬਾਓ ਹੇਠ ਭਾਵੇਂ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਲੈ ਲਏ ਗਏ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਮੰਤਰੀ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਅੱਜ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਮੁਜਰਮਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸੰਘ ਦੀ ਕੂੜ-ਪ੍ਰਚਾਰ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਵਲੋਂ ਇਸ ਵਹਿਸ਼ੀ ਕਰਤੂਤ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸੰਘ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਘਟੀਆ ਹਰਬਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ, ਆਸਿਫ਼ਾ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਵੱਡੀ ਹੋ ਕੇ ਮਨੁੱਖੀ ਬੰਬ ਹੀ ਬਣਨਾ ਸੀ। ਇਹ ਤਮਾਮ ਹਮਲੇ ਸਮੁੱਚੇ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਜਰਾਇਮਪੇਸ਼ਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਧ੍ਰੋਹੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਦਨਾਮ ਅਤੇ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਘੀ ਯੂਧਨੀਤੀ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮੁਲਕ ਦੇ ਗ਼ੈਰਮੁਸਲਿਮ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ, ਬਰਾਬਰੀ, ਸਮਾਜੀ ਨਿਆਂ ਲਈ ਜੂਝਣ ਦੇ ਅਸਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਭਟਕਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲਾ ਕੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਫਿਰਕੂ ਅਤੇ ਉਚ ਜਾਤੀ ਲੀਹਾਂ ਉਪਰ ਪਾਲਾਬੰਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਵੇਂ ਔਰਤਾਂ ਜਿਨਸੀ ਅਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨਸੀ ਅਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਲੰਮਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ, ਲੇਕਿਨ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ ਦੇ ਰਾਜ ਹੇਠ ਔਰਤਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜਿਨਸੀ ਜੁਰਮਾਂ ਵਿਚ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਇਜ਼ਾਫ਼ੇ ਦੀ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਵਜ੍ਹਾ ਵੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦਾ ਔਰਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਮਨੁੱਵਾਦੀ ਨਜ਼ਰੀਆ। ਇਹ ਨਜ਼ਰੀਆ ਨਾ ਕੇਵਲ ਔਰਤਾਂ ਉਪਰ ਜਿਨਸੀ ਅਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਛੁੱਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਾਜਬੀਅਤ ਵੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਮਨੁੱਖ ਸਮਰਿਤੀ ਹੈ ਜੋ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰ ਕੇ ਗ਼ੁਲਾਮ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰ ਵੀ.ਡੀ.

ਸਾਵਰਕਰ ਨੇ ਤਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਨੂੰ ਬਾਕਾਇਦਾ, ਹਥਿਆਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਕ ਲਿਖਤ 'ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਛੇ ਸ਼ਾਨਮੱਤੇ ਦੌਰ' ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਫਿਟਕਾਰ ਪਾਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੇਤੂ ਹੋ ਕੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲਈਆਂ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। ਉਸ ਨੇ ਛਤਰਪਤੀ

ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਵਲੋਂ ਕਲਿਆਣ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਨੂੰਹ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਵਾ ਚਿਮਾਜੀ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਬਸੇਨ ਦੇ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਪ੍ਰਤੀ ਰਹਿਮ ਦਿਖਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਨੂੰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇ ਕੇ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਕਿ ਐਸੇ ਮੌਕਿਆਂ ਉਪਰ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਰਹਿਮ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦਿਖਾਉਣਾ ਬਹਾਦਰੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਬੁਜ਼ਦਿਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ 'ਆਤਮਘਾਤੀ' ਬਹਾਦਰੀ ਹੈ।

ਸਾਵਰਕਰ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸਤਿਕਾਰਤ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ ਦਾ ਬੁੱਤ ਭਾਜਪਾ ਵਲੋਂ ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੁੱਖ ਹਾਲ ਵਿਚ ਲਗਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਵਿੱਢੀ

ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਔਰਤ ਦੇ ਸਵੈਮਾਣ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣਾ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਐਲਾਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਲੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਨੂੰ ਇਕ ਹਥਿਆਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨਾ, ਨਿਸ਼ਚੇ ਹੀ ਇਹ ਸੰਘ ਦਾ ਬਾਕਾਇਦਾ ਯੋਜਨਾਬਧ ਜਹਾਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ ਮਨੁੱਖ ਸਮਰਿਤੀ ਦੇ ਮੂਲਮੰਤਰ ਅਤੇ ਸਾਵਰਕਰ ਦਾ

ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਆਸਿਫ਼ਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿਚ ਸਪਸ਼ਟ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚੀ ਨਾਲ ਸਮੂਹਿਕ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਬੱਕਰਵਾਲ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤਜ਼ਦਾ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੰਮੂ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੰਘ ਵਲੋਂ ਜੰਮੂ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਰਾਹੀਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਮਾਹੌਲ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਹੈ। ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਚ ਜੇ ਯੋਗੀ ਰਾਜ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਰਾਜ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਖੁਦ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਆਪਣੇ ਵਿਧਾਇਕ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਖੜੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਮੂਲ ਵਜ੍ਹਾ ਵੀ ਭਗਵੇਂ ਰਾਜ ਵਲੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸਮਾਜੀ ਅਤੇ ਰਾਜਕੀ ਮਾਹੌਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਵਜੂਦ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਐਂਟੀ-ਰੋਮੀਓ ਮੁਹਿੰਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਜ਼ਰੀਏ ਨੈਤਿਕ ਧੌਂਸ ਬੋਧਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਗਵੇਂ ਲਸ਼ਕਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਦਲਿਤਾਂ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਉਪਰ ਝਪਟਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦਿਤੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਮੁਲਕ ਦੇ ਜਾਗਰੂਕ, ਇਨਸਾਫ਼ਪਸੰਦ, ਜਮਹੂਰੀ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦਾ ਸੰਘ ਵਲੋਂ ਖੇਡੀ ਜਾ ਰਹੀ ਇਸ ਘਿਨਾਉਣੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿਰੁਧ ਡਟ ਕੇ ਸਤਕਾਂ ਉਪਰ ਆਉਣਾ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਹਿਸ਼ੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਉਭਰਨਾ ਇਕ ਸਾਰਥਕ ਰੁਝਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਆਪਕ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਮੱਕਾ ਮਸਜਿਦ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ (2007) ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਕੌਮੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਹਿੰਦੂ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਅਸੀਮਾਨੰਦ ਅਤੇ ਪੰਜ ਹੋਰ ਮੁਜਰਮਾਂ ਨੂੰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਜਸਟਿਸ ਲੋਇਆ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਪਾਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਆਸਿਫ਼ਾ ਕਾਂਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੱਚੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਨਿਆਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਰਪੇਸ਼ ਹਨ। ਸੰਘ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਏਜੰਡੇ ਵਿਰੁਧ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਵਾਮੀ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਲਹਿਰ ਹੀ ਇਸ ਵਹਿਸ਼ਤ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇਕ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਤਰਜਮਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੁਧ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦਲਿਤ-ਦਲਿਤ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਮਹਿਲਾ-ਮਹਿਲਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦਲਿਤ ਸਬੰਧੀ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹੁਣ ਔਰਤਾਂ ਸਬੰਧੀ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵੀ

ਅਭੈ ਕੁਮਾਰ ਦੂਬੇ

ਦੇਵਾਂਗੋ। ਇਹ ਰਵੱਈਆ ਤਕਰੀਬਨ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ 2011-12 ਦੌਰਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਐਂਟੋਲਨ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਿਰਭਯਾ ਕਾਂਡ, ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘੁਮੰਡ ਭਰੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਨਤੀਜਾ ਕੀ ਨਿਕਲਿਆ? ਭਾਜਪਾ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹਸਰ ਤੋਂ ਸਬਕ ਸਿੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸੱਤਾ ਦੇ ਨਸੇ ਵਿਚ ਚੂਰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਦਲ ਏਨੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਵੈ-ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਫਿਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਉਨਾਓ ਅਤੇ ਕਨੂਆ ਦੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਿਚ ਏਨਾ ਸਮਾਂ ਨਾ ਲਗਾਉਂਦੀ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਇੰਡੀਆ ਗੇਟ 'ਤੇ ਕਦੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਰੁਧ ਬਲੀਆਂ ਸਨ, ਉਸੇ ਜਗ੍ਹਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਜਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਜਗਵਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਜਗਵਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਮਸਲਾ ਵੀ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਅਤੇ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਮਸਲਾ ਵੀ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਅਤੇ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫ਼ਰਕ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਕ ਵੱਡਾ ਅੰਤਰ ਹੋਰ ਹੈ। ਨਿਰਭਯਾ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿ-ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ ਦਾ ਸੇਕ

ਨਾਲ ਅੱਜ ਭਾਜਪਾ ਕਨੂਆ ਅਤੇ ਉਨਾਓ ਦੇ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕਾਂਡਾਂ ਵਿਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ 'ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਇਹ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇੰਡੀਆ ਗੇਟ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਉਤਰੇ, ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਠੌਰਤਾ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਹੀਣਤਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸੀ।

ਇਸ ਲਈ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅੱਜ ਦੀ ਤਰੀਕ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ, ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਯੋਗੀ ਅਦਿਤਿਆਨਾਥ ਨੂੰ ਸੋ ਫ਼ੀਸਦੀ ਆਪਣੇ ਕੰਟਰੋਲ ਵਿਚ ਕਰਨ 'ਚ ਅਸਫ਼ਲ ਲੱਗ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਜਾਤੀ ਦੀਆਂ ਦੋਹਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਗੱਲਬੰਦ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਲੱਗ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਕਨੂਆ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨਾਓ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਜਾਤੀ ਦੀ ਖੇਡ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਦੋਹਾਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਚਾਅ ਦਾ ਐਜ਼ਾਰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਹਿ ਦੇਣ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਪੱਲਾ ਝਾੜਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਈ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾ

ਮੰਗਿਆ ਜਾਵੇ ਪਰ ਅੱਜ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਰਾਜ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਇਕਾਈਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜੇ ਸੂਬਿਆਂ 'ਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਕੇਂਦਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਸੂਬਿਆਂ 'ਚ ਸੱਤਾ ਦੀ ਬਣਤਰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਪੀਪਲਜ਼ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਯੋਗੀ ਅਦਿਤਿਆਨਾਥ ਉਰਫ਼ ਅਜੈ ਸਿੰਘ ਬਿਸ਼ਟ (ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਲੋਚਕ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਲੀ ਜਾਤੀ ਸੂਚਕ ਨਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾ ਰਹੇ ਹਨ) ਹਕੂਮਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਹ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਅਗਵਾਈ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਫੈਸਲੇ ਤਹਿਤ ਤਾਂ ਉਨਾਓ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੈਂਗਰ ਨੂੰ ਦਲ-ਬਦਲੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਉਹੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੈਂਗਰ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵੀ ਵਿਧਾਇਕ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਇਸ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਉਹ ਯੋਗੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਨੱਕ ਦਾ ਵਾਲ ਬਣ ਗਿਆ।

ਠੀਕ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸੂਬੇ ਦੀ ਇਕਾਈ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਵੀ ਸਬਰ ਨਾਲ ਜੰਮੂ ਇਕਾਈ ਅਤੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਦਮਾਂ

ਨੂੰ ਪਰਖ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਹੁਣ ਉਸ ਦੇ ਹਮਦਰਦ ਵੀ ਮੰਨ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਈ ਕਮਾਨ ਨੇ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਇਸ ਦੇਰੀ ਪਿੱਛੇ ਇਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਯੋਗੀ ਅਦਿਤਿਆਨਾਥ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਢੰਗ 'ਚ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਦਖਲ ਨੂੰ ਨਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀ 'ਐਨਕਾਊਟਰ ਮੁਹਿੰਮ' ਬਾਰੇ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਚਰਚਾ ਹੈ ਕਿ ਯੋਗੀ ਸਰਕਾਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮਾਹੌਲ ਬਣਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਆਪਣੇ ਲਾਭ ਲਈ ਵੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮਤਲਬ ਜਿਹੜੇ ਟੀ. ਵੀ. ਚੈਨਲ ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਸਮਰਥਕ ਸਨ, ਉਹ ਵੀ ਉਨਾਓ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਕਠੌਰ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦੇ ਦਿਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਰਵੱਈਆ ਘੁੰਮ ਫਿਰ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਾਜਪਾ ਕਨੂਆ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਪੰਡਿਤ ਲਾਬੀ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰਕ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਵੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਲਾਬੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਆਸਿਫ਼ਾ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੀ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਡਿਤ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਰਕ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਠੀਕ ਲੱਗਣ ਪਰ ਜਨਤਕ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਕਸ ਬਣਦੇ-ਵਿਗੜਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ

ਹੁੰਦੇ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਭਯਾ ਕਾਂਡ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕਾਂਡ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਸਿਫ਼ਾ ਕਾਂਡ ਵੀ ਵੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਕਾਂਡ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਜੇ ਦੂਰਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਤਾਂ ਉਨਾਓ ਦੇ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਏਨਾ ਨਾ ਉਲਝਣ ਦਿੰਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਨੂਆ ਦੇ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਨੌਬਤ ਇੰਡੀਆ ਗੇਟ 'ਤੇ ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ ਜਗਾਉਣ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ ਦੀ ਲੋਅ ਨਾਲ ਮਨਮੋਹਨ ਸਰਕਾਰ ਝੁਲਸ ਗਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ ਦੀ ਲੋਅ ਨਾਲ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਝੁਲਸੇਗੀ, ਇਸ 'ਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ।

ਨਸ਼ਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੇ ਕੈਪਟਨ ਦੀ ਠੁੱਸ ਹੋਈ ਕਪਤਾਨੀ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਕਸਰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ: “ਤੁਸੀਂ ਜਿੰਨੇ ਮਰਜ਼ੀ ਵੱਡੇ ਹੋਵੋ, ਕਾਨੂੰਨ ਤੁਹਾਥੋਂ ਉਪਰ ਹੈ।”

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਇਹ ਟੁਕ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਚੇਤਾ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਇੱਕ ਖੱਬੀਖਾਨ ਵਿਧਾਇਕ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਡਰਾਮਗਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ “ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਮਸ਼ੀਨਰੀ” ਮੁਲਜ਼ਮ ਨਾਲ “ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠ” ਹੈ। ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ (ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤੇ ਬਾਹਰ, ਦੋਹੀਂ ਥਾਈਂ) ਨਾਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਹੋਈ।

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਕਠੂਆ ਅਤੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਨਾਓ ਕਸਬੇ ਵਿਚ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਦੀਆਂ ਦੋ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਬਲਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਮੀਡੀਏ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਖਬਰ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ।

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ 21 ਅਪਰੈਲ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਖਬਰ ਵੀ ਛਪੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕ-ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ, ਪਟਿਆਲਾ

ਝੰਜੋੜ ਕੇ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹੈਵਾਨੀਅਤ ਦੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਕਾਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਹਾਂ ਹੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਕਿਵੇਂ ਨਾ ਕਿਵੇਂ ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਜਾ ਕੇ ਜੁੜਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨਾਓ ਕੇਸ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਵਿਧਾਇਕ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕੇਸ ਨੂੰ ਖੁਰਦ-ਬੁਰਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸਿਰ-ਤੋੜ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਬਲਕਿ ਕੁਝੀ ਦੇ ਬਾਪ ‘ਤੇ ਝੂਠਾ ਕੇਸ ਪੁਆ ਕੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਅਤੇ ਏਨਾ ਕੁੱਟਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਖਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਗੂੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਰੋਹ ਦੇਖਦਿਆਂ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨੇ ਪਏ ਹਨ।

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਅਭੇ ਸਿੰਘ ਦਾ ਲੇਖ ਵੀ ਛਪਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ‘ਜਾਟ ਅੰਦੋਲਨ’ ਸਮੇਤ ਮੁਰਬਲ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਵਾਪਰਿਆ, ਉਹ ਵੀ ਚੋਟੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵਿਸਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਉਥੇ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਉਥੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਰੋਲ ਸੀ! ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਤਾਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦਿਆਂ ਵੀ ਸਿਰ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਝੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਭੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ਵਿਚ, ਜਨਵਰੀ ਦੇ ਹੀ ਮਹੀਨੇ ਜਦੋਂ ਬੱਕਰਵਾਲ ਕਬੀਲੇ ਦੀ ਨਿੱਕੀ ਜਿੰਦ ਨਾਲ ਇਹ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਭਾਣਾ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸੂਰਤ ਕਸਬੇ ਵਿਚ ਏਨੀ ਕੁ ਹੀ ਉਮਰ ਦੀ ਪਿਆਰੀ ਜਿਹੀ ਕੁੜੀ ਜੈਨਬ ਅਨਸਾਰੀ ਨਾਲ ਵਾਪਰੇ ਭਾਣੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅਪੀਲ ਵੀ ਖਾਰਜ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਤਫਤੀਸ਼ ਦਾ ਹੀ ਰੋਲਾ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੈਨਬ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਥਾਂ ਥਾਂ ਜੈਨਬ

ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਰੇਖਾ ਦੇ ਆਰ-ਪਾਰ

ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਰੋਸ ਮੁਜਾਹਰੇ ਹੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਬਲਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮੁਹੰਮਦ ਇਮਰਾਨ ਅਲੀ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਸੀ. ਸੀ. ਟੀ. ਵੀ. ਦੀ ਫੁਟੇਜ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਦੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ‘ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਪਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ ਦਾ ਬਹੁ-ਟਿਕਾਣਾ ਦੱਸਣ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫਤਾਉਣ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਖਤ ਤੋਂ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ‘ਤੇ ਦਬਾਉ ਪਾਇਆ ਸੀ।

ਇੱਥੇ ਕਹਾਣੀ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਉਲਟ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇੰਟਰਨੈਟ ਅਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ, ਸੂਹੀ ਸਵੇਰ ਵਿਚ ਨਸ਼ਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੀ ਨਕਲ ਅਤੇ ਅਭੇ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲੇਖ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕੋ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਚਾਰ ਮੈਂਬਰ-ਮਾਮਾ ਸਾਂਝੀ ਰਾਮ, ਜੋ ਮੰਦਿਰ ਦਾ ਪੁਜਾਰੀ ਵੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜੰਗਤਰਾ ਤੇ ਭਾਣਜਾ ਸੂਭਾ ਸੰਗਰਾ, ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ ਮੰਨੂ ਅਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰਫਾ ਦਫਾ ਕਰਨ ‘ਚ ਦੋ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਦੀ ਹੱਦ ਇਹ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦੀਪਕ ਖਜੂਰੀਆ ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਰਾਮ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਸਾਰੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ।

ਇਥੇ ਦੂਜਾ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਹੰਮਦ ਇਮਰਾਨ ਅਲੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵਕੀਲਾਂ ਵਾਲਾ ‘ਕਾਲਾ ਚੋਗਾ’ ਪਹਿਨ ਕੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਧਾੜ ਖੜੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਇਸ ਨੰਨ੍ਹੀ ਜਾਨ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ‘ਬੇਸ਼ਰਮੀ’ ਦਾ ਚੋਲਾ ਪਾ ਕੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਧਾੜ ਖੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ‘ਵਕੀਲ ਪੇਸ਼ੇ’ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਜਨੂੰਨੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕਾਰਾ ਕੋਈ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛੱਡੀ। ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਦੀ ਥਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਕੁੱਟਣ ਪੈ ਗਏ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਛਿੱਕੇ ਟੰਗ ਕੇ ਬਹੁਤ ਬੇਸ਼ਰਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਜਨੂੰਨੀ ਲਾਣਾ।

ਜੀ ਟੀ. ਵੀ. ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲ ‘ਤੇ ਐਂਕਰ ਸੁਧੀਰ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਆਨ ਲਾਈਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੀਡੀਓ ਵਿਚ ਵੱਕਾਰ ਭੱਟੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਮਹਾਮਾ ਪੀੜਤ ਕੁੜੀ ਦਾ ਕੇਸ ਲੜ ਰਹੀ ਵਕੀਲ ਦੀਪਿਕਾ ਸਿੰਘ ਰਾਜਵੰਤ ‘ਤੇ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਹਰ ਰੋਜ਼ 99 ਅਤੇ ਸਾਲ ਦੇ 36000 ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਕੇਸ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ‘ਤੇ ਏਨਾ ਰੋਲਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਜਿੰਨਾ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਪਿਆ ਹੈ? ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਪੀੜਤ ਦਾ ਨਾਂ ਅਤੇ ਫੋਟੋ ਵਾਇਰਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਪਰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਹੀ ਐਸਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

‘ਨਿਰਭਯਾ’ ਕੇਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਿਰਭਯਾ ਦੀ ਫੋਟੋ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਅਸਲੀ ਨਾਂ ਪਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਕੱਢਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ

ਉਛਾਲਣ ਪਿੱਛੇ ਉਹ ਤਾਕਤਾਂ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਕਰਨੇ ਲੋਚਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ‘ਅਫਜ਼ਲ ਪ੍ਰੇਮੀ ਗੈਂਗ’ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਸੰਗਠਨ ਜੋ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੁਧੀਰ ਚੌਧਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੀ ਮੀਡੀਆ ਟੀਮ ਦੇ ਖੋਜ ਕੀਤੇ ਕੁਝ ਨਵੇਂ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਚੁੱਕਣ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਸਾਜਿਸ਼ ਹੈ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੀੜਤ ਦੀ ਵਕੀਲ ਦੀਪਿਕਾ ਸਿੰਘ

ਅਸੀਫਾ ਬਾਨੋ

ਰਾਜਵੰਤ ‘ਤੇ ਲਾਏ ਗਏ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਹੀਂ ਗਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪੀੜਤ ਦਾ ਨਾਂ ਜਾਂ ਫੋਟੋ ਵਾਇਰਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਦਾ ਟਵਿੱਟਰ-ਹੈਂਡਲ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਪਰ ਕਦੇ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ, ‘ਹਾਈਜੈਕ’ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉਸ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਾਈਬਰ ਸੈਲ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਟੀਮ ਸੁਨੀਲ ਫਰਨਾਂਡੇਜ਼ (ਐਡਵੋਕੇਟ-ਆਨ-ਰੀਕਾਰਡ), ਇੰਦਰਾ ਜੈ ਸਿੰਘ (ਸੀਨੀਅਰ ਕੌਂਸਲਰ) ਅਤੇ ਲਾਇਰਜ਼ ਕੋਲੈਕਟਿਵ ਇਨ ਦਿੱਲੀ ਇਸ ਕੇਸ ਲਈ ਲੜਨ ਵਾਸਤੇ ਬਿਨਾ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਲਏ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਵਕੀਲ ਰਾਜਵੰਤ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਲਜ਼ਾਮ-ਤਰਾਸ਼ੀ ਉਸ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਜੱਗ ਜਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ‘ਬਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ’ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਹਸ਼ਰ ਉਸ ਪੀੜਤ ਬੱਚੀ ਵਾਂਗ ਹੀ ਕਰ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਵੀ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸੁਧੀਰ ਚੌਧਰੀ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਜੋ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਮੰਨ ਵੀ ਲਈ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਉਛਾਲਣ ਪਿੱਛੇ ਵੱਖਵਾਦੀ ਟੋਲਿਆਂ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕੀ ਸੁਧੀਰ ਚੌਧਰੀ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਰਾਜਵੰਤ ਨੂੰ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣ ਪਿੱਛੇ ਕਿਹੜੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ? ਕੀ ਉਹ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਮਰ

ਚੁਕੀ ਬੱਚੀ ਲਈ ਜੋ ਲੋਕ ਅੱਗੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਕੀਲ ਮਨੁੱਖੀ ਹਮਦਰਦੀ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਕਿੱਥੋਂ ਆ ਗਈ? ਸੁਧੀਰ ਚੌਧਰੀ ਇਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ‘ਭਗਵੇ ਬ੍ਰਿਗੇਡ’ ਵੱਲੋਂ ਨਿੱਤ ਦਿਹਾੜੇ ਕਦੀ ਗਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਕੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ‘ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ, ਕਦੀ ਆਨੇ-ਬਹਾਨੇ ਦਲਿਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ਜਿਵੇਂ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਜਿਹੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਯਤਨ ਹਨ? ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਏਕਤਾ ਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਗਵੇ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਤੋਂ ਹੈ ਜੋ ‘ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ’ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਫਿਰਕੂ ਨਫਰਤ ਫੈਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਬਹਾਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਮਾਜਕ ਤਾਣੇ ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਵਿਚਲਿਤ ਕਰਨ ‘ਤੇ ਤੁਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

1988 ਵਿਚ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਬੀ. ਆਰ. ਚੋਪੜਾ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੰਦੀ ਸੀਰੀਅਲ ‘ਮਹਾਂ ਭਾਰਤ’ ਟੀ. ਵੀ. ‘ਤੇ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਫਿਲਮ ‘ਨਾਨਕ ਸ਼ਾਹ ਫਕੀਰ’ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਮੇਰੇ ਲਾਗੇ ਕੋਈ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਸੀਰੀਅਲ ‘ਮਹਾਂ ਭਾਰਤ’ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ। ਜਿਵੇਂ ਮਝੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਭੰਗ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਸੇਵਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦੇ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਗਣੇਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾ ਵੱਲ ਨਾ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰਾ ਵੀ ਇਥੇ ਇਹੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾ ਵੱਲ ਨਾ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਜਿਸ ਸੀਨ ਨੇ ਧੁਰ ਆਤਮਾ ਤੱਕ ਝੰਜੋੜਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਪਾਂਡਵਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਰੋਪਦੀ ਨੂੰ ਯੁਧਿਸ਼ਠਰ ਵੱਲੋਂ ਜੂਏ ਵਿਚ ਹਾਰ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਕੌਰਵ ਪੁੱਤਰ ਦੁਰਯੋਧਨ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਚੀਰ ਹਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਦਰੋਪਦੀ ਕੁਝ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੀਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਬੋਲਿਆ ਵਾਕ ਹੈ, “ਆਜ ਮਹਾ ਭਾਰਤ ਕੀ ਕਥਾ ਏਕ ਲੱਜਾਜਨਕ ਮੋਤ ਪਰ ਹੈ। ਮਰਿਆਦਾ ਕੀ ਰੇਖਾ ਕੇ ਇਸ ਪਾਰ ਦਰੋਪਦੀ ਕੇ ਸਿਵਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਔਰ ਉਸ ਪਾਰ ਸਭੀ ਹੈ-ਗੰਗਾ ਪੁੱਤਰ, ਗੁਰੂ ਦਰੋਣਾਚਾਰੀਆ ਔਰ ਕੁਲ ਗੁਰੂ ਕਿਰਪਾਚਾਰੀਆ...ਇਸ ਲੀਏ ਯਹ ਰੁਕ ਕਰ ਸੋਚਨੇ ਕੀ ਜਗਹ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਯਹ ਨਿਰਣੈ ਵਰਤਮਾਨ ਔਰ ਭਵਿੱਸ਼ਯ ਕੇ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਕੇ ਲੇਨਾ ਪੜੇਗਾ ਕਿ ਵਹ ਇਸ ਮਰਿਆਦਾ ਰੇਖਾ ਕੇ ਇਸ ਪਾਰ ਹੈ ਯਾ ਉਸ ਪਾਰ?”

ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਹਿਮ ਵਾਕ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਭੀਸ਼ਮ ਪਿਤਾਮਾ ਦਾ ਵਾਕ ਹੈ ਕਿ ‘ਜਦੋਂ ਬਾਂਸ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ‘ਤੇ ਫਲ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੁਰਯੋਧਨ ਵੀ ਇਸ ਰਾਜ ਦਾ ਫਲ ਹੈ।’ ਦਰੋਪਦੀ ਉਥੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਸਭ ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਹਸਤੀਆਂ ਨੂੰ, ਜੋ ਮੂਕ ਦਰਸ਼ਕ ਬਣੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਰਯੋਧਨ ਦੇ ਭਰਾ ਵੱਲੋਂ ਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਫੜ ਕੇ

ਘਸੀਟਿਆ ਜਾਣਾ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, “ਆਖੋਂ ਬੁਕਾਨਾ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਕਾ ਸਮਾਧਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਿਤਾਮਾ? ਮੈਂ ਕੁਰੂ ਮਰਿਆਦਾ ਪੇ ਲਗਾ ਹੂਆ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੂੰ। ਕਿਆ ਭਰਤਵੰਸ਼ੀਓ (ਦੁਸ਼ਿਅੰਤ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਭਰਤ ਦੇ ਵੰਸ਼ਜ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਮੁਲਕ ਦਾ ਨਾਂ ਭਾਰਤ ਪਿਆ) ਕੀ ਯਹੀ ਪਰੰਪਰਾ ਹੈ? ਮੁਝੇ ਭਰਤਵੰਸ਼ੀਓ ਕੀ ਪਰੰਪਰਾ ਬਤਾਈਏ? ਆਪ ਕੇ ਸਾਮਨੇ ਯਹ ਅਧਰਮ ਹੂਆ ਔਰ ਆਪ ਨੇ ਇਸ ਅਧਰਮ, ਅਨਿਆਯੇ ਕੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਆ, ਸਹਿਨ ਕੀਆ, ਕਿਆ ਆਪ ਮੇਰੇ ਇਸ ਅਪਮਾਨ ਕੇ ਭਾਗੀ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਆਪ ਪਾਪ ਕੇ ਬ੍ਰਿਛ ਕੀ ਛਾਓ ਮੈਂ ਬੈਠੇ ਹੈਂ, ਉਨ ਜਾਈਏ।”

“ਯਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੇਸ਼ ਕਾ ਭਵਿੱਸ਼ਯ। ਪੰਚਾਲੀ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਉਤਰ ਦੀਜੀਏ ਪਿਤਾਮਾ।”

ਇੱਥੇ ਹੀ ਇੱਕ ਡਾਇਲਾਗ ਹੈ, “ਪਿਤਾਮਾ ਕਿਆ ਉਤਰ ਦੇਂਗੇ, ਯਹ ਤੋਂ ਖੁਦ ਏਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈ।”

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰੋਪਦੀ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਦਰੋਣਾਚਾਰੀਆ, ਕਿਰਪਾਚਾਰੀਆ, ਵਿਦੁਰ-ਸਭ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਦੇ ਗਿਆਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ‘ਧਰਮ ਕਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜਾਨਤੇ ਹੁਏ ਭੀ ਚੁੱਪ ਰਹਿਨਾ ਬੂਠ ਬੋਲਨੇ ਕੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਯਹ ਸਭਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਲੋਗੋਂ ਕੀ ਸਭਾ ਹੈ।...ਹਸਤਨਾਪੁਰ ਕੇ ਨਰੇਸ਼ ਆਪ ਕੀ ਸਭਾ ਮੇਂ ਏਕ ਨਾਰੀ ਕਾ ਅਪਮਾਨ ਹੂਆ ਹੈ, ਕੁਰੂ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਮੇਂ ਯਹ ਕੌੜ ਕਹਾਂ ਸੇ ਆ ਗਿਆ?’

ਜਦੋਂ ਦਰੋਪਦੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ, ‘ਮੁਝੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ, ਅਪਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਉਤਰ ਚਾਹੀਏ।’ ਇਸ ਸੀਨ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡਾਇਲਾਗ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ‘ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਮੇਂ ਸ਼ਕਤੀ ਪੂਜਨੀਯ ਹੈ, ਉਸ ਮੇਂ ਸ਼ਕਤੀ ਕਾ ਅਪਮਾਨ ਹੂਆ ਹੈ।...ਹਸਤਨਾਪੁਰ ਮਾਨ-ਅਪਮਾਨ ਕੀ ਭਾਸ਼ਾ ਭੂਲ ਚੁਕਾ ਹੈ।’

ਫਿਰ ਦਰੋਪਦੀ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਦੇਣ ਦੇ ਲਹਿਜ਼ੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ‘ਅਪਮਾਨ ਤੁਮ੍ਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੂਆ, ਅਪਮਾਨ ਹੂਆ ਹੈ ਭੀਸ਼ਮ ਕਾ, ਹਸਤਨਾਪੁਰ ਕਾ...। ਭਰਤਵੰਸ਼ ਕੀ ਮਰਿਆਦਾ ਕਾ ਦਰਪਨ ਤਿੱਥ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿਦੁਰ ਜੀ, ਆਈਏ ਇਸ ਕਾ ਸ਼ੋਕ ਮਨਾਈਏ।’ ‘ਹਸਤਨਾਪੁਰ ਮੇਂ ਗਿਆਨ ਕੇ ਜਿਤਨੇ ਦਵਾਰ ਹੋਂ, ਮੇਂ ਉਨ ਸਭ ਕੇ ਖਟਖਟਾਊਗਾ।’

ਇਹ ਸਾਰੇ ਬੋਲ, ਜੋ ਭਾਵੇਂ ਫਿਲਮੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅੱਜ ਵੀ ਅਹਿਮ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਬੁਰਾ ਵੀ ਲੱਗੇ। ਮੇਰਾ ਇੱਥੇ ਇਹੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਗੱਲ ਇੱਥੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ, ਇਸ ਜਮੀਨ ‘ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਜਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਇੱਜਤ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵੱਲ ਨਾ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਭਗਵਾ ਬ੍ਰਿਗੇਡ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੁਲਕ ਦਾ ਖੋਰ ਖੁਆਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਅਤੇ ਜੋ ਵੀ ਕੋਈ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬੋਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ‘ਤੇ ਦੇਸ਼-ਧੋਹ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲੱਦ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਣਾ ਤਾਂ ‘ਮਹਾਂ ਭਾਰਤ’ ਤੋਂ ਹੀ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਲੈਣ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਇੱਜਤ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਮਜਹਬ, ਕਿਸੇ ਜਾਤ ਜਾਂ ਫਿਰਕੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੀ ਹੋਵੇ, ਔਰਤ ਤਾਂ ਔਰਤ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੀ ਕੁੱਖ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਜਨਮ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਇੱਜਤ ਕਰਨੀ ਸਿੱਖੇ।

ਕਠਾਰੂ ਦੀ ਧੀ

ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਧੀ ਧਿਆਣੀ ਮਾਂ ਬਾਪੂ ਦੀ ਲਾਡੋ ਰਾਣੀ। ਖੇਡੇ ਗੁੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਪਟੋਲੇ ਦੌੜੇ ਬਣ ਕੇ ਵਾ ਵਰੋਲੇ।

ਰੋਜ਼ ਚਰਾਵਣ ਜਾਵੇ ਘੋੜੇ ਨਾਲ ਘੋੜਿਆਂ ਜਿੰਦ ਜਿੰਦ ਦੌੜੇ। ਧੀ ਗੁੱਜਰਾਂ ਦੀ ਸੋਹਣੀ ਸੂਰਤ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਮਨ ਮੋਹਣੀ ਮੂਰਤ।

ਇਕ ਜ਼ਾਲਮ ਬੁੱਢਾ ਬਘਿਆੜ ਕਾਲੇ ਮੂੰਹ ਦਾ ਅਤਿ ਵਿਕਰਾਲ। ਰੋਜ਼ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਲੁਕ ਲੁਕ ਵੇਖੇ ਕਰਦਾ ਸੀ ਪਿਆ ਜੋਖੇ ਲੇਖੇ।

ਅੰਦਰੋਂ ਕੁਦ ਪਿਆ ਸ਼ੈਤਾਨ ਬੁੱਢਾ ਬਣ ਬੈਠਾ ਹੈਵਾਨ। ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਰਲਾਇਆ

ਪਾਪ ਕਰਮ ਦੇ ਵਿਚ ਫਸਾਇਆ।

ਪਿਉ ਪੁੱਤਰ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਪਾਪੀ ਰੂਹ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਗਈ ਸਰਾਪੀ। ਪੁੱਤ ਬਾਜ਼ ਨੇ ਘੁੱਗੀ ਘੇਰੀ ਬੁੱਢੇ ਦਿੱਤੀ ਹੱਲਾ ਸ਼ੇਰੀ।

ਨਿਕਤੀ ਨੂੰ ਚੁਕ ਅੰਦਰ ਲੈ ਗਏ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਵਿਚ ਮੰਦਿਰ ਲੈ ਗਏ। ਨਿਕਤੀ ਰੋਈ ਤੇ ਕੁਰਲਾਈ ਆਪਣਾ ਆਪ ਬਚਾ ਨਾ ਪਾਈ।

ਦੋਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਇੱਜਤ ਲੁੱਟਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਦੇ ਕੁੱਟਦੇ। ਮੁੜ ਮੁੜ ਉਸ ਨੂੰ ਲੁੱਟਦੇ ਰਹੇ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਸੁੱਟਦੇ ਰਹੇ।

ਅਜੇ ਕਹਾਣੀ ਮੁੱਕੀ ਨਹੀਂ ਕਲਮ ਮੇਰੀ ਵੀ ਰੁਕੀ ਨਹੀਂ। ਅਜੇ ਕਹਾਣੀ ਬਹੁਤ ਹੈ ਲੰਮੀ

ਦਿਲ ਆਪਣੇ ਨੂੰ ਦੇ ਲਉ ਥੰਮੀ।

ਪਿਉ ਨੇ ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ ਪੁੱਤ ਨੇ ਆਪਣਾ ਯਾਰ ਬੁਲਾਇਆ। ਪੁੱਤ ਦਾ ਯਾਰ ਵੀ ਦੌੜਿਆ ਆਇਆ ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਆ ਜੁਲਮ ਕਮਾਇਆ।

ਮੁੜ ਮੁੜ ਉਸ ਦੀ ਲੁੱਟੀ ਇੱਜਤ ਅਜੇ ਵੀ ਨਾ ਸੀ ਮੁੱਕੀ ਵਹਿਸ਼ਤ। ਨਿੱਕਤੀ ਰੱਜ ਕੇ ਰੋਲਾ ਪਾਇਆ ਨਿੱਕਤੀ ਨੂੰ ਨਾ ਕਿਸੇ ਬਚਾਇਆ।

ਹੁਣ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਆਈ ਵਾਰੀ ਪੁਲਿਸ ਵੀ ਆਈ ਨਾਲ ਤਿਆਰੀ। ਪੁਲਿਸ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਟੁੱਟ ਕੇ ਪੈ ਗਈ ਜੋ ਬਚਿਆ ਸੀ, ਲੁੱਟ ਕੇ ਲੈ ਗਈ।

ਸਭ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਪੱਥਰ ਮਾਰੇ ਕੀਤੇ ਡਾਢੇ ਭੈੜੇ ਕਾਰੇ। ਨਿੱਕੀ ਮੁੱਕ ਗਈ ਨਿੱਕੀ ਮਰ ਗਈ

ਇਸ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਨੰਗਿਆਂ ਕਰ ਗਈ।

ਲਾਹਨਤ ਇਸ ਸਮਾਜ ਦੇ ਉਤੇ ਲਾਹਨਤ ਹੈ ਇਸ ਰਾਜ ਦੇ ਉਤੇ। ਧਰਤ ਰੋਈ ਆਕਾਸ਼ ਵੀ ਰੋਇਆ ਧੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵੀ ਰੋਇਆ।

ਮੋਦੀ ਕਹੇ ਬਚਾਵੇ ਬੇਟੀ ਮੋਦੀ ਕਹੇ ਪੜ੍ਹਾਵੇ ਬੇਟੀ। ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਬੇ ਔਲਾਦ ਕਿੰਜ ਧੀ ਦੀ ਸੁਣ ਲਉ ਫਰਿਆਦ।

ਮੁਰਦਾ ਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਏਥੇ ਹਵਸਾਂ ਭਰੇ ਜਨੂੰਨ ਨੇ ਏਥੇ। ਮੁਰਦਿਆਂ ਦੇ ਹੁਣ ਰਾਜ ਨੇ ਏਥੇ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਤਾਜ ਨੇ ਏਥੇ।

ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਬਚਾਉਣਾ ਹੁਣ ਨਲੂਆ ਨਹੀਂ ਮੁੜ ਕੇ ਆਉਣਾ। ਨਾ ਨਲੂਏ ਹੁਣ ਜੰਮਦੇ ਪਏ ਨੇ

ਦਰਦ-ਏ-ਦਿਲ

ਨਾ ਜੁਲਮ ਹੁਣ ਥੰਮਦੇ ਪਏ ਨੇ।

ਜਾਗ ਨੀ ਤੂੰ ਸੁੱਤੀਏ ਸਰਕਾਰੇ ਨਾ ਲਾਵੇ ਹੁਣ ਬੂਠੇ ਲਾਰੇ। ਧੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਕੁਝ ਤਾਂ ਕਰ ਜਾਉ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਡੁੱਬ ਚੱਪਣੀ ਵਿਚ ਮਰ ਜਾਉ।

ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਵੇ ਐਸਾ ਜਿਥੇ ਕੰਮ ਕਰੇ ਨਾ ਪੈਸਾ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਤਾਈਂ ਫਾਂਸੀ ਚਾੜ੍ਹੇ ਜਾਂ ਜਿਉਂਦੇ ਹੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਸਾੜੇ।

ਮੈਂ ‘ਕੱਲੀ ਕੁਝ ਕਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਜੁਲਮ ਧੀਆਂ ‘ਤੇ ਜਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਕਲਮ ਮੇਰੀ ਪਈ ਦੇਵੇ ਹੋਕਾ ਤੂੰ ਹੀ ਜਾਗ ਵੇ ਸੁਤਿਆ ਲੋਕਾ।
-ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ

Punjab Sports & Cultural Club of Cincinnati (OH)

ਆਪ ਸਭ ਨੂੰ ਵਿਸਾਖੀ ਦੀ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

10ਵਾਂ ਸਾਲਾਨਾ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ-2018

5 ਮਈ 2018 (ਸਨਿਚਰਵਾਰ)

ਸ਼ਾਮ 4 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 10 ਵਜੇ ਤੱਕ

Venue: Monroe High School

Hours: 4:00 PM - 10:00 PM

220 Yankee Rd, Monroe, OH 45050

ਜਗਰੂਪ ਸਿੰਘ ਤੂਰ

ਹਰਵਿੰਦਰ ਵਾਲੀਆ

ਹੈਪੀ ਭੇਅਟਨ

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਭੇਅਟਨ

ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ

ਭੰਗੜਾ ਮੁਕਾਬਲਾ

(ਪੂਰੇ ਨਾਰਥ ਅਮੈਰਿਕਾ ਤੋਂ ਟੀਮਾਂ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਗੀਆਂ)

Bhangra Competition will be held.

Teams from whole North America are participating.

1st Prize: \$2100

2nd Prize: \$1100

3rd Prize: \$500

For Bhangra Competition Contact

Aman Singh 678-641-1405

For Teams Stay Arrangement Contact

Jagpal Grewal 513-238-6991

Neema Grewal 513-372-4127

ਸਥਾਨਕ ਬੱਚਿਆਂ ਵਲੋਂ ਭੰਗੜੇ
ਅਤੇ ਗਿੱਧੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼

Bhangra & Giddha performance by local kids

Alcohol Strictly Prohibited.

ਸ਼ਰਾਬ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਸਖਤ ਮਨਾਹੀ ਹੋਵੇਗੀ

ਦਾਖਲਾ ਮੁਫਤ ਪਾਰਕਿੰਗ ਮੁਫਤ Free Entry / Free Parking

President: Balkar Singh Batth

Vice President: Palwinder Warriach

Club Members: Devinder Happy, Aman Singh, Sukhvir Kharoud, Kuldeep Singh, Balkar Baath, Narain Thind, Jasbir Parmar, Swarn Hans, Jasvir Singh, Harninder Kandola, Yadwinder Singh, Sonu Rihal

Advisor: Gurinder Dhillon, Harbans Gill, Sukhchain Gill, Jagpal Grewal.

For More Information Contact:

Jagroop S Toor 513-225-7239

Palwinder Warriach 513-253-4007

Aman Singh 678-641-1405

Gurinder Dhillon 513-373-0145

Harbans S Gill 513-550-5917

Kuldeep Singh 917-463-9100

Sukhvir Kharoud 513-404-2493

Sukhchain S Gill 513-602-1291

Balkar Singh 513-375-2022

Jasbir Parmar 513-407-0823

Narain Thind 513-250-0046

Sponsors: Toor Petroleum, Grewal Brothers, Walia Group, Sandhu Roadlines, India Bazaar, Amrita Chehil (New York Life), HD Transportation, Flatrock Transportation, Lakhvir Atwal, Inderjit Dhillon, Moga Enterprises, Moga Petroleum, DJ Mavi, Naman Petroleum, Loveland Petroleum, Gakhal Investment, TNT Transport, MTL Logistics, Balwant Singh (New York), Grill of India (Cincinnati), Grill of India (Kentucky), Raja India, Krishna Carry Out, AAP India Restaurant (Cincinnati), Maya Restaurant (Cincinnati), New Taj Mahal (West Chester), Thirsty Oasis, Ajanta India Restaurant (Dayton), Jas Gill Petroleum, Marion Sky Petroleum, Punjab Financials, 465 Hospitality, Brij Mohan Sweets, Cinci Hospitality, Five River Enterprises, Five River Hospitality, Comfort Suites, South Bend (Indiana), Angaan Sweets, Patel Brothers, Deep India Restaurant, Bombay Grocers, New Krishna Restaurant, Delhi Palace, Taste of India, O'Reilly Sharonville, Day & Night Transport, Sunshine Transport.

Amrita Chehil
Agent
New York Life Insurance Company
5905 E Galbraith Rd #4000
Cincinnati, OH 45236
Cell 513.824.5511 Bus. 513.621.9999
achehil@ft.newyorklife.com

AARP Life Insurance, Annuity and Long-Term Care Options from New York Life

AAP
INDIA RESTAURANT
513.832.7448
6430 GLENWAY AVE
CINCINNATI OH 45211
WWW.AAPINDIARESTAURANT.COM

Punjab Financials
Contact: **Rush Sahota** Phone: 513-666-0521
Email: Rush@punjabfinancials.com
Address: 300 E-Business Way, Suite 200, Cincinnati, OH 45241

GRILL OF INDIA
Dine In • Pickup • Delivery
112 East 30th Street
Covington, KY 41015
859-491-1313
859-491-1503

The authentic **INDIAN** grocery store in Ohio
India Bazar
Open 7 Days
4870 Union center
Pavilion Dr, West chester, Ohio
513 889 4672

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਇਲੀਨਾਏ ਸਿੱਖ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸੈਂਟਰ, ਵ੍ਹੀਟਨ

ਹਰਿ ਕੀਰਤਨੁ ਸੁਣੈ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨੁ ਗਾਵੈ॥
ਤਿਸੁ ਜਨ ਦੂਖੁ ਨਿਕਟਿ ਨਹੀ ਆਵੈ॥੨॥

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮ 4 ਅਤੇ 6 ਮਈ 2018

ਸੰਤ ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਊਨਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕੀਰਤਨੀਏ ਸੰਤ ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਊਨਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ 4 ਮਈ (ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ) ਅਤੇ 6 ਮਈ (ਐਤਵਾਰ) ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵ੍ਹੀਟਨ ਵਿਖੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈ ਕੇ ਜੀਵਨ ਸਫਲਾ ਕਰੋ ਜੀ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ
ਵੇਰਵਾ

4 ਮਈ 2018 (ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ)

ਸ਼ਾਮ 7 ਤੋਂ 8:30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਕੀਰਤਨ ਸੰਤ ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਊਨਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ

6 ਮਈ 2018 (ਐਤਵਾਰ)

ਸਵੇਰੇ 7 ਤੋਂ 9 ਵਜੇ ਤੱਕ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ

ਸਵੇਰੇ 9 ਤੋਂ 10 ਵਜੇ ਤੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵ੍ਹੀਟਨ ਦੇ ਬੱਚੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਗੇ

ਸਵੇਰ 10 ਤੋਂ 10:45 ਵਜੇ ਤੱਕ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਗੇ

ਸਵੇਰੇ 10:45 ਤੋਂ 11:30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਗੇ

ਸਵੇਰੇ 11:30 ਤੋਂ ਦੁਪਹਿਰ ਇਕ ਵਜੇ ਤੱਕ ਸੰਤ ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਊਨਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਗੇ ਉਪਰੰਤ ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ

ਬੇਨਤੀ ਕਰਤਾ: ਸਮੂਹ ਸੇਵਾਦਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵ੍ਹੀਟਨ

ILLINOIS SIKH COMMUNITY CENTER

2131 Creekside Drive, Wheaton, IL 60189, Ph: 630.510.9700

www.ilscc.com e-mail: ilsccwheaton@gmail.com

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕਲੀਵਲੈਂਡ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਕੂਲ ਸ਼ੁਰੂ

ਕਲੀਵਲੈਂਡ, ਓਹਾਇਓ (ਬਿਊਰੋ): ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਵਿਖੇ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਦਿਹਾੜਾ

ਭਾਵਨਾ ਤੇ ਪੰਥਕ ਏਕਤਾ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਿੱਖ

ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਅਤੇ ਧੂਮਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਏ ਗਏ। ਭਾਈ ਸਤਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਗੀ ਜਥੇ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਉਘੇ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਦੌਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਪੰਥਕ

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ, ਸਿੱਖ ਵਿਰਸੇ ਅਤੇ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ 'ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਅਕੈਡਮੀ' (ਪੰਜਾਬੀ ਸਕੂਲ) ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਬਲਵੇਕ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ

ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਵੱਡੇ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅਮੀਰ ਸਿੱਖ ਵਿਰਸੇ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰ ਸਕਣ। ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਕੂਲ ਦਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਖ ਧਰਮ 'ਚ ਪੀਐਚ. ਡੀ. ਹਨ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੰਗ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਾ ਕੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਭ ਲੈਣ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਖੇ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਬੰਧੀ ਕਲਾਸਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਖੂਨ ਦਾਨ ਕੈਂਪ ਵੀ ਲਾਇਆ ਗਿਆ

ਤਈਅਬ ਮਹਿਤਾ ਦੀ ਪੇਂਟਿੰਗ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਨਿਲਾਮੀ

ਵਿੱਲੀ: ਆਧੁਨਿਕ ਭਾਰਤੀ ਪੇਂਟਰ ਤਈਅਬ ਮਹਿਤਾ ਵੱਲੋਂ 1998 ਵਿਚ ਬਣਾਇਆ ਚਿੱਤਰ 'ਕਾਲੀ' 13 ਤੇ 14 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸੈਫਰਨ ਆਰਟ ਦੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਆਨਲਾਈਨ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਨਿਲਾਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਚਿੱਤਰ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੇ ਸੈਫਰਨ ਆਰਟ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਚਿੱਤਰ ਦੇ 18.9 ਤੇ 25.2 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਕਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ-ਅਮਰੀਕੀ ਨੇ ਇਕ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਦਾ ਕੁਇਜ਼ ਸ਼ੋਅ ਜਿੱਤਿਆ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਇਕ ਭਾਰਤੀ-ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਜ਼ਿਓਪਾਰਡੀ ਕਾਲਜ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਦਾ ਇਕ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਦਾ ਵਕਾਰੀ ਕੁਇਜ਼ ਸ਼ੋਅ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਹੈ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਉੱਤੇ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਇਵੀ ਲੀਗ ਬ੍ਰਾਊਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਧਰੁਵ ਗੋਤ ਨੇ ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ 14 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਤ ਕੇ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਜਿੱਤਿਆ। ਜਨ ਸਿਹਤ ਤੇ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਧਰੁਵ ਹੁਣ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਆਫ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਵੇਗਾ।

Singh Tax & Accounting Services LLC.

Individual & Business Taxes, Accounting, Payroll & Financial Consulting Services.

File your taxes on time, Tax planning, start new business, to resolve tax related matters with IRS. Free consultation for tax matters. Translation from Punjabi to English and Notary Services.

ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ 'ਚ ਟਰਾਂਸਲੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

Ph:248-982-2036

Fax:616-855-5575

Office Locations

38969 Cheshire Dr., Northville, MI 48167
38565 Joy Rd., Westland, MI 48185
744 Gramsie Rd., Shoreview, MN 55126

Mohan Singh M.COM,
MBA (Finance), ACA
Master in Taxation.
IRS Enrolled agent,
Notary Public

Email : jhand_mohan@yahoo.com; or info@SinghTaxServices.com
For More Detail check our web site at :www.SinghTaxServices.com

Michigan Truck Driving School

6405 Middlebelt Road, Romulus, MI 48174

**ਸਭ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਾਲ
ਲੈਸ ਨਵਾਂ ਟਰੱਕ
ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ**

*ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ

*3-4 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Raj Jamarai **Cell:734-644-1010** Office:734-747-4298

Sistar Mortgage

Minimizing Cost, Maximizing Investment
www.SistarMortgage.com

Balbir (Bill) Grewal, Loan Officer (NMLS 353442)
Residential & Commercial Loans

(734) 330-8859 Mobile
(586) 802-7385 Fax

Balbir.Grewal@SistarMortgage.com

***Refinance up to 125% value of the house.**

•Residential Loans (Purchase, Refinance & Cash Out Refinance). •Self Employed and H1 Visa •Jumbo loans •Commercial Property With Business or Business Only.
•Business Equity Line of Credit. •Multi Unit Investment Property.

OM Transportation Inc. & Nand Freight Brokerage

Plainfield, IL

Owner Operators & Company Drivers Wanted

Valid CDL Class A License For Local, Regional & OTR Work.

Van & Reefer

omtrans1@yahoo.com

Manminder Heer 630-709-5331

Onkar Heer 630-396-0777

Punjabi Heritage Society, Kalamazoo (MI)

PRESENTS

Youth Festival Of Midwest Michigan

May 12, 2018 (Saturday)

From 7 p.m. until Midnight

@ "The Renaissance" Banquet Hall
3750 E. Kilgore Road, Portage, MI 49002

Singers

Rajn Sandhu
(Audi Vs Thar fame singer)

Tara Multani

ਆਓ ਅਮੀਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣੀਏ

ਗਿੱਧਾ, ਭੰਗੜਾ, ਡਾਂਸ, ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ, ਸਕਿੱਟ, ਬੋਲੀਆਂ, ਜਾਗੋ ਅਤੇ ਡੀ ਜੇ

Enjoy and come celebrate with us the energy and spirit of Punjabi Culture Gidha, Bhangra, Dance, Songs, Skits, Boliyan, Jaggo, Live singers and open DJ.

ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਿੰਗ ਕਮੇਟੀ

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ

ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ
ਮਾਂਗਟ

ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ
ਮਿਆਣੀ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਗਿੱਲ

ਮਨਜਿੰਦਰ ਬੈਨੀਪਾਲ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ

ਖੇਮ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ

ਮਸਤਾਨ ਸਿੰਘ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਸੱਲੂ

ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ
(ਜੱਸੀ) ਸਰਾਂ

ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਛੀਨਾ

ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਔਜਲਾ

ਰਨਬੀਰ ਸਿੰਘ
(ਲਾਲੀ) ਧਾਲੀਵਾਲ

ਤੇਜਿੰਦਰ ਬੀਰ
(ਟੀ. ਜੇ.) ਸਿੰਘ

ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਦਿਓਲ

ਬੱਬੀ ਤਿੱਕਾ

ਪਵਨਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਠਾਕਰੀ

ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਰਾਜਾ

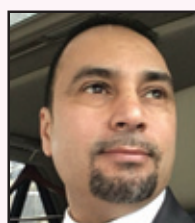
ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਹਰਪਾਲ (ਰਾਜ)
ਸਿੰਘ

ਰਾਣਾ ਸੇਖੋਂ

ਭਲਿੰਦਰ (ਜੱਸੀ)
ਸਿੰਘ

ਪਾਲੀ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਸੁਖਬੀਰ ਸੋਹੀ

ਵਿਕਰਾਂਤ ਬਾਵਾ

ਅਜੀਤਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਬੈਨੀਪਾਲ

For More Info., Call:

(269) 615-0554, (850) 225-6388 or (269) 830-8855

ਪੰਜਾਬੀ ਹੈਰੀਟੇਜ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਕੈਲਮਜੂ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)

ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ

ਚੇਅਰਮੈਨ

ਡਾ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ

ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੱਲੂ

ਗੈਸਟ ਆਫ ਆਨਰ

ਦਿਲਪ੍ਰੇਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਠੀ

ਸਤੀਸ਼ ਖਟਾਣਾ

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਿਆਣੀ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਿਆਣੀ

**Donors/Sponsors are welcome and will be honoured.
Snacks and dinner will be provided.**

ਡਾਇਮੰਡ ਸਪਾਂਸਰ

ਚੈਨ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ
ਗਰੇਵਾਲਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ
ਭੱਠਲ

ਨਰੇਸ਼ ਖਟਾਣਾ

ਰਵਿੰਦਰਬੀਰ ਸਿੰਘ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ
ਪੰਮਾ

ਜੈਯ ਸ਼ਰਮਾ

ਰਾਣਾ ਵਿਰਕ

ਸ਼ੁਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ
ਬੋਪਾਰਾਏਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਨਿਆਣਾ

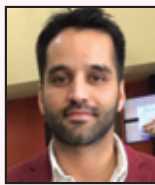
ਗੋਲਡ ਸਪਾਂਸਰ

ਰਤਨ ਸੇਖੋਂ

ਅਮਰਦੇਵ ਸਿੰਘ
ਬੇਦੀਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ
ਭੂਰਾ

ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ
ਮੁਲਤਾਨੀਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ
ਲੌਰਾਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ
ਚੀਡਸਾਅਮਰਜੀਤ
ਸਿੰਘ ਚੀਡਸਾਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ
ਧਨੌਆਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ
ਭਮਰਾਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ
ਸਿੰਘ ਮੇਹਰਇੰਦਰਜੀਤ
ਸਿੰਘਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ
ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ

ਹੈਪੀ ਹੀਰ

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਬੈਂਸ

ਜੱਸੀ ਗਿੱਲ

ਜਿੰਦੀ ਖੰਗੂੜਾ

ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ

ਖਾਤਰ ਸਿੰਘ

ਦੀਪਾ ਬੇਦੀ

ਕਰਨ ਗਿੱਲ

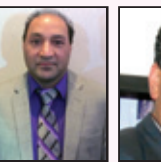
ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਲੈਨਸਿੰਗ

ਪਾਲ ਖਲੀਲ

ਰਿੱਕੂ

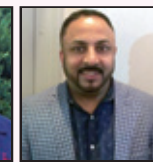
ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੱਜਣ

ਹਰਬੰਤ ਸਿੰਘ
ਗਰੇਵਾਲਮੋਹਨ ਸਿੰਘ
ਬਾਠ

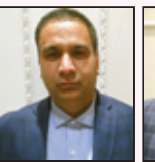
ਰਿਪੀ ਖਟਾਣਾ

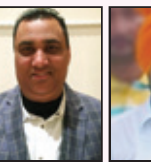
ਬਿੱਟੂ ਖਟਾਣਾ

ਗੁਰਵਿੰਦਰ
ਬੱਠੂ

ਹਨੀ ਵਿੱਲੋਂ

ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ

ਰਣਜੀਤ
ਸਿੰਘਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਬਾਠਜੱਸੀ
ਧਾਲੀਵਾਲਡਾ. ਹਰਪੂਰਨ
ਸਿੰਘਅਵਤਾਰ
ਸਿੰਘ

ਖੱਟੜਾ, ਗਰੇਵਾਲ ਅਤੇ ਮਾਨ ਭਰਾ

ਜਗਦੀਪ
ਗਰੇਵਾਲਨਰਿੰਦਰਪਾਲ
ਸਿੰਘਹਰਵਿੰਦਰ
ਜੈਜੀਸਤਨਾਮ
ਸੂਨਰ

ਜਿਮੀ ਸ਼ਰਮਾ

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਜੈਕਾਧਰਮੇਸ਼
ਰਾਜਪੂਤ

ਪੀ. ਸੀ. ਐਸ. ਜੈਕਸਨ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)

Other Sponsors: U.S. Oil, Marathon Flint Co., Paw Paw Oil Company, Insurance Network Agency, New York Life Insurance Agency, Garro Oil Company (WI), Eby-Brown, H.T. Hackney, Master Distributor, Costco, Sam's Club, United Petroleum, J&H Oil, RW Mercer Company, OW Larson Company, S.A.S Abraham, Vashu Patel, CPA, Holocene Environmental, Empire Petroleum, Corrigan Oil, Pri Mar Petroleum, Inc.

Media: Rajinder Singh (Syam Video)

ਵਿਸਾਖੀ ਮੌਕੇ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਬਾਰੇ ਸੈਮੀਨਾਰ

ਡਿਟਰਾਇਟ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ (ਬਿਊਰੋ): ਡਿਟਰਾਇਟ ਮੈਟਰੋ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਲੋਂ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਪੁਰਬ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਵਿਸਾਖੀ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਉਂਦਿਆਂ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਸਾਰੇ ਪੁਰਬ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨਾਏ ਜਾਣ।

ਇਸ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਬਾਰੇ ਮੁੱਖ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਸ. ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸ. ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰੋਚੈਸਟਰ ਹਿਲਜ਼ ਵਿਚ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਖੋਜ ਭਰਪੂਰ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ ਜਨਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਿਹਾੜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਅਹੁਰਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ।

ਕੈਲੰਡਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਅਤੇ ਲਗਨ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਸਰੋਤੇ ਬੇਹੱਦ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ। ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਪੁਖਤਾ ਸਨ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਈ ਦਹਾਕੇ ਲਾਏ ਹਨ। 1992 ਤੋਂ ਉਹ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਇਸ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਹਨ ਕਿ ਮੁੱਖ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਇਸ ਕੈਲੰਡਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ।

ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਦੂਜੇ ਬੁਲਾਰੇ ਪ੍ਰੋ. ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਢੇਸੀ ਨੇ ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਸੰਗਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਅਰੰਭ ਕੀਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਦਲਵੇਂ ਉਸਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਬੇਹੱਦ ਸਾਰਥਕ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਨ ਦੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ

ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਿਕਰਮੀ ਕੈਲੰਡਰ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਦਿਆਂ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਸਾਰਥਕ

ਰਹਿਣਾ ਕਾਫੀ ਔਖਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਇਕਸੁਰ ਹੋ ਕੇ ਨਵੇਂ ਯੁਗ ਦਾ ਅਰੰਭ ਕਰਦੇ

ਹਨ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰੋਚੈਸਟਰ ਹਿਲਜ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਵਜੋਂ ਸ. ਸੁਭਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਮੁੱਚੀ

ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਦਿਆਂ ਇਕੱਤਰਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰੋ. ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਢੇਸੀ ਨੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਦਿਹਾੜੇ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਸੰਗਤ ਨੇ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਿਹਾੜੇ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ।

ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਦੀਵਾਨਾਂ ਦਾ ਅਰੰਭ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਅਤੇ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋ. ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਢੇਸੀ ਅਤੇ ਸ. ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ ਨੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ।

ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਮਾਤਾ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਜੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪਲਿਮਬ, ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰੋਚੈਸਟਰ ਹਿਲਜ਼, ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਰਾਉਨਜ਼ ਟਾਊਨ, ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਕੈਂਟਨ, ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀ ਆਫ ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਸਟਰਲਿੰਗ ਹਾਈਟਸ; ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦਰਬਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੈਂਟਨ; ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ) ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਈਸਟ ਕੋਸਟ ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀਜ਼ ਐਂਡ ਗੁਰਦੁਆਰਾਜ਼, ਮਿਡਵੈਸਟ ਸਿੱਖ ਸੁਸਾਇਟੀਜ਼ ਐਂਡ ਗੁਰਦੁਆਰਾਜ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸ. ਸੁਭਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਸ. ਸੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸ. ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸ. ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ. ਕਰਮਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

‘ਖਾਲਸਾ ਡੇਅ ਪਰੇਡ’ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਉਤਸ਼ਾਹ

ਸਰੀ, ਕੈਨੇਡਾ: ਇਥੇ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਹਰੇਕ ਸਾਲ ਕੱਢੀ ਜਾਂਦੀ ‘ਖਾਲਸਾ ਡੇਅ ਪਰੇਡ’ ਵਿਚ ਇਸ ਵਾਰ ਸੰਗਤ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ ਇਕੱਠ ਹੋਇਆ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਇਕੱਠ ਵਜੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਇਸ ‘ਖਾਲਸਾ ਡੇਅ ਪਰੇਡ’ ਵਿਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਲਬਰਟਾ, ਓਂਟਾਰੀਓ, ਕਿਊਬੈਕ ਸੂਬਿਆਂ ਤੇ ਅਮਰੀਕਨ ਸੂਬਿਆਂ- ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੇ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਤੋਂ ਸੰਗਤ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ।

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦਸਮੇਸ਼ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਹੀਦ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਰਾਜਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਇਸ ਮਹਾਨ ਪੁਰਬ ਦੀ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਸੁਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ ਭਾਰੂ ਰਹੀ। ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਅਰੰਭ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਇਕ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਸੁਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਫੌਜ, ਜਲ ਸੈਨਾ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਟੁਕੜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਲਾਮੀ ਦਿੱਤੀ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਫਲੋਟ ਅੱਗੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ, ਗਤਕੇ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਟੀਮਾਂ, ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਸਵਾਰ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੇ ਮੁੱਖ ਫਲੋਟ ਪਿੱਛੇ ਕਈ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਹਿਤੈਸ਼ੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਝਾਕੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ।

ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਮੁਖੀ ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਵਾਲੇ ਫਲੋਟ ਉਤੇ ਚੌਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ ਜਦਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਪੁੱਜੇ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਜਪਾਇਆ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਜੌਹਨ ਹੋਰੇਗਨ, ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ. ਆਗੂ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੇਂਦਰੀ ਤੇ ਸੂਬਾਈ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਸੰਗਤ ‘ਚ ਤੁਰ ਫਿਰ ਕੇ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਕਿਰਤ ਮੰਤਰੀ ਹੈਰੀ ਬੈਂਸ, ਵਿਧਾਇਕ ਜਗਰੂਪ ਬਰਾੜ, ਵਿਧਾਇਕ ਰਚਨਾ ਸਿੰਘ ਤੇ

ਵਿਧਾਇਕ ਗੈਰੀਬੈਂਗ ਨੇ ਮੁੱਖ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਪਰੈਲ ਮਹੀਨੇ ਨੂੰ ‘ਸਿੱਖ ਵਿਰਾਸਤੀ ਮਹੀਨਾ’ ਐਲਾਨੇ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕੀਤਾ।

ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਪੁੱਜੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਰਕੁਨ ਤੇ ਵਕੀਲ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮੰਝਪੁਰ ਦਾ ਉਚੇਚਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਹਵਾਰਾ ਸਮੇਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ‘ਚ ਬੰਦ ਸਿੱਖ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਸਤਾਰਾਂ ਸਜਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿੱਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦਿਖਾਇਆ।

ਮੋਦੀ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਧੱਕਾ

ਲੰਡਨ: ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿਚ ਹੋਏ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਵਿਰੋਧ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਮੋਦੀ ਦਾ

ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਲਾਇਆ ਜਾ

ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧ ਹੋਇਆ ਪਰ ਉਹ ਆਮ ਤੌਰ ਉਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧੜੇ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਕਈ ਸੰਗਠਨਾਂ ਤੇ ਫਿਰਕਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਣਿਆ। ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ‘ਚ ਸਿੱਖ, ਮੁਸਲਿਮ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਇਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਘੱਟ

ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਐਂਟੋਨੀਓ ਗੁਟਰੇਜ਼ ਮਗਰੋਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਕੌਸ਼ ਦੀ ਮੁਖੀ ਕ੍ਰਿਸਟੀਨ ਲੈਗਾਰਡ ਨੇ ਵੀ ਰੋਸ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ। ਲੈਗਾਰਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਨੂਆ ਕਾਂਡ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਚੋਟੀ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ਵ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੀ ਇਸ ਆਲੋਚਨਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਿਰ ਨੀਵਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੋਦੀ 53 ਰਾਸ਼ਟਰ

ਤਿਰੰਗੇ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ‘ਤੇ ਭਾਰਤ ਨੇ ਮੰਗੀ ਕਾਰਵਾਈ

ਲੰਡਨ: ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਫੇਰੀ ਮੌਕੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਚੌਕ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੌਮੀ ਝੰਡੇ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰਤ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਬਰਤਾਨੀਆ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆ ਕੇ ਉਚ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਰੋਸ ਜਤਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਰਵੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਚੌਕ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਝੰਡੇ ਨਾਲ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਬੇਹੱਦ ਰੋਹ ਹੈ। ਮਾਮਲਾ ਬਰਤਾਨੀਆ ਸਰਕਾਰ ਅੱਗੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗ ਲਈ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਮੰਡਲ ਦਫਤਰ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਧੜੇ ਵੱਲੋਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਚੌਕ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮੰਡਲ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ‘ਚੋਗਮ’ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਿਦੇਸ਼ ਗਏ ਸਨ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਨੂਆ ਕਾਂਡ ਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ‘ਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਕਰ ਕੇ ਆਲੋਚਨਾ ਸਹਿਣੀ ਪਈ। ਮੋਦੀ ਜਦੋਂ ਆਪਣੀ ਬਰਤਾਨਵੀ ਹਮਰੁਤਬਾ ਟੈਰੇਜ਼ਾ ਮੇਅ ਨਾਲ ਦੁਵੱਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਲਈ ਪੁੱਜੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਭਾਰਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਗੁੱਸਾ ਇੰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਸਕ੍ਰੇਅਰ ਵਿਚ ਲਾਏ ਗਏ ਝੰਡਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਭਾਰਤੀ ਤਿਰੰਗਾ ਪਾਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਦੱਸ ਦਈਏ ਕਿ

ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਕਨੂਆ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਰਾਸਨਾ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਜਨਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਖੱਚਰ ਚਰਾਉਣ ਗਈ ਬੱਕਰਵਾਲ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੀ ਲੜਕੀ ਲਾਪਤਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਕ ਹਫਤੇ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਖੁਲਾਸਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਮੰਦਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੰਧਕ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਗੈਰਗੇਪ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਕ ਹਫਤੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭੁੱਖਾ ਰੱਖ ਕੇ ਗੈਰਗੇਪ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਰ ਵਿਚ ਪੱਥਰ ਮਾਰ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਮੈਡੀਕਲ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਦੇ 600 ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਮੁਫਤ ਐਨਕਾਂ ਤੇ ਦਵਾਈ

ਚੋਗਵਾਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਬਿਊਰੋ): ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਟਪਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਪਿੰਗਲਵਾਡਾ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸੇਵਾ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ

ਸਿੰਘ ਐਲਬ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ) ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਲਾਏ ਗਏ ਇਸ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਡਾ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਬਰਵਾਲ ਤੇ ਡਾ. ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਰੀਬ 600 ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਕੇ ਨਜ਼ਰ ਦੀਆਂ ਐਨਕਾਂ ਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੈਨਪੁਰ, ਗੁਰਿੰਦਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗੋਪੀ, ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ, ਕਵਲਜੀਤ ਕੌਰ, ਰਾਜਤਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਜਸਪਾਲ ਕੌਰ, ਅਮਰਬੀਰ ਢਿੱਲੋਂ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ,

ਨਾਲ ਇਥੇ ਸਨ ਸਟਾਰ ਪੈਲੇਸ ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਮੁਫਤ ਚੈਕਅਪ ਕੈਂਪ ਅਤੇ ਹੱਡੀਆਂ, ਨੱਕ, ਗਲੇ ਤੇ ਕੰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੈਂਪ ਲਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੂਰੋਂ ਨੇੜਿਓਂ ਕੋਈ 1200 ਮਰੀਜ਼ ਪੁੱਜੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸੇਵਾ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਲੋਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਦਰਦ ਵੰਡਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਯਤਨ, ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਸਮਰਪਣ ਭਾਵਨਾ ਬੇਹੱਦ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕ ਇਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ 'ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਲੰਗਰ' ਆਖਦੇ ਹਨ।

ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬੀਬੀ ਇੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਸਤਨਾਮ

ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਲਈ 102 ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਲੋੜਵੰਦ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ 500 ਐਨਕਾਂ ਠੀਕ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਲਈ ਦਾਰੂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਪਿੰਗਲਵਾਡਾ ਨਰਸਰੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਕੂਲ, ਸਟੇਡੀਅਮ ਅਤੇ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਵਿਚ ਲਾਉਣ ਲਈ 200 ਬੂਟੇ ਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਟਪਿਆਲਾ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਫਸਰ ਹਰਵੰਤ ਸਿੰਘ ਐਲਬ, ਸੈਕਟਰੀ ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ, ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਜਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ,

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਧਾਰੀਵਾਲ ਸਮੇਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਕੈਨੇਡਾ ਵੱਲੋਂ ਅਪਾਹਜਾਂ ਲਈ ਆਵਾਸ ਕਾਨੂੰਨ 'ਚ ਢਿੱਲ

ਟੋਰਾਂਟੋ: ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹੁਣ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਪਾਹਜ ਲੋਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਆਵਾਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਢਿੱਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮੁਲਕ ਦੇ ਆਵਾਸ ਮੰਤਰੀ ਅਹਿਮਦ ਹੁਸੈਨ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਲਕ ਦੇ 40 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ 'ਚ ਸੋਧ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਸਰੀਰਕ ਜਾਂ ਮਾਨਸਿਕ

ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਲਾਭ ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਣ, ਨਾ ਕਿ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ: ਸੰਨੀ ਧੂੜ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਬਿਊਰੋ): ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ। ਗਰੀਬ ਜੱਟ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵੀ, ਸੈਣੀ ਵੀ ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਾਤ ਦਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮਦਦ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਜਾਤ ਜਾਂ ਕੌਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਸਟੇਟ ਦੀ ਡੈਮੋਕਰੈਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ, ਯੂ. ਐਸ. ਏ. ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੰਨੀ ਧੂੜ ਨੇ ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਅਜਿਹੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 2-2, 4-4 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਆਮਦਨ ਹੈ ਤੇ ਦੋ-ਦੋ, ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਮੰਜ਼ਲੀਆਂ ਕੋਠੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬਹੁਤੇ ਜੱਟ ਜਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਮਾੜਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਧੂੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਮ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਕਾਲਜਾਂ 'ਚ ਦਾਖਲਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਕਰੋੜਪਤੀ ਮੁੰਡਾ ਤੇ ਗਰੀਬ ਐਸ. ਸੀ. ਦਾ

ਮੁੰਡਾ ਟੌਪ ਦੇ ਕਾਲਜ 'ਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਚੇ 'ਤੇ। ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਕਰ ਕੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤਾਂ ਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਆਮ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ 95% ਨੰਬਰ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮੈਰਿਟ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤਾਂ ਦੇ 40% ਨੰਬਰ ਹੋਣ ਤਾਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝੱਟ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਧੂੜ ਨੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ? ਆਮ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਵੱਧ ਪੈਸਾ ਲਵਾ ਕੇ ਤੇ ਜਮੀਨਾਂ ਵੇਚ ਵੇਚ ਕੇ ਡਿਗਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਾਲਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ।

ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਿੱਟੂ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਨੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਫੋਰਸ ਦੇ ਮੁਖੀ ਭਾਈ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਿੱਟੂ ਦੀ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਅਚਾਨਕ ਹੋਈ ਮੌਤ 'ਤੇ ਡੂੰਘੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼ੱਕ ਜਾਹਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਿਛੇ ਭਾਰਤੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਇਕਾਈ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ

ਭਾਈ ਮਿੱਟੂ ਦੀ ਮੌਤ ਨੇ ਸਿੱਖ ਹਿਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਧੁਰ ਅੰਦਰੋਂ ਵਲੂੰਧਰ ਸੁਟਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਦਰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸੋਚ ਵਿਚ ਡੋਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਭਾਈ ਮਿੱਟੂ ਇਸ ਸਾਜਿਸ਼ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਕੱਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਬੰਦ ਹਨ। ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ

ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰਾ ਦਾ ਤਾਜਾ ਬਿਆਨ ਵੀ ਇਸ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਹੋਰ ਗੂੜ੍ਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਨੇਹਾ ਵੀ ਲਾਇਆ ਹੈ।

ਪਾਰਟੀ ਇਕਾਈ ਨੇ ਸਰਬਤ ਖਾਲਸਾ ਵਲੋਂ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਬੈਠੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਭਾਈ ਮਿੱਟੂ ਦੇ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜੇ ਨਾਲ ਜਿਥੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਘਾਟਾ ਪਿਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰੜਕਦੀ ਰਹੇਗੀ।

ਬਿਆਨ ਪਾਰਟੀ ਇਕਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੁਲਾਰ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ, ਕੌਮੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਲੋਅਰਖ, ਪੈਨਲ ਮੈਂਬਰ-ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਠ, ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਤੇ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਯੂਥ ਆਗੂ ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਡਿਸ਼ ਵਾਸ਼ਰ, ਵੇਟਰ ਅਤੇ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਅਨੁਭਵੀ ਡਿਸ਼ ਵਾਸ਼ਰ, ਵੇਟਰ ਅਤੇ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ
ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਫੋਨ: 262-391-7666

16-18

KULJEET (KJ) SINGH
Managing Broker Realtor

Interested in:

- Buying ■ Selling
- Investing ■ Renting
- Gas Stations, Motels & Shopping Malls

ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦਣੀ ਹੋਵੇ, ਵੇਚਣੀ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਦੇਣੀ, ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਪੈਸਾ ਲਾਉਣਾ ਹੋਵੇ, ਯਾਦ ਰੱਖੋ

Kuljeet Singh

Over 20 Years of Experience

Contact Information:

Cell: 224-305-3250

Email: ksingh4622@gmail.com

Serving All Chicagoland & Surrounding Suburbs

Looking for new agents.

Personalized Service-Committed To Quality

Purchase & Refinance Your Home Loans

ਆਪਣਾ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਘਰ ਉਪਰ ਲੌਨ ਰੀਫਾਇਨਾਂਸ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

Cell 312-608-0006

1701 E. Lake Avenue #280, Glenview, IL 60025- Office: 847-834-0100 Fax: 847-834-0106

AMRIK P. SINGH
Mortgage Loan Originator
NMLS # 232904

Illinois Residential Mortgage Licensee.

Email: asingh@solutionsfn.com
Web: www.solutionsfn.com

Madan Khatri

Want to Buy/Sell Homes, THs, Condos!

Call Madan Khatri

Ph: 847-530-1550

www.PropertyZoo.com

CALL TO BUY/SELL HOME TODAY!

Top Producer at the office in 2011-2013-2014

*****A Broker who can work with you from Beginning to End, Call Now!!!*****

BHHS American Heritage

1010 Rohwing Road, Elk Grove Village, IL

ਸਪੇਨ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਜੰਗ ਅਤੇ ਕਲਾਕਾਰ

ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਜੇਤੂ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਪੇਨ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਜੰਗ (1936-39) ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਹਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਜੰਗ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 17 ਜੁਲਾਈ 1936 ਨੂੰ 'ਸਪੈਨਿਸ਼ ਕਨਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਆਟੋਨੋਮਸ ਰਾਈਟ' (ਸੀ.ਈ.ਡੀ.ਏ.), 'ਕਾਰਲਿਟ ਸਮੂਹ' ਅਤੇ

ਕੁਲਵਿੰਦਰ

'ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਫਲਾਂਗ' ਜਿਹੇ ਪਿਛਾਧਰੀ ਅਨਸਰਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਾਲੇ ਫ਼ੌਜੀ ਜਰਨੈਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਪੇਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮੈਨੂਅਲ ਆਜ਼ਨਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਦੂਜੀ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਰਿਪਬਲਿਕ ਦੀ ਤਖ਼ਤਾ ਪਲਟਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ। ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਜਰਨਲ ਫਰਾਂਕੋ ਜਿਹੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪਿੱਠ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਵਿੱਚ ਜਿਥੇ ਹਿਟਲਰ ਅਤੇ ਮੁਸੋਲੀਨੀ ਜਿਹੇ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਅਤੇ ਨਾਜ਼ੀਵਾਦੀ ਖਲੋਤੇ ਸਨ, ਉਥੇ ਰਿਪਬਲਿਕਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਲੇਖਕਾਂ, ਕਲਾਕਾਰਾਂ, ਕਵੀਆਂ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਹਾਸਲ ਸੀ। ਰਿਪਬਲਿਕਨਾਂ ਦੀ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਅਪਰੈਲ 1939 ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਫਰਾਂਕੋ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨਾਲ ਜੰਗ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ।

ਜੰਗ ਨੇ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਮਦਰਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਰਿਪਬਲਿਕਨਾਂ ਦੀ ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤ ਲਈ ਬਣੀਆਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਬ੍ਰਿਗੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚੋਂ ਸਵੈ-ਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੇਖਕਾਂ, ਕਲਾਕਾਰਾਂ, ਅਦਾਕਾਰਾਂ, ਕਵੀਆਂ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੀ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਸੀ। ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਹਾਰ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ 'ਚੋਂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਾ ਲੋਕ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾਇਆ ਸੀ।

ਇਸ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਬ੍ਰਿਗੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਦੂਰ ਰਿਪਬਲਿਕਨਾਂ ਅਤੇ ਸਪੇਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨਿੱਤਰੇ ਸਨ, ਉਥੇ ਲੇਖਕਾਂ, ਕਲਾਕਾਰਾਂ, ਕਵੀਆਂ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੇਢੇ ਨਾਲ ਮੇਢਾ ਜੋੜ ਕੇ ਲੜੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਰਜ ਐਰਵੈਲ, ਡਬਲਿਊ. ਐਚ. ਆਡਨ, ਅਰਨੈਸਟ ਹੈਮਿੰਗਵੇ, ਜੌਹਨ ਦੇਸ ਪਾਸੇ, ਡੋਰਥੀ ਪਾਰਕਰ ਜਿਹੇ ਲੇਖਕ, ਹੈਨਰੀ ਮੂਰ ਤੇ ਬੈਨ ਸਾਹਨ ਜਿਹੇ ਕਲਾਕਾਰ ਅਤੇ ਐਰੇਲ ਫਲਾਇਨ, ਪਾਲ ਰੌਬਿਨਸਨ, ਜੌਹਨ ਕਰਾਫੋਰਡ ਤੇ ਸਿਰਨੀ ਟੈਪਲ ਜਿਹੇ ਅਦਾਕਾਰ ਮੁੱਖ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਲੀਵੁਡ ਦੇ ਦੋ ਕਲਾਕਾਰ ਐਲਵਾ ਸਿਜਲ ਬੇਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਰਿੰਗ ਲੀਡਰ ਜੂਨੀਅਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਰਿਪਬਲਿਕਨਾਂ ਲਈ ਫੰਡ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ ਸੀ, ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੈਕਾਰਥੀ ਦੌਰ ਵੇਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹਾਲੀਵੁਡ ਦੇ ਦਸਾਂ ਸੂਰਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਸੀ।

ਸਪੇਨ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਹੀਰਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਆਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 'ਸਟਡੀਜ਼ ਇਨ ਏ ਡਾਇੰਗ ਕਲਚਰ' ਅਤੇ 'ਇਲੂਜ਼ਨ ਐਂਡ ਰਿਐਲਟੀ' ਵਰਗੀਆਂ ਨਾਮੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਲੇਖਕ ਕ੍ਰਿਸਟੋਫਰ ਕਾਡਵੈਲ ਅਤੇ 'ਨਾਵਲ ਅਤੇ ਲੋਕ ਜੀਵਨ' ਦੇ ਲੇਖਕ ਰਾਲਫ਼ ਫਾਕਸ ਮੁੱਖ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ

ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫ਼ਿਲਮ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਜਾਂਦਾ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੈਂਡ ਐਂਡ ਫਰੀਡਮ (1995) ਸਪੇਨ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਜੰਗ ਨੂੰ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਵੈ-ਸੇਵਕ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਸਲਵਾਡੋਰ ਡਾਲੀ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਫਰਾਂਕੋ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਜੰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਰੇਆਮ ਜੰਗ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ 'ਸੈਲਫ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਵਿਦ ਬੋਇਲਡ ਵੀਨਜ਼' (1936) ਰਾਹੀਂ ਆਪਣਾ ਵਿਰੋਧ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਜੌਹਨ ਮੀਰੋ ਨੇ 1938 ਵਿੱਚ 'ਬਲੈਕ ਐਂਡ ਰੈਡ ਲੜੀ' ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੱਠ ਛੋਟੇ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾ

ਪਿਕਾਸੋ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪੇਂਟਿੰਗ 'ਗੁਇਰਨਿਕਾ'

ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ, ਕਵੀ ਅਤੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਜੌਹਨ ਕਾਰਨਫੋਰਡ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਜੋ ਆਪਣੇ 21ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮੌਕੇ ਇਸ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਸਨ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਵੀ ਅਤੇ ਨਾਟਕਕਾਰ ਲੋਰਕਾ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਜੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ।

ਕਈ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਸਪੇਨ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਜੰਗ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਨੋਬੇਲ ਇਨਾਮ ਜੇਤੂ ਲੇਖਕ ਅਰਨੈਸਟ ਹੈਮਿੰਗਵੇ ਨੇ ਐਬੁਲੈਸ ਦੇ ਡਰਾਇਵਰ ਵਜੋਂ ਸਪੇਨ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਭਵਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਵਲ ਨਾਵਲ 'ਫਾਰ ਹੂਮ ਦਿ ਬੈਲ ਟੌਲਜ਼' ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਜਾਰਜ ਐਰਵੈਲ ਨੇ ਇਸ ਜੰਗ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ 'ਟ੍ਰਿਬਿਊਟ ਟੂ ਕੈਟਾਲੇਨੀਆ' ਨਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ।

ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਰੌਬਰਟ ਕਾਪਾ ਨੇ ਸਪੇਨ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਜੰਗ ਦੀਆਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿੱਚੀਆਂ ਸਨ। ਪੰਜ ਸਤੰਬਰ 1936 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਫੋਟੋ 'ਲੋਇਲਿਸਟ ਮਿਲੀਸ਼ਿਆਮੈਨ ਐਟ ਦੀ ਮੂਮੈਂਟ ਆਫ਼ ਡੈੱਥ' ਖਿੱਚੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੋਣਾ ਸੀ।

ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਰਿਪਬਲਿਕਨਾਂ ਲਈ ਹਮਾਇਤ ਜੁਟਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਫ਼ਿਲਮਕਾਰ ਲੂਈਸ ਬੁਨੇਲ ਨੇ 1937 ਵਿੱਚ 'ਇਸਪੈਨੀਆ 1936' ਨਾਂ ਦੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫ਼ਿਲਮ ਬਣਾਈ ਸੀ। 1942 ਵਿੱਚ ਬਣੀ ਫ਼ਿਲਮ ਕਾਸਾਬਲਾਂਕਾ (1942) ਵਿੱਚ ਫ਼ਿਲਮ ਦਾ ਨਾਇਕ ਰਿਕ ਸਪੇਨ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਰਿਪਬਲਿਕਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਕੇ ਆਪਣੀ ਪੀੜ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਜੰਗ ਸਬੰਧੀ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਿਸੇ ਰਚਨਾ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਹੋਵੇ, ਜਿੰਨਾ ਪਿਕਾਸੋ ਦੇ 1937 ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ 'ਗੁਇਰਨਿਕਾ' ਨਾਮੀ ਚਿੱਤਰ ਨੇ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ। ਪਿਕਾਸੋ ਦੀ ਇਹ ਰਚਨਾ 26 ਅਪਰੈਲ 1937 ਨੂੰ ਜਰਮਨ ਅਤੇ ਇਤਾਲਵੀ ਹਵਾਈ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਪੇਨ ਦੇ ਗੁਇਰਨਿਕਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਹੋਈ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਮੰਜ਼ਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਾਮਰਾਜੀ ਜੰਗ ਦੁਆਰਾ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਘਾਣ ਨੂੰ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਹ ਨਹੱਕੀਆਂ ਜੰਗਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਵੀ ਬਣ ਗਈ। ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਤਾਕਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਲੋਕ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਲਈ 1937 ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਘੁਮਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। 'ਗੁਇਰਨਿਕਾ' ਯੁੱਧ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ, ਪਸ਼ੂਆਂ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਸਮੁੱਚਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਇੱਕ ਕਮਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਦੋ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮਾਂ ਆਪਣੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਾਲਾ ਸ਼ਾਨ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਕੇ ਡਿੱਗ ਰਿਹਾ ਘੋੜਾ ਹੈ। ਘੋੜੇ ਦਾ ਵੱਡਾ ਜ਼ਖ਼ਮ ਪੇਂਟਿੰਗ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰ ਹੈ। ਘੋੜੇ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਮਰ ਰਿਹਾ ਸਿਪਾਹੀ ਹੈ।

ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਮੌਕੇ ਪਿਕਾਸੋ ਪੈਰਿਸ ਦੇ ਨਾਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਗੈਸਟਾਪੋ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਜਦ ਪਿਕਾਸੋ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕਮਰੇ ਅੰਦਰ ਟੰਗੀ ਗੁਰਨਿਕਾ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਸਬੰਧੀ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ: "ਇਹ ਤੁਸੀਂ ਬਣਾਇਆ ਹੈ?" "ਨਹੀਂ ਤੁਸੀਂ।" ਪਿਕਾਸੋ ਦਾ ਜੁਆਬ ਸੀ। 1968 ਵਿੱਚ ਫਰਾਂਕੋ ਨੇ ਇਸ ਪੇਂਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸਪੇਨ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਪਿਕਾਸੋ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਦ ਤੱਕ ਸਪੇਨ ਦੇ ਲੋਕ ਗਣਤੰਤਰ ਨਹੀਂ ਮਾਣ ਲੈਂਦੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਸਪੇਨ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦੇਣਗੇ।

ਦੇ ਫਰਵਰੀ 2003 ਨੂੰ ਜਦ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹਾਕਮ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਬਾਹਰ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੂੰ ਇਰਾਕ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਜੰਗ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਪਿੱਠ ਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਦੀਵਾਰ 'ਤੇ ਗੁਇਰਨਿਕਾ ਦੀ ਨਕਲ ਟੰਗੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਪਰਦੇ ਨਾਲ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਛੋਟੇ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 6 ਮਈ 2018 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-323

ਲੈ-ਦੇ ਕੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਚਦਾ ਭਾਊ, ਲੱਖ ਔਕੜਾਂ ਝੱਲ ਕੇ ਕਰੀਏ ਖੇਤੀ।
ਕਿਸਾਨਾਂ ਸਿਰ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਰਜਾ, ਹੁਣ ਖੇਤੀ ਰਹਿ ਗਈ ਕਰਮਾਂ ਸੇਤੀ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-321

ਬੰਨ੍ਹ ਚਾਦਰੇ, ਪਾ ਜੈਕਟਾਂ
ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਈਏ।
ਜਿੰਨੇ ਨਿੱਕੇ, ਉਨੇ ਤਿੱਖੇ
ਪਾਰ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਭੰਗਤੇ ਪਾਈਏ।

-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧਰ

ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ ਆ ਗਿਆ
ਚੜ੍ਹਿਆ ਸਾਨੂੰ ਸਰੂਰ।
ਸੱਤ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਭਾਵੇਂ ਪਾਰ ਹਾਂ
ਪਰ ਦਿਲੋਂ ਨਾ ਜੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ।
ਜਾਗ ਨਿੱਕਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾ ਲਿਆ
ਭੰਗਤਾ ਪਾਉਂ ਹੁਣ ਨਵਾਂ ਪੂਰ।

-ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ

ਨੀਲੀਆਂ-ਕਾਲੀਆਂ ਤੋੜ ਚਾਦਰਾਂ
ਤੁਰਲੇ ਵਾਲੀਆਂ ਸਿਰ 'ਤੇ ਪੱਗਾਂ।
ਮੇਲਵੀਆਂ ਗਲ ਪਾਈਆਂ ਜੈਕਟਾਂ
ਵਿੱਚ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਨਾ ਕਰਦੇ ਸੰਗਾਂ।
ਬਿਰਕਣ ਢੋਲ ਦੀ ਤਾਲ ਦੇ ਉਤੇ
ਪਾਉਂਦੇ ਭੜਬੁ ਲਾਉਂਦੇ ਅੱਗਾਂ।
ਨਵੀਂ ਪਨੀਰੀ ਪੁੰਗਰਨ ਲੱਗੀ
ਸ਼ਾਲਾ! ਜੀਵਨ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਰੱਖਾਂ।

-ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ, ਸੈਨ ਹੋਜੇ

ਆ ਬਈ ਯਾਰਾ ਭੰਗਤਾ ਪਾਈਏ
ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਈਏ।
ਨਾਨਕਿਆਂ ਤੇ ਦਾਦਕਿਆਂ ਦਾ
ਵਿੱਚ ਪਰਦੇਸਾਂ ਮਾਣ ਵਧਾਈਏ।
ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਭੁੱਲ ਨਾ ਜਾਈਏ
ਵਿੱਚ ਪਰਦੇਸਾਂ ਸ਼ਾਨ ਵਧਾਈਏ।

-ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਸਾਤੀ, ਸ਼ਿਕਾਰੋ

ਭੰਗਤਾ ਪਾਉਣਾ ਸ਼ੌਕ ਪੰਜਾਬੀ
ਭੰਗਤੇ ਦੇ ਦੀਵਾਨੇ ਲੋਕ ਪੰਜਾਬੀ।
ਸ਼ਾਨਾਂ ਮੱਤਾ ਵਿਰਸਾ ਪੰਜਾਬ ਦਾ

ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੀ ਟੋਰੂ ਪੰਜਾਬੀ।
ਬੇਮਿਸਾਲੀ ਸ਼ਾਨ ਦੇ ਮਾਲਕ
ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਰਹਿੰਦੇ ਲੋਕ ਪੰਜਾਬੀ।

-ਪੋਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਪਾਲੀ, ਬਠਿੰਡਾ

ਲੁੱਡੀਆਂ ਪਾਉਂਦੇ ਬਚਪਨ ਨੂੰ
ਮੈਂ ਕਿੰਨ ਸਮਝਾਵਾਂ।
ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ ਆਮ ਨਹੀਂ
ਇਹ ਇੱਕ ਅਹਿਦਨਾਵਾਂ।
ਦਸਮ ਪਿਤਾ ਗੋਬਿੰਦ ਦੇ
ਤੁਸੀਂ ਰਾਜ ਦੁਲਾਰੇ।
ਜ਼ੁਲਮ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਰੋਕਣੀ
ਅੱਜ ਵਕਤ ਪੁਕਾਰੇ।

-ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢਪਾਲੀ, ਬਠਿੰਡਾ

ਵਿਸਾਖੀ ਦੀਆਂ ਉਠੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ
ਫੈਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਸੰਸਾਰ।
ਸਦਕੇ ਜਾਵਾਂ ਸੁਹਿਰਦ ਮਾਂਵਾਂ ਦੇ
ਜਿਉਂਦਾ ਰੱਖਿਆ ਸਭਿਆਚਾਰ।
ਰਹਿਣ ਸਦਾ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ 'ਚ
ਭੰਗਤੇ ਲਈ ਹਰਦਮ ਤਿਆਰ।

-ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੂਰ

ਨੱਚ-ਟੱਪ ਲਓ, ਭੰਗਤਾ ਪਾ ਲਓ
ਗਿੱਧਾ ਪਾ ਲਓ, ਆਈ ਵਿਸਾਖੀ।
ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਨੂਰ
ਕਣਕਾਂ ਪਾਲੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਰਾਖੀ।
ਭਾਵੇਂ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਸਭ ਕੁਝ
ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਵਿਸਾਖੀ।
ਪਿਰਤਾਂ ਪਈਆਂ, ਸੋਹਲੇ ਗਾਉਂਦੀ
ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਾਖੀ।

-ਜਗਜੀਤ ਕੌਰ ਤੂਰ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।

ਆਉਂਦਾ ਮੌਸਮੀ ਮੇਲਾ ਵਿਸਾਖੀ
ਝੂਮਦਾ ਸਾਰਾ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ।
ਨਵੀਆਂ ਕਰੁੰਬਲਾਂ ਫੁੱਟਦੀਆਂ
ਨਵੇਂ ਸਗੂਫੇ ਖੋਲ੍ਹਦੇ ਘੁੰਡ।
ਵਿਰਸਾ ਸਾਡਾ ਰਾਹ ਦਰਸਾਉ
ਸੁਨਹਿਰੀ ਕਣਕਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ।
ਨੱਚਦਾ ਸਾਡਾ ਸਭਿਆਚਾਰ
ਨਹੀਂ ਰੀਸ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਕਾਈ।

-ਦਰਸ਼ਨਪਾਲ ਦੋਸਾਂਝ

ਜੋਤੀ ਰਹੇ ਸਲਾਮਤ ਇਹ
ਪਾਉਣੀਆਂ ਭੰਗਤੇ ਵਿੱਚ ਧਮਾਲਾਂ।
ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਮਾਪੇ ਉਹ
ਦੇਣ ਖਾਲਸੇ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ।
ਝੁਲਦੇ ਰਹਿਣ ਅੰਬਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨ।
ਉਚਾ ਰਹੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਮੁਕਾਮ।

-ਗੋਰਾ ਪ੍ਰਜਾਪਤ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ

ਸਪੇਨ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਰਿਪਬਲਿਕਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਖੈਬਰ ਦੌਰਾ

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਖਿੱਤੇ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ 'ਤੇ ਭੂਗੋਲਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨੇ ਇੰਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿੰਨਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਉੱਤੇ ਦੌਰਾ ਖੈਬਰ ਨੇ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਿਆ ਹੀ ਦੌਰਾ ਖੈਬਰ ਨੇ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਈ ਸਲਤਨਤਾਂ ਬਣੀਆਂ ਤੇ ਕਈ ਤਬਾਹ ਹੋਈਆਂ। ਦੌਰਾ ਖੈਬਰ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲਾਵਰ ਸਨ, ਆਰੀਆ ਕਬੀਲੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 3300 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ 1500 ਬੀ. ਸੀ. ਵਿਚ ਖੈਬਰ ਦੌਰਾ ਪਾਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਤਿ ਆਧੁਨਿਕ ਸਿੰਧ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸਭਿਅਤਾ ਤਬਾਹ ਕਰ ਕੇ ਸਾਰੇ ਉਤਰੀ ਤੇ ਮੱਧ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਜਮਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ।

ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ

ਆਰੀਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਰਾਨ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਡੇਰੀਅਸ ਪਹਿਲੇ ਨੇ 516 ਬੀ. ਸੀ. ਅਤੇ ਯੂਨਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਸਮਰਾਟ ਸਿਕੰਦਰ ਮਹਾਨ ਨੇ 326 ਬੀ. ਸੀ. (ਅੱਜ ਤੋਂ 2344 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ) ਦੌਰਾ ਖੈਬਰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ। ਡੇਰੀਅਸ ਨੇ ਤਾਂ ਸਿੰਧ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਪਰ ਸਿਕੰਦਰ ਬਹੁਤਾ ਅੱਗੇ ਨਾ ਵਧ ਸਕਿਆ। ਉਹ ਪੋਰਸ ਸਮੇਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁਝ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ 19 ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ।

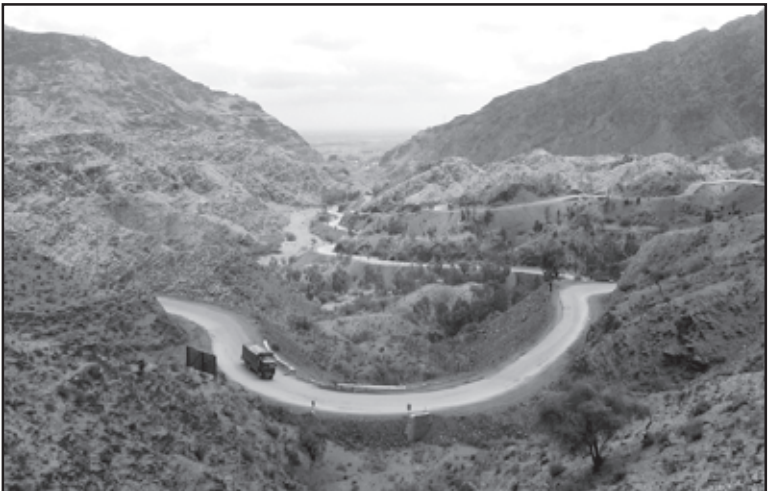
ਜਦੋਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਅਯਾਸ ਰਾਜੇ ਤਖਤ 'ਤੇ ਬੈਠਦੇ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲਾਵਰ ਆ ਧਮਕਦੇ। ਸਿਕੰਦਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਸ਼ਾਣ, ਸ਼ੱਕ, ਪਾਰਥੀਅਨ, ਮਹਿਮੂਦ ਗਜ਼ਨਵੀ (1050 ਤੋਂ 1070), ਮੁਹੰਮਦ ਗੌਰੀ (1191), ਮੰਗੋਲ (1309 ਤੋਂ 1315), ਤੈਮੂਰ ਲੰਗ (1398), ਬਾਬਰ (1525), ਨਾਦਰ ਸ਼ਾਹ (1739) ਅਤੇ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ (1748 ਤੋਂ 1767)-ਸਭ ਖੈਬਰ ਦੇ ਰਸਤੇ ਹੀ ਆਏ। ਹਰ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਨੀ-ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਰੱਜਿਆ-ਪੁੱਜਿਆ ਇਲਾਕਾ ਇਹੋ ਸੀ। ਹਮਲਾਵਰ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਜੰਗੀ

ਤਿਆਰੀ ਕਰਦੇ। ਅਖੀਰ ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਅਤੇ ਜਮਰੌਦ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਜਮਾ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਖਾਲਸਾ ਫੌਜ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਖਾਲਸਾ ਫੌਜ ਨੇ 1834 ਵਿਚ ਖੈਬਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲਵਾ ਇਥੋਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿਧ ਗਵਰਨਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖੈਬਰ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਕਿਲ੍ਹਾ। ਇਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸੂਬਾ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਸਫੇਦ ਕੋਹ-ਸਪਿਨ ਘਾਟ ਪਰਬਤਾਂ ਵਿਚ 3510 ਫੁੱਟ ਦੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਕੁੱਲ ਚੌੜਾਈ 5 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹੈ। ਇਥੇ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਮੌਸਮ ਠੰਢਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਾਫੀ ਬਰਸਾਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਰਾਣੇ ਸਿਲਕ ਰੂਟ ਦਾ ਮੁੱਖ ਲਾਘਾ ਸੀ ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਦੌਰਿਆਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਇਤਿਹਾਸਕ, ਸਮਾਜਕ, ਆਰਥਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਮੱਧ ਏਸ਼ੀਆ ਦਰਮਿਆਨ ਅਹਿਮ ਵਪਾਰਕ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਰਸਤਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅਰਧ ਆਜ਼ਾਦ ਪਖ਼ਤੂਨ ਕਬਾਇਲੀ ਫਾਟਾ (ਫੈਡਰਲੀ ਐਡਮਿਨਿਸਟਰੇਟਿਵ ਟਰਾਈਬਲ ਏਰੀਆ) ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

ਦੌਰਾ ਖੈਬਰ ਦਾ ਆਪਣਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਰ ਹਮਲਾਵਰ ਇਹ ਦੌਰਾ ਪਾਰ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਆਇਆ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਮਰੌਦ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਦੇ ਕਿਲੇ ਜਿੱਤ ਕੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਲਈ ਇਹ ਲਾਘਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਇਹ ਦੌਰਾ ਹਥਿਆਰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰੇ ਬਾਰੇ ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਰਪੂਰ ਇਹ ਲੇਖ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਖੈਬਰ ਦੌਰੇ ਦੇ ਉਤਰ ਵੱਲ ਮਲਾਗੋਰੀ ਅਤੇ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਅਫਰੀਦੀ ਕਬੀਲੇ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ। ਅਫਰੀਦੀ ਇਸ ਦੌਰੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਲਕੀ ਸਮਝਦੇ ਤੇ ਇਥੋਂ ਗੁਜ਼ਰਨ ਵਾਲੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਟੈਕਸ

ਖੈਬਰ ਦੌਰੇ ਦੀ ਇਕ ਝਲਕ।

ਵਸੂਲਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਰਣਨੀਤਕ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ 1925 ਵਿਚ ਜਮਰੌਦ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਲੰਡੀ ਕੋਤਲ ਤੱਕ ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨ ਵਿਛਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਲਾਈਨ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦਾ ਬਿਹਤਰੀਨ ਨਮੂਨਾ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਅਫਗਾਨ ਸੰਕਟ ਵੇਲੇ ਇਸ ਦੌਰੇ ਦਾ ਨਾਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਰੂਸ ਨੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਸਾਲ 1979 ਵਿਚ ਖੁਦ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸ

ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਰਾਹੀਂ ਗੋਲੀ ਸਿੱਕਾ ਮੁਜਾਹਿਦੀਨ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਸਾਲ 2001 ਵਿਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਅਤੇ ਅਲ ਕਾਇਦਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਨਾਟੋ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਰੀ ਰਸਦ ਅਤੇ ਤੇਲ ਇਸੇ ਰਸਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਇਸ ਸਹੂਲਤ ਬਦਲੇ ਹਰ ਸਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਕਰੋੜਾਂ ਡਾਲਰ ਮਦਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਟਰੱਕ ਕਾਫਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਕਰ ਕੇ ਕਈ ਵਾਰ ਸੈਂਕੜੇ ਟਰੱਕ ਸਾੜੇ ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਰਾਖੀ ਲਈ ਅਫਰੀਦੀ ਕਬੀਲੇ ਨੂੰ ਹਰ ਸਾਲ ਮੋਟਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਦੌਰਾ ਖੈਬਰ ਜਿਸ ਕੰਮ ਲਈ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਨਕਲੀ ਹਥਿਆਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸੈਂਕੜੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਥਿਆਰ ਜਿਵੇਂ ਏ.ਕੇ. 47, ਉਜੀ ਮਸ਼ੀਨਗਨ, ਐਮ-16, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਅਰਕੇ ਦਾ ਪਿਸਤੌਲ-ਰਿਵਾਲਵਰ ਆਦਿ ਦੀ ਬੇਹੱਦ ਸਟੀਕ, ਕਾਰਗਰ, ਹੂ-ਬ-ਹੂ ਨਕਲ ਇਥੇ ਕੁਝ ਹੀ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿਚ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਘਰੇਲੂ ਉਦਯੋਗ ਬਿਲਕੁਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਫਾਟਾ ਵਿਚ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਥੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਟੈਕਸ ਵੀ ਨਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਹਰ ਮਾਅਰਕੇ ਅਤੇ ਬੋਰ ਦੀਆਂ ਰਾਈਫਲਾਂ, ਬੰਦੂਕਾਂ, ਗੋਲੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਤੂਸਾਂ ਨਾਲ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੁੜੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਚੀਨੀ ਪਿਸਤੌਲ ਜਾਂ ਅਸਾਲਟਾਂ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਮੱਗਲਰਾਂ ਜਾਂ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਫੜੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਚੀਨ

ਦੀ ਥਾਂ ਖੈਬਰ ਦੌਰੇ ਦੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਘਰੇਲੂ ਉਦਯੋਗ 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੌਰਾਨ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ, ਜਦੋਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ

ਕੀਤੀਆਂ। ਅਫਗਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਸਖਤ ਲੋੜ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਦੌਰਾ ਖੈਬਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈਆਂ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਫੌਜ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਹੱਲਸ਼ੇਰੀ ਹੀ ਦਿੱਤੀ। ਪਹਿਲੇ ਸੰਸਾਰ ਯੁੱਧ ਸਮੇਂ ਸੂਬਾ ਸਰਹੱਦ ਤੋਂ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਦੌਰੇ ਦੇ ਬਣੇ ਹਥਿਆਰ ਹੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਰਤਾਨਵੀਆਂ ਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਔਖਤ ਕਿਸਮ ਦੇ ਫੌਜੀ ਸਰਕਾਰੀ ਰਾਈਫਲਾਂ ਲੈ ਕੇ ਭੱਜ ਜਾਣਗੇ।

ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਸਦੀਆਂ ਤੱਕ ਰੂਸ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦਰਮਿਆਨ ਝਗੜੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਰਿਹਾ

ਅਜੋਕੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਦਮ ਤੋੜਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ

ਪਰਿਵਰਤਨ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ। ਇਹ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਨਿਰੰਤਰ ਚਲਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ, ਪਹਿਨਣ-ਖਾਣ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਗਿਆਨਕ ਤਰੱਕੀ ਨੇ ਸਮਾਜਕ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਅਰਾਮਦਾਇਕ

ਲਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਪਟਿਆਲਾ
ਫੋਨ: 91-83609-89593

ਤਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਸੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਕੁੱਛਤ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਹੋਣ ਦਾ ਢੰਡੋਰਾ ਪਿੱਟਣ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ਹੈਰਾਨ, ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਤੇ ਬੇਚੈਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਦੀ ਚਾਦਰ ਵੱਡੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਭੈਣਾਂ-ਭਰਾਵਾਂ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮਿਲਦੀ ਸੀ ਪਰ ਪੱਛਮੀ ਸਭਿਅਤਾ ਦੀ ਲਪੇਟ 'ਚ ਆ ਕੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਕੇ ਕੁਰਾਹੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇ-ਨਾਤਿਆਂ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਗੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸਾਡਾ ਪਦਾਰਥਵਾਦ ਹੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਨਿਘਾਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਗੂੜ੍ਹੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਸਾਡੀਆਂ

ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨਕਲਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਰੂਸੀ ਦਖਲ ਦੌਰਾਨ ਮੁਜਾਹਿਦੀਨ ਲਈ ਇਥੋਂ ਲੱਖਾਂ ਅਸਾਲਟਾਂ ਬਣ ਕੇ ਗਈਆਂ। ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਤਾਲਿਬਾਨ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਹ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਜ਼ਰੀਆ ਬਣ ਗਿਆ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਬਹੁਤ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਬੰਦਾ ਜਿੰਨੇ ਚਾਹੇ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਅਤੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਸੈਮੀ-ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਲਈ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਏ.ਕੇ. 47 ਵੀ ਕਾਨੂੰਨਨ ਖਰੀਦੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਇਸ ਭਾਰੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਦੌਰਾ ਖੈਬਰ ਹੀ ਪੂਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਦੌਰਾ ਖੈਬਰ ਵਿਚ ਅਸਲੇ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਜਾਂ ਫੈਕਟਰੀ ਖੋਲ੍ਹਣੀ ਬਹੁਤ ਅਸਾਨ ਹੈ। ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਪਰਮਿਟ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੌਰਾ ਖੈਬਰ ਦੇ

ਖੈਬਰ ਦੌਰੇ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਕਾਰੀਗਰ।

ਵਪਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਲਾਇਸੈਂਸਧਾਰੀਆਂ, ਤਾਲਿਬਾਨ, ਕਬੀਲਿਆਂ ਅਤੇ ਗੁੰਡਾ ਗਰੋਹਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਵਿਕਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਥਿਆਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੋਕਲ ਕੱਚੇ ਮਾਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਡਮ ਗੱਡੀਆਂ ਦੇ ਸਖਤ ਹਿੱਸੇ ਜਿਵੇਂ ਧੁਰਾ, ਕਮਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰੈਂਕ ਸਾਫਟ ਆਦਿ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨਾਂ ਦੇ

ਟੁਕੜੇ ਅਤੇ ਰੇਲਵੇ ਇੰਜਣਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਬੇਹੱਦ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੋਲੀਆਂ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਖੋਲ ਸਟੀਲ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂਬੇ ਦੀ ਪਾਲਿਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਤੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਟੋ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦੇ ਚੱਲੇ ਹੋਏ ਕਾਰਤੂਸਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਭਰ ਕੇ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਹਥਿਆਰ ਗਾਹਕ ਦੀ ਪਸੰਦ ਮੁਤਾਬਕ ਬੇਹੱਦ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਕਾਰਗਰ ਜਾਂ ਚਾਲੂ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਮਰੀਕਨ, ਇੰਗਲਿਸ਼, ਰੂਸੀ, ਜਰਮਨ, ਇਟਾਲੀਅਨ, ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਅਤੇ ਚੀਨੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨਕਲਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਾਰੀਗਰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਏ.ਕੇ. 47 ਅਤੇ ਰਿਵਾਲਵਰ-ਪਿਸਤੌਲ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਬੇਹੱਦ ਮਾਹਿਰ ਹਨ। ਹਥਿਆਰ 'ਤੇ ਮਾਅਰਕਾ ਸਟੈਂਪ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਥੋੜ੍ਹਾ-ਬਹੁਤ ਫਰਕ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਹ ਦੌਰਾ ਖੈਬਰ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਖੈਬਰ ਵਿਚ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵੀ ਬਰਾਂਡ ਨਾਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਬੁਫੇਲੋ, ਡਾਇਮੰਡ, ਡਬਲ ਡਰੈਗਨ, ਡਬਲ ਸਟਾਰ, ਗੁੱਡਲੱਕ, ਗੁਰੀਲਾ ਅਤੇ ਟਾਈਗਰ ਆਦਿ। ਸਾਕਿਬ ਬਰਾਂਡ ਇਥੋਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਬਰਾਂਡ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦ ਦੇ ਦਿਨੀਂ ਬਹੁਤੇ ਹਥਿਆਰ

ਖੈਬਰ ਦੌਰੇ ਦੇ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦਾ ਪਿਸਤੌਲ ਚੈਕ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਅੱਜ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਲਾਇਤੀ ਆ ਕਿ ਦੌਰੇ ਦਾ ਮਾਲ ਆ? ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਜਿੰਨਾ ਮਰਜ਼ੀ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਲਵੇ, ਜਦ ਤੱਕ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਹੱਦ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਇਹ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਧਦਾ-ਫੁਲਦਾ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਹੈ।

ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਾਕੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਜੁੜਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਾਂ-ਧੀ, ਪਿਉ-ਪੁੱਤਰ, ਤਾਇਆ-ਚਾਚਾ, ਭੂਆ-ਭਤੀਜਾ, ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ, ਨਾਨਾ-ਨਾਨੀ, ਮਾਮਾ-ਭਾਣਜਾ, ਮਾਸੀ-ਭਾਣਜਾ, ਸੱਸ-ਨੂੰਹ, ਜੇਠਾ-ਦਿਓਰ, ਨਣਦ-ਭਰਜਾਈ ਆਦਿ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਸੀ, ਜੋ ਅਜੋਕੇ ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਯੁਗ ਵਿਚ ਦਮ ਤੋੜਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਰ ਘਰ ਵਿਚ ਨਫਰਤ ਦੀ ਕੰਧ ਉਸਰੀ ਹੋਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਆਪਸੀ

ਵਿਰੋਧ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਣ ਨਾਲ ਭਰਾ ਨੇ ਭਰਾ ਵੱਲ ਪਿੱਠ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਟੁੱਟ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਬਜ਼ੁਰਗ ਜੀਵਨ ਦਾ ਆਖਰੀ ਪੰਧ ਬਿਰਧ ਘਰਾਂ 'ਚ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹਨ।

ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵੀ ਬਦਲਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਤੇ ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਮਤਲਬ ਦੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਜੋ ਅਣਪੱਤ ਤੇ ਮਿਠਾਸ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਫਰਤ, ਧੋਖਾਬਾਜ਼ੀ, ਸੱਕ, ਵੈਰ-ਵਿਰੋਧ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਲੇ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਪੇਂਡੂ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚ ਸਾਂਝੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਠੁੱਕ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਚਾਚਿਆਂ-ਤਾਇਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਚਾਰ-ਚਾਰ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਇੱਕੋ ਘਰ 'ਚ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਪਦਾਰਥਵਾਦ ਤੇ ਨਿਜਵਾਦ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਲਿਆ ਹੈ।

ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਰ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਇੱਜਤ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸਮਝਣਾ, ਪਿੰਡ ਦੀ ਧੀ ਧਿਆਣੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਧੀ-ਭੈਣ ਸਮਝਣਾ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਗੁਣ ਸਨ। ਅੱਜ ਲੋੜ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ, ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪਿਆਰ-ਸਤਿਕਾਰ ਤੇ ਸਨੇਹ ਭਰਨ ਦੀ। ਜੇ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ, ਰਿਸ਼ਤੇ ਸੰਭਾਲ ਨਾ ਸਕੇ, ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਛਤਾਉਣਾ ਹੀ ਪੈਣਾ ਹੈ।

###

ਭਾਰਤੀ ਪੁਰਾਤਨ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਨੌਂ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ

ਭਾਰਤੀ ਪੁਰਾਤਨ ਸਭਿਅਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਵਿਚ 9 ਗ੍ਰਹਿ- ਸੂਰਜ, ਚੰਦਰਮਾ, ਮੰਗਲ, ਬੁੱਧ, ਬ੍ਰਹਿਸਪਤੀ, ਸ਼ੁਕਰ, ਸ਼ਨੀ, ਰਾਹੂ ਅਤੇ ਕੇਤੂ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਦੇਵਤੇ ਮੰਨ ਕੇ ਪੁਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗ੍ਰਹਿ ਧਰਤੀ ਦੇ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਭ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਭਵਿੱਖਵਾਣੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੰਡਿਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਲਾ ਕੇ ਹਰ ਇਕ ਦੀ ਕੁੰਡਲੀ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਕੁੰਡਲੀਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਸਲੇ ਲਈ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਘਰ ਦੇ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਕਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਪੰਨੂ

ਹਰ ਖਾਸ ਕੰਮ ਦੀ ਕੁੰਡਲੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਹੀ ਦਿਨ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਰਜ ਤੇ ਤਾਰਿਆਂ (ਗ੍ਰਹਿਆਂ) ਦਾ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਅੱਗੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਕੀ ਸਬੰਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਸੂਰਜ ਦੇ ਤਾਂ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀ ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਦੇਣਦਾਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਵੇਰ-ਸ਼ਾਮ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਵਾਰ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੁਰਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਇਸ ਰੀਤ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਵਿਚਾਰਕ ਤੇ ਨੈਤਿਕਤਾ ਇੰਪ੍ਰੇਜ਼ਰ ਨੇ ਗੁਗਲ ਰਾਹੀਂ 2014 'ਚ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਪਾਣੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਜਦ ਇਸ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਰਾਹੀਂ ਪਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਸਤ ਰੰਗ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਕਦੇ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਐਨਕਾਂ ਵੀ ਉਤਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਸਿਧਾਂਤਕ ਪੱਖੋਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੂਰਜ ਰਾਹੀਂ ਸਾਨੂੰ ਪੈਂਦੇ ਅਤੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਫੋਟੋਸਿਨਥੇਸਿਸ ਰਾਹੀਂ ਖੁਰਾਕ, ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਤੇ ਗਰਮੀ, ਸਾਡੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਲਈ ਵਿਟਾਮਿਨ ਡੀ, ਬਾਰਿਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਮੁੱਲੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਭੀ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਦੀ ਗੁੱਥੀ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸੂਰਜ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕੀ ਹੈ? ਸੂਰਜ ਹੀ ਸਾਰੇ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਦਾ ਧੁਰਾ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਧਰਤੀ ਤੋਂ 1494.44 ਲੱਖ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਅੱਗ ਹੀ ਅੱਗ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਬਸ ਇੰਨਾ ਹੀ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਹਰ ਵੇਲੇ ਤੇ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਲੋੜ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਵੀ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਕਿ ਸੂਰਜ ਸਵੇਰ-ਸ਼ਾਮ ਸਾਨੂੰ ਗੋਲ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਤੇ ਚੰਦ ਵਾਂਗ ਠੋਸ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਖੋਜ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਆਕਾਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗਰਮ ਗੈਸਾਂ ਨਾਲ ਭਰਦਾ ਗੋਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਆਸ 864,337.3 ਮੀਲ ਹੈ ਜਦਕਿ ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਧਰਤੀ ਦਾ ਵਿਆਸ ਕੁਲ 7,917.15 ਮੀਲ ਹੀ ਹੈ। ਭਾਵ ਸੂਰਜ ਦਾ ਵਿਆਸ ਧਰਤੀ ਨਾਲੋਂ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ 13 ਲੱਖ ਧਰਤੀਆਂ ਸਮਾ ਜਾਣ। ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਭੀ ਖੋਜ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਸੂਰਜ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਕੋਈ 1500 ਲੱਖ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਭੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸੂਰਜ ਤੋਂ ਲਾਈਟ 1500 ਲੱਖ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਚੱਲ ਕੇ ਧਰਤੀ ਤੇ 8 ਮਿੰਟ 20 ਸੈਕੰਡ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਲਾਈਟ ਦੀ ਗਤੀ 3 ਲੱਖ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਸੈਕੰਡ ਹੈ।

ਹਥਲੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸੂਰਜ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਵਿਚ ਦਰਅਸਲ ਕੀ ਹੈ? ਇਹ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਪਰ ਦਰਸਾਈਆਂ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਇਹ ਤਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖੋਜਾਂ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਟੈਲੀਸਕੋਪਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਯੰਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਰ ਲਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਉਪਰ ਦੱਸੀਆਂ ਸੂਰਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਖੋਜਾਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਭ ਤਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੰਡਿਤ ਲੋਕ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਦੇ ਸੁਭ-ਅਸੁਭ ਹੋਣ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਪਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੋਕ, ਖਾਸ ਕਰ ਹਿੰਦੂ, ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਖੇ ਸਭ ਵਰਤੋਂ ਵਿਹਾਰ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਦੀ ਚਾਲ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਸਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

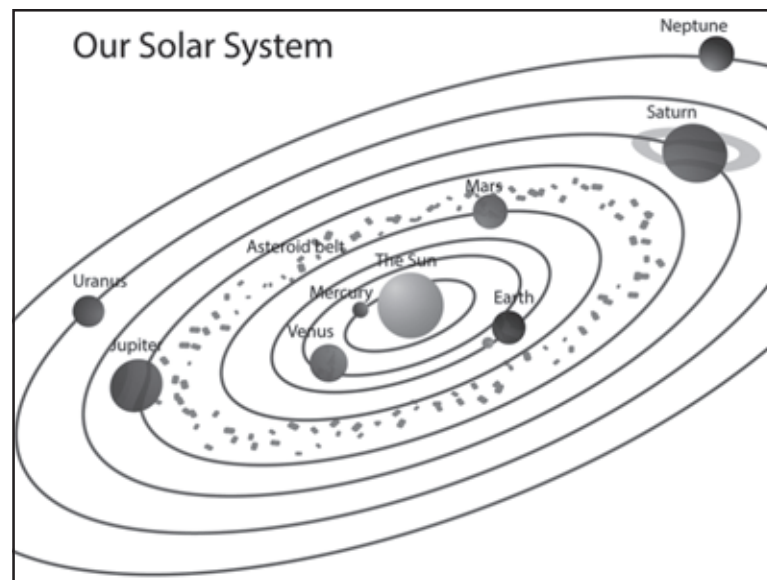
ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਟੈਲੀਸਕੋਪਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਯੰਤਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਮਿਣਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਕਿ ਸੂਰਜ ਵਿਚ ਕੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਬੇਇੱਤਹਾ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਖੋਜ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀ ਖੋਜ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਤਾਂ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੂਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਥੇ 5055 ਡਿਗਰੀ ਸੈਂਟੀਗਰੇਡ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗਰਮ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੋਵੇ?

ਸੂਰਜ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਦਾ ਵੀ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਹਾਂ ਕਿ ਸੂਰਜ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਸਿੱਧਿਆਂ ਲਾਈਟ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਤੇ ਗਰਮੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਆਮ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਹੀ ਇਕ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਾਧਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਅੱਗੋਂ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਸੂਰਜ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਕੋਲ ਸਿਰਫ ਲਾਈਟ ਤੇ ਗਰਮੀ ਦਾ ਹੀ ਇਕ ਹਥਿਆਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਸੂਰਜ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਗਿਆਨ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੂਰਜ ਦੀ ਸਫੈਦ ਲਾਈਟ ਨੂੰ ਜਦ ਸੀਸ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਿਜ਼ਮ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਕੱਢਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਹ 7 ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ 'ਤੇ ਸਾਫ 7 ਰੰਗ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਦੀ ਲਾਈਟ ਦਾ ਸਪੈਕਟਰਮ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਹ ਹੀ ਰੰਗ ਹਨ ਜੋ ਬਾਰਿਸ਼ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸੂਰਜ ਦੀ ਲਾਈਟ ਬੱਦਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘ ਕੇ 7 ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਚ 7 ਰੰਗੀ ਪੀਘ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਉਹ ਹੀ ਰੰਗ ਹਨ ਜੋ ਸਪੈਕਟਰਮ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਸੂਰਜ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਬੰਧੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1902 ਵਿਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀ ਵਿਲੀਅਮ ਹਾਈਡ ਵੋਲਾਸਟਰ ਨੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਲਾਈਟ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਪੈਕਟਰਮ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਪਰਖਿਆ ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਸਪੈਕਟਰਮ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕਾਲੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਵਿਗਿਆਨੀ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗ ਸਕਿਆ ਕਿ ਇਹ ਲਕੀਰਾਂ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਇਕ ਜਰਮਨ ਸਾਇੰਸਦਾਨ ਫਰਾਨਹੋਫਰ, ਜੋ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਸਨ, ਨੇ ਇਕ ਸਪੈਸ਼ਲ ਯੰਤਰ ਇਜ਼ਾਦ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਪੈਕਟੋਮੀਟਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਸੂਰਜ ਦੀ ਲਾਈਟ ਦੇ ਸਪੈਕਟਰਮ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਕਾਲੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਸਾਫ ਸਾਫ ਨਜ਼ਰ ਆ ਗਈਆਂ ਜੋ ਆਮ ਸਪੈਕਟਰਮ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਆਉਂਦੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜਾਂਚਣ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਲਕੀਰਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਤੇ ਵਿੱਥ 'ਤੇ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮੋਟਾਈ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਕੀਰਾਂ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਦਾ ਇਹ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲਕੀਰਾਂ ਸੂਰਜ ਵਿਚਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਹਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਸੂਰਜ ਦੀ ਅਤਿ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿਚ ਭਸਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਪੈਕਟਰਮ ਦੇ ਵਿਚ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਸੂਰਜ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਹਾਈਡਰੋਜਨ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਲਕੀਰਾਂ ਉਥੇ ਕਾਰਬਨ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਲਕੀਰਾਂ ਸੂਰਜ ਵਿਚ ਆਕਸੀਜਨ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਗਿਆਨੀ ਸੂਰਜ ਵਿਚਲੇ 67 ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਹੁਣ ਤਕ ਖੋਜ ਕਰ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਤੱਤ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਸੂਰਜ ਵਿਚ ਜੋ ਤੱਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਉਹ ਹਨ: ਹਾਈਡਰੋਜਨ 70%, ਹੀਲੀਅਮ 20%, ਕਾਰਬਨ 1.5%, ਬਾਕੀ ਤੱਤ 0.5% ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨੀਓਨ, ਲੋਹਾ, ਸਿਲੀਕੋਨ, ਮੈਗਨੀਸ਼ੀਅਮ, ਸਲਫਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਤੱਤ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਦ ਕਿ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤਕ 118 ਤੱਤਾਂ

ਦੀ ਭਾਲ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 22 ਤੱਤ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਧਰਤੀ 96 ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਹੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੂਰਜ ਤੋਂ ਲਾਈਟ ਤੇ ਗਰਮੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਬਹੁਤ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਮੈਗਨੈਟਿਕ ਤਰੰਗਾਂ ਵੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਮੈਗਨੈਟਿਕ ਸਪੈਕਟਰਮ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਸੂਰਜ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਰੰਗਾਂ ਤੋਂ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਸੂਰਜ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਰੇਡੀਓਐਕਟਿਵ ਤੱਤ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਹਾਈਡਰੋਜਨ ਹੀਲੀਅਮ ਵਿਚ ਫਿਊਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਨਿਊਕਲਰ ਚੇਨ ਰੀਐਕਸ਼ਨ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਐਨੀ ਗਰਮੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਗਰਮੀ ਤੇ ਲਾਈਟ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਫੈਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਵੀ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਐਟਾਮਿਕ ਫਿਊਜ਼ਨ ਹੈ

ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਐਟਮ ਬੰਬ ਬਣਾਇਆ ਸੀ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਵਿਚ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦੀ ਲਾਈਟ ਵਗੈਰਾ ਤੋਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਲਾਈਟ ਹੁੰਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਸੂਰਜ ਦੀ ਲਾਈਟ ਨਾਲ ਹੀ ਚਮਕਦੇ ਹਨ।

ਚਿੱਠੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ

ਇਕ ਖਬਰ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਆਈ ਸੀ।
ਘਰ ਵਿਚ ਵੱਜੀ ਸ਼ਹਿਨਾਈ ਸੀ।
ਸਭ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਚਾਅਵਾਂ ਵਿਚ
ਨਿੱਕੀ ਜਿੰਦ ਨੇ ਲਈ ਅੰਗਤਾਈ ਸੀ।

ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਸੁਲੱਖਣਾ ਆਇਆ ਸੀ।
ਪਰ ਵੇਖ ਕੁੜੀ ਦਾ ਮੂੰਹ
ਸਭ ਦਾ ਦਿਲ ਮੁਰਝਾਇਆ ਸੀ।
ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪਿਆਰ
ਨਾ ਚੁੱਕ ਸੀਨੇ ਨਾਲ ਲਾਇਆ ਸੀ।
ਪਰ ਮਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਤਾਂ ਮਾਂ ਦਾ ਸੀ
ਆਪ ਗਿੱਲੇ 'ਤੇ ਪੈ
ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਸੁੱਕੇ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਸੀ।

ਪਿਤਾ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਦੇਖ ਨਾ ਸਕਿਆ
ਸਭ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਵਿਦਰੋਹ।
ਆਪ ਹੀ ਉਹ ਕਿੰਜ ਕਰ ਦਿੰਦਾ
ਆਪਣੀ ਧੀ ਨਾਲ ਧੁੰਦ।
ਕੌੜਾ ਘੁੱਟ ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਪੀ ਕੇ
ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸਭ ਦਾ ਮੋਹ।

ਫਿਰ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਕੀਤਾ

ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਥੋਂ ਦੇ ਪੱਥਰ ਲਿਆ ਕੇ ਜਾਂ ਰਿਮੋਟ ਸੈਂਸਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਲਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਤੱਤਾਂ ਬਾਰੇ ਤੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਖੋਜ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

1. ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਹਿ: ਇਸ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਖੋਜ ਅਤੇ ਤੱਤਾਂ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਪਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਚੁਕੀ ਹੈ।

2. ਚੰਦਰਮਾ ਗ੍ਰਹਿ: ਇਸ ਦਾ ਵਿਆਸ 3475 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹੈ, ਜੋ ਧਰਤੀ ਦਾ ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਹੈ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤਾ ਲੋਹਾ ਹੋਣ ਦੀ ਹੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ 1330 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਸਖਤ ਚੱਟਾਨਾਂ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤਾ ਲੋਹਾ ਤੇ ਮੈਗਨੀਸ਼ੀਅਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਾਹਰਲੀ ਤਹਿ ਟੁੱਟੀਆਂ ਚੱਟਾਨਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਰੀਬ 43% ਆਕਸੀਜਨ, 20% ਸਿਲੀਕੋਨ, 15% ਮੈਗਨੀਸ਼ੀਅਮ, 10% ਲੋਹਾ, 3% ਐਲਮੀਨੀਅਮ, 0.42%

ਕ੍ਰੋਮੀਅਮ, 0.18% ਟਾਈਟੇਨੀਅਮ ਅਤੇ 0.12% ਮੈਗਨੀਸ਼ੀਅਮ ਆਦਿ ਤੱਤ ਮੌਜੂਦ ਹਨ।
3. ਮੰਗਲ ਗ੍ਰਹਿ: ਮੰਗਲ ਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਚੁਫੇਰੇ ਇਕ ਟੈਲਕਮ ਪਾਉਡਰ ਵਰਗੀ ਧੂੜ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਾਲ ਤਾਰਾ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਠੋਸ ਲੋਹੇ ਦਾ ਆਕਸਾਈਡ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਰੰਗ ਲਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਅੰਦਰ ਨੂੰ 50 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤਕ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਡੀਅਮ ਪੋਟਾਸ਼ੀਅਮ, ਮੈਗਨੀਸ਼ੀਅਮ, ਕੈਲਸ਼ੀਅਮ, ਐਲਮੀਨੀਅਮ, ਟਾਈਟੇਨੀਅਮ,

ਕ੍ਰੋਮੀਅਮ, ਸਲਫਰ ਅਤੇ ਫਾਸਫੋਰਸ ਆਦਿ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਤਹਿ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

4. ਬੁੱਧ ਗ੍ਰਹਿ: ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦਾ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਧਾਤਾਂ ਹਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਟੁੱਟੀਆਂ ਚੱਟਾਨਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤਾ ਲੋਹਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਸੋਡੀਅਮ, ਪੋਟਾਸ਼ੀਅਮ, ਆਕਸੀਜਨ, ਕੈਲਸ਼ੀਅਮ, ਹਾਈਡਰੋਆਕਸਾਈਡ ਅਤੇ ਸਿਲੀਕੋਨ ਆਦਿ ਤੱਤ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ।

5. ਬ੍ਰਹਿਸਪਤੀ ਗ੍ਰਹਿ: ਇਹ ਸੋਲਰ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਆਕਾਰ ਪੱਖੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਗ੍ਰਹਿ ਹੈ। ਜੇ ਸਾਰੇ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਨੂੰ ਰਲਾ ਕੇ ਭੀ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਢਾਈ ਗੁਣਾ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ 318 ਧਰਤੀਆਂ ਸਮਾ ਜਾਣ। ਫਿਰ ਭੀ ਇਸ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਤਾਰਾ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਸਭ ਤੱਤ ਗੈਸਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਹੀ ਹਨ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਥੇ ਵੀ ਸੂਰਜ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀਲੀਅਮ ਤੇ ਹਾਈਡਰੋਜਨ ਗੈਸ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ 192-400 ਮੀਲ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟੇ ਦੀ ਸਪੀਡ ਨਾਲ ਹਵਾਵਾਂ ਚਲਦੀਆਂ ਹਨ।

6. ਸ਼ੁੱਕਰ ਗ੍ਰਹਿ: ਇਸ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਹਿੱਸੇ 'ਚ ਲੋਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਜਮੀਨ ਵਾਂਗ ਪਥਰੀਲਾ ਹੈ। ਬਾਹਰਲੇ ਚੋਗਿਰਦੇ ਵਿਚ 93% ਕਾਰਬਨ ਡਾਈਆਕਸਾਈਡ, 3% ਨਾਈਟਰੋਜਨ ਤੇ ਥੋੜੀਆਂ ਥੋੜੀਆਂ ਹੋਰ ਗੈਸਾਂ ਹਨ।

7. ਸ਼ਨੀ ਗ੍ਰਹਿ: ਇਸ ਦੇ ਭੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਗਰਮ ਠੋਸ ਲੋਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਉਪਰਲੀ ਤਹਿ ਧਰਤੀ ਵਾਂਗ ਚੱਟਾਨਾਂ ਦੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਬਾਹਰਲੀ ਤਹਿ ਵਿਚ ਤਰਲ ਹਾਈਡਰੋਜਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਹਾਈਡਰੋਜਨ ਤੇ ਹੀਲੀਅਮ ਹੈ।

8. ਰਾਹੂ ਤੇ ਕੇਤੂ: ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਰਜੀ ਹੀ ਹਨ।

ਉਪਰ ਦਰਸਾਏ ਸਾਡੇ ਪੁਰਾਤਨ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਨਵਗ੍ਰਹਿ, ਸੂਰਜ ਸਮੇਤ (ਰਾਹੂ ਤੇ ਕੇਤੂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ) ਦੀ ਵਿਗਿਆਨ ਪੱਖੋਂ ਪਤਤਾਲ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲ ਚੁਕੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਪੁਰਾਤਨ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗ੍ਰਹਿ ਕਿਸ ਕਿਸ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਬਣੇ ਹਨ ਅਰਥਾਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਤੱਤ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੱਤ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਵਿਚ ਹਨ। ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਕਦਾਰ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਫਰਕ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਇਕ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਦਾ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਵਸਦੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਰਥਾਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫਰਜੀ ਭੰਨ ਤੋੜ ਨਾਲ ਬਣਾਈਆਂ ਕੁੰਡਲੀਆਂ ਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਹਨ। ਇਹ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੂਰਨ ਅਗਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੀ ਸਭਿਅਤਾ ਵਿਚ ਘੁਸ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹਾਂ ਪੁੱਟਣਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰਹਿਤ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਆਤਮਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋ ਸਕੇ।

ਵਿਚ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ ਖਤੀ ਹਮੇਸ਼ਾ
ਜੋ ਹੈ ਦੂਜੀ ਮਾਂ ਦਾ ਜਾਇਆ।
ਧਰਮ ਕਰਮ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਉਤਰੀ
ਸਬਰ ਨੇ ਜੀਵਨ ਸਫਲ ਬਣਾਇਆ।

ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਵਹਿੰਦਾ ਸੀ ਨੀਰ
ਅੰਤ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ
ਗਈਆਂ ਧੀ ਦਾ ਸੀਨਾ ਚੀਰ।
“ਤੂੰ ਇਕ ਧੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਇਕ ਪਤਨੀ
ਬਣ ਜਾਣਾ ਤੂੰ ਇਕ ਮਾਂ,
ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਚ ਆ ਕੇ
ਸੁੱਟ ਦੇਵੀ ਨਾ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਗਾਹਾਂ।”

ਧੀ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਜਵਾਬ
ਸੁਣ ਕੇ ਮਾਂ ਦੀ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ
“ਧੰਨਵਾਦ ਹੈ ਮਾਂ ਤੇਰਾ,
ਰੁੱਖ ਬਣ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਛਾਂ ਘਨੇਰੀ।
ਤੇਰੇ ਹੀ ਹਨ ਕਰਮ
ਹੁਣ ਬਣ ਗਈ ਪਰਛਾਈ ਤੇਰੀ
ਧੀ ਮੇਰੀ ਵੀ ਤੇਰੇ ਵਾਂਗ
ਕਰੂ ਰੁਸ਼ਨਾਈ ਚੁਫੇਰੀ।”

-ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਪਨੇਸਰ

ਫੋਨ: 469-925-4767

ਅੱਸੂ ਦੇਸੀ ਸਾਲ ਦਾ ਸੱਤਵਾਂ ਮਹੀਨਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਲ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਸੂ-ਕੱਤਕ ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਮਹੀਨੇ ਕਹੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਅਨੁਸਾਰ

ਰੁਤਿ ਸਰਦ ਅਡੰਬਰੋ

ਅਸੂ ਕਤਕੋ ਹਰਿ ਪਿਆਸ ਜੀਉ॥

ਆਮ ਅਖਾਣ ਹੈ, ਅੱਸੂ ਪੁੱਤ ਸਿਆਲੇ ਦਾ। ਬਾਰਹਮਾਹ ਤੁਖਾਰੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਬਾਰੇ ਬਚਨ ਹੈ, “ਅਗੈ ਘਾਮ ਪਿਛੈ ਰੁਤ ਜਾਡਾ॥” ਭਾਵ ਗਰਮੀ ਨਿਕਲ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਦੀ ਅੱਗੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਨਾ ਗਰਮੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਸਰਦੀ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੇਰ ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਸਮੇਂ ਮੌਸਮ ਬੜਾ ਸੁਹਾਵਣਾ ਅਤੇ ਸੁਖਾਵਾਂ ਹੋਣ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨੰਡੇ-ਮਿੱਠੇ ਸੁਭਾਅ ਕਰਕੇ ਆਮ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਸੂ ਮਾਹ ਨਿਰਾਲਾ, ਦਿਹੂੰ ਧੁੱਪ ਤੇ ਰਾਤੀ ਪਾਲਾ।

ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੱਕ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਰਸਾਤ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਆਸਾ ਸਿੰਘ ਘੁਮਾਣ

ਫੋਨ: 91-98152-53245

ਅਸਮਾਨ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਬਦਲੀ ਰਮਤੇ ਰਮਤੇ ਏਧਰ-ਓਧਰ ਸੈਰ ਕਰਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਨਦੀਆਂ ਵੀ ਠਰੱਠੇ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਓਂ ਕੇ ਵਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਰਸਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘੱਟਾ-ਮਿੱਟੀ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੱਛਰ-ਮੱਖੀ ਘਟਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਪੰਛੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਆਲਮ ਵਿਚ ਸਵੇਰੇ-ਸ਼ਾਮ ਚੁੰਘੀਆਂ ਭਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਫ-ਸੁਥਰੇ ਨੀਲੀ ਭਾਅ ਮਾਰਦੇ ਅਸਮਾਨ ਵਿਚ ਉਡਦੇ ਇਹ ਪੰਛੀ ਕਾਦਰ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਸੰਸਾਰ ਸਿਰਜਦੇ ਹਨ।

ਬਾਹਰ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਹਰਿਆਵਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਹਰਿਆਵਲ ਹੁਣ ਪੱਕੇ ਹਰੇ ਰੰਗ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪੌਦਿਆਂ 'ਤੇ ਫੁੱਲ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦਰਿਆਵਾਂ, ਨਦੀਆਂ, ਵੇਈਆਂ, ਛੱਪੜਾਂ, ਛੰਡਾਂ ਦੇ ਕੰਢਿਆਂ 'ਤੇ ਕਈ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਜੰਗਲੀ ਤੇ ਅਵਾਰਾ ਜਿਹੇ ਬੂਟੇ ਭਰ ਜੋਬਨ 'ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਾਨੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕਾਈ। ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਉਪਜਾਊ ਧਰਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਛੱਪੜਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮੀਆਂ ਦੇ ਚਿੱਟੇ ਫੁੱਲ ਸ਼ਰਮਾਕਲ ਸੋਹਣੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਝਾਤੀਆਂ ਮਾਰ ਰਹੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਹਰੀਆਂ ਕਚੂਰ ਕੋਲੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲਾਲ-ਪੀਲੇ ਫੁੱਲ ਭਾਗ ਭਾਰੀਆਂ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਸੂ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਹੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰੁਕਮਣੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ ਪਾਰਜਾਤ ਦਾ ਦੈਵੀ ਰੁੱਖ ਇੰਦਰ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿਚੋਂ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੈਵੀ ਕਰਮ ਸਦਕਾ ਇਨ੍ਹੀ ਦਿਨੀਂ ਮੌਸਮ ਉਤੇ ਦੈਵੀ ਜੋਬਨ ਸਹਿਜ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਛਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਸੂ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਸੁਭ ਅਤੇ ਗੁਣਕਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਧਨ ਪੌਣਹਾਰ ਵਿਚ ਜੇ ਕਿਸੇ ਗਰਭਵਤੀ ਨੂੰ ਕੱਤਕ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਬੱਚਾ ਹੋਣ ਦੀ ਆਸ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਅੱਸੂ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਪਾਣੀ ਦੇ ਘੜੇ ਭਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪੀਣ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਰੱਖ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਅੱਸੂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਮਿੱਠਾ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ,

ਰੱਬਾ! ਇਕ ਵਾਰ ਜੀਆਂ

ਤੇ ਅੱਸੂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਆਂ।

ਅਜਿਹੇ ਮਿੱਠੇ ਪਿਆਰੇ ਮੌਸਮ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਇਸ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਚਲਦੇ ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਦਾ ਕੇਸ਼ਵ ਦਾਸ ਇੰਜ ਉਲੇਖ ਕਰਦਾ ਹੈ, “ਪਾਰਜਾਤ ਦਾ ਦੈਵੀ ਰੁੱਖ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰੁਕਮਣੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ ਇੰਦਰ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿਚੋਂ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ, ਅੱਸੂ-ਕੱਤਕ ਵਿਚ ਮਹਾਨ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਇਸ ਦੇ ਖਿਡਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਸੁਗੰਧੀ ਨਾਲ ਵਾਤਾਵਰਣ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਹੱਥ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਆਨ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਚੁੱਕੀ ਨਦੀ-ਦੇਵੀ ਦੀ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਧਾਨ ਦੀ ਵਾਢੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਉਤੇ ਮੱਕਈ ਦੀਆਂ ਛੱਲੀਆਂ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਢੋਰ ਲੱਗ ਗਏ ਹਨ। ਰਾਤ ਚਾਂਦੀ ਰੰਗੀ ਚਾਨਣੀ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੀਂਹ ਮੁੱਕ ਗਏ ਹਨ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਮਿੱਟੀ-ਘੱਟੇ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਨੀਲੇ ਆਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਸੱਖਣੇ ਚਿੱਟੇ ਬੱਦਲਾਂ ਦੇ ਦਲ ਤਰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਪੇਂਜੇ ਦੀ ਖੁਣਖੁਣੀ ਨੇ ਹੁੰ ਦੇ ਗੋਹੜੇ ਪਿੰਜ ਕੇ ਉਡਾ ਦਿੱਤੇ ਹੋਣ।”

ਅੱਸੂ ਕੱਤਕ ਦੇ ਮੌਸਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ

ਅੱਸੂ ਪੁੱਤ ਸਿਆਲੇ ਦਾ

ਦੇਸੀ ਸਾਲ ਦੇ ਪਸੀਨੇ ਛੁਡਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹੁੰਮਸ ਭਰੇ ਮਹੀਨੇ ਭਾਦੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਹਾਵਣੇ ਮੌਸਮ ਵਾਲਾ ਮਹੀਨਾ ਅੱਸੂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਵੀ ਗੂੜ੍ਹਾ ਹਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਰਿਆਵਾਂ, ਨਦੀਆਂ, ਵੇਈਆਂ, ਛੱਪੜਾਂ, ਛੰਡਾਂ ਦੇ ਕੰਢਿਆਂ 'ਤੇ ਕਈ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਜੰਗਲੀ ਤੇ ਅਵਾਰਾ ਜਿਹੇ ਬੂਟੇ ਭਰ ਜੋਬਨ 'ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਾਨੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕਾਈ। ਸੁਹਾਵਣੇ ਮੌਸਮ ਕਰ ਕੇ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਵੀ ਚੱਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਸੂ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਇਹੋ ਨਜ਼ਾਰਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਆਸਾ ਸਿੰਘ ਘੁਮਾਣ ਨੇ ਬੜੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਚਿਤਰਿਆ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕਰਦਿਆਂ ਕਾਲੀਦਾਸ ਵੀ ਧਾਨ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਦਾ, ਸੁਰਮਈ ਸ਼ਾਮਾਂ ਦਾ, ਬੱਦਲ-ਰਹਿਤ ਅਸਮਾਨ ਆਦਿ ਦਾ ਉਚੇਚਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, “ਚਿੱਟੀ-ਕਾਹੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ਵਾਲੀ, ਖਿੜੇ ਹੋਏ ਕੋਲ ਵਰਗੇ ਮੁਖੜੇ ਵਾਲੀ, ਮਸਤ-ਹੰਸਾਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਵਰਗੀ ਝਾਂਜਰ ਪਹਿਨੀ, ਪੱਕੇ ਹੋਏ ਧਾਨਾਂ ਵਾਂਗ ਝੂਲੇ ਖਾਂਦੀ ਹੋਈ ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਨਵੀਂ ਵਹੁਟੀ ਵਾਂਗ ਬਣ-ਤਣ ਕੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਨਵੇਲੀ ਮੁਟਿਆਰ ਵਰਗੀ ਅੱਜ ਕੱਲ ਦੀ ਰਾਤ, ਬੱਦਲਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ, ਚੰਨ ਜਿਹੇ ਮੁਖੜੇ ਵਾਲੀ, ਤਾਰਿਆਂ ਦੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਨਾਲ ਲੱਦੀ, ਚੰਨ ਚਾਨਣੀ ਦੀ ਚਿੱਟੀ ਸਾੜੀ ਵਾਲੀ, ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਵਧ ਹੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਧਾਨ ਦੀਆਂ ਬੱਲੀਆਂ ਨੂੰ ਝੁਲਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਪੌਣ ਦੇਵਤਾ ਗੋਭਰੂਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਡੁਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।”

ਅੱਸੂ ਪ੍ਰੇਮ ਉਮਾਹਰਤਾ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਹੀਨਾ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਲਈ ਸੁਭ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਭ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਦਾ ਵਿਗਿਆਨਕ ਕਾਰਨ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨੰਡੀ ਮਿੱਠੀ ਤੇ ਸਮਾਗਮੀ ਰੁੱਤ ਹੈ। ਇਨ੍ਹੀ ਦਿਨੀਂ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਰਚਾਉਣ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਸੂ ਵਿਚ ਨਾ ਬਹੁਤ ਗਰਮੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਸਰਦੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਦਾ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਇਕ ਪੰਜਾਬਣ ਧੀ ਆਪਣੇ ਬਾਬਲ ਨੂੰ ਨੇਕ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੀ ਹੈ,

ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਆਖਦੀ ਬਾਬਲਾ

ਮੇਰਾ ਅੱਸੂ ਦਾ ਕਾਜ ਰਚਾ

ਤੇਰਾ ਅੰਨ ਨਾ ਤਰੱਕੇ ਕੋਠੜੀ

ਤੇਰਾ ਦਹੀਂ ਨਾ ਅਮਲਾ ਜਾ

ਬਾਬਲ ਮੈਂ ਬੇਟੀ ਪਰਨਾ

ਵੇ ਧਰਮੀ ਬਾਬਲਾ।

ਇਹ ਉਹੀ ਰੁੱਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ,

ਜਦ ਪੈਣ ਕਪਾਹੀ ਫੁੱਲ ਵੇ

ਸਾਨੂੰ ਉਹ ਰੁੱਤ ਲੈ ਦਈਂ ਮੁੱਲ ਵੇ

ਧਰਮੀ ਬਾਬਲਾ।

ਅੱਸੂ ਆਸਾਂ ਪੁੱਗਣ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਇਹ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਲਈ ਸੁਭ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਹ ਪੂਜਾ-ਪਾਠ ਲਈ ਵੀ ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਹੀਨਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਵੀ ਸੁਭ ਹੈ: ਕੁਝ ਫਸਲਾਂ ਪੱਕ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਪੱਕਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦੇ ਹਨ,

ਅੱਸੂ ਆਸਾਂ ਦਾ ਮਹੀਨਾ

ਇੰਜ ਛੜੀਦਾ ਹੋ ਚੀਨਾ

ਅਸੀਂ ਬਕਲੀਆਂ ਧਰੀਆਂ

ਪੱਟ ਚੁਪੀਆਂ ਵੀ ਚਰੀਆਂ

ਸਾਡੇ ਖੇਤੀ ਸਿੱਟੇ ਪੱਕੇ

ਤੇ ਕਪਾਹ ਪਈ ਹੱਸੇ

ਮੱਕੀਆਂ ਨੇ ਕੱਢੇ ਬਾਬੂ

ਹੋਇਆ ਜੋਬਨ ਬੇ-ਕਾਬੂ

ਹਰ ਟਾਹਣੀ ਮੂੰਹ ਚੁੱਕ

ਜਿਵੇਂ ਹਰੀ ਭਰੀ ਕੁੱਖ

ਵਾਂਗ ਫਨੀਅਰ ਮੇਲੇ

ਪਏ ਘੁਕਣ ਗਲੇਲੇ

ਨਿੱਕਾ ਮੋਟਾ ਬਾਜਰਾ

ਹੋ...ਹੋ...ਹਾ...। ਹੋ...ਹੋ...ਹਾ।

ਰਾਖੀ ਚੱਲੀਆਂ ਰਿੰਨਦਿਆਂ ਢੋਲਾ

ਹੋ...ਹੋ...ਹਾ...। ਹੋ...ਹੋ...ਹਾ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਗਰਮੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੱਸੂ-ਕੱਤਕ ਅਤੇ ਸਰਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੱਗਣ-ਚੇਤਰ ਬੜੇ

ਖੁਸ਼ਗਵਾਰ ਮਹੀਨੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮ ਸਮੇਂ ਵਿਹਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਹੀਨੇ ਖੇਡਣ ਲਈ ਅਤੇ ਕਸਰਤ ਲਈ ਬੜੇ ਅਨੁਕੂਲ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅੱਸੂ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਤ੍ਰੈਲ ਪੈਣ ਦਾ ਮਹੀਨਾ

ਦਵੈਤ, ਤੋਤ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ, ਧੋਖਾ-ਫਰੇਬ ਆਦਿ ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਨਾਇਕ ਸੀਤਾ-ਰਾਮ-ਲਛਮਣ ਹਨ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਵਣ ਬਦੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਪੁਨਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਵਣ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਾਇਕ ਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਜਿੱਥੇ ਵੇਦਾਂ ਦਾ ਗਿਆਤਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਉਹ ਅਲੌਕਾਰੀ ਸੰਸਕਾਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਏਨੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕੈਦ ਵਿਚ ਸੀਤਾ ਦਾ ਸਤ ਭੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਹਾਂ, ਉਹ ਬਦੀ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਉਮੈ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਬਦੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣਾ ਕੇ ਹਰ ਸਾਲ ਸਾਤਨਾ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮਹੀਨਾ ਬੜੇ ਸੁਖਦ ਅਹਿਸਾਸ ਦੀ ਆਮਦ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਫਸਲਾਂ ਪੱਕਣ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੰਗੇਤਰ ਜੋਤੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿਚ ਗੁਦਗੁਦੇ ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਦੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਵਿਚਰਦੇ ਹਨ। ਸੁਭ ਘੜੀਆਂ ਨਜ਼ਦੀਕ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਐਵੇਂ ਕੈਵੇਂ ਦੇ ਜੰਗਲੀ ਕੱਖਾਂ-ਕਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੁੰਬਲ ਖਿੜ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਬਾਰਹ-ਮਾਹ ਦੀ

ਜਗਿਆਸੂ ਨਾਇਕਾ ਅਜੇ ਵੀ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਮੰਜ਼ਲ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਂ ਅਧਵਾਣੇ ਖੜੀ ਹੈ, ਆਗੈ ਘਾਮ ਪਿਛੈ ਰੁਤ ਜਾਡਾ।

ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਦਾ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ‘ਅਸੁਨਿ’ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਸੁਨਿ ਆਉ ਪਿਰਾ ਸਾ ਧਨ ਝੁਰਿ ਮਈ॥ ਤਾ ਮਿਲੀਐ ਪ੍ਰਭ ਮੇਲੇ ਦੂਜੇ ਭਾਇ ਖੁਈ॥ ਝੁਨਿ ਵਿਗੁਤੀ ਤਾ ਪਿਰ ਮੁਤੀ ਕੂਕਰ ਕਾਹ ਸਿ ਫੁਲੇ॥

ਹੈ। ਤ੍ਰੈਲ ਪੈਣ ਕਰਕੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਬਰਾਂਡਿਆਂ ਵਿਚ ਸੌਣਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਣ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਵੀ ਤ੍ਰੈਲ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਖੁਸ਼ਨੁਮਾ ਅਤੇ ਰਹੱਸਮਈ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਹੈ। ਬਨਸਪਤੀ ਤੇ ਪਈ ਤ੍ਰੈਲ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਰਹੱਸਮਈ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮਨ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਕਾਵਿਕ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਤ੍ਰੈਲ ਦੇ ਤੁਪਕੇ ਸ਼ਬਦਮ ਦੇ ਹੰਝੂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਤਰੇਲੇ ਘਾਹ 'ਤੇ ਤੁਰਨਾ ਤਨ, ਮਨ ਅਤੇ ਰੂਹ ਨੂੰ ਤਰੇ-ਤਾਜ਼ਾ ਤੇ ਨਰੋਆ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਫੁੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਪੱਤੀਆਂ 'ਤੇ ਪਏ ਤ੍ਰੈਲ ਦੇ ਤੁਪਕੇ ਬਹੁਤ ਹੁਸੀਨ ਲੱਗਦੇ ਹਨ।

ਅੱਸੂ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਰਾਮ ਲੀਲਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਵੱਡੇ ਕਸਬਿਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਦਸ-ਬਾਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਵਾਹਵਾ ਰੌਣਕ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੁਸ਼ਹਿਰੇ ਤੱਕ ਚੱਲਦੀ ਹੈ। ਦੁਸ਼ਹਿਰੇ ਤੋਂ ਵੀਹਵੇਂ ਦਿਨ ਦੀਵਾਲੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਰਾਮ ਲੀਲਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਕਈ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਹੈ। ਸੰਯੋਗ-ਵਿਯੋਗ ਦੇ ਕਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਇਹ ਗਾਥਾ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਕਈ ਸੰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਸਮੇਈ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਰਾਮ ਲੀਲਾ ਵਿਚ ਇਕ ਚਲਾਕ ਔਰਤ ਦਾ ਪੁੱਤਰ-ਮੋਹ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਮੱਕਾਰ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਪਿਤਾ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਵਿਚ ਮਰ ਜਾਣਾ, ਇਕ ਸੁਹਿਰਦ ਪਤਨੀ ਦਾ ਇਕ ਦੁਸ਼ਟ ਹੱਥੋਂ ਅਪਹਰਣ ਹੋਣਾ, ਇਕ ਆਦਰਸ਼ ਭਰਾ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰੇ ਜਾਣਾ, ਚੌਦਾਂ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਭਰਾਤਾ ਮਿਲਾਪ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੜੇ ਕਰੁਣਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਮਾਲ ਦੀ ਉਪਦੇਸ਼ਾਤਮਕ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਟੁੱਟ-ਭੱਜ, ਦੁਈ-

ਬਾਰਹਮਾਹ

ਅਗੈ ਘਾਮ ਪਿਛੈ ਰੁਤ ਜਾਡਾ

ਦੇਖਿ ਚਲਤ ਮਨ ਡੋਲੇ॥

ਦਹਦਿਸਿ ਸਾਖ ਹਰੀ ਹਰਿਆਵਲ

ਸਹਜਿ ਪਕੈ ਸੋ ਮੀਨਾ॥

ਨਾਨਕ ਅਸੁਨਿ ਮਿਲਹੁ ਪਿਆਰੇ

ਸਤਿਗੁਰ ਭਏ ਬਸੀਨਾ॥

ਸਭਨਾਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਹਰਿਆਵਲ ਹੈ। ਦਸ

ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਮੰਨੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ: ਪੂਰਬ, ਪੱਛਮ, ਉਤਰ ਤੇ ਦੱਖਣ; ਦੋ-ਦੋ ਦੀ ਅੰਦਰਲੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਜਿਵੇਂ ਉਤਰ ਤੇ ਪੂਰਬ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਉਤਰ-ਪੂਰਬ, ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਦੱਖਣ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬ; ਪੱਛਮ ਅਤੇ ਉਤਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪੱਛਮ-ਉਤਰ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੱਛਮ ਤੇ ਦੱਖਣ ਵਿਚ ਪੱਛਮ-ਦੱਖਣ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਠਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਤਲੀ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਦਿਸ਼ਾ ਮਿਲਾ ਕੇ ਦਹਿਦਿਸ (ਦਸ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ) ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸਭ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਇਹ ਹਰਿਆਵਲ ਇਹ ਫੁੱਲ, ਇਹ ਫਲ, ਅਚਾਨਕ ਨਹੀਂ ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ। ਇਕ ਇਕ ਪਲ, ਇਕ ਇਕ ਦਿਨ ਕਰਕੇ ਇਹ ਅਵਸਥਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਸੱਚ ਦੁਨਿਆਵੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸਹਿਜ ਪਕੈ ਸੋ ਮੀਨਾ ਹੋਵੇ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੀ ਕਲਾ ਦੀ ਪ੍ਰਬੀਨਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਕੁਦਰਤ ਚਿਤਰਣ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਪਰਮਾਰਥ ਦੀ ਰਮਜ਼ ਸਮਝਾਂਦੇ ਸਮਝਾਂਦੇ ਇਸ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਰਚ ਦਿੱਤੇ ਹਨ,

-ਅਗੈ ਘਾਮ ਪਿਛੈ ਰੁਤ ਜਾਡਾ...।

-ਸਹਿਜ ਪਕੈ ਸੋ ਮੀਨਾ...।

ਅੱਸੂ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਭਾਵੇਂ ਮਿੱਠੀ-ਪਿਆਰੀ ਰੁੱਤ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਖਾਸ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਜਾਂ ਉਤਸਵਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਬੱਸ, ਫਸਲ ਸਾਂਭਣ ਉਪਰੰਤ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਆਕਰਸ਼ਣ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਨਰਾਤਿਆਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕੰਜਕਾਂ ਬਿਨਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਇਹ ਨਰਾਤੇ ਭਾਦੋਂ ਦੀ ਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਅੱਸੂ ਦੀ ਚਾਨਣੀ ਨੌਵੀਂ ਤੱਕ ਦਸ ਦਿਨ ਲਈ ਚਲਦੇ ਸਨ। ਕੰਜਕ ਨੂੰ ਦੇਵੀ ਸਰੂਪ ਮੰਨ ਕੇ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹੀ ਦਿਨੀਂ ਕੰਜਕਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਕੰਜਕ ਲਫਜ਼ ‘ਕੰਜ’ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਲਫਜ਼ੀ ਅਰਥ ਹਨ, ਪਾਣੀ 'ਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਕੰਵਲ ਫੁੱਲ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਹਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਉਹ ਕੰਜਕਾਂ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਭਾਵ ਦੇਵੀ-ਸਰੂਪ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੰਜਕਾਂ ਪੂਜਣ ਲਈ ਮਹੱਲੇ ਦੀਆਂ ਬਾਲਤੀਆਂ ਬੁਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਚੁੰਨੀਆਂ ਬੰਨ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਲ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਚਤੀ ਉਤਾਰੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਤਾਹ-ਪੂਤੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਛਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਸੂ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਫਸਲਾਂ ਵੇਚਣ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਕੋਲ ਪੈਸਾ ਆਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਲੁੱਟਣ ਲਈ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਮੌਕਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਰਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਬੱਚੇ ਤੋਂ ਬੁੱਢੇ ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਪੈਸੇ ਖਰਚਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਦੁਸਹਿਰਾ ਸਿਰਫ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੀਵਾਲੀ ਵੇਖੀ ਵੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਮਨਾਈ ਵੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਣੀ ਵੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੀਵਾਲੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੱਤਕ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤਿਉਹਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਭ ਨੂੰ ਕੱਤੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸਲਾਮ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਹੋ ਰਹੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ

ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ,

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ 14 ਅਪਰੈਲ ਦੇ

ਅੰਕ ਵਿਚ ਜਨਾਬ ਹਸਨ ਸਰੂਰ ਦਾ ਇਸਲਾਮ ਤੋਂ ਬੇਮੁੱਖ ਹੋ ਰਹੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਬਾਰੇ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜੋ ਕਿ ਹਰ ਉਸ ਧਰਮ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੁਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਤਾ ਨੂੰ ਜੱਫਾ ਮਾਰੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਇਸਾਈ ਧਰਮ ਜਿਹੇ ਮੌਕੇਲੇ ਧਰਮ ਤੋਂ ਵੀ ਦੂਰ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨਿਗਾਹ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸਲਾਮ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨ ਰਹੇ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵੀ ਵਾਧੇ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਹਾਂ ਖੋਰੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਨਿੱਜੀ ਖਿਆਲ ਹੈ

ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਡਾਕ

ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਜਨਮ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਪੈਰੋਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੀ ਮਿਸਾਲ ਆਪ ਹੀ ਹਨ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਪੈਰੋਬਰ ਰਹਿਬਰੀ ਜਾਂ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੇ ਗਿਆਨ ਪੱਖੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਾਥੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸਾਡੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜਿਹੇ ਇਸ਼ਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਧਰਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸੌਤੇ ਅਤੇ ਸੌਤੇ ਹੋਏ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਸਮੇਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਜਿੱਦ ਹਨ।

-ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ

ਸਿਦਕ ਤੇ ਸਿਰੜ ਦਾ ਮੁਜੱਸਮਾ ਸੀ ਸਟੀਫਨ ਹਾਕਿੰਗ

ਜੇ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਮਹਾਨ ਸਾਇੰਸਦਾਨ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਤੇ ਲੇਖਕ ਸਟੀਫਨ ਹਾਕਿੰਗ ਸਿਦਕ ਅਤੇ ਸਿਰੜ ਦਾ ਮੁਜੱਸਮਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਤਿਕਥਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਹ 20 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਲਾਇਲਾਜ਼ ਰੋਗ ਮੋਟਰ ਨਿਓਰੋਨ ਡਿਜ਼ੀਜ਼ (ਏ ਐਲ ਐਸ) ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਲੱਛਣ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਲੱਗੇ। ਉਹ 21 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਤਫਸੀਲ ਵਿਚ ਮੁਆਇਨਾ ਅਤੇ ਟੈਸਟ ਵਗੈਰਾ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਢਾਈ-ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜੀਅ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਹਾਕਿੰਗ ਨੂੰ ਸਦਮਾ ਲੱਗਾ ਪਰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਉਹ ਸੰਭਲ ਗਿਆ। ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਆ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਅਗਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਢੁਲ ਚੇਅਰ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਪਿਆ, ਪਰ ਹਾਕਿੰਗ ਨੇ ਦਿਲ ਛਡਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਪਾਸੇ ਹਟਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਬੋਲਣ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਕੁਝ ਕਰ ਵਿਖਾਇਆ ਜੋ ਚੰਗਾ-ਭਲਾ ਬੰਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹਾਕਿੰਗ ਮੇਰਾ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਸ੍ਰੋਤ ਵੀ। ਕਾਰਨ, ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਉਹ ਹੀ ਰੋਗ ਯਾਨਿ ਏ ਐਲ ਐਸ ਹੈ, ਜੋ ਹਾਕਿੰਗ ਨੂੰ ਸੀ। ਮੈਂ ਵੀ ਉਦੋਂ 20 ਸਾਲ ਦਾ ਸਾਂ, ਜਦੋਂ ਏ ਐਲ ਐਸ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਲੱਛਣ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਹਾਕਿੰਗ ਤਾਂ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਸਰੀਰਕ ਪੱਖੋਂ ਨਕਾਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਰੋਗ ਦੀ ਗਤੀ ਬਹੁਤ ਧੀਮੀ ਰਹੀ ਅਤੇ 30 ਸਾਲ ਪਿਛੋਂ ਵੀ ਮੈਂ ਚਲ-ਫਿਰ ਸਕਦਾ ਸਾਂ। ਫਿਰ ਬੀਮਾਰੀ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧੀ ਅਤੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਢੁਲ ਚੇਅਰ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। 2014 ਵਿਚ ਫੇਫੜੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਟਰੈਕਿਓਸਟੋਮੀ ਪਾਉਣੀ ਪਈ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੈਂ ਵੈਂਟੀਲੇਟਰ 'ਤੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਰੋਗ ਕਰਕੇ ਮਨ ਥੜਾ ਢਹਿੰਦੀ ਕਲਾ ਵਲ ਜਾਣ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਟੀਫਨ ਹਾਕਿੰਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੰਮਾਂ ਸਮਾਂ ਸਿਰੜ ਦਿਖਾ ਸਕਿਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਿੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮੇਰਾ ਮਨ ਝੱਟ ਹੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਟੀਫਨ ਹਾਕਿੰਗ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਧਿਆਨ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਲਾਈ ਰਖਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰੋਗ ਭੁਲ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।-ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾਦਕ)

ਮਹਾਨ ਵਿਗਿਆਨੀ ਸਟੀਫਨ ਵਿਲੀਅਮ ਹਾਕਿੰਗ (8 ਜਨਵਰੀ 1942-14 ਮਾਰਚ 2018) ਮਹਾਨ ਵਿਗਿਆਨੀ ਗੈਲੀਲੀਓ ਦੀ ਮੌਤ (8 ਜਨਵਰੀ 1642) ਤੋਂ 300 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਇਸ ਧਰਤ ਉਤੇ ਆਇਆ। ਇਹ ਮਹਿਜ਼ ਇਤਫਾਕ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਗੈਲੀਲੀਓ ਵਾਂਗ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਠਾ ਲਟਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਹਿਮ ਖੋਜਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜ ਉਸ ਨੇ ਅਤਿਅੰਤ ਬਿਮਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਤ ਵਿਚ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਹਠ ਆਪਣੀ ਮਿਸਾਲ ਆਪ ਹਨ। ਉਹ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਵੀ ਜੀਵਿਆ, ਇਸ ਅਭੇਤ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੇ ਭੇਤ ਲੱਭਣ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਰਿਹਾ।

ਅਸੀਂ ਤਰੀਕ, ਮਹੀਨਾ ਦੱਸਣ ਵੇਲੇ ਤਰੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇ ਮਹੀਨਾ ਪਿਛੋਂ ਦੱਸਦੇ ਹਾਂ। ਇੰਗਲੈਂਡ, ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇ ਤਰੀਕ ਪਿਛੋਂ। ਮਾਰਚ ਦੀ 14 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਬਹੁਚਰਚਿਤ ਤੇ ਵਿਚਿਤਰ ਸਿਧਾਂਤਕ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨੀ ਸਟੀਫਨ ਹਾਕਿੰਗ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਖਬਰ ਆਈ ਤਾਂ ਪੱਛਮ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ 'ਪਾਈ ਡੇਅ' ਕਿਹਾ। ਪਾਈ ਚੱਕਰ ਦੇ ਖੇਤਰਫਲ/ਘੇਰੇ ਤੇ ਅਰਧ-ਵਿਆਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਜੋੜਨ ਵਾਲਾ ਸਥਿਰ ਅੰਕ (3.14) ਹੈ, ਯਾਨਿ ਇਸ ਵਿਚਿਤਰ ਵਿਗਿਆਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਵੀ ਵਿਚਿਤਰ ਅੰਕ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਈ। ਉਂਜ, ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ 76 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਪਾਈ ਡੇਅ ਉਤੇ ਹੋਈ ਹੈ। ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵਿਗਿਆਨੀ ਆਈਨਸਟਾਈਨ ਦੀ ਮੌਤ ਵੀ 76 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ ਪਾਈ ਡੇਅ ਨੂੰ ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਕ ਹੋਰ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਗੱਲ ਦੇਖੋ। ਸਟੀਫਨ ਹਾਕਿੰਗ ਦਾ ਜਨਮ 8 ਜਨਵਰੀ 1942 ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਠੀਕ ਤਿੰਨ ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮਹਾਨ ਵਿਗਿਆਨੀ ਗੈਲੀਲੀਓ ਦੀ ਮੌਤ 8 ਜਨਵਰੀ 1642 ਨੂੰ ਹੋਈ। ਕਮਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 1642 ਦੀ ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਇਕ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਵਿਗਿਆਨੀ ਨਿਊਟਨ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਕ੍ਰਿਸਮਾ ਕਹੋ, ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਇਤਫਾਕ, ਇੰਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਕਿ ਨਿਊਟਨ, ਗੈਲੀਲੀਓ, ਆਈਨਸਟਾਈਨ ਅਤੇ ਸਟੀਫਨ ਹਾਕਿੰਗ ਤਰੀਕਾਂ, ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੇ ਸਾਲਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਵਿਚਿਤਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਸਟੀਫਨ ਹਾਕਿੰਗ ਚਰਚਾ ਦਾ ਬਿੰਦੂ ਬਣਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਜਨਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਇਸ ਤੱਥ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ। ਚਲੋ, ਇਸ ਵਿਚਿਤਰ ਵਿਗਿਆਨੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਉਤੇ ਰਤਾ ਝਾਤੀ ਮਾਰੀਏ।

8 ਜਨਵਰੀ 1942 ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਆਕਸਫੋਰਡ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਫਰੈਂਕ ਹਾਕਿੰਗ ਅਤੇ ਇਸਾਬੈਲ ਹਾਕਿੰਗ ਦੇ ਘਰ ਸਟੀਫਨ ਹਾਕਿੰਗ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ। ਮਾਂ ਗਲਾਸਗੋ (ਸਕਾਟਲੈਂਡ) ਦੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਸੀ। ਪੜਦਾਦੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਯਾਰਕਸ਼ਾਇਰ ਦੇ ਕਹਿੰਦੇ-ਕਹਾਉਂਦੇ ਅਮੀਰ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸੀ, ਪਰ ਪਿਛੋਂ ਜਾ ਕੇ ਉਹ ਦੀਵਾਲੀਆ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਨਾਨਕੇ ਬਹੁਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਕਿੰਗ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਘਰ ਇਕ ਸਕੂਲ ਬਣਵਾ ਕੇ ਫਰੈਂਕ ਤੇ ਇਸਾਬੈਲ ਦਾ ਹੱਥ ਸੌਂਪਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੋਵੇਂ ਆਕਸਫੋਰਡ ਪੜ੍ਹੇ। ਫਰੈਂਕ ਨੇ ਮੈਡੀਸਨ ਪੜ੍ਹੀ ਅਤੇ ਇਸਾਬੈਲ ਨੇ ਫਿਲਾਸਫੀ, ਇਕਨਾਮਿਕਸ ਤੇ ਪੁਲੀਟੀਕਲ ਸਾਇੰਸ। ਸਟੀਫਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਨਿੱਕੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਫਿਲਿਪਾ ਤੇ ਮੇਰੀ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਐਡਵਰਡ ਫਰੈਂਕ ਡੇਵਿਡ ਨੂੰ ਗੋਦ ਲੈ ਕੇ ਪਾਲਿਆ। 1950 'ਚ ਫਰੈਂਕ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਫਾਰ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਸਰਚ ਦੇ ਪੈਰਾਸਾਈਟਾਲੋਜੀ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਮੁਖੀ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਸੇਂਟ ਐਲਬਨਜ਼ ਹਰਟਫੋਰਡਸ਼ਾਇਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਵਾਹਵਾ ਸਿਆਣੇ, ਪਰ ਅਜੀਬ ਸਮਝਦੇ। ਹਰ ਸਮੇਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਖਬਰੀ।

ਸਟੀਫਨ ਹਾਕਿੰਗ ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਜੰਮਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਆਕਸਫੋਰਡ ਉਤੇ ਬੰਬਾਰੀ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵੱਧ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਹਾਕਿੰਗ ਪਰਿਵਾਰ ਲੰਡਨ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਹੀ ਸਟੀਫਨ ਦੀ ਸਕੂਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਅੱਠ ਸਾਲ ਦਾ ਹੋ ਕੇ ਉਹ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਲਈ ਸੇਂਟ ਐਲਬਨਜ਼ ਦੇ ਗਰਲਜ਼ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ। ਫਿਰ ਉਹ ਸੇਂਟ ਐਲਬਨਜ਼ ਦੇ ਲੜਕਿਆਂ ਦੇ ਸਕੂਲ ਤੇ ਰੈਡਲੈਟ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਸਟੀਫਨ ਦੇ ਜਮਾਤੀ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਈਨਸਟਾਈਨ ਆਖਦੇ, ਪਰ ਪੜ੍ਹਾਈ-ਲਿਖਾਈ ਵਿਚ ਉਹ ਬਹੁਤਾ ਤੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਗਣਿਤ ਦਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਗਣਿਤ ਦੀ ਉਚੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰੇ ਤੇ ਪਿਤਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੈਡੀਸਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪਵੇ। ਪਿਤਾ ਆਪਣੇ ਵਾਂਗ ਉਸ ਨੂੰ ਆਕਸਫੋਰਡ ਭੇਜਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮੈਡੀਸਨ ਵਿਚ ਸਟੀਫਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗਣਿਤ ਦੀ ਉਚੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉਦੋਂ ਆਕਸਫੋਰਡ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਫਿਜ਼ਿਕਸ ਤੇ ਕੈਮਿਸਟਰੀ ਹੀ ਪੜ੍ਹਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ 1959 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ।

ਪਹਿਲੇ ਅਠਾਰਾਂ ਮਹੀਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਕਸਫੋਰਡ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਬੋਰਿੰਗ, ਪਰ ਅੰਤਿ ਸੌਖੀ ਲੱਗੀ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਉਸ ਨੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਹੋਰ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਕਾਲਜ ਦਾ ਬੋਟ ਕਲੱਬ ਜਾਇਨ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਬੋਟਿੰਗ ਵੇਲੇ ਖਤਰੇ ਮੁੱਲ ਲੈਣ ਵਿਚ ਅਨੰਦ ਲੈਂਦਾ।

ਸਟੀਫਨ ਹਾਕਿੰਗ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਹੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਕਸਫੋਰਡ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਘੰਟੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਲਾਏ, ਬਾਕੀ ਮੌਜ-ਮਸਤੀ ਕੀਤੀ। ਇੰਨੇ ਨਾਲ ਆਕਸਫੋਰਡ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕਰਨੀ ਸੌਖੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੇਵਲ ਸਿਧਾਂਤਕ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉਤਰ ਦੇਵੇ, ਬਾਕੀ ਗੱਲਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵੱਸ ਨਹੀਂ। ਕੈਂਬਰਿਜ ਵਿਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਇਥੋਂ ਫਸਟ ਕਲਾਸ ਜ਼ਰੂਰੀ

ਸੀ। ਕੈਂਬਰਿਜ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਕੌਸਮੋਲੋਜੀ (ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਵਿਗਿਆਨ) ਪੜ੍ਹਨੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਰਾਤਾਂ ਜਾਗ ਜਾਗ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ ਤੇ ਔਖੇ-ਸੌਖੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਨੰਬਰ ਬਣਾ ਲਏ। ਬੱਸ, ਉਸ ਲਈ ਮੌਖਿਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਥੋਂ ਵੀ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਨਾ ਕਿਵੇਂ ਪਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਕਤੂਬਰ

ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧੀਰ
ਫੋਨ: +91-98722-60550

1962 ਵਿਚ ਉਹ ਕੈਂਬਰਿਜ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਫਰੈਡ ਹਾਇਲ ਦੀ ਥਾਂ ਡਾਕਟਰੇਟ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਡੈਨਿਸ ਸਕਿਆਮਾ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਹੋਈ। 1963 ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ 21 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ ਉਸ ਦੇ ਏ.ਐਲ.ਐਸ. ਨਾਂ ਦੀ ਤਿਲ ਤਿਲ ਕਰ ਕੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮੋਟਰ ਨਿਊਰੋਨ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮਸਾਂ ਢਾਈ-ਤਿੰਨ

ਇਕ ਲੈਕਚਰ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਵੰਗਾਰਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਬਿੱਗ ਬੈਂਗ ਤੇ ਸਟੈਡੀ ਸਟੇਟ ਬਿਊਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਵਾਦ ਜ਼ੋਰਾ ਉਤੇ ਸੀ। ਰੋਜ਼ਰ ਪੈਨਰੋਜ਼ ਨੇ ਬਲੈਕ ਹੋਲਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਦੇਸ਼/ਕਾਲ ਦੀ ਸਿੰਗੂਲੈਰਿਟੀ (ਇਕੋ ਬਿੰਦੂ ਵਿਚ ਸੀਮਿਤ ਹੋਣ) ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੇ ਜਨਮ ਉਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣਾ ਬੀਸਿਜ਼ ਲਿਖਿਆ ਜੋ 1966 'ਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਇਆ।

ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਪਿੱਛੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜੇਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹੱਥ ਸੀ। 1963 ਦੇ ਆਖਰੀ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਹਾਕਿੰਗ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ (ਏ.ਐਲ.ਐਸ.) ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਦੀ ਸਹੇਲੀ ਜੇਨ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜੇਨ ਚਾਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਪਰਖ ਦੀ ਇਸ ਘੜੀ ਸੱਚੇ ਸਮਰਪਿਤ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਆਦਰਸ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਸਟੀਫਨ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਜੁਲਾਈ 1965 ਵਿਚ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਹਰ ਔਖੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਡੋਲਣ

ਸਟੀਫਨ ਹਾਕਿੰਗ

ਸਾਲ ਦੀ ਹੀ ਬਚੀ ਹੈ। ਉਹ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਡਿਪਰੈਸ਼ਨ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਇਆ ਪਰ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਜੇਨ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਭਰੇ ਸਾਥ ਨਾਲ ਉਹ ਮੁੜ ਸੰਭਲ ਗਿਆ।

ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਾਕਿੰਗ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਵਿਗਿਆਨੀ ਬਣਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਹੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੀ ਵੀ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੱਲ ਬਹੁਤਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇ ਸਕਿਆ। 1969 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਉਹ ਢੁਲ ਚੇਅਰ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਦਿਮਾਗ 'ਤੇ ਹੀ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕਰ ਲਿਆ।

ਸਕਿਆਮਾ ਦੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਹੇਠ ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਹਾਇਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਨਾਰਲੀਕਰ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ 1964 ਵਿਚ

ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ। 1965 ਵਿਚ ਸਟੀਫਨ ਦਾ ਬੀਸਿਜ਼ ਪੁਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ 1966 ਵਿਚ ਪੀਐਚ. ਡੀ. ਡਿਗਰੀ ਵੀ ਮਿਲ ਗਈ। ਮਈ 1967 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਪਹਿਲੇ ਬੇਟੇ ਰੌਬਰਟ, 1970 ਵਿਚ ਬੇਟੀ ਲੁਸੀ ਅਤੇ 1979 ਵਿਚ ਬੇਟੇ ਟਿਮੋਥੀ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ। ਜੇਨ ਕਦੇ ਸਟੀਫਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿੰਦੀ। ਉਸ ਦੀ ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨੀ ਤੇ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਭਾਰ ਆਪ ਝੱਲ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ-ਲਿਖਣ ਤੇ ਖੋਜ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਸੁਖ-ਸਹੂਲਤ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜੀ ਰੱਖਦੀ। ਸਟੀਫਨ ਨੂੰ ਗੋਨਵਿਲ ਤੇ ਕੇਅਸ ਕਾਲਜ ਕੈਂਬਰਿਜ ਵਿਚ ਰਿਸਰਚ ਫੈਲੋਸ਼ਿਪ ਮਿਲੀ। ਉਸ ਦੇ ਬੀਸਿਜ਼ ਨੂੰ 1966 ਦੇ ਐਡਮਜ਼ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ

ਗਿਆ। ਡਾਕਟਰੇਟ ਉਸ ਨੇ ਪੈਨਰੋਜ਼ ਦੇ ਸਿੰਗੂਲੈਰਿਟੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰ ਕੇ ਲਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਡਾਕਟਰੇਟ ਉਪਰੰਤ ਵੀ ਇਸੇ ਸਿਧਾਂਤ ਉਤੇ ਅੱਗੇ ਕੰਮ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਪੈਨਰੋਜ਼ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਦੇਸ਼ ਕਾਲ ਦੀ ਇਸੇ ਸਿੰਗੂਲੈਰਿਟੀ ਵਿਚੋਂ ਹੋਈ, ਯਾਨਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇਸ਼ ਕਾਲ ਇਕੋ ਬਿੰਦੂ ਵਿਚ ਸੰਗਠਿਤ ਸਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ 1968 ਤੇ 1970 ਵਿਚ ਵਾਰ ਵਾਰ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ। 1970 ਵਿਚ ਹਾਕਿੰਗ ਨੇ ਬਲੈਕ ਹੋਲ ਉਤੇ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਲੈਕ ਹੋਲ ਕਿਉਂ ਜੁ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਖੇਤਰ (ਈਵੈਂਟ ਹੋਰਾਈਜ਼ਨ) ਤਕ ਪੁੱਜਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੈਅ ਨੂੰ ਹੜੱਪ ਕਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਘੇਰਾ ਕਦੇ ਛੋਟਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਐਂਟਰਾਪੀ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਵਾਧੇ ਤੇ ਤਾਪਮਾਨ/ਭਾਰ/ਐਂਟਰਾਪੀ/ਰੇਡੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਆਪਸੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਘੋਖ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਅੰਤ ਬਲੈਕ ਹੋਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਕਦੇ ਬਾਹਰ ਨਾ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਉਤੇ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਾਇਆ।

ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਲੈਕ ਹੋਲ ਦੀ ਵਧੀਕ ਐਂਟਰਾਪੀ ਤੇ ਤਾਪਮਾਨ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਰੇਡੀਏਸ਼ਨ ਨਿਕਲਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਰੇਡੀਏਸ਼ਨ ਉਰਜਾ ਬਲੈਕ ਹੋਲ ਦੇ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਖੋਰੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਬਲੈਕ ਹੋਲ ਦਾ ਭਾਰ (ਪੁੰਜ) ਨਿਰੰਤਰ ਘਟਦਾ ਹੈ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਭਾਰ ਘਟਦਾ ਹੈ, ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਬਲੈਕ ਹੋਲ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਵਧੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰੇਡੀਏਸ਼ਨ ਵਧੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਯਾਨਿ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਨਾਲ ਬਲੈਕ ਹੋਲ ਦੇ ਖੋਰੇ 'ਚ ਤੇਜ਼ੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਲੈਕ ਹੋਲ ਇਕ ਦਿਨ ਖੁਰ ਕੇ ਮੁੱਕ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੇ ਬਲੈਕ ਹੋਲ ਦੀ ਅਨੰਤਤਾ/ਸਦੀਵਤਾ ਦੀ ਮਿੱਥ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਟੀਫਨ ਹਾਕਿੰਗ ਦੀ ਸ਼ੋਹਰਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਲੀ।

ਬੜਾ ਕੁਝ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਉਸ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਬਿਮਾਰੀ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਖੋਜ ਸਰਗਰਮੀਆਂ। 1973 ਵਿਚ ਜਾਰਜ ਐਲਿਸ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਲਿਖੀ ਉਸ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਲਾਰਜ ਸਕੇਲ ਸਟ੍ਰਕਚਰ ਆਫ ਦਿ ਯੂਨੀਵਰਸ' ਛਪ ਗਈ। ਇਸੇ ਵਰ੍ਹੇ ਉਹ ਮਾਸਕੋ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਜੈਲਦੇਵਿਚ ਤੇ ਸਤਾਰੋਬਿਸਕੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਾਕਿੰਗ ਰੇਡੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਨਿਖਾਰਨ ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦੇ ਰਾਹ ਪਾਇਆ। 1974 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਖੋਜ ਲਈ ਰਾਇਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਫੈਲੋਸ਼ਿਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ 1970 ਵਿਚ ਹੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਵੱਲੋਂ ਵਿਜ਼ਿਟਿੰਗ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰੀ ਮਿਲੀ। ਉਥੋਂ ਉਹ 1975 ਵਿਚ ਕੈਂਬਰਿਜ ਪਰਤਿਆ।

1975 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਐਡਿੰਗਟਨ ਮੈਡਲ ਤੇ ਪਾਇਸ ਅਲੈਵਨ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਮਿਲੇ। 1976 ਵਿਚ ਡੈਨੀ ਹੇਨਮੈਨ ਪ੍ਰਾਈਜ਼, ਮੈਕਸਵੈਲ ਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਤੇ ਹਫਜ਼ ਮੈਡਲ ਮਿਲੇ। 1977 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਕੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਗਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਈਨਸਟਾਈਨ ਮੈਡਲ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਆਨਰੇਰੀ ਡਾਕਟਰੇਟ ਵੀ। 1979 ਵਿਚ ਕੈਂਬਰਿਜ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੁਕਾਸੀਅਨ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਆਫ (ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਸੋਸ਼ੇਮੈਟਿਕਸ ਬਣਾਇਆ।

ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਹੀ ਪ੍ਰਸਿਧੀ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੀ ਸਿਹਤ ਨਿਰੰਤਰ ਖਰਾਬ ਹੁੰਦੀ ਗਈ। ਜੇਨ ਉਤੇ ਭਾਰ ਨਿਰੰਤਰ ਵਧਦਾ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਮਰਨ ਦੀ ਵੀ ਸੋਚਦੀ। ਹਾਕਿੰਗ ਨੂੰ ਇਕੱਲਿਆਂ ਸਾਂਭਣਾ ਉਸ ਲਈ ਔਖਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਲਈ ਨਰਸਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਉਹ ਖੋਜ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਵਧੇਰੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਖੇਤਰ ਵੱਲ ਮੁੜਨ ਲੱਗਾ। 1980 ਤੋਂ 1983 ਤਕ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੇ ਮੂਲ/ਦੇਸ਼ ਕਾਲ/ਇਨਫਲੇਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ, ਬਹਿਸਾਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਤੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੇ ਅਰੰਭ ਨਾਲ ਹੀ ਦੇਸ਼/ਕਾਲ ਦੇ ਅਰੰਭ ਦਾ ਨੁਕਤਾ ਸਪਸ਼ਟਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

1981 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਫਰੈਂਕਲਿਨ ਸੈਡਲ ਤੇ 1982 ਵਿਚ ਸੀ.ਬੀ.ਈ. (ਕਮਾਂਡਰ ਆਫ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਐਂਪਾਇਰ) ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਮਿਲਿਆ। 1982 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੀ ਪੁਸਤਕ 'ਏ ਬਰੀਫ ਹਿਸਟਰੀ ਆਫ ਟਾਈਮ' ਲਿਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ 1988 ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਖੂਬ ਵਿਕੀ ਤੇ ਬਹੁਚਰਚਿਤ ਹੋ ਕੇ ਚਾਲੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜੁਬਾਨਾਂ ਵਿਚ ਛਪੀ। 1237 ਹਫਤੇ ਦੀ ਬੈਸਟ ਸੈਲਰ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੀਆਂ ਕਰੀਬ ਇਕ ਕਰੋੜ ਕਾਪੀਆਂ ਵਿਕ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਰਾਇਲ ਐਸਟਰੋਨੋਮੀਕਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ (1985), ਪਾਲ ਡੀਰਾਕ ਮੈਡਲ (1987), ਵੁਲਫ ਪ੍ਰਾਈਜ਼ (1988) ਆਦਿ।

1993 ਵਿਚ ਸਟੀਫਨ ਹਾਕਿੰਗ ਨੇ ਗੈਰੀ ਗਿਬਨਜ਼ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ 'ਯੂਕਲੀਡੀਅਨ ਕੁਆਂਟਮ ਗਰੈਵਿਟੀ' ਪੁਸਤਕ ਸੰਪਾਦਿਤ ਕੀਤੀ। 1996 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਪੈਨਰੋਜ਼ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਕੈਂਬਰਿਜ਼ ਵਿਚ ਛੇ ਲੈਕਚਰ ਦਿੱਤੇ। 1997 ਵਿਚ ਇਹ 'ਦਿ ਨੇਚਰ ਆਫ ਸਪੇਸ ਐਂਡ ਟਾਈਮ' ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਈ। ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਤੇ ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਸੰਗ੍ਰਿਹ 'ਬਲੈਕ ਹੋਲਜ਼ ਐਂਡ ਬੇਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਜ਼' ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਛਪਿਆ। 2001 ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਦਿ ਯੂਨੀਵਰਸ ਇਨ ਏ ਨਟਸ਼ੈਲ' ਛਪੀ। 2006 ਵਿਚ 'ਏ ਬਰੀਫ ਹਿਸਟਰੀ ਆਫ ਟਾਈਮ' ਛਪੀ। ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ 'ਗੋਡ ਕਰੀਏਟਿਡ ਦਿ ਇੰਟੀਜਰਜ਼' ਛਪੀ। ਬੀਤੇ ਚਾਰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਤੁਫਾਨੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਬੜਾ ਕੁਝ ਵਾਪਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਗਿਆਨਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਖੱਬੇ ਵੀ ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰਕ ਖੱਬੇ ਵੀ। ਬਿਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਕਦੇ ਕਦੇ ਦੋਵੇਂ ਜੀਅ ਘਬਰਾ ਜਾਂਦੇ ਕਿ ਜੇ ਸਟੀਫਨ ਦੀ ਬੇਵਕਤ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ

ਤੇ ਜੇਨ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ। ਜੇਨ ਗੀਤ, ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਰੁਚੀਆਂ ਵਾਲੀ ਸੰਵਦੇਨਸ਼ੀਲ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਸਪੈਨਿਸ਼ ਕਵਿਤਾ ਉਤੇ ਉਸ ਨੇ ਡਾਕਟਰੇਟ ਕਰ ਕੇ ਕੈਂਬਰਿਜ਼ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਡੌਲਦੀ,

ਸਟੀਫਨ ਹਾਕਿੰਗ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਜੇਨ ਵਾਈਲਡ ਨਾਲ।

ਧਾਰਮਿਕ ਰੁਚੀਆਂ ਕਾਰਨ ਸੇਵਾ, ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਿਚ ਦ੍ਰਿੜ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਈਸਾਈਅਤ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦਿੰਦੇ।

ਸਟੀਫਨ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਵਿਚ ਮਦਦ ਲਈ 1974 ਤੋਂ ਹੀ ਉਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਪੀ.ਜੀ. ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਰਹਿੰਦਾ। ਦਸੰਬਰ 1977 ਵਿਚ ਜੇਨ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਤੇ ਚਰਚ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜੇਨਾਥਨ ਹੈਲੀਅਰ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਹਾਕਿੰਗ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਨਿਕਟ ਮਦਦਗਾਰ ਤੇ ਹਮਦਰਦ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਹੀ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। 1980 ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਜੇਨ ਪ੍ਰਤੀ ਜੇਨਾਥਨ ਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਰੰਗ ਲੈਣ ਲੱਗੀ। ਜੇਨ ਨੇ ਜੇਨਾਥਨ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਸਟੀਫਨ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੀ। ਜੇਨਾਥਨ ਦਾ ਜੇਨ ਪ੍ਰਤੀ ਆਦਰਸ਼ਕ ਪ੍ਰੇਮ ਫਿਰ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਧਰਮ/ਪਰਮਾਤਮਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸਟੀਫਨ ਅਤੇ ਜੇਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਟਕਰਾਅ ਕਦੇ ਕਦੇ ਬਦਮਜ਼ਗੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ।

ਅੱਠਵੇਂ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਅੱਧ ਜਿਹੇ ਵਿਚ ਹਾਕਿੰਗ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਨਰਸ ਈਲੇਨ ਮੇਸਨ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਉਲਝਣ ਲੱਗਾ। ਮੇਸਨ ਵਿਆਹੀ ਵਰੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਡੇਵਿਡ ਨੇ ਹਾਕਿੰਗ ਲਈ ਉਹ

ਕੰਪਿਊਟਰ ਸੌਫਟਵੇਅਰ ਬਣਾ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖ/ਬੋਲ ਕੇ ਦੱਸਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਹਾਕਿੰਗ ਵੱਲੋਂ ਆਮ ਵਰਤੋ ਜਾਂਦੇ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸ਼ਬਦ ਸਨ। ਵੀਲੁਚੇਅਰ ਉਤੇ ਬਟਨ ਦਬਾ ਦਬਾ ਕੇ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸ਼ਬਦ, ਵਾਕਾਂਸ਼, ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਚੁਣ ਕੇ ਫਿਕਰੇ ਬਣਾਉਂਦਾ ਜੋ ਲਿਖੇ ਵੀ ਤੇ ਬੋਲੇ ਵੀ ਜਾਂਦੇ। ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਜਦੋਂ ਹੱਥ ਨਾਲ ਬਟਨ ਦਬਾਉਣਾ ਵੀ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਗੱਲੂ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਬਟਨ ਨੂੰ ਦਬਾਉਂਦਾ।

ਥੋਰ! ਸਟੀਫਨ ਤੇ ਈਲੇਨ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਿਆ। ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਦੀ ਸਾਥਣ ਬਣ ਗਈ। ਅਫਵਾਹਾਂ ਉਡਣ ਲੱਗੀਆਂ। 1990 ਵਿਚ ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਜੇਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਈਲੇਨ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰ ਲਈ। ਜੇਨ ਨੇ ਸਟੀਫਨ ਦੇ ਸਾਂਝਾ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੁਝ ਵਰ੍ਹੇ ਰਿਸ਼ਤਾ ਤੋੜਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ। ਜੂਨ 1995 ਵਿਚ ਆਖਰ ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਜੇਨ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਸਤੰਬਰ 1995 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਈਲੇਨ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰ ਲਈ। 1997 ਵਿਚ ਜੇਨ ਨੇ ਵੀ ਜੇਨਾਥਨ ਹੈਲੀਅਰ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰ ਲਈ।

ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਈਲੇਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਮਨਪਸੰਦ ਔਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਪੈਸ਼ਨੇਟ ਰੋਮਾਂਸ ਕਿਹਾ। ਸਟੀਫਨ ਦੇ ਬੱਚੇ ਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਰਸਾਂ ਈਲੇਨ ਉਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਉਹ ਸਟੀਫਨ ਨੂੰ ਛੁਰੀ-ਚਾਕੂ ਮਾਰ ਕੇ ਹਨੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਵੀਲੁਚੇਅਰ ਕੰਧ ਵਿਚ ਮਾਰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਧੁੱਪੇ ਇਕੱਲਾ ਛੱਡ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਹਾਉਂਦੇ ਵੇਲੇ ਬਾਬ ਟੱਬ ਵਿਚ ਗੋਤੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਉਤੇ ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਹੋਈਆਂ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਹੋਈ। ਕੇਸ ਚੱਲਿਆ। ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਉਸ ਵਿਰੁਧ ਕੋਈ ਗਵਾਹੀ ਨਾ ਦਿੱਤੀ। ਸਰੀਰ ਉਤੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਦਾ ਉਚਿਤ ਜਵਾਬ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਈਲੇਨ ਬਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਸਟੀਫਨ ਨੇ 2006 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਤਲਾਕ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਈਲੇਨ ਨੇ ਸਟੀਫਨ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਪੈਸੇ ਪਿੱਛੇ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਤਲਾਕ ਪਿੱਛੇ ਈਲੇਨ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਫ਼ਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਲ ਮਿਲਿਆ। ਤਲਾਕ ਉਪਰੰਤ ਜੇਨ ਮੁੜ ਸਟੀਫਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਲਈ ਬਹੁਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਤੋਂ ਤਲਾਕ ਤਾਂ ਨਾ ਲਿਆ, ਪਰ ਸਟੀਫਨ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਦਸ ਮਿੰਟ ਦੀ ਵਿਥ 'ਤੇ ਰਹਿ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਦੁਖ ਸੁਖ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਨਾ ਛੱਡੀ।

ਚਲੋ, ਹੁਣ ਹਾਕਿੰਗ ਵੱਲ ਪਰਤੀਏ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਬਲੈਕ ਹੋਲਾਂ ਤੇ ਖੰਡਾਂ-ਬ੍ਰਹਿਮੰਡਾਂ ਦੇ ਰਹੱਸ ਫੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼

ਸਮਝਣੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਔਖੀ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਉਤਰ ਸੀ: ਔਰਤ।

ਸਰੀਰ ਨਕਾਰਾ ਹੋ ਜਾਣ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਉਤੇ ਵੀ ਮਾਤਾ ਅਸਰ ਪਿਆ। ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦਾ ਇਕ ਕੰਪਿਊਟਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਰ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਬਹੁਤਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਰਾਹੀਂ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜੋ ਸਟੀਫਨ ਦੇ ਅੱਖ ਝਪਕਣ ਤੇ ਸਿਰ ਦੀ ਹਰਕਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਲੈਂਦਾ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਪਰਗਟ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਹਾਕਿੰਗ ਸਕਰੀਨ 'ਤੇ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਚੁਣਦਾ ਜੋ ਸਪੀਚ ਸਿੰਥੇਆਈਜ਼ਰ ਰਾਹੀਂ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਵਟ ਜਾਂਦੇ। ਇਹੋ ਤਕਨੀਕ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰ ਕੇ ਫਿਰ ਹਾਕਿੰਗ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਹਰਕਤ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਲੱਗੀ।

ਸਟੀਫਨ ਹਾਕਿੰਗ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਜਿਸ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਫੈਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਧਰਤੀ ਕੁਝ ਸਦੀਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਰਹਿਣ ਯੋਗ ਸਹੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ। ਸੋ, ਬਿਹਤਰ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋਰ ਗ੍ਰਹਿਆਂ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਥਾਂ ਲੱਭੀ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਹੋਰ ਗ੍ਰਹਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਧਰਤੀ ਵਾਂਗ ਜੀਵਨ ਸੰਭਵ ਹੈ ਅਤੇ ਉਥੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਰਹੱਸਾਂ ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤਕ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਤੇ ਤਰਕਾਂ ਨਾਲ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਅਮਰੀਕਾ, ਅਫ਼ਰੀਕਾ, ਸਪੇਨ, ਰੂਸ, ਚਿੱਲੀ, ਭਾਰਤ ਆਦਿ

ਅਭਿਆ ਰਿਹਾ। 2012 ਵਿਚ ਸਰਨ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਇਸ ਕਣ ਦੀ ਖੋਜ ਉਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹਾਰ ਮੰਨੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਲਈ ਹਿੰਗਜ਼ ਨੋਬੇਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਹਾਕਿੰਗ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਲੂਸੀ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇਕ ਪੁਸਤਕ ਲੜੀ 'ਜਾਰਜਜ਼ ਸੀਕਰੇਟ ਕੀ ਟੂ ਯੂਨੀਵਰਸ' ਲਿਖੀ ਜਿਸ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਭਾਗ 2007, 2009, 2011, 2014 ਤੇ 2016 ਵਿਚ ਛਪੇ। ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਦੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਤੇ ਆਨਰੇਰੀ ਡਿਗਰੀਆਂ ਉਮਰ ਭਰ ਉਸ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪੈਂਦੇ ਰਹੇ। 39 ਡਾਕਟਰੇਟ ਖੋਜ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਉਸ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦਾ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਵਿਚ ਹੋਰ ਧਰਤੀਆਂ ਉਤੇ ਜੀਵਨ ਹੈ, ਏਲੀਅਨ ਹਨ। ਜੁਲਾਈ 2015 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਲਈ ਬਰੇਕ ਥਰੂ ਇਨੀਸ਼ੀਏਟਿਵਜ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਵਾਈ। ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਨਾਲੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਏਲੀਅਨਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਸੰਪਰਕ ਖਤਰਨਾਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੁਲਾਈ 2017 ਨੂੰ ਇੰਪੀਰੀਅਲ ਕਾਲਜ, ਲੰਡਨ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੀ ਆਨਰੇਰੀ ਡਾਕਟਰੇਟ ਸਾਇਦ ਉਸ ਦੀ ਐਂਤਿਮ ਮਾਨਾਰਥ ਡਿਗਰੀ ਸੀ।

ਹਾਕਿੰਗ ਪੁਲਾੜ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਸਦਾ ਉਤਸੁਕ ਰਿਹਾ। 2006 ਵਿਚ ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਇੱਛਾ ਦੱਸੀ। ਵਰਜਿਨ ਗੈਲੈਕਟਿਕ ਦੇ ਰਿਚਰਡ ਬਰੈਨਸਨ ਨੇ ਉਸ ਲਈ ਮੁਫਤ ਪੁਲਾੜ ਉਡਾਰੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼

ਸਟੀਫਨ ਹਾਕਿੰਗ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਜੇਨ ਵਾਈਲਡ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ।

ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਸ ਨੇ ਯਾਤਰਾ ਕਈ ਵਾਰ ਕੀਤੀ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਉਹ ਦੋ ਵਾਰ ਆਇਆ। ਪਹਿਲਾਂ 1959 ਵਿਚ ਤੇ ਫਿਰ 2001 ਵਿਚ। 2011 ਤਕ ਆਉਂਦੇ-ਆਉਂਦੇ ਉਹ ਇਹ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਜੈਟ ਰਾਹੀਂ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਹਾਕਿੰਗ ਨੂੰ ਹਿੰਗਜ਼ ਬੋਸੇਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਪੀਟਰਜ਼ ਹਿੰਗਜ਼ ਨਾਲ ਬਹਿਸਾਂ ਵਿਚ 2002 ਤੇ 2008 ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਤਕ ਇਸ ਉਤੇ

ਕੀਤੀ ਤੇ ਅਪਰੈਲ 2007 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਅਨੰਦ ਵੀ ਮਾਣ ਲਿਆ। ਪੁਲਾੜ ਉਡਾਰੀ 'ਤੇ ਜ਼ੀਰੋ ਗੁਰੂਤਾ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਪਹੁੰਚਾਇਆ।

ਸ਼ੁਰੂਤ ਦੀ ਸਿਖਰ ਉਤੇ ਹੀ 14 ਮਾਰਚ 2018 ਨੂੰ ਕੈਂਬਰਿਜ਼ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਦੀ ਖਬਰ ਆਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਊਟਨ ਤੇ ਡਾਰਵਿਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦਫਨਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਹੈ। ਹਾਂ, ਆਪਣੀ ਕਬਰ ਉਤੇ ਲਿਖੀ ਜਾਣ ਲਈ ਇਬਾਰਤ ਉਸ ਨੇ ਵਹਿਊਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪੇ ਮਿਥੀ ਸੀ। ਇਹ ਬੇਕਨਸਟੇਨ ਹਾਕਿੰਗ ਐਂਡਰਾਪੀ ਇਕੁਏਸ਼ਨ ਹੈ। ਉਚੇਰੇ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਚਰਚਿਤ ਪੁਸਤਕ 'ਦਿ ਗਰੈਂਡ ਡਿਜ਼ਾਈਨ' ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਲੀਓਨਾਰਡ ਮਲਾਦੀਨੋਵ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਲਿਖੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਟਰਿੰਗ ਥਿਊਰੀ, ਐਮ-ਥਿਊਰੀ ਤੇ ਮਲਟੀਵਰਸਿਜ਼ ਜਿਹੇ ਕਈ ਵਿਸ਼ੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦਾ ਜਨਮ ਸੁੰਨ (ਸਿੰਗੂਲੈਰਿਟੀ) ਵਿਚੋਂ ਹੋਇਆ। ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਤਿੰਨ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਬਹੁਦਿਸ਼ਾਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਇਕ ਦੂਜੀ ਵਿਚ ਰੇਲਰ ਵਾਂਗ ਲਿਪਟੀਆਂ ਹੋਣ। ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਇਕ ਨਹੀਂ, ਅਨੇਕ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਬਣ ਦੇ ਘੋਲ ਵਿਚ ਫੂਕ ਨਾਲ ਬਣੇ ਬੁਲਬੁਲਿਆਂ ਵਾਂਗ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬਿਨਸਦੇ ਵੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੇ ਕਣਾਂ, ਨੇਮਾਂ, ਸਥਿਰਾਂਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਕਮਾਲ ਦੇ ਸੋਚੇ-ਸਮਝੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਟੀਫਨ ਹਾਕਿੰਗ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੇ ਕਮਾਲ ਦੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨਰ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਆਈਨਸਟਾਈਨ ਤੇ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਵਾਂਗ ਉਹ ਵੀ ਕੁਆਂਟਮ ਥਿਊਰੀ ਤੇ ਰੈਲੇਟੀਵਿਟੀ ਥਿਊਰੀ ਦੇ ਜੋੜ-ਮੇਲ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਰਿਹਾ। ਮੂਲ ਬਲਾਂ ਦੇ ਏਕੀਕਰਨ ਦੀ ਜਨਰਲ ਯੂਨੀਫਾਈਡ ਥਿਊਰੀ ਲੱਭਣ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਇਹ ਕਾਰਜ ਅਧੂਰਾ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਅਖੀਰੀ ਸਲਾਮ ਕਹਿ ਗਿਆ।

ਕੀ ਹੈ ਏ. ਐਲ. ਐਸ. ?

ਏ. ਐਲ. ਐਸ. ਜਾਂ ਅਮਾਇਓਟਰੋਫਿਕ ਲੇਟਰਲ ਸਕਲੋਰਸਿਸ (amyotrophic lateral sclerosis) ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣੀ ਜਾਣ ਦਾ ਰੋਗ ਹੈ, ਜੋ ਦਿਮਾਗ ਅਤੇ ਰੀੜ ਦੀ ਹੱਡੀ ਵਿਚਲੀਆਂ ਨਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਮਰੀਜ਼ ਰੋੜ੍ਹ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। A-myo-trophic ਗਰੀਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ A ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਨਾ ਅਤੇ Myo ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ (ਮੱਸਲ) ਅਤੇ Trophic ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਪੋਸ਼ਣ-ਮੱਸਲ ਦਾ ਪੋਸ਼ਣ ਨਾ ਹੋਣਾ। ਜਦੋਂ ਮੱਸਲ ਦਾ ਪੋਸ਼ਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਰਥਾਤ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਰਾਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਤਾਂ atrophies ਯਾਨਿ ਇਹ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। Lateral ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਥਾਂਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਮੱਸਲ ਨੂੰ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਅਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾੜਾਂ ਦੇ ਸੈਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਇਹ ਜਗ੍ਹਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਥਾਂ ਸਖਤ ਹੋਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੋਟਰ ਨਿਊਰੋਨ ਦਿਮਾਗ ਤੋਂ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ, ਜਿਥੋਂ ਉਹ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਸਭ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਭਾਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੋਟਰ ਨਿਊਰੋਨ

ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਈ ਜਾਣ ਨਾਲ ਅਖੀਰ ਉਹ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਮੋਟਰ ਨਿਊਰੋਨ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਘਟਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਖੁਦ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਘਟਦੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਮਰੀਜ਼ ਦੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ, ਤੁਰਨ-ਫਿਰਨ ਅਤੇ ਸਾਹ ਲੈਣ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਏ. ਐਲ. ਐਸ. ਦੀਆਂ ਮੋਟਰ ਨਾੜੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਖੁਦ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਆਉਣ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮਰੀਜ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਫੜ੍ਹਨਾ ਔਖਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰ ਵੀ ਥਿੜਕਣ ਲਗਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਹੱਥਾਂ ਅਤੇ ਲੱਤਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਰਕਤ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਏ. ਐਲ. ਐਸ. ਦੀਆਂ ਦੋ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਸ਼ਤੈਨੀ ਅਤੇ ਵਿਕੋਲਿਤਰੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਬਹੁਤਾ ਵਿਕੋਲਿਤਰੀ ਕਿਸਮ ਹੀ ਹੈ। 90 ਤੋਂ 95 ਫੀਸਦੀ ਮਾਮਲੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਅਸਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸ਼ਤੈਨੀ

ਏ. ਐਲ. ਐਸ. ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ 5 ਤੋਂ 10% ਹੀ ਹਨ। ਪ੍ਰਸ਼ਤੈਨੀ ਏ. ਐਲ. ਐਸ. ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਰੋਗ ਪ੍ਰਸ਼ਤ ਦਰ ਪ੍ਰਸ਼ਤ ਚਲਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਇਸ ਰੋਗ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਚਾਂਸ 50% ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਰੋਗ ਦਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਤਾ 1869 ਵਿਚ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਨਿਊਰੋਲੋਜਿਸਟ ਨੇ ਲਾਇਆ ਸੀ।

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਅੰਦਰ ਇਸ ਰੋਗ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸਰੀਰ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਚ ਨਵੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਲੱਭਾ। ਸਰੀਰ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਰੋਗ ਇਕ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੀ ਕਮੀ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਕਮੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ।

ਵੈਸੇ ਸੁਪਰੇਟ ਗਰੁੱਪਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਏ. ਐਲ. ਐਸ. ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਰੋਗ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਮਦਦ ਮਿਲਣ ਲੱਗੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਰੀਜ਼ ਦੀ ਉਮਰ ਵਧਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਏ. ਐਲ. ਐਸ. ਆਮ ਕਰਕੇ 40 ਤੋਂ 70 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਛੋਟੀ

ਸਵੇਰ ਸਾਰ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਰਾਂ 'ਚ ਆ ਕੇ ਹਾਕ ਮਾਰੀ, “ਘਰੇ ਐਂ ਦਲੀਪ ਸਿਆ?” ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬੋਲ ਪਛਾਣ ਕੇ ਦਲੀਪੇ ਦਾ ਸਾਹ ਸੁੱਕ ਗਿਆ, “ਆਹੋ ਘਰੇ... ਆਂ...।” ਉਹਨੇ ਮਸੀਂ ਆਖਿਆ।

ਦਲੀਪਾ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਅੱਗੇ ਬੈਠਾ ਅੱਗ ਸੇਕਦਾ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਵਹੁਟੀ ਕਰਤਾਰੋ ਰੋਟੀਆਂ ਪਕਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਦਲੀਪਾ ਉਠ ਕੇ ਬੁਰੇ ਵੱਲ ਗਿਆ। ਤਵੇ ਉਤੇ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਮੱਕੀ ਦੀ ਰੋਟੀ ਕਰਤਾਰੋ ਦੇ ਹੱਥ ਉਤੇ ਰੁਕ ਗਈ।

ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੱਥੇ ਵਿਚ ਕੋਰੇਪਣ ਦੀਆਂ ਤਿਉੜੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਕਿਹਾ, “ਰੁਪਈਏ ਤਾਂ ਅਪੜਦੇ ਕਰੋ ਈ ਨਾ ਚਰ੍ਹੀ ਆਲੇ?”

“ਦਉਗਾ ਤਾਏ...।”

“ਉਏਂ ਦਏਗਾ ਕਦ? ਮੇਰੀ ਤਾਂ ਗਰਜ ਖੜ੍ਹੀ ਐ। ਢਾਲ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਆ’ਗੀ, ਲੋਹੜੀ ਗਈ ਨੂੰ ਵੀ ਡੁਢ ਮਹੀਨਾ ਹੋ ਗਿਆ।” ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਉਚੀ ਉਚੀ ਬੋਲਣ ਲੱਗਾ।

ਦਲੀਪੇ ਨੇ ਮਿੰਨਤ ਨਾਲ ਆਖਿਆ, “ਕੋਈ ਨੂੰ ਤਾਇਆ ਪੰਜ ਚਾਰ ਦਿਨ ਹੋਰ ਸਮਾਈ ਕਰ, ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਜਾਦੇ ਈ ਤੰਗ ਐ, ਕੋਈ ਹੀਲਾ ਕਰ

ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਧੀਰ

ਕੇ ਤੇਰੇ ਘਰ ਅਪੜਦੇ ਕਰ੍ਹੰਗਾ ਰੁਪਈਏ। ਤੂੰ ਭਖ ਨਾ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਆਪ ਸੋਚ ਐ।”

ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮੱਥੇ ‘ਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਤਿਉੜੀਆਂ ਸਨ। ਬਰਾਂਡੀ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਵਿਚ ਹੱਥ ਪਾਈ ਉਹ ਧਰਤੀ ਵੱਲ ਝਾਕਦਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, “ਢਾਲ ਦੇਹ ਬਈ, ਇਹ ਨੂੰ ਗੱਲ ਪੁੱਗਣੀ, ਕੋਈ ਮਸ਼ਕਰੀ ਐ? ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪ ਮਾਮਲਾ ਤਾਰਨ ਤੋਂ ਬੈਠਾਂ, ਲੰਬਤਦਾਰ ਨਿੱਤ ਟੋਕਦੈ।”

ਦਲੀਪਾ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਖੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ, ਤੇ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਉਹਦੇ ਵੱਲ ਝਾਕੇ ਬਿਨਾ ਤੁਰ ਗਿਆ।

ਹੀਣਾ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਦਲੀਪਾ ਅੰਦਰ ਆਇਆ। ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਅੱਗੋਂ ਉਹਦੀ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਧੀ ਜੀਤੋ ਨੇ ਹੱਠ ਕੀਤਾ, “ਮੈਂ ਤਾਂ ਚੋਪੜ ਕੇ ਰੋਟੀ ਖਾਣੀ ਐ...।” ਦਲੀਪੇ ਨੇ ਕੁੜੀ ਵੱਲ ਅੱਖਾਂ ਕੱਢ ਕੇ ਦੇਖਿਆ। ਕੁੜੀ ਡਰ ਨਾਲ ਸ਼ਹਿ ਗਈ।

ਦਲੀਪੇ ਕੋਲ ਦੋ ਗਊਆਂ ਸਨ। ਇਕ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੌ ਰੁਪਏ ਨੂੰ ਮੁੱਲ ਲਈ ਸੀ। “ਘਰ ਦੇ ਲਵੇਰੇ ਬਿਨਾ ਨਿਆਣੇ ਨੂੰ ਪਲਦੇ। ਮੁੱਲ ਦਾ ਦੁੱਧ ਤਾਂ ਛਿੱਟੇ ਮੂੰਹ ਦਾ ਕੰਮ ਐ...।” ਕਰਤਾਰੋ ਸਦਾ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਦਲੀਪੇ ਨੇ ਏਧਰੋਂ ਔਧਰੋਂ ਫੜ ਫੜਾ ਕੇ ਇਕ ਦੁੱਧ ਦਿੰਦੀ ਗਾਂ ਆਪਣੇ ਕਿੱਲੇ ਬੰਨ੍ਹ ਲਈ। ਪਰ ਗਾਂ ਬੜੀ ਕੌੜ ਨਿਕਲੀ। ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਦੁੱਧ ਦੇ ਕੇ ਨੱਠ ਗਈ। ਦੂਜੀ ਵਹਿੜੀ ਕੱਖਾਂ ਦੀ ਬੁੜ ਕਰ ਕੇ ਉਹਦੇ ਸਹੁਰਿਆਂ ਨੇ ਕਰਤਾਰੋ ਨੂੰ ਪੁੰਨ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਵਹਿੜੀ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਨਵੀਂ ਸੀ। ਦਲੀਪੇ ਨੇ ਸੋਚਿਆ, ਜਾਣੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਖੁਰ ਵਢਾ ਲਾਂਗੇ, ਓੜਕ ਵਹਿੜੀ ਤਾਂ ਭਲ੍ਹਣ ਐ, ਪੰਜ ਸੱਤ ਸੂਏ ਤਾਂ ਸਹਿਜੇ ਪਿਆ ਦੂ।

ਪਰ ਦਲੀਪੇ ਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਗਊਆਂ ਦੀ ਖੋਚਲ ਝੱਲਣੀ ਔਖੀ ਹੋ ਗਈ। ਲਵੇਰਾ ਤਾਂ ਜੱਟ ਦੇ ਈ ਘਰ ਪਲ ਸਕਦੈ, ਮੁੱਲ ਦੇ ਕੱਖਾਂ ਨਾਲ ਪਸ਼ੂ ਦਾ ਢਿੱਡ ਨੂੰ ਭਰਦਾ। ਇਹ ਉਹਨੂੰ ਸੋਚ ਜਾਪਣ ਲੱਗਾ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਕੱਪੜੇ ਸਿਉਂ ਕੇ ਜਿੰਨੀ ਕੁ ਮਜ਼੍ਹਰੀ ਉਹਨੂੰ ਬਣਦੀ ਸੀ, ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਤਾਂ ਇਸ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੇ ਅੱਕਰੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਟੱਬਰ ਦਾ ਹੀ ਤੋਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੁਰਦਾ। ਏਨਾ ਵੀ ਚੰਗਾ, ਉਹਨੇ ਕਿਸੇ ਉਸਤਾਦ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਜ ਕੇ ਦਰਜੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸਿੱਖ ਲਿਆ ਸੀ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਪਾਣੀ ਭਰਦਿਆਂ ਬੀਤਣੀ ਸੀ।

ਕਰਤਾਰੋ ਵੀ ਖੁਰਪੀ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦੇ ਤੱਪਤਾਂ ਵੱਲ ਜਾਂਦੀ। ਪਰ ਦੋ ਗਊਆਂ ਦਾ ਰੱਜ ਉਹਦੇ ਕੋਲੋਂ ਕਿਥੇ ਖੋੜ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਖਾਲ ਦੀ ਵੱਟ ਉਤੇ ਝਿਉਰ ਝੋਕਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਉਜੇ ਨਹੀਂ ਖੁਰਪਾ ਲਾਉਣ ਦਿੰਦਾ। ਜੱਟ ਕੋਲ ਭਾਵੇਂ ਡੂਢ ਕਿਆਰਾ ਭੋਂ ਹੋਵੇ, ਉਹਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ, ਕਮੀਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਖੋੜ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਦਾ ਦੇਖ, ਜਣਾ ਖਣਾ ਲਲਕਾਰਾ ਮਾਰ ਦਿੰਦੈ।

ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਲਵੇਰੀਆਂ ਦੇ ਲੱਕੇ ਲੱਗ ਗਏ। ਕਈ ਵਾਰ ਦਲੀਪੇ ਦੇ ਚਿਤ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ, ਗਊਆਂ ਵੇਚ ਦਿਆਂ। ਬੇਜ਼ਬਾਨਾਂ ਦਾ ਤਰਸਾ ਨੂੰ ਦੇਖ ਹੁੰਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹੜਾ ਬੋਲ ਕੇ ਫਰਜ਼ਦਾ ਕਰਨੀ ਐ ਪਰ, ਉਏਂ ਹੀ ਉਹਦੇ ਮਨ ਮੇਂ ਜਿਹੀ ਫੁੱਟ ਪੈਂਦੀ— ਕਿਵੇਂ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਇਕ ਵਾਰ ਦੋਹਾਂ ਗਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕੱਠਿਆਂ ਚੋ ਕੇ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਖਣੈ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਚਾਰ ਲਵੇਰੇ ਨੇ, ਤੰਗੀ ਤੁਰਸੀ ਵੀ ਸਰੀਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਈ ਹੁੰਦੀ ਐ। ਸਦਾ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਦਿਨ ਤਾਂ ਨੂੰ ਰਹਿੰਦੇ। ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਤਾਂ ਛਾਹ ਵੀ ਮਾਣ ਨੂੰ। ਕੋਈ ਦਰੀ ਖਾਵੇ, ਕੋਈ ਦੁੱਧ ਪੀਵੇ, ਮਧਾਣੀ ਤਾਂ ਨੂੰ

ਮਾਮਲਾ

ਨਾਮੀ ਲਿਖਾਰੀ ਮਰਹੂਮ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਧੀਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ‘ਮਾਮਲਾ’ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਕਈ ਦਹਾਕੇ ਪਿਛਾਂਹ ਲੈ ਤੁਰਦੀ ਹੈ। ਕਹਾਣੀ ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਅਗਾਂਹ ਤੁਰਦੀ ਹੈ, ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਵਾਂਗ ਪਾਠਕ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਠੱਕ ਠੱਕ ਵੀ ਉਚੀ ਹੋਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲਿਖਾਰੀ ਨੇ ਨਿਤਾਣਿਆਂ ਦੀ ਬੇਵਸੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਇਸ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। —ਸੰਪਾਦਕ

ਕੀਲੇ ਉਤੇ ਟੰਗੀ ਰਹੁ ਤੇ ਐਤਕੀਂ ਉਹਨੇ ਚਕੋਤੇ ਉਤੇ ਭੋਂ ਲੈ ਕੇ ਚਰ੍ਹੀ ਬਿਜਾਉਣ ਦੀ ਪੱਕੀ ਸੋਚ ਲਈ। ਜੇ ਮੌਕੇ ਸਿਰ ਮੀਂਹ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸੈਂਕੜੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਪੂਲੀਆਂ ਮੁੱਲ ਲੈਣ ਨਾਲੋਂ ਆਪ ਚਰ੍ਹੀ ਬਿਜਾਉਣੀ ਕਿਤੇ ਚੰਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਐ। ਮੁੱਲ ਦੀਆਂ ਪੂਲੀਆਂ ‘ਚ ਉਹ ਬਰਕਤ ਕਿਥੇ।

ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਭਾਂ ਦਾ ਸੌਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਵੀਹ ਰੁਪਏ ਵਿਘੇ ਨੂੰ ਪੰਜ ਵਿਘੇ ਧਰਤੀ ਲੈ ਲਈ। ਪੰਜ ਵਿਘੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੋ ਗਊਆਂ ਦਾ ਸਰਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲੋਹੜੀ ਉਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸੌ ਰੁਪਿਆ ਤਾਰਨ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਹੋਇਆ। ਹਾੜ੍ਹ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪੱਖ ਮੀਂਹ ਵਰ੍ਹ ਗਿਆ। ਦਲੀਪੇ ਨੇ ਭਾੜੇ ਉਤੇ ਹਲ ਦੀ ਦੇਹਰ ਕਰਵਾ ਕੇ ਜੁਆਰ ਦਾ ਛੱਟਾ ਦੁਆ ਦਿੱਤਾ।

ਪੰਜ ਸੱਤ ਚੰਗੀਆਂ ਝੜੀਆਂ ਸਾਉਣ ਭਾਵੇਂ ਵਿਚ ਲੱਗ ਗਈਆਂ। ਮਾਰੂਆਂ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਆਸ ਹੋ

ਜੇ ਦੋ ਸੇਰ ਬਿੰਦਾ ਜੱਚਾ ਦੇ ਢਿੱਡ ਵਿਚ ਨਾ ਪਏ ਤਾਂ ਉਹ ਮੰਜੇ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਉਠ ਸਕਦੀ ਐ? ਛਿਲਾ ਸਾਂਭ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮੱਘਰ ਵਿਚ ਦਲੀਪੇ ਨੂੰ ਤਾਪ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਪੰਦਰਾਂ ਵੀਹ ਦਿਨ ਤਾਪ ਨੇ ਖਹਿਤਾ ਨਾ ਛੱਡਿਆ। ਮਜ਼੍ਹਰ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਬਿਮਾਰ ਹੋਣ ਵੀ ਔਖਾ ਏ। ਜੇ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਵੇ ਤਾਂ ਰੋਟੀ ਪੱਕਦੀ ਐ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਟੱਬਰ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਮੂਧੇ ਨੇ।

ਫਸਲ ਵਿਚ ਜਿੰਨੀ ਕਣਕ ਦਲੀਪੇ ਨੇ ਲਈ ਸੀ, ਉਹ ਕੱਤਕ ਤਕ ਮਸੀਂ ਚੱਲੀ। ਵਰ੍ਹੇ ਜੋਗੇ ਦਾਣੇ ਲੈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਉਹਦੀ ਪਰੋਖੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਣਕ ਹੁਣ ਪਹਿਲੇ ਭਾ ਨਾਲੋਂ ਦੂਣੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਤੇ ਸਗੋਂ ਬਾਈ ਬਾਈ, ਤੇਈ ਤੇਈ ਰੁਪਏ ਮਣ ਦੇ ਭਾ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ। ਨਾਲੋਂ ਨਾਲ ਉਹਨੂੰ ਦਾਣੇ ਲੈਂਦੇ ਪੈਂਦੇ ਸਨ, ਤੇ ਜਿੰਨਾ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਦਾਣੇ ਤੇ ਹੋਰ

ਗਈ। ਦਲੀਪੇ ਦੀ ਚਰ੍ਹੀ ਭਰ ਕੇ ਨਿੱਸਰੀ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਹੀ ਖੜ੍ਹੀ ਚਰ੍ਹੀ ਚਾਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਗਊਆਂ ਉਤੇ ਪਾਣੀ ਫਿਰ ਆਇਆ। ਚੜ੍ਹਦੇ ਕੱਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਰ੍ਹੀ ਖੋੜਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪੰਜ ਸੱਤ ਦਿਨ ਬੜੀ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ। ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਖੇਤ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ। ਦਲੀਪਾ, ਕਰਤਾਰੋ, ਦਲੀਪੇ ਦੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਤੇ ਇਕ ਭਰਾ ਚਰ੍ਹੀ ਨੂੰ ਖੋੜ ਖੋੜ ਪੂਲੀਆਂ ਬੰਨ੍ਹਦੇ। ਜੀਤੋ ਪੂਲੀਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲੀ ਵਿਚ ਖੋੜਦੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਬੁੱਢੀ ਮਾਂ ਵੱਢ ਵਿਚ ਟੱਬਰ ਦੀ ਰੋਟੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੀ। ਸਾਰੀ ਚਰ੍ਹੀ ਖੋੜ ਕੇ ਘਰ ਲੈ ਆਂਦੀ। ਚਾਰ ਸੌ ਪੂਲੀ ਹੋਈ। ਕੋਠੇ ਉਤੇ ਚਰ੍ਹੀ ਦਾ ਤਕੜਾ ਛੋਰ ਗੁੰਦਿਆ ਗਿਆ। ਛੋਰ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਦਲੀਪਾ ਫੁਲ ਜਾਂਦਾ, “ਕੱਖਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖੋਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਮੈਂ ਗਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦਿੰਦਾ।”

ਕੱਤਕ ਲੰਘਿਆ, ਮੱਘਰ ਬੀਤਿਆ, ਛੇਕੜ ਪੋਹ ਮੁੱਕਣ ‘ਤੇ ਆ ਗਿਆ। ਚਰ੍ਹੀ ਵੀ ਅੱਧ ਨੂੰ ਚਲੀ ਗਈ। ਛੋਰ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਲੱਗਾ। ਜਿਥੇ ਛੇ ਛੇ ਪੂਲੀਆਂ ਨਿਤ ਕੁਤਰੀਆਂ ਜਾਣ, ਉਤੇ ਮਹੀਨੇ ਪਿੱਛੇ ਕਿੰਨਾ ਖੱਪਾ ਪੈਣਾ ਹੋਇਆ? ਪਹਿਲੀ ਗਾਂ ਦਾ ਵੱਛਾ ਵੀ ਹੁਣ ਤਕੜਾ ਸੀ, ਪੂਲੀ ਜਵਾਰ ਤਾਂ ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਉਹੀ ਚਰ ਜਾਂਦਾ।

ਖੋਰ, ਕੱਖਾਂ ਦਾ ਖਰਚ ਤਾਂ ਜੇ ਸੀ, ਉਹੀ ਸੀ, ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਹੀਲਾ ਬਣਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿਸਦਾ। ਲੋਹੜੀ ਨੇੜੇ ਆ ਗਈ, ਮਾਘੀ ਦੀ ਸੰਗਰਾਂਦ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਨੇ ਮੰਗਣ ਦੇ ਸਿਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਦਲੀਪੇ ਨੇ ਤਾਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ, ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪਏ ਨੇ ਮਾਮਲਾ ਦੇਣ ਵਿਚ, ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਪੰਦਰਾਂ ਰੁਪਏ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦੇ। ਜੇ ਹੋਰ ਜ਼ਰਾ ਮੱਚ ਮਾਰ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਾਂ ਤਾਂ ਮਾਮਲਾ ਤਾਂ ਨੂੰ ਅਟਕ ਸਕਦਾ। ਉਹਦੇ ਘਰ ਕੀ ਘਾਟਾ ਏ, ਕਦ ਰਿਜ਼ਕ ਦੀ ਛੱਲ ਦੇ ਦਏ ਪਰ ਜੇ ਦਲੀਪੇ ਨੇ ਸੋਚਿਆ, ਉਹ ਬਣਿਆ ਨਾ।

ਕੱਤਕ ਜਾਂਦੇ ਨੂੰ ਕਰਤਾਰੋ ਦੇ ਕੁੜੀ ਜੰਮ ਪਈ। ਵੀਹ, ਤੀਹ ਰੁਪਏ ਦਾ ਖਰਚ ਆ ਪਿਆ।

ਕਿਵੇਂ ‘ਕੱਠੇ ਹੋਣਗੇ।’ ਕਰਤਾਰੋ ਨੇ ਪਲ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਫਿਕਰ ਨੂੰ ਝੂਠ ਕਰਨ ਲਈ ਐਵੇਂ ਕੇਵੇਂ ਦਾ ਹੁੱਬ ਕੇ ਆਖਿਆ, “ਚੱਬ ਨੇ ਧੌਲੀ ਧਾਰ ਦਖਾਈ ਐ ਸੁੱਖ ਨਾਲ, ਤੂੰ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰ।”

“ਫਿਕਰ ਕਿਵੇਂ ਨਾ ਕਰਾਂ?” ਦਲੀਪੇ ਨੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਪਰ ਉਹਨੇ ਕਰਤਾਰੋ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, “ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਫਿਕਰ ਤਾਂ ਨੂੰ ਕਰਦਾ।”

ਮਹੀਨਾ ਪੂਰਾ, ਓੜਕ ਸਵਾ ਬੀਤ ਗਿਆ। ਦਲੀਪੇ ਨੂੰ ਇਹੋ ਧੁੜਕੂ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਕਿ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਹੁਣ ਮਿਲਿਆ, ਘੜੀ ਮਿਲਿਆ। ਅੰਦਰ, ਬਾਹਰ, ਗਲੀ, ਪਰ੍ਹੇ ਉਹ ਲੁਕ ਲੁਕ ਲੰਘਦਾ। ਉਹਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਲਾਹੇ ਲੱਧੇ ਲਗਦੇ ਰਹੇ ਪਰ ਹੁਣ ਕੀ ਜਵਾਬ ਦਿਆਂਗਾ? ਜੱਟ ਦਾ ਕੁਹਾੜੇ ਪਾਟਿਆ ਮੂੰਹ ਹੁੰਦੈ, ਨਾ ਜਾਣੀਏਂ ਕਦ ਹੋਠੀ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਜਦ ਵੱਟ ਬੰਨੇ ਕਿਤੇ ਦਲੀਪਾ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਾ ਟੱਕਰਿਆ ਤਾਂ ਹਾਰ ਕੇ ਉਹ ਦਲੀਪੇ ਦੇ ਦਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਆ ਧਮਕਿਆ।

ਪੰਜ ਚਾਰ ਦਿਨ ਹੋਰ ਵੀ ਲੰਘ ਗਏ। ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੋਰ ਸਮਾਈ ਕਰ ਦੇਖੀ ਪਰ ਹੁਣ ਹੋਰ ਉਹਦੀ ਬੇ-ਵਾਹ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਢਾਲ ਪੈ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਕੁਲ ਇਕ ਦੋ ਸਾਮੀਆਂ ਅੜੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ।

ਇਕ ਦਿਨ, ਆਥਣੇ, ਫੁਲਾਹੀਆਂ ਵਾਲੇ ਖੂਹ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਦਲੀਪੇ ਨੂੰ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਟੱਕਰ ਗਿਆ। ਗਲ ਵਿਚ ਭੂਰੀ ਬਰਾਂਡੀ, ਹੱਥ ਬਰਾਂਡੀ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਵਿਚ, ਗਲ ਦੁਆਲੇ ਖੱਦਰ ਦਾ ਪਰਨਾ ਤੇ ਨੱਕ ਤੀਕ ਪਰਨੇ ਨਾਲ ਮੂੰਹ ਕੱਜਿਆ ਹੋਇਆ। ਲਿਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਖੂਹ ਵਿਚ ਸੁੱਟ, ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਾਹ ਘੇਰ ਕੇ ਆਖਿਆ, “ਓਏ ਝਿਉਰਾ, ਹਿਓ ਤਾਂ ਨੂੰ ਆਉਂਦਾ? ਇਹ ਭਲੇਮਾਣੀ ਐ? ਤੇਰੀ ਜਬਾਨ ਐ ਕੀ ਐ? ਫੇਰ ਕੁਪੱਤ ਕਰਾ ਕੇ ਈ ਰਹੇਗਾ ਚਾਰ ਬੰਦਿਆਂ ‘ਚ?’”

ਦਲੀਪੇ ਦੇ ਪੈਰ ਉਖੜ ਗਏ। ਕੀ ਕਰੇ, ਕੀ ਨਾ ਕਰੇ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਨਾ ਕੋਈ ਟਾਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਨਾ ਮਿੰਨਤ, ਨਾ ਮੁਹਲਤ। ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਦਲੀਪੇ ਨੂੰ ਡਰ ਆਉਣ ਲੱਗਾ। ਨੀਵੀਂ ਪਾ ਕੇ ਉਸੇ ਥਾਂ ਖੜ੍ਹਦਾ ਬੋਲਿਆ, “ਕੀ ਦੱਸਾਂ...।”

“ਉਏ ਮੈਨੂੰ ਜਾਮਨੀ ਐਂ ਐਸ ਗੱਲ ਦੀ? ਕਹਿੰਦੇ ਕੀ ਦੱਸਾਂ, ‘ਜਿਮੇ’ ਨੀਤ ਏ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ, ਚਰ੍ਹੀ ਚਾਰ ਕੇ ਤਾਂ ਚੋਣਾਂ ਰਾਜੀ ਕਰ ਲਿਆ, ਦੱਸ ਫੇਰ ਰੁਪਈਏ ਦੇਣੇ ਕਿ ਨਹੀਂ।”

“ਦੇਣੇ ਖਰੇ ਨੇ ਤਾਏ...।”

“ਰੱਖ ਫੇਰ ਐਥੇ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਹੁਣੇ ਲੈਣੇ ਨੇ।” ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਜੁੱਤੀ ਦੀ ਨੱਕ ਛੁਹਾ ਕੇ ਕਿਹਾ।

ਜਾਨ ਕੁੜਿਕੀ ਵਿਚ ਫਸ ਗਈ। ਜੱਟ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਆਖੇ ਕਿ ਮੇਰੇ ਟੱਬਰ ਨੂੰ ਤਾਂ ਰੋਟੀ ਦਾ ਵੀ ਸੰਸਾ ਏ? ਉਹ ਕਦ ਮੰਨਣ ਲੱਗਾ? ਦੋ ਕੁ ਪਲ ਚੁਪ ਰਹਿ ਕੇ ਦਲੀਪੇ ਨੇ ਤਰਲੇ ਨਾਲ ਆਖਿਆ, “ਬਈ ਤਾਇਆ, ਜਿਥੇ ਤੈਂ ਐਨਾ ਸਬਰ ਕੀਤੇ, ਉਥੇ ਦੇ ਦਿਨ ਹੋਰ ਲੰਘਾ। ਕੋਈ ਹੀਲਾ ਕਰ ਕੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਰੁਪਈਏ ਦੇ ਦਉ, ਨਹੀਂ ਤੂੰ ਬਸ਼ੱਕ ਵਹਿੜੀ...।” ਦਲੀਪੇ ਦੀ ਵਾਜ ਬਿੜਕ ਗਈ।

ਸੱਜਰ-ਸੂਈ ਵਹਿੜੀ ਦਾ ਖਿਆਲ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਿੱਕ ਵਿਚ ਮਹਿਕਣ ਲੱਗਾ। “ਚੰਗਾ, ਅਈਂ ਸਹੀ, ਪਰ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਪਹੁੰਚ ਅਟਕਣ ਦੀ।” ਤੇ ਉਹ ਰਾਹ ਛੱਡ ਕੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤੁਰ ਪਿਆ।

ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਦਲੀਪੇ ਤੋਂ ਰੁਪਈਏ ਤਿਆਰ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਚੌਥੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਵਹਿੜੀ ਲੈਣ ਲਈ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਦਲੀਪੇ ਦੇ ਘਰ ਆ ਗਿਆ।

ਗਜ਼ਲ

ਪਵਨ ਵਿਚ ਜੋ ਪ੍ਰੇਮ ਸੁਨੇਹੇ ਭਰਦਾ ਹੈ।
ਪੱਥਰ ਦਿਲ ਨੂੰ ਪਿਘਲਣ ਵਾਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਦੁਸ਼ਮਣ ਵਲੋਂ ਵਿਛੀ ਸੁਰੰਗ ਬਾਰੂਦੀ ‘ਤੇ
ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ, ਫੁੱਲ ਪੱਤੀਆਂ ਧਰਦਾ ਹੈ।
ਖੁਦਾ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਫੈਲੀ ਜੋ
ਝੋਲੀ ਵੇਖੇ ਰਿਜ਼ਕ ਕਦੇ ਉਹ ਭਰਦਾ ਹੈ।
ਚੜ੍ਹਦਾ ਸੂਰਜ ਵੇਖਣ ਦਾ ਆਦੀ ਹੋਇਆ
ਭੁਬਦੇ ਸੂਰਜ ਵੱਲ ਨਿਗਾਹ ਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਨੇਤਾ, ਹਾਕਮ ਜਿਹੜੇ ਨੇ ਖੁਦਗਰਜ਼ ਬਣੇ
ਅਕਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਤੇ ਪੈ ਗਿਆ ਪਰਦਾ ਹੈ।
ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਜੇਲ੍ਹ ਦਾ ਕੈਦੀ ‘ਗਿੱਲ’
ਯਾਰ ਆਖਦੇ ‘ਸਵਰਗਵਾਸ’ ਉਹ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਹੋ ਜਾਉ ਅਮਰ ਉਹ ਰਹਿੰਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ
‘ਗਿੱਲ’ ਜੋ ਉਸ ਕਾਫਿਰ ਬੁੱਤ ‘ਤੇ ਮਰਦਾ ਹੈ।

—ਜੁਗਰਾਜ ਗਿੱਲ, ਯੌਰਕ

ਫੋਨ: 704-257-6693

ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਮਿੱਠੀ ਮਿੱਠੀ ਧੁੱਪ ਸੀ। ਟਾਟਕੇ ਖੜ੍ਹੀ ਵਹਿੜੀ ਖੁਰਲੀ ਉਤੇ ਚਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਕੋਲ ਹੀ ਛੋਟੀ ਕਿੱਲੀ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਵੱਛਾ ਮਾਂ ਦੇ ਬਣਾਂ ਵੱਲ ਤਿੱਘੜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦਲੀਪਾ ਅੰਦਰੋਂ ਉਠ ਕੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਸਾਗ ਵਿਚ ਆਲਣ ਪਾਉਣਾ ਛੱਡ ਕੇ, ਕਾਣਾ ਘੁੰਡ ਕੱਚੀ ਕਰਤਾਰੋ ਵੀ ਗਾਂ ਕੋਲ ਆ ਖੜ੍ਹੀ।

ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ ਉਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਿਆ, “ਬਸ ਮੇਰੀਏ ਬੱਗੀਏ...।” ਗਾਂ ਨੇ ਓਪਰੀ ਛੋਹ ਪਛਾਣ ਕੇ ਹੁਰਕਿਆ। ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੱਛੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਪੁਚਕਾਰਿਆ। ਵੱਛੇ ਨੇ ਕੰਬ ਕੇ ਟਪਸੀ ਮਾਰੀ। ਘੁੰਗਰੂ ਛਣਕਿਆ। ਜੀਤੋ ਛਤਨੇ ਹੇਠ ਗੁੱਡੀਆਂ ਪਟੋਲੇ ਖੋਡਦੀ ਸੀ। ਖੁਰਲੀ ਕੋਲ ਬੋਲ ਬੁਲਾਰਾ ਤੇ ਘੁੰਗਰੂ ਦੀ ‘ਵਾਜ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਖੋਡ ਭੁੱਲ ਗਈ। ਉਹ ਵੀ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਤੱਕਣ ਲੱਗ ਪਈ।

ਅੱਸੀ ਰੁਪਏ ਗਾਂ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਿਆ।

“ਵਹਿੜਕੀ ਤਾਂ ਹੈ ਨਿਰੀ, ਪਹਿਲੇ ਸੂਏ ਦੁੱਧ ਵੀ ਕੀ ਹੁੰਦੈ? ਖੁਰ ਵਢਾਈ ਐ ਪੱਲੇ...।” ਲਹਿਣੇਦਾਰ ਨੇ ਢੁੱਚਰ ਕੀਤੀ, “ਭੂਢ ਮਣ ਦਾਣੇ ਲੈ ਆਈਂ ਘਰੋਂ, ਪੱਚੀਆਂ ਦੇ ਭਾ ਕਣਕ ਐ।”

ਦਲੀਪਾ ਬੰਮੂ ਵਾਂਗ ਚੁਪ ਖੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ। “ਬਾਬਰੂ ਜੀ।” ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਝੁਕ ਕੇ ਕਿੱਲੇ ਨਾਲੋਂ ਰੱਸਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲੱਗਾ।

ਕਰਤਾਰੋ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਹੁਕ ਉਠੀ, ਅੱਗੇ ਵੀ ਨਿੱਤ ਇਸੇ ਵੇਲੇ ਮੇਰੀ ਵਹਿੜੀ ਦਾ ਰੱਸਾ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਆਥਣੇ ਚੋਣਿਓ ਚਰ ਕੇ ਹੋਜ ਵਿਚ ਰੰਭਦੀ ਤੇ ਪੂਛ ਹਿਲਾਉਂਦੀ ਇਸੇ ਕਿੱਲੇ ‘ਤੇ ਆ ਬੱਝਦੀ ਸੀ। ਅੱਜ ਦੀ ਸੈਂਤ ਕੇਰੀ ਚੰਦਰੀ...।

ਤੇ ਉਹਨੇ ਝੋਨੇ ਦੇ ਲੜ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਪੂੰਝ ਲਈਆਂ।

ਰੱਸਾ ਫੜ ਕੇ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਤੁਰਨ ਲੱਗਾ, “ਚੱਲ ਨੀ ਮੇਰੀਏ ਬੱਗੀਏ, ਸੁਖ ਨਾਲ ਬੁੱਧਵਾਰ ਐ।” ਪਰ ਵਹਿੜੀ ਖੁਰ ਅੜਾ ਕੇ ਖੜ੍ਹ ਗਈ।

ਹੀ...ਹੀ...ਹੀ... ਸਹੁਰੀ ਓਪਰਾ ਕਰਦੀ ਐ ਓਪਰਾ,” ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਲੀਪੇ ਵੱਲ ਝਾਕ ਕੇ ਕਿਹਾ।

“ਓ ਜੈਮਲ ਸਿਆਂ, ਐਂ ਨੂੰ ਤੁਰਨਾ ਵਹਿੜੀ ਨੇ।” ਗਲੀ ‘ਚੋਂ ਲੰਘੇ ਜਾਂਦੇ ਵਰਿਆਮੇ ਜੱਟ ਨੇ ਦਰਾਂ ਅੱਗੇ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ, “ਵੱਛਰੂ ਨੂੰ ਗੋਦੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮੂਹਰੇ ਹੋ ਲੈ, ਆਪੇ ਆਉਗੀ ਮਗਰ ਮਗਰ ਸਾਲੀ।”

ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੱਛੇ ਨੂੰ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਚੁੱਕ ਲਿਆ।

“ਮੇਰੀ ਮੀ...ਮੀ...।” ਕਰਤਾਰੋ ਦਾ ਪੱਲਾ ਖਿੱਚ ਕੇ ਜੀਤੋ ਨੇ ਮਸੋਸੇ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਕਿਹਾ।

“ਕਿਉਂ ਕੁੜੇ ਬੀਬੋ, ਕੀ ਕਹਿੰਨੀ ਐ? ਘੁੰਗਰੂ ਲੈਣੇ ਆਪਦਾ?” ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੱਛੇ ਦੇ ਗੱਲੇ ਘੁੰਗਰੂ ਵਾਲੀ ਗਾਨੀ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਕੁੜੀ ਵਲ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀ, “ਲੈ ਫੜ।”

ਜੀਤੋ ਘੁੰਗਰੂ ਵੱਲ ਬਿਟ ਬਿਟ ਦੇਖਣ ਲੱਗ ਪਈ, ਤੇ ਗਾਂ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਛੇ ਪਿਛੇ ਗਲੀ ਦਾ ਮੋੜ ਮੁੜ ਗਈ।

ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਤੁਰ ਗਿਆ। ਤੀਜੇ ਦਿਨ, ਉਹੀ ਗਾਂ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਨੰਦੂ ਮੱਲ ਸਾਹੂਕਾਰ ਦੇ ਕਿੱਲੇ ਉਤੇ ਜਾ ਬੱਝੀ।

ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੀ ਪਟਾਰੀ ਵਿਚੋਂ

ਅੰਨ ਦਾਤਿਆ! ਦੇਸ਼ ਕਰਜਾਈ ਤੇਰਾ!
ਸਵਾ ਅਰਬ ਲਈ ਅੰਨ ਉਪਜਾ ਲਿਆ ਤੂੰ!
ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੀ ਪਟਾਰੀਓਂ ਭੁੜਕ ਡਿੱਗਾ
ਸੱਪ ਕਰਜੇ ਦਾ ਗਲ ਲਟਕਾ ਲਿਆ ਤੂੰ!

ਇਸ ਚੰਦਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਹੋ ਕੇ
ਜ਼ਹਿਰ ਹਵਾ ਪਾਣੀ ਮਿੱਟੀ ‘ਚ ਮਿਲਾ ਲਿਆ ਤੂੰ
ਜਾਲ ਮੱਕੜੀ ਦੇ ਵਿਚ ਮੱਖੀ ਵਾਂਗ ਬੱਧੇ
ਖੂਨ ਘੁੱਟ ਘੁੱਟ ਪੀਵਣਾ ਕਰਾ ਲਿਆ ਤੂੰ!

ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਤੂੰ ਧੁੱਧ ‘ਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੁੰਦਾ
ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕਲੰਕ ਹੀ ਲਗਾ ਲਿਆ ਤੂੰ!
‘ਬਾਬਾ ਅੜਬ’ ਹੁਣ ਛੁਟੇਗਾ ਜਾਲ ਵਿਚੋਂ
ਰਾਜੇ ਸ਼ੀਰਾ ਨੂੰ ਜਦ ਹੀ ਢਾਹ ਲਿਆ ਤੂੰ!

—ਕਰਮ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਅੜਬ

ਫੋਨ: 91-98784-03131

ਬਹੁ-ਹੁਨਰੀ ਸ਼ਾਇਰ: ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ

ਸ਼ਾਇਰੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਜਿਹੇ ਵਾਕ, ਵਾਕ-ਅੰਸ਼, ਮੁਹਾਵਰੇ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰ ਰਚਣ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ਜੋ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਅਚੰਭਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਝੰਜੋੜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਤਸੱਵਰ ਵਿਚ ਅਜੀਬ ਕਿਸਮ ਦੀ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ, ਧੁੱਪ-ਛਾਂ, ਗਰਮੀ-ਸਰਦੀ, ਤਰਸ-ਕਰੁਣਾ ਵਰਗੇ ਅਨੇਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਉਸਾਰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਠਾਹ ਸੋਟਾ ਖੜਕਾਉਣ ਵਾਂਗ ਕਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ, ਸ਼ਾਇਰ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਤਰਤੀਬ 'ਚ ਲਪੇਟ ਕੇ ਅਸਿੱਧੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਿਆਨਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਰੀ ਬੇਸ਼ਕ ਪਿਆਰ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਉਂਦੀ ਹੋਵੇ, ਵਿਛੋੜੇ ਜਾਂ ਬਿਰਹਾ ਦੀ ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਨੁਭਵ ਦੀ, ਉਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਰਾਹੀਂ

ਇਕਬਾਲ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ

ਇੰਜ 'ਵੱਖਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਣਾ' ਹੀ ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ 'ਚ ਉਹ ਤੱਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਾਇਰੀ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵੰਨਗੀਆਂ ਤੋਂ ਨਿਖੇੜਦਾ ਹੈ।

ਹਰ ਬੋਲੀ ਦਾ ਪੁਰਾਣੇ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਸਾਹਿਤ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਰੀ ਹਰ ਯੁਗ 'ਚ ਹੀ ਗਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਾਹਿਤਕ ਕਿੱਤੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਤਿਕਥਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਗਾਇਕੀ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਬਣਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਹੋਣਗੇ। ਰੋਂਦੇ ਨਿਆਣੇ ਨੂੰ ਵਰਾਉਣ ਲਈ ਮਾਂ ਨੇ ਉਘੜ ਦੁਘੜੀ ਲੋਰੀ, ਲੈਅ 'ਚ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਤੇ ਅੱਜ ਦੇ ਛੁਣਕਣੇ ਵਾਂਗ ਖੜਕਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦਰਖਤ ਦੀ ਇੱਕ ਡੰਡੀ ਨੂੰ ਦੂਸਰੀ ਡੰਡੀ 'ਤੇ ਮਾਂ ਨੇ ਤਾਲ ਵਿਚ ਹੀ ਮਾਰਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗੈਰਵਾਜ਼ਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਵਿਤਾ ਲੈਅਦਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਖੈਰ, ਗਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਲੇਖਣੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਅਤੇ ਬਾਕਾਇਦਾ ਲੈਅ ਵਿਚ ਤੁਰਦੀ ਹੋਵੇ। ਗਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਜੇ ਲੈਅ ਨਾਲ ਕਲੰਘਤੀ ਪਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਤੁਰਦੀ ਤਾਂ ਲੈਅ ਵੀ ਲੜਖਤਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕਾਵਿ-ਕਿੱਤੀ ਵੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਦਮ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਕਾਫੀਆ-ਰਦੀਫ (ਹਰ ਸਤਰ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਉਚਾਰਨ ਦਾ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਣਾ ਜਿਵੇਂ ਚੰਦ, ਮੰਦ, ਪਸੰਦ) ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤਮਈ ਬਣਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਵਿਕਤਾ ਨੂੰ ਉਭਾਰਦੀ ਹੈ।

ਲੈਅ-ਬੱਧ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਤੱਖਲਾ ਅਕਸਰ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤੇ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਲੈਅ-ਬੱਧ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਥਾਂ 'ਖੁੱਲ੍ਹੀ' ਕਵਿਤਾ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੀਕ ਖਿੱਲਰ ਗਈ ਹੈ। ਫੇਸਬੁੱਕ, ਰਸਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਢੇਰਾਂ ਦੇ ਢੇਰ 'ਖੁੱਲ੍ਹੀ' ਕਵਿਤਾ ਦੇਖ ਕੇ ਇਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬੱਸ ਖੋਲ੍ਹੀ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਮੁਰਗੀਖਾਨੇ ਦੇ ਸਾਰੇ

ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ (20 ਅਪਰੈਲ 1939-6 ਨਵੰਬਰ 1986) ਦੀ ਚਰਚਾ ਭਾਵੇਂ ਨਕਸਲਬਾੜੀ ਲਹਿਰ ਦੌਰਾਨ ਰਚੀ ਗਈ ਜੁਝਾਰੂ ਕਵਿਤਾ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਕਾਵਿਤਾ ਇਸ ਲਹਿਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲਿਖਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਂਜ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਲਹਿਰ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਛੋਹੀਆਂ। ਉਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਅੰਦਰ ਲੋਹੜੇ ਦੀ ਲੈਅ ਅਤੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਲੈਅ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਲਿਖੇ ਗੀਤ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ 'ਤੇ ਹਨ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਅਤੇ ਕੰਧਾਂ ਉਖਾੜ ਦੇਵੇ ਤੇ ਸਾਰਾ ਆਲਾ-ਦੁਆਲਾ ਕੁੜਕ ਕੁੜਕ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਵੇ। ਇਸੇ ਲਈ ਬਹੁਤੀ 'ਖੁੱਲ੍ਹੀ' ਕਵਿਤਾ ਹੁਣ ਸਿਰਫ 'ਕੁੜ-ਕੁੜ' ਬਣ ਕੇ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ।

ਇਥੇ ਇਹ ਯਾਦ ਕਰਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ 'ਕੁੜ-ਕੁੜ' ਗਰਦਾਨਣਾ ਵੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਇਸ ਵਿਲੱਖਣ ਵੰਨਗੀ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਵੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਛੰਦ-ਰਹਿਤ ਕਵਿਤਾ ਰਚੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਇਸ ਰੰਗ ਨੂੰ 'ਸੋਖਾ' ਸਮਝਣ ਦੇ ਭੁਲੇਖੇ ਤਹਿਤ ਅਕਾਵਿਕ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬੇਮੁਹਾਰ, ਰਸਹੀਣ ਤੇ ਵਾਰਤਕੀ ਲਿਬਾਸ ਵਾਲੀ 'ਖੁੱਲ੍ਹੀ' ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਬੇਕ ਦੇ ਭਾਅ ਲਿਖ ਲਿਖ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਬਹੁਤ ਕਰ ਸੁੱਟਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਕਵਿਤਾ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਲੈਅ-ਬੱਧ ਕਵਿਤਾ ਆਪਣੀ ਲੈਅ ਅਤੇ ਕਾਫੀਆ-ਰਦੀਫ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਆਪਣੀ ਕਾਵਿ-ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ 'ਖੁੱਲ੍ਹੀ' ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਮੀਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਸਿਰਜਕ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਵਧੇਰੇ ਜੁਗਤਾਂ ਜੁਟਾਉਣੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਵੀ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਗਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਿਖੀ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹਨ ਵੇਲੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਤਸੱਵਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਰਚਣਹਾਰਾ ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਪੇਸ਼ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਜਿਸ ਕਵੀ ਕੋਲ ਲੈਅਦਾਰ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣ ਦੇ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਲੈਅਦਾਰ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਬਾ-ਤਰਤੀਬ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦੀ ਜਾਚ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਗੁਣਗੁਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਨਰ ਵੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਹੁਨਰ ਉਸ ਦੀ ਕਾਵਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਹਾਸਿਲ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਨਾਲ ਵਾਬਸਤਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਇੰਜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਤੇ ਝੋਲੀ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅੰਗਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਲੋਕ ਚੇਤਨਾ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਲਿਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਤੰਗੀਆਂ ਤੁਰਸ਼ੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚੋਂ ਆਇਆ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਸਤੀ ਅਤੇ ਛਿਣ-ਭੰਗਰੀ ਸ਼ੋਹਰਤ ਮਗਰ ਦੌੜਨ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹ ਉਸ ਜੁਝਾਰੂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਜੋ ਲੋਕ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਜੁਝਾਰੂ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਰਸਤੇ ਨੂੰ

ਗਜ਼ਲ

ਨਹੀਂ ਚਿਹਰੇ ਉਦਾਸ ਵੇਖਾਂਗੇ।
ਤੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੁਲਾਸ ਵੇਖਾਂਗੇ।

ਸਾਡੇ ਮਰਨੇ ਦੀ ਖਬਰ ਦਾ ਕੀ ਬਣਿਆ,
ਤੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਜਲਾਸ ਵੇਖਾਂਗੇ।

ਹਾਂ! ਜੜੋ ਕਲੀ ਦੇ ਸਿਰ ਕਸੀਰ ਜੜੋ,
ਕਾਲੇ ਡੋਭੂ ਨਰਾਜ਼ ਵੇਖਾਂਗੇ।

ਤੇਰੀ ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਜ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਪੀ ਕੇ ਵੀ,
ਤੇਰੇ ਮਨ ਦੀ ਮਿਠਾਸ ਵੇਖਾਂਗੇ।

ਪਹਿਲਾਂ ਧਰਤੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਚਿੱਬ ਕੱਢ ਕੇ,
ਤੇਰੀ ਝਾਂਜਰ ਦੀ ਰਾਸ ਵੇਖਾਂਗੇ।

ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਲਹੂ ਦੀ ਚਰੁਗਲ 'ਤੇ,
ਤੇਰੇ ਦਿਲ ਦੀ ਭੜਾਸ ਵੇਖਾਂਗੇ।

-ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ

ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਵਾਲੇ ਅਖੌਤੀ 'ਲੋਕਰਾਜੀ' ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਲੋਟੂ, ਬੇਈਮਾਨ, ਖੁਦਗਰਜ਼ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਨਿਜ਼ਾਮ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪੈਸੇ ਦੇ ਜ਼ੋਰ, ਪੌਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੈਰ-ਇਖਲਾਕੀ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਨਾ ਤਾਂ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਤਾਕਤਾਂ ਕਦੇ ਅਪਨਾਉਣਗੀਆਂ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਵਿਕਾਉ-ਖਰੀਦ ਸਿਆਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਲੋਕ ਹਿਤੁ ਧਿਰਾਂ ਕੋਲ ਕਦੇ ਆ ਹੀ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਾਪਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚੰਡ ਲੋਕ ਚੇਤਨਾ ਜੁਝਾਰੂ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਉਸਾਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕ ਹਿਤੁ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ। ਇਥੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਵੀ ਵਾਜ਼ਿਬ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੇਨਾ ਦਮ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤਕ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਬੇਨੀ ਜਾਚ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਕਿੱਤਾਵਾਨ (ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ) ਗਾਇਕਾਂ ਵਾਂਗ ਸਟੇਜੀ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਧੰਦਾ ਬਣਾ ਲੈਂਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਉਸ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਗਾਇਕਾਂ ਵਾਂਗ ਬੁਲੰਦੀ 'ਤੇ ਹੋਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਇਕ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿਚ ਭਰਪੂਰ ਚਾਨਣ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਲੈਣਾ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਇਖਲਾਕੀ ਕੱਦ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਖੈਰ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਲੈਅ ਅਤੇ ਸੁਰ ਦਾ ਗਹਿਰਾ ਗਿਆਨ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਰਚਨਾ ਲੈਅ-ਬੱਧ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਗੀਤ, ਗਜ਼ਲਾਂ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣਾ ਕਾਵਿਕ ਸੰਸਾਰ ਸਿਰਜਿਆ।

ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਇਕੱਲੀ ਲੈਅ-ਬੱਧਤਾ ਅਤੇ ਕਾਫੀਏ ਦੀ ਜੁਗਤ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਤਾਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ, ਅਲੰਕਾਰਾਂ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿਚ ਗਹਿਰਾਈ, ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਅਤੇ ਸਰੋਦੀਅਤ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਬਸ ਸਾਧਾਰਨ ਤੁਕਬੰਦੀ ਤੀਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਦਾਸੀ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਉਹ ਅਚੰਭਿਤ ਸੰਸਾਰ ਸਿਰਜਣ ਦੀ ਵੱਡੀ ਸਮਰੱਥਾ ਸੀ ਜੋ ਪਾਠਕ ਦੇ ਜ਼ਿਹਨ ਵਿਚ ਤਰੰਗਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਛੇੜਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਸਾਧਾਰਨ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਜਿਉਂਦੇ ਉਸ ਦੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਵੱਲ ਸੇਧਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੌਖੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਆ ਜਾਣ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਚਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਾਹਿਤਕ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਵੀ ਛੋਹਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਕਾਵਿ-ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਉਹ ਹਾਤੀਆਂ ਵੱਢਣ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਦਿਲ ਚੀਰਵੇਂ ਸ਼ਬਦ

ਅਜ਼ੀਮ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ

ਚਿੱਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬਿਆਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਾਵਿਕ ਉਡਾਰੀ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰਦਾ ਹੈ:

ਕਚਰੇ ਦਰੜ ਦਰੜ ਕੇ ਲੰਘੇ,
ਪੈਰ ਬਿਆਈਆਂ ਪਾਏ,
ਆ ਕਣਕਾਂ ਦੇ ਮੱਥਿਆਂ ਤੋਂ ਮੈਂ
ਸਿਮਦਾ ਖੂਨ ਦਿਖਾਵਾਂ।

ਇੰਜ ਹੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਉਹ ਬੁੜ੍ਹਾਂ ਮਾਰੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਗਹਿਰਾਈ ਵਿਚ ਉਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

ਏਥੇ ਜੰਮਦਾ ਬੰਦਾ ਸੀਰੀ ਹੈ
ਏਥੇ ਕਰਜੇ ਹੇਠ ਪੰਜੀਰੀ ਹੈ।

ਬੁਲੰਦ ਕਾਵਿਕਤਾ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਉਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਥਾਂ ਥਾਂ ਲੱਭੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਵਿਤਾ ਲਿਖ ਲੈਣਾ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਜਾਦੂ ਉਸਾਰ ਲੈਣਾ, ਤਾਲ-ਰਦੀਫ ਵਿਚ ਪ੍ਰਬੀਨ ਹੋ ਜਾਣਾ-ਇਹ ਸਭ ਜੁਗਤਾਂ ਕਵਿਤਾ ਲਈ ਅਹਿਮ ਹਨ, ਲੇਕਿਨ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਇਰ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਹੋ ਨਿਬੜਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸ਼ਾਇਰ ਦਾ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਗੁਣਗੁਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਕਾਵਿਕ ਕੱਦ ਨੂੰ ਉਚਾਈ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਸੀ ਕੋਲ ਟੁਣਕਦੀ ਹੋਈ ਬੁਲੰਦ ਆਵਾਜ਼ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀਲ ਲੈਂਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਸੱਜੀ ਬਾਂਹ ਨੂੰ ਉਪਰ ਵੱਲ ਉਭਾਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਛਣਕਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਸੱਜੇ-ਖੱਬੇ ਹਿੱਲਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਨੂੰ ਲਪੇਟ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਸੀ।

ਉਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਖੂਬੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਤਤਕ-ਫਤਕ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਵਿਚਰਦੀ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਆਖਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਸਾਦਗੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਾਦੇ ਸਾਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਰਚੀ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਵਰਗੀ ਹੀ ਸੀ। ਨਜ਼ਰ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੀਕ ਸਾਈਕਲ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸਿਰਜਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਟਾਈ, ਕੋਟ ਜਾਂ ਸੂਟਡ-ਬੂਟਡ ਹੋਣ ਦੀ ਤਮੇਨਾ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਕਦੇ ਜਾਗੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਕੰਮੀਆਂ, ਕਿਸਾਨਾਂ, ਕਿਰਤੀਆਂ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਵਿਚਰਦਾ ਸੀ।

ਅੰਤ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੇਖਕ ਲਈ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਅਕਸ ਸਿਰਜ ਲੈਣਾ, ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਅੰਦਾਜ਼ੇ-ਬਿਆਂ ਸਿਰਜ ਲੈਣਾ। ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਲੈਅ-ਬੱਧ ਕਵਿਤਾ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਜਾਦੂਗਰੀ, ਲੋਕ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਈ ਸ਼ਾਇਰੀ ਅਤੇ ਬੁਲੰਦ ਸੂਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਾਲਾ ਸ਼ਾਇਰ ਉਦਾਸੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਵੱਖਰੀ ਹੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸੀ। ਹਰ ਸ਼ਾਇਰ ਵਾਂਗ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਵੀ ਖਾਸ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਬੇਨੇ ਦਹਾਕੇ ਗੁਜ਼ਰ ਜਾਣ ਪਿਛੋਂ ਅੱਜ ਵੀ ਕਾਇਮ ਹੈ। ਇਸ ਬਹੁ-ਹੁਨਰੀ ਕਵੀ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਲੈਅ ਹੈ, ਸਰੋਦੀਅਤ ਹੈ, ਸੰਗੀਤ ਹੈ, ਕਾਵਿਕ ਮੁਹਾਵਰਾ ਹੈ, ਸੁਨੇਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗਲਤ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦਰਦ ਹੈ।

ਮੈਂ ਕਵਿਤਾ ਕਿਉਂ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ

ਜਿਸ ਤਬਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਵਿਚ ਮੈਂ ਜੰਮਿਆਂ, ਪਲਿਆ ਤੇ ਵੱਡਾ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਲੋਕ 24 ਘੰਟੇ ਵਿਚੋਂ ਕਰੀਬ 16 ਘੰਟੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਫਿਰ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਚਿਣਗ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਹਨ। ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਬਣਤਰ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਮਝ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਸਮਝ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਲਈ ਮੇਰੇ

ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ

ਪਾਸ ਸ਼ਬਦ ਹਨ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਨਪੀੜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਜੋੜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕਵਿਤਾ ਕਿਉਂ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜ ਦੇ ਜਿਸ ਤਬਕੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ, ਉਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ 80 ਫੀਸਦ ਦੱਬਿਆ ਕੁਚਲਿਆ ਤੇ ਲੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਵਰਗ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਨੇ ਜਾਤ ਪਾਤ, ਧਰਮ, ਇਲਾਕਾਪ੍ਰਸਤੀ, ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਤੇ ਅੰਨ੍ਹੀ ਕੌਮਪ੍ਰਸਤੀ ਦਾ ਬੁਰਕਾ ਲੈ ਕੇ ਮੇਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ

ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਲਪੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਹਨ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀ ਨੇ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੌਣ ਮੇਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਕਰਨ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਸ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਲੁੱਟ ਦੀ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿਚ ਹੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਗਈ ਸਗੋਂ ਲੁਟੇਰੇ ਵਰਗ ਦੇ ਅੱਡਿਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੋਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਰਗਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹਿਆ ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ, ਚਿਸ਼ਤਦਾਰਾਂ, ਭੈਣਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸੰਗੀ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਜੂਲੇ ਹੇਠ ਕੁਰਬਲ ਕੁਰਬਲ ਕਰਦਿਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਜਰ ਨਾ ਸਕਿਆ।

ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਬ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਦਾਤਾ ਸਮਝ ਕੇ ਧਾਰਮਿਕ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਲਿਖੀਆਂ। ਫਿਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਖੌਤੀ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲ ਝਾਕ ਰੱਖ ਕੇ ਕੌਮਪ੍ਰਸਤੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੇ ਗੀਤ ਲਿਖੇ ਪਰ ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਮੈਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ

ਦੇ ਗੀਤ ਜਾਂ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਦਾ ਤਾਂ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਦੇ ਬੁਰਕੇ ਲੀਰੇ ਲੀਰ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਸੁਭਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਖੈਰ, ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਦੇ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਨੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਤਰਕ ਜਗਾਈ। ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਲੁਟੇਰੀਆਂ ਸਫਾਂ ਮੇਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਲਪੇਟ ਕੇ ਵੀ ਸਾਡਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੁਆਰਦੀਆਂ ਸਗੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ, ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ, ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭੇ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਕਿਵੇਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਧਾਰਮਿਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਮੋਰਚਿਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਅਗਵਾਈ ਲਈ। ਆਰਥਕ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਸਰਵੋਤਮ ਫਲਸਫੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦ-ਲੈਨਿਨਵਾਦ ਦਾ ਸਿਖਿਆਰਥੀ ਬਣਿਆ। ਇਉਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ, ਮਾਂਵਾਂ, ਭੈਣਾਂ ਅਥਵਾ ਚਿਸ਼ਤਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਲੁੱਟੇ

ਜਾਂਦੇ ਵਰਗ ਵੱਲ ਲੈ ਗਈਆਂ। ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਲੁਟੇਰਾ ਤੇ ਲੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਵਰਗ ਪ੍ਰਤੱਖ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਦੱਸੋ ਕਿ ਮੈਂ ਕਵਿਤਾ ਕਿਉਂ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਕੀਹਦੇ ਲਈ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ।

ਮੈਨੂੰ ਸੋਨਾ ਗਾਚੀ (ਕਲਕੱਤਾ) ਜੀ. ਬੀ. ਰੋਡ (ਦਿੱਲੀ) ਦਿਆਂ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਉਡੀਕ ਰਹੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਮੇਰੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਤੇ ਮਾਂਵਾਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਬਿਹਾਰ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਯੂ. ਪੀ. ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਭਈਏ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਏ, ਵਲਾਇਤਾਂ ਵਿਚ ਗਏ ਮੇਰੇ ਸੰਗੀ ਸਾਥੀਆਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਰਗੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਦਿਆਂ ਚੌਰਸਤਿਆਂ ਵਿਚ ਤਤਕਸਾਰ ਦਿਹਾੜੀ ਲੱਗਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਠਹੁ-ਠਹੁ ਕਰਦੇ ਮੇਰੇ ਲੋਕ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ, ਬਾਪ ਤੇ ਮਾਂਵਾਂ ਭੈਣਾਂ ਵਰਗੇ ਹੀ ਤਾਂ ਹਨ। ਗੱਲ ਕੀ? ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪਰਿਵਾਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵੱਡਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਘੇਰਾ ਧਰਤੀ ਦੇ ਸੱਤਾਂ ਦੀਪਾਂ ਤੱਕ ਖਿਲਰ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੇਰੇ ਲੋਕ ਰੋਟੀ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਰੁਝੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹਾਂ ਗ੍ਰੰਥ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਲਾਲਚ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਗੁਣਗੁਣਾਉਣ ਜੋਗਾ ਯਾਦ ਰਹਿ ਜਾਏ ਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਚਾਹੁਣ, ਗੁਣਗੁਣਾ ਕੇ ਮਨ ਪਰਚਾ ਲੈਣ। ਬੱਸ ਇਹੀ ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਅੰਤਮ ਇਛਾ ਹੈ ਤੇ ਮੇਰੀ ਇਛਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਲੋਕ ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਨੂੰ ਗੁਣਗੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਸਦੀਆਂ ਬੱਧੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਜੰਜੀਰਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਸਕਣ ਤੇ ਉਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ, ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ, ਬੱਬਰਾਂ ਅਤੇ ਨਕਸਲਬਾੜੀ ਦੇ ਸੁਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਵਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਮਾਰਕਸ ਐਂਗਲਜ਼, ਲੈਨਿਨ, ਸਟਾਲਿਨ, ਮਾਓ ਜ਼ੇ-ਤੁੰਗ ਤੇ ਹੋਰੀ ਮਿਨ ਵਰਗੇ ਮੁਕਤੀ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀ ਸਮਝ ਤੇ ਸੇਧ ਨਾਲ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਲਤਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਕਾਇਮ ਕਰਨ।

(ਅਜਮੇਰ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਛਪੀ ਕਿਤਾਬ 'ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਲਈ ਬਲਦਾ ਕਣ ਕਣ: ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ' ਵਿਚੋਂ)

ਦਿਨ, ਸੂਰਜ ਦੀ ਦਸਤਕ, ਸਵੇਰ ਦਾ ਸੂਝ-ਆਗਮਨ, ਘੁਸਮੁਸੇ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਅਤੇ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਤੁਲ ਚੋਂਦੀਆਂ ਸੁੱਚੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ।

ਦਿਨ, ਚਾਨਣ-ਤਰੋਂਕਾ, ਕੋਸੇ ਕੋਸੇ ਪਹਿਰਾਂ ਦੀ ਪੈੜਚਾਲ, ਨਿੱਘੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਦਾ ਬਨੇਰਿਆਂ ਤੋਂ ਲਹਿਣਾ ਅਤੇ ਵਿਹੜਿਆਂ ਵਿਚ ਚਹਿਲ-ਪਹਿਲ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਆਮਦੀਦ ਕਹਿਣਾ।

ਦਿਨ, ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ, ਤਰੇ-ਤਾਜ਼ਗੀ ਨੂੰ ਨਿੱਤਨੇਮੇ ਦੇ ਨਾਂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਹੁਲਾਸ ਤੇ ਉਦਮ ਨਾਲ ਜੀਵਨ-ਰਾਹਾਂ ਨੂੰ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣਾ।

ਦਿਨ, ਕੁਦਰਤੀ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਸੋਧਣਾ, ਸਵੱਛਤਾ ਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਓਡਨਾ, ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ, ਤਾਜ਼ਗੀ ਅਤੇ ਪਾਕੀਜ਼ਗੀ ਲਈ ਉਚੇਚ।

ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਦੇ ਦੀ ਲਾਲੀ ਵਿਚ ਲੰਮੇ ਕਦਮੀਂ ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਸਰ ਕਰਦੇ, ਡੂੰਘੇ ਸਾਹੀਂ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਲੰਮੇਰੀ ਉਮਰ ਦਾ ਵਰਦਾਨ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਗੁਫਤਗੂ ਵਿਚ ਰੁੱਝੇ ਸੁਚੇਤ ਲੋਕ, ਸਵੇਰ ਦਾ ਨਿੱਤਨੇਮੀ ਕਰਮ।

ਦਿਨ, ਨਵੇਂ ਵਿਚਾਰਾਂ, ਖਿਆਲਾਂ, ਸੋਚਾਂ ਤੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਸੰਗ ਲਬਰੇਜ਼ ਹੋਣਾ। ਜਦ ਦਿਨ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਸੁਪਨਿਆਂ, ਸਾਧਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਦਾ ਟਿੱਕਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਮਨ ਵਿਚ ਧਾਰੀਏ ਤਾਂ ਦਿਨ ਦੀ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਸਾਡੇ ਨਾਂ ਹੁੰਦੀ।

ਦਿਨ, ਨਵੀਂ ਪਹਿਲ ਕਰਨ, ਨਵੇਂ ਕਦਮ ਪੁੱਟਣ, ਨਵੇਂ ਰਾਹ ਸਿਰਜਣ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਪਾਉਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉਤਮ ਪੜੋਲ।

ਦਿਨ, ਕਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਵਗਦੀਆਂ ਜੋਗਾਂ, ਚਾਟੀ ਵਿਚ ਗੂੰਜਦੀਆਂ ਮਧਾਣੀਆਂ, ਵਗਦੇ ਖੂਹਾਂ 'ਤੇ ਬਲਦਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰੇ ਲਲਕਾਰੇ ਅਤੇ ਅੱਧ-ਰਿੱਤਕਾ ਪੀ ਕੇ ਗੱਭਰੂਆਂ ਦੀਆਂ ਡੰਡ-ਬੈਠਕਾਂ ਨਾਲ ਅਰੰਭ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਬੀਤੇ ਦੀ ਇਕ ਯਾਦ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਏ।

ਦਿਨ, ਪੋਲੇ ਪੋਲੇ ਪੱਥੀਂ ਚੁਬਾਰੇ ਤੋਂ ਉਤਰਦੀ ਲੋਅ, ਜੋ ਵਿਹੜੇ ਦੇ ਭਾਗ ਜਗਾਉਂਦੀ, ਚੌਂਕਾ ਸੁੱਚਾ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਵੱਸਦੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਸੁੱਖ ਲੋਚਦੀ। ਇਹ ਲੋਚਾ ਹੀ ਕੰਧਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਅਤੇ ਛੱਤਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਸ ਤੇ ਦੁਆ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਦਿੰਦੀ।

ਹਰ ਦਿਨ ਨਵਾਂ, ਨਵੀਂ ਰੋਸ਼ਨੀ, ਨਿਵੇਕਲੀ ਧੁੱਪ, ਨਰੋਈ ਅੰਗੜਾਈ, ਨਵੇਂ-ਨਕੋਰ ਚਾਅ ਅਤੇ ਨਵੀਨਤਮ ਦੁਆ ਲੈ ਕੇ ਦਰੀਂ ਪਾਣੀ ਡੋਲਦਾ। ਪਰ ਇਸ ਨਵੀਨਤਾ ਵਿਚੋਂ ਕੀ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਨਕੋਰ, ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਕਰਮ-ਸਾਧਨਾ ਦੇ ਨਾਮ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਔਕਾਤ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ।

ਦਿਨ ਦੇ ਦੁਆਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬਹੁਤਦਾ। ਕੁਝ ਮੰਗਦਾ, ਕੁਝ ਦਿੰਦਾ। ਕੁਝ ਲੋਚਦਾ, ਕੁਝ ਖੋਹਦਾ। ਕੁਝ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ, ਕੁਝ ਲੈਣਦਾਰੀਆਂ। ਕੁਝ ਤਮੰਨਾਵਾਂ ਦੀ ਤਹਿਜੀਬ, ਕੁਝ ਆਸਾਂ ਦੀ ਸਲੀਬ। ਕੁਝ ਮਿਲਾਪ ਦੇ ਪਲ, ਕੁਝ ਵਿਛੋੜੇ ਦੀ ਚਸਮ।

ਕੁਝ ਦਿਨ ਲੋਅ ਵਰਗੇ, ਤੀਆਂ ਦਾ ਨਿਉਂਦਾ। ਕੁਝ ਡੁੱਬਦੇ ਦਿਨ ਦੀ ਗਹਿਰ ਵਰਗੇ, ਜੋ ਉਦਾਸ ਪਲਾਂ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਜੀਵਨ-ਤਲੀ 'ਤੇ ਧਰਦੇ।

ਦਿਨ ਤਾਂ ਦਿਨ ਹੁੰਦਾ। ਦਿਨ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਰੰਗ, ਕਿਹੜੀਆਂ ਰੁੱਤਾਂ, ਕਿਹੜੇ ਪਹਿਰੇ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀ ਤਹਿਕੀਅਤ ਵਿਚ ਮਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਆਪੋ-ਆਪਣਾ ਨਜ਼ਰੀਆ।

ਦਿਨ ਦੀਵੀਂ ਜਦ ਹਨੇਰ ਪਵੇ, ਖੂਨ ਦੀ ਹੋਲੀ ਖੇਡੀ ਜਾਵੇ, ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਖੁਦਗਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨਾਚ ਹੋਵੇ, ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਨੀਚਤਾ ਦਨਦਨਾਵੇ, ਚੂੜੀਆਂ-ਕਲੀਰੇ ਤਿੱਤਕਣ ਲੱਗ ਪੈਣ ਅਤੇ ਸਿਰ ਦੀ ਸੂਹੀ ਚੁੰਨੀ ਨੂੰ ਚਿੱਟੇਪਣ ਦਾ ਰੁਦਨ ਹੰਢਾਉਣਾ ਪਵੇ ਤਾਂ ਦਿਨ ਭੁੱਬੀ ਰੋਂਦਾ।

ਜਦ ਵਕਤ ਨੂੰ ਸਰਾਪ ਮਿਲਦਾ ਤਾਂ ਦਿਨ, ਰਾਤ ਦੀ ਜੂਨ ਹੰਢਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੁੰਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਕਾਲੇ ਪਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਹੀ ਵਰਤਦਾ ਜਦ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਕਹਿਰ, ਹਰ ਬਸਤੀ ਵਿਚ ਨਾਜ਼ਲ ਹੋ, ਅਣਹੋਣੀਆਂ ਦਾ ਨਾਮਕਰਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ।

ਦਿਨ, ਦਿਨ ਹੀ ਰਹੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਬਚਪਨੀ ਸ਼ਰਾਰਤਾਂ, ਤੋਤਲੇ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਗੁਦਗਦਾਉਂਦੀਆਂ ਅਣਭੋਲ ਬਾਤਾਂ ਅਤੇ ਮਿਲ ਬੈਠ ਕੇ ਮਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸੁਹਾਵਣੇ ਪਲ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਲਾਂ ਦੀ ਸੱਤਰੰਗੀ ਚੁੱਪ ਵਿਚ ਘੁਲੀ ਹੁੰਦੀ ਬੋਲਾਂ ਦੀ ਨਾਦ-ਬਾਣੀ ਜੋ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਦਾ ਸਬੰਧ ਅਤੇ ਸਾਰਥਕਤਾ ਬਖਸ਼ਦੀ।

ਦਿਨ-ਦਿਆਨਤਾ

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ ਆਪਣੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਫਰੋਲਦੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਨਾਦ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਜ਼ਿਕਸ ਜਿਹੇ ਖੁਸ਼ਕ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਾਰਤਕ ਵਿਚ ਕਵਿਤਾ ਜਿਹੀ ਰਵਾਨਗੀ ਹੈ। ਉਹ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਜੁਗਤ ਬੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਾਠਕ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸੁਤੇ ਸਿਧ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਆ ਬਾਤ ਹੈ! ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਕ੍ਰਿਤਘਣਤਾ ਉਤੇ ਅਫਸੋਸ ਜਾਹਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਨ ਦੇ ਅੰਦਰਲੀ ਤੇ ਬਾਹਰਲੀ ਚੁੱਪ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਅੰਦਰਲੀ ਚੁੱਪ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਾਲ ਜੋੜਦੀ ਜਦ ਕਿ ਬਾਹਰਲੀ ਚੁੱਪ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜਦੀ।” ਹਥਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਡਾ. ਭੰਡਾਲ ਨੇ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਨਿਆਮਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, “ਹਰ ਦਿਨ ਨਵਾਂ, ਨਵੀਂ ਰੋਸ਼ਨੀ, ਨਿਵੇਕਲੀ ਧੁੱਪ, ਨਰੋਈ ਅੰਗੜਾਈ, ਨਵੇਂ-ਨਕੋਰ ਚਾਅ ਅਤੇ ਨਵੀਨਤਮ ਦੁਆ ਲੈ ਕੇ ਦਰੀਂ ਪਾਣੀ ਡੋਲਦਾ। ਪਰ ਇਸ ਨਵੀਨਤਾ ਵਿਚੋਂ ਕੀ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਨਕੋਰ, ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਕਰਮ-ਸਾਧਨਾ ਦੇ ਨਾਮ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਔਕਾਤ ‘ਤੇ ਨਿਰਭਰ।” ਕਿੱਡੀ ਸੰਤ ਬਾਣੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, “ਦਿਨ ਦੀਵੀਂ ਜਦ ਹਨੇਰ ਪਵੇ, ਖੂਨ ਦੀ ਹੋਲੀ ਖੇਡੀ ਜਾਵੇ, ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਖੁਦਗਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨਾਚ ਹੋਵੇ, ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਨੀਚਤਾ ਦਨਦਨਾਵੇ, ਚੂੜੀਆਂ-ਕਲੀਰੇ ਤਿੱਤਕਣ ਲੱਗ ਪੈਣ ਅਤੇ ਸਿਰ ਦੀ ਸੂਹੀ ਚੁੰਨੀ ਨੂੰ ਚਿੱਟੇਪਣ ਦਾ ਰੁਦਨ ਹੰਢਾਉਣਾ ਪਵੇ ਤਾਂ ਦਿਨ ਭੁੱਬੀ ਰੋਂਦਾ।” -ਸੰਪਾਦਕ

ਦਿਨ ਦੀ ਬੀਹੀ ਵਿਚ ਚਾਨਣ ਹੋਕਰਾ ਦਿੰਦਾ, ਕੁੰਗਤੇ ਪਲ ਨਿੱਘ ਵਿਚ ਫੜਫੜਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਸੰਦਲੀ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਜੀਵਨ-ਸੋਚ ਦਾ ਸੂਰਜ ਲਿਸ਼ਕੋਰਦਾ।

ਦਿਨ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਮੌਲਣ ਦਾ ਚਾਅ ਮਿਉਂਦਾ, ਨਵੇਂ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਤੇ ਸਫਰਾਂ ਵੰਨੀਂ ਕਦਮ ਅਹੁਲਦੇ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਿਲਾਲੇਖ ਜੀਵਨ-ਇਬਾਰਤ ਬਣਦੇ।

ਦਿਨ ਦੀ ਬੀਹੀ ਵਿਚ ਰਾਤ ਬੀਜਣ ਵਾਲੇ ਤਾਂ

ਨਾ ਹੀ ਰਾਤ ਨੇ ਸਦੀਵ ਰਹਿਣਾ। ਪਲ ਪਲ ਬਦਲੇ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਮੌਸਮ ਵੀ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ। ਜਦ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਸਦੀਵ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਤਾਂ ਜੀਵਨ-ਰਾਹਾਂ 'ਤੇ ਤੁਰਦਿਆਂ ਪੀੜਾਂ, ਦੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਤੰਗੀਆਂ-ਤੁਰਸੀਆਂ ਤੋਂ ਕੀ ਘਬਰਾਉਣਾ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਬਾਣਾ ਪਾਉਣਾ ਅਤੇ ਖੇਤਿਆਂ ਦੀ ਦਸਤਕ ਦਾ ਰੂਪ ਵਟਾਉਣਾ। ਇਕ ਨਿਰੰਤਰ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਸਮਝ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਵਾਲੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸੁੱਚਾ ਨਾਮਕਰਨ।

ਦਿਨ ਦੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਨਿਆਮਤਾਂ ਸਿਰਫ ਨੈਣਾਂ ਵਾਲੇ ਸਮਝ ਸਕਦੇ। ਨੈਣ-ਵਿਹੂਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸੂਰਜ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਬਾਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਅੰਤਰੀਵੀ ਦਿਨ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿਚ ਉਹ ਚਾਨਣ-ਰੱਤੇ ਰਾਹਾਂ ਦਾ ਮਾਰਗ-ਦਰਸ਼ਨ ਮਾਣ ਸਕਣ। ਜੇ ਨੈਣਾਂ ਵਾਲੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰਲੇ ਤੇ ਬਾਹਰਲੇ ਸੂਰਜਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾ, ਜੀਵਨ ਤੋਰ ਨੂੰ ਵਿਉਂਤਣ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦ-ਬੀਹੀ 'ਚ ਸੂਰਜਾਂ ਦੀ ਸੱਦ ਸੁਣੇਗੀ।

ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਦਾ ਤਾਂ ਇਕ ਨਵੀਂ ਉਮੰਗ/ਰੀਝ ਜਿੰਦ ਬਨੇਰੇ 'ਤੇ ਆਸ ਦਾ ਦੀਵਾ ਧਰਦੀ। ਪਰ ਪੈਰੋਂ-ਪੈਰ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਨੂੰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੂਰਜ, ਦਿਨ ਦੀ ਅਲਵਿਦਾਇਗੀ ਦਾ ਸੂਚਕ। ਦਿਨ ਦੇ ਸਫਰ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨਿਆਂ ਲਈ ਡੰਗੋਰੀ ਬਣੇ, ਕਿੰਨਿਆਂ ਦੇ ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ ਅੱਖਰ-ਜੋਤ ਧਰੀ, ਕਿਸ ਦੀ ਸੋਚ-ਜੂਹੇ ਜੀਵਨ ਤਰੰਗ ਭਰੀ ਜਾਂ ਕਿੰਨੇ ਖਾਲੀ ਨੈਣਾਂ ਨੂੰ ਸੁਪਨ-ਰੁੱਤ ਵਰੀ, ਇਸ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਜਰੂਰ ਲਾਉਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਤੁਹਾਡੀ ਕਰਮਯੋਗਤਾ ਨੇ ਹੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ।

ਦਿਨ, ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਰਗੀ ਤੌਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਵਿਚ ਬੱਝੇ, ਖੈਰਾਤਾਂ ਵੰਡਦੇ, ਜੀਵਨ-ਦਾਨ ਦਾ ਹੋਕਰਾ ਦਿੰਦੇ, ਇਕ ਮਸਤ ਫਕੀਰ ਵਾਂਗ ਇਕ ਦਰ ਤੋਂ ਦੂਸਰੇ ਦਰ ਦੀ ਦਸਤਕ ਬਣਦੇ।

ਚੌਂਕੇ ਦੇ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਦਾ, ਵੰਡਦਾ ਨਿਰਮਲ ਹਾਸਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਸਾਡੇ ਬੋਲੀਂ ਸਿੰਮਦਾ, ਡਿਗਿਆਂ ਤਾਈਂ ਦਿਲਾਸਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਵਰਕੇ-ਪਿੰਡੇ ਉਗਮੇ, ਹਰਫੀਂ ਲੋਅ-ਮੜਾਸਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਸਾਡਾ ਕਰਮ-ਧਰਮ, ਬਣ ਜੇ ਬਚਨ-ਬਿਲਾਸਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਠੰਢਤੀ ਪੌਣ ਦਾ ਹਾਣੀ, ਕਰਦਾ ਦੂਰ ਚੌਮਾਸਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਗੇ ਵਿਚ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਬਣੇ ਗਿਆਨ-ਅਭਿਲਾਸਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਵਾਂਗ ਖਲੋਪੜ ਲੱਥਦਾ, ਰੋਵੇ ਸਾਹ ਦਾ ਕਾਸਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਖੇਤੀਂ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਪਲਟੇ ਸਿੱਧਾ ਪਾਸਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਜਿੰਦ ਦੇ ਨਿਰਮਲ ਪਾਣੀ ਘੋਲੇ ਖੰਡ-ਪਤਾਸਾ। ਆ ਸੱਜਣਾ! ਹਰ ਦਿਨ ਦੀ ਜੂਹੇ, ਸੁੱਚੀ ਯੋਗ ਕਮਾਈਏ। ਇਸ ਦੇ ਹਰ ਲਮਹੇ ਦੇ ਪਲੇ, ਸਾਹ-ਸੁਗੰਧਤਾ ਪਾਈਏ।

ਚੜ੍ਹਦਾ ਦਿਨ, ਨਵੀਆਂ ਸੂਰੂਆਤਾਂ, ਨਵੇਂ ਦਿਸਹੱਦਿਆਂ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਦਾ ਅਰੰਭ। ਡੁੱਬਦਾ ਦਿਨ, ਕੀਤੇ ਯਤਨਾਂ, ਮਾਰੀਆਂ ਮੱਲ੍ਹਾਂ, ਹੋਈਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ, ਮਿਲੀਆਂ ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕੱਚਾ-ਚਿੱਠਾ। ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸਾਥ-ਸੰਜੀਵਨੀ ਜਾਂ ਮਿੱਤਰ-ਮਾਰ ਦਾ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ। ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਦੇ ਲੇਖੇ ਜੋਖੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਵਿਉਂਤਣ, ਭੁੱਲਾਂ ਸੁਧਾਰਨ, ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ, ਚਿੰਤਾ ਤੋਂ ਚੇਤਨਾ ਤੀਕ ਦਾ ਸਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੀ, ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦੇ ਨਾਵੇਂ ਨਵੀਆਂ ਉਪਲਬਧੀਆਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਸਿਰਜਦੇ।

ਬੀਤਦਾ ਦਿਨ, ਘੱਟ ਰਹੀ ਉਮਰ ਦਾ ਦਾਸਤਾਵੇਜ਼, ਪਲ ਪਲ ਕਰਕੇ ਵਿਗਾਜ ਰਹੀ ਅਉਧ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ, ਉਮਰ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਦਾ ਖੁਰ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਕੀਰਤੀਮਾਨਾਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ 'ਚ ਇਕ ਦਿਨ ਦੀ ਕਮੀ।

ਦਿਨ ਦਾ ਹਰ ਪਲ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ, ਪਲ ਨੂੰ ਵਿਉਂਤਣ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ਗਾਰ ਵਰਤੋਂ ਹੀ ਜੀਵਨ-ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਰਾਜ਼। ਹਰ ਪਲ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਕਰਨ ਤੇ ਪਾਉਣ ਦੀ ਚਾਹਤ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਵਰਤਣਾ ਹੀ ਗਾਡੀਰਾਹ।

ਹਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਦੋ ਦਿਨ ਅਹਿਮ ਹੁੰਦੇ। ਸੰਸਾਰ 'ਤੇ ਆਮਦ ਦਾ ਦਿਨ ਜੋ ਜਿਉਂਦੇ-ਜੀਅ

**ਇਕ ਦਿਨ ਬਾਗ-ਬਗੀਚੀ ਬਹਿ, ਬਣੇ ਮਹਿਕ ਦਾ ਵਾਸਾ।
ਇਕ ਦਿਨ ਘਰ-ਦਹਿਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਆ ਕੇ, ਡੋਲੇ ਧੁੱਪ ਦਾ ਕਾਸਾ।
ਇਕ ਦਿਨ ਚੌਂਕੇ ਦੇ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਦਾ, ਵੰਡਦਾ ਨਿਰਮਲ ਹਾਸਾ।
ਇਕ ਦਿਨ ਸਾਡੇ ਬੋਲੀਂ ਸਿੰਮਦਾ, ਡਿਗਿਆਂ ਤਾਈਂ ਦਿਲਾਸਾ।
ਇਕ ਦਿਨ ਵਰਕੇ-ਪਿੰਡੇ ਉਗਮੇ, ਹਰਫੀਂ ਲੋਅ-ਮੜਾਸਾ।
ਇਕ ਦਿਨ ਸਾਡਾ ਕਰਮ-ਧਰਮ, ਬਣ ਜੇ ਬਚਨ-ਬਿਲਾਸਾ।
ਇਕ ਦਿਨ ਠੰਢਤੀ ਪੌਣ ਦਾ ਹਾਣੀ, ਕਰਦਾ ਦੂਰ ਚੌਮਾਸਾ।
ਇਕ ਦਿਨ ਉਗੇ ਵਿਚ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਬਣੇ ਗਿਆਨ-ਅਭਿਲਾਸਾ।
ਇਕ ਦਿਨ ਵਾਂਗ ਖਲੋਪੜ ਲੱਥਦਾ, ਰੋਵੇ ਸਾਹ ਦਾ ਕਾਸਾ।
ਇਕ ਦਿਨ ਖੇਤੀਂ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਪਲਟੇ ਸਿੱਧਾ ਪਾਸਾ।
ਇਕ ਦਿਨ ਜਿੰਦ ਦੇ ਨਿਰਮਲ ਪਾਣੀ ਘੋਲੇ ਖੰਡ-ਪਤਾਸਾ।
ਆ ਸੱਜਣਾ! ਹਰ ਦਿਨ ਦੀ ਜੂਹੇ, ਸੁੱਚੀ ਯੋਗ ਕਮਾਈਏ।
ਇਸ ਦੇ ਹਰ ਲਮਹੇ ਦੇ ਪਲੇ, ਸਾਹ-ਸੁਗੰਧਤਾ ਪਾਈਏ।**

ਦਿਨ ਕਦੇ ਮਰਦਾ ਜਾਂ ਡੁੱਬਦਾ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਸਮਾਂ ਤੇ ਸਥਾਨ ਬਦਲਦਾ। ਮਸਤ ਚਾਲ ਤੁਰਦਾ ਰਮਤਾ ਜੋਗੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਜੋਗ ਵਿਚ ਜੀਵਨ-ਜੁਗਤਾਂ ਦਾ ਵਾਸਾ, ਪੈੜਚਾਲ ਵਿਚ ਯੁੱਗ ਜਿਉਂਦਾ-ਹਾਸਾ ਅਤੇ ਰਾਹਾਂ ਲਈ ਚਾਨਣ-ਦਿਲਾਸਾ।

ਇਕ ਦਿਨ ਬਾਗ-ਬਗੀਚੀ ਬਹਿ, ਬਣੇ ਮਹਿਕ ਦਾ ਵਾਸਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਘਰ-ਦਹਿਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਆ ਕੇ, ਡੋਲੇ ਧੁੱਪ ਦਾ ਕਾਸਾ। ਇਕ ਦਿਨ

ਹਰ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰਹਿੰਦਾ ਪਰ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਰੁਖਸਤ ਦਾ ਦਿਨ ਜੋ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਕਰਮ-ਅਮਾਨਤ ਕਾਰਨ ਲੋਕ-ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਵੱਸਦਾ।

ਹਰ ਨਵਾਂ ਦਿਨ, ਨਵੀਂ ਸਵੇਰ, ਨਵੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ, ਨਵੇਂ ਤੁਲ-ਤੁਪਕੇ, ਨਵੀਂ ਸਰਘੀ ਤੇ ਨਵੀਂ ਲੋਅ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ। ਨਵਾਂ ਨਿੱਘ ਲੈ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਕ ਦਿੰਦਾ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਨਰੋਇਆ ਤੇ ਨਿਵੇਕਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦਾ।

ਨਿਆਮਤਾਂ

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ
ਫੋਨ: 216-556-2080

ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਗੁੰਗਾਰਾ ਜਰੂਰ ਭਰਨਾ।

ਦਿਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਧੁੱਪ ਲੈ ਕੇ ਤੁਹਾਡਾ ਦਰ ਖੜਕਾਉਂਦਾ। ਧੁੱਪ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਦਿਨ ਦੇ ਕੀ ਅਰਥ? ਫਿਰ ਤਾਂ ਦਿਨੇ ਹੀ ਰਾਤ।

ਕਈ ਵਾਰ ਸੰਘਣੀ ਧੁੰਦ, ਕਾਲੇ ਬੱਦਲ ਜਾਂ ਬਦਲੇਟੀਆਂ, ਸੂਰਜ ਦੀ ਮੂੰਹ-ਦਿਖਾਲੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦਾ ਪਿੰਡਾ ਰੁਸ਼ਨਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ। ਪਰ ਸੂਰਜ ਤਾਂ ਹਨੇਰਿਆਂ ਦੀ ਜੂਹ ਨੂੰ ਤਾਰ-ਤਾਰ ਕਰ ਚਾਨਣ ਦਾ ਭਰ ਵਗਦਾ ਦਰਿਆ ਬਣ ਹੀ ਜਾਂਦਾ।

ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਦਾ ਤਾਂ ਜੀਵ-ਜੰਤੂ ਆਪਣੇ ਘੁਰਨਿਆਂ/ਆਲਣਿਆਂ 'ਚੋਂ ਚੋਗ ਲਈ ਨਿਕਲਦੇ। ਬਨਸਪਤੀ ਪਿੰਡਾ ਛੰਡਦੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾ-ਧਰਮ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੀਨ ਕਰਦੀ। ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਲਿਸ਼ਕੋਰਦਾ ਸੂਰਜ ਧਰਮ-ਕਰਮ ਦਾ ਮੂਲ-ਮੰਤਰ ਅਲਪਦਾ। ਫਿਜ਼ਾ ਵਿਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਰਾਮ-ਨਾਮ ਅਤੇ ਅੱਲਾ-ਹੁ ਦੀਆਂ ਪਾਕਿ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਚੋਗਿਰਦੇ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਦੀਆਂ।

ਦਿਨ ਦੀ ਆਮਦ, ਕੁੱਕੜ ਦੀ ਬਾਗ, ਘਤਿਆਲ, ਸੰਘ, ਅਜ਼ਾਨ, ਰੱਬੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਬੋਲ ਜਾਂ ਫਕੀਰ ਦੀ ਗਲੀਆਂ ਵਿਚਲੀ ਬਾਹੂ-ਹੁਕ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਜੀਵਨ ਉਸਲਵੱਟੇ ਭਰ ਨਵੇਂ ਹੰਭਲੇ ਨਾਲ ਦਿਨ ਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਹਿੰਦਾ।

ਉਹ ਦਿਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦਾ ਜਿਸ ਦੀ ਜੂਹ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਚਰੇ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਬਰੂਹਾਂ ਵਿਚ ਪੈਰ ਧਰਨ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਤਰਸੇ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸੰਦਲੀ ਪੈੜਾਂ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਵਰਦਾਨ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ, ਇਕਾਗਰਤਾ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਹਾਸਲ ਸੀ।

ਹਰ ਦਿਨ ਦੇ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਕ ਹੋਰ ਦਿਨ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਆਇਆ, ਇਕ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਕੁਝ ਚੰਗੇਰਾ ਕਰਨ ਦਾ, ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਮਿਲਿਆ ਮਿੱਠੇ ਬੋਲਾਂ ਨਾਲ ਰੂਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਸਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖੀ ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਮੋਹਵੰਤੇ ਦੀਵੇ ਜਗਾਉਣ ਦਾ। ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਿਚ ਹਰ ਦਿਨ ਬਿਤਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜੀਵਨ-ਰੁੱਤ ਦਾ ਰਾਮ-ਰਾਗ ਹੁੰਦੇ।

ਦਿਨ ਦੀਆਂ ਰਹਿਮਤਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਖੁਦ ਨੂੰ ਨਾ ਵਰਚਾਓ, ਸਗੋਂ ਦੇਖੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦਿਨ ਦੀਵੀਂ ਚੰਗਿਆਈ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੁ ਕਲਮਾਂ ਲਾਈਆਂ, ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਬੰਦਿਆਈ ਦੇ ਦੀਵੇ ਮਨੁੱਖੀ-ਮਨ ਦੇ ਆਲਿਆਂ ਵਿਚ ਜਗਾਏ ਅਤੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਸੋਚਾਂ 'ਚ ਦਾਨਾਈ ਦਾ ਬੂਟਾ ਲਾਇਆ?

ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਬਾਰਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਤੁਫਾਨ ਆਉਂਦਾ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਬਰਫਬਾਰੀ ਹੁੰਦੀ। ਪਰ ਆਖਰ ਨੂੰ ਚੌਥੇ ਦਿਨ ਤਾਂ ਸੂਰਜ ਜਰੂਰ ਨਿਕਲੇਗਾ ਅਤੇ ਇਕ ਨਵਾਂ ਸਵੇਰਾ ਤੁਹਾਡੇ ਦਰ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਬਣੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਰਖਦੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਖਰੇ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮਸਤਕ ਵਿਚ ਹੀ ਸੂਰਜ-ਰੂਪੀ ਫੁੱਲ ਟਹਿਕਦੇ। ਹਰ ਦਿਨ ਦੀ ਸੂਰੂਆਤ ਬੀਤੇ ਦੀਆਂ ਕੁਸੈਲੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਕੇ ਕਰੋ। ਤੁਹਾਡੀ ਮਨ-ਬੀਹੀ ਵਿਚ ਸੂਰੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਦੇ ਸਦਾ-ਬਹਾਰ ਫੁੱਲ ਖਿੜਨਗੇ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਜੀਵਨ-ਮੁਹਾਂਦਰੇ ਨੂੰ ਸੁਗੰਧੀਆਂ ਨਾਲ ਲਬਰੇਜ਼ ਕਰਨਗੇ।

ਦਿਨ ਨੂੰ ਦਿਨ ਵਾਂਗ ਜੀਓ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕ ਦਿਨ ਨੂੰ ਵੀ ਰਾਤ ਵਾਂਗ ਬਤੀਤ ਕਰਦੇ, ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਰਾਤ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕਰਦੇ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਦਿਨ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਚੰਗੀ ਚੰਗੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਵੇਗੀ।

ਦਿਨ ਦੀ ਮੁਹਾਨ 'ਤੇ ਸੁੱਚੇ, ਸੂਰੇ ਅਤੇ ਸਤਵਰਗੀ ਪਲ ਛਿੜਕਣ ਵਾਲੇ ਹੀ ਦਿਨ-ਰਾਗ ਬਣ, ਹਰ ਹੋਠ ਦੀ ਮੁਸਕਣੀ ਬਣਦੇ। ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਮੁਸਕਣੀ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਾ ਏ। ਅਜਿਹਾ ਕਲਮ ਦਾ ਕਰਮ ਏ!

SUGA BUILDERS & CONSTRUCTION

ITConnectUS Inc.
Innovation. Discovery. Passion

PAN-OCEANIC ENGINEERING CO., INC.
General Contractor (Certified MBE)

Medstar
LABORATORY INC.

ANIL LOOMBA
HOME MORTGAGE
SOLUTIONS
630 435 9226

AJ. SANDHU
US BUSINESS
BROKERS
916 995 0783

NICK GAKHAL
630-688-3570

Holiday Inn
ITASCA

Verandah
Retirement Community

Madhwar productions

ATLANTIC TRAVELS
TRAVEL BEYOND BOUNDARIES

STARZ
ENTERTAINMENT

Present

Star Mantra

CREATIVE LENDING SOLUTIONS
PRAJESH PATEL
630 816 9994

Urbani
starlive

FAMILY AND COSMETIC DENTISTRY
LAKE STREET DENTAL
Keeping families smiling.

DR. HARJINDER KHAIRA
630-894-8008

SAHIL

Resham
ANMOL

Starz
Night

Maddy
SINGH

Nirmal
SIDHU

LIVE IN CONCERT WITH ORCHESTRA
SUKSHINDER SHINDA LIVE

VINAKOM

THE GODDARD SCHOOL
FOR EARLY CHILDHOOD DEVELOPMENT
BLOOMINGDALE, IL.

L.A. TAN

& JENNY JOHAL

Al Motor Sales
(847) 524-5617

Friday, May 11th 2018. 7:30 pm

Atlantis Banquets 1273 N. Rand Rd. Arlington Heights, IL. 60004

VVIP * VIP * \$100 * \$75 * \$55

(DINNER INCLUDED)

FOR SPONSORSHIP & INFO: SAVI SINGH 847 630 4916

**** FOR MORE INFO: PLEASE CALL ****

JASBIR SUGA
708 715 1734

GULZAR SINGH
708 774 2999

BALDEV SALLAN
317 362 5843

SANDY SINGH
847 907 1074

DR. SHAHID BHATII
414 350 5457

PARMINDER SINGH
(GOLDY) 414 736 6580

PAUL KLALIL
269 861 1800

MANI S. ATTAL
847 385 1063

COLDWELL BANKER
RESIDENTIAL BROKERAGE
Rupi Kaur
Real Estate Broker
Direct: 847 222 3671

311CON

hi INDIA

RADIO PARTNER
Desi Junction

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਭਿਆਨਕ ਦੁਖਾਂਤ ਦੀ ਸੁਖਾਂਤਕ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ: ਪੀਪਲੀ ਲਾਈਵ

ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਦੇ 'ਪ੍ਰਤਿਭਾਵਾਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ' ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਸਾਲੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲੜੀ ਵਿਚ ਫਿਲਮ 'ਪੀਪਲੀ ਲਾਈਵ' ਸ਼ੁਮਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਨੁਸ਼ਕਾ ਰਿਜ਼ਵੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਇਹ ਫਿਲਮ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਦਾਕਾਰ ਆਮਿਰ ਖਾਨ ਵੱਲੋਂ ਬਤੌਰ ਨਿਰਮਾਤਾ ਬਣਵਾਈ ਸੀ।

ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ: ਨੱਥਾ (ਓਂਕਾਰ ਦਾਸ ਮਾਣਿਕਪੁਰੀ) ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਮਾਂ (ਫਰੂਖ ਜ਼ਫਰ) ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਲਿਆ ਬੈਂਕ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਨਾ ਮੌਤਨ ਸਦਕਾ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿਲਾਮ ਹੋਣ ਦੀ ਨੋਬਤ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੰਗਾਲ ਹੋਇਆ ਨੱਥਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਛੜਾ ਭਰਾ ਬੁਧੀਆ (ਰਘੁਵੀਰ ਯਾਦਵ) ਇਕ ਲੀਡਰ

ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਅਨੁਸ਼ਕਾ

ਕੋਲ ਫਰਿਆਦ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਲੈਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬੁਧੀਆ ਨੂੰ ਇਹ ਸਕੀਮ ਜਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਨੱਥੇ ਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਨੱਥਾ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਨੱਥੇ ਦਾ ਇਹ ਐਲਾਨ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਤਸਵੀਰ

ਸਮੇਤ ਛਪ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਮੌਸਮ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਚੋਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮੀਡੀਏ ਦੇ ਦਖਲ ਸਦਕਾ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਕੌਮੀ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੀਡੀਏ 'ਤੇ ਛਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਠਿੱਥੀ ਲਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਵਿਚ ਮੀਡੀਆ ਨੱਥੇ ਦੇ ਮਗਰ ਹੱਥ ਧੋ ਕੇ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰੰਗ-ਬਰੰਗੇ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰ ਨੱਥੇ ਨੂੰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਬਹੁਤ ਬੇਝੁੱਕੀ ਹੈ। ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੋਸ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨੀ ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹਾਇਤਾ ਸਿਰਫ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਉਂਦੇ ਨੱਥੇ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸਕੀਮ ਨਹੀਂ।

ਜੋਤ-ਤੋਤ ਦੀ ਇਸ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਇਕ ਸਥਾਨਕ ਲੀਡਰ ਇਕ ਦਿਨ ਨੱਥੇ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਕੇ ਗੁਦਾਮ ਵਿਚ ਲੁਕੇ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਮੀਡੀਆ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਭੱਜ-ਨੱਠ ਵਿਚ ਨੱਥਾ ਭੱਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਥੇ ਹੋਏ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਨੱਥੇ ਨੂੰ ਮਰ ਗਿਆ ਸਮਝ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨੱਥੇ ਦੀ ਮੌਤ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨੇ ਇਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦਾ ਅੰਤ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਚ ਨੱਥੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਤੋਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਿਚ ਵਟ ਜਾਣ ਵਜੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋਏ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਕਾਰਨ ਛੋਟੀ ਕਿਸਾਨੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਜੜ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਭਖਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਛੋਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੰਜੀਦਗੀ ਉਕਾ ਨਹੀਂ ਵਰਤੀ ਗਈ। ਛੋਟੀ ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਉਜਾੜੇ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਆਮ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਨੱਥਾ ਜਿਹੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪਾਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨੱਥਾ ਨਾ ਤਾਂ ਸਿਆਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ (ਸ਼ਾਲਿਨੀ ਵਸਤਾ) ਦੇ ਮਿਹਨੇ ਸੁਣਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਨੱਥੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੌਤ ਦੇ ਐਲਾਨ 'ਤੇ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨੱਥੇ ਦੀ ਬਜਾਏ 'ਅੰਡੇ ਖਾਣ, ਚਿਲਮ ਪੀਣ' ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਿਕਰ ਹੈ। ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਕਮੇਡੀ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੁਹਰਾਓ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਦਮੀ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਨੋਬਤ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬੇਝੁੱਕੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਮੀਡੀਏ ਦੀ ਸਰਕਸ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਨੱਥਾ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਇਕ ਖੁੰਜੇ ਲੱਗ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਨੱਥੇ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾ

ਹੋ ਕੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਖੇਮੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਆਪਸੀ ਪਿਆਰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ।

ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਵਿਚ ਲਟਕਦੇ ਅਗਵਾ ਹੋਏ ਨੱਥੇ ਨੂੰ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਹਾਰ-ਸ਼ਿੰਗਾਰੇ ਹੋਏ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਦਿਖਾ ਕੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਨਸਿਕ ਦਿਵਾਲੀਏਪਨ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਫਿਲਮ ਕਿਸਾਨੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪੈਰੋਡੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ

ਫਿਲਮ 'ਪੀਪਲੀ ਲਾਈਵ' ਦਾ ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼।

ਹੈ। ਕਿਸਾਨੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਇਹ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਤੋਂ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਹੈ। ਕਿਸਾਨੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ, ਤੰਗੀਆਂ ਤੁਰਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਦਰਸ਼ਕ ਨੱਥਾ ਦੇ ਦੁਖਾਂਤ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੁੜਦਾ।

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨੱਥੇ ਦਾ ਪਾਤਰ ਪੀੜਤ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮਸਖਰਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਸਮਕਾਲੀ ਦੁਖਾਂਤ ਦਾ ਗੈਰ ਯਥਾਰਥਕ ਸੁਖਾਂਤਕ ਅੰਤ ਕਰ ਕੇ ਅਸਲੀ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਾਕ ਬਣਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸਾਨੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਇਸੇ ਗੈਰ-ਯਥਾਰਥਕ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕਾਰਨ ਹੀ 'ਪੀਪਲੀ ਲਾਈਵ' ਦਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਉਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਪੱਖੋਂ 'ਪੀਪਲੀ ਲਾਈਵ' ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਡੈਨੀ ਬਾਇਲ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਸਲਮਡੋਗ ਮਿਲੀਨਿਅਰ' ਵਰਗੀ ਹੀ ਹੈ।

ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹਬੀਬ ਤਨਵੀਰ ਦੇ ਨਯਾ ਬਿਏਟਰ ਦੇ

ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰਘੁਵੀਰ ਯਾਦਵ ਜਿਹੇ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਓਸ਼ਨ ਤੇ ਰਾਮ ਸੰਪਤ ਦੇ ਸੰਗੀਤਬੱਧ ਕੀਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਯਥਾਰਥ 'ਤੇ ਤਿੱਖੇ ਵਿਅੰਗ ਕਰਦੇ ਗੀਤ ਵੀ 'ਪੀਪਲੀ ਲਾਈਵ' ਦੀ ਉਗੜ-ਦੁਗੜ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਬੋਝ ਹੇਠ ਦਬ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਨੱਥਾ ਨਾ ਤਾਂ 'ਦੇ ਬੀਘਾ ਜ਼ਮੀਨ' ਦਾ ਸ਼ੁੱਭ

ਬਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚਾਰਲੀ ਚੈਪਲਨ ਦਾ 'ਟ੍ਰੈਪ', ਜੋ ਸਾਰੀ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਮਜ਼ਾਕ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣਦਾ ਵੀ ਅੰਤ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਤਲਖ਼ ਹਕੀਕਤਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। 'ਪੀਪਲੀ ਲਾਈਵ' ਦਾ ਨੱਥਾ 'ਦੇ ਬੀਘਾ ਜ਼ਮੀਨ' ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਸ਼ੁੱਭ ਵਾਂਗ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਾਂ ਨੂੰ ਟੁੰਬਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਵਿਚ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਛੋਟੀ ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਉਜਾੜੇ ਅਤੇ ਮੀਡੀਏ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਨੇ ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਉਜਾੜੇ ਤੇ ਬਿਮਲ ਰਾਏ ਦੀ 'ਦੇ ਬੀਘਾ ਜ਼ਮੀਨ' (1956) ਅਤੇ ਮੀਡੀਏ ਦਾ ਪਾਜ਼ ਖੁੱਲਦੀ ਕੁੰਦਨ ਸ਼ਾਹ ਦੀ 'ਜਾਨੇ ਭੀ ਦੇ ਯਾਰੇ' (1982) ਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਫਿਲਮਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਪੀਪਲੀ ਲਾਈਵ' ਬਹੁਤ ਬੋਝੀ ਫਿਲਮ ਹੈ।

ਅਭੈ ਦਿਓਲ ਦੀ 'ਨਾਨੂ ਕੀ ਜਾਨੂ'

ਅਭੈ ਦਿਓਲ ਆਪਣੀ ਹੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਅਦਾਕਾਰ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਹਰ ਫਿਲਮ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਲ 2016 ਵਿਚ ਆਈ ਫਿਲਮ 'ਹੈਪੀ ਭਾਗ ਜਾਏਗੀ' ਵੀ ਇਸੇ ਰੰਗ ਦੀ ਸੀ।

ਹੁਣ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦਾ ਜਲਵਾ ਫਿਲਮ 'ਨਾਨੂ ਕੀ ਜਾਨੂ' ਵਿਚ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਨਾਇਕਾ ਹੈ ਫਿਲਮ 'ਸਿਟੀਲਾਈਟਸ' ਵਾਲੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਪੱਤਰਲੇਖਾ।

'ਨਾਨੂ ਕੀ ਜਾਨੂ' ਵਿਚ ਅਭੈ ਦਿਓਲ ਵਲੋਂ ਨਾਨੂ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਵਾਸੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ 'ਤੇ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਉਸ ਦਾ ਪੇਸ਼ਾ ਹੈ। ਗੱਲ-ਗੱਲ 'ਤੇ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਜਾਂ ਹਥਿਆਰ ਚਲਾਉਣਾ ਉਸ ਦੀ ਆਦਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ। ਇਕ ਦਿਨ ਨਾਨੂ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਅਜੀਬ ਫੇਰਬਦਲ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਬਦਲਾਓ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਪਰ ਜਦੋਂ ਰੋਜ਼-ਰੋਜ਼ ਘਰ ਵਿਚ ਨਵੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰਨ ਲਗਦੀਆਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਭੂਤ ਨੇ ਡੇਰਾ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਾਨੂ ਦੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਭੂਤ ਨਹੀਂ,

ਭੂਤਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਭੂਤਨੀ ਨੂੰ ਨਾਨੂ ਨਾਲ ਮੁਹੱਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਆਈ ਇਸ ਭੂਤਨੀ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰ ਕੇ ਨਾਨੂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿਚ ਵੀ ਬਦਲਾਓ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਰਮ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲੇ

ਨਾਨੂ ਦਾ ਖੂਨ ਹੁਣ ਠੰਢਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਭੂਤਨੀ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਨਾਨੂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕੀ ਕੁਝ ਵਾਪਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ।

'ਵਾਰ ਛੋੜ ਨਾ ਯਾਰ' ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਫਰਾਜ਼ ਹੈਦਰ ਨੇ ਹੁਣ ਇਹ ਫਿਲਮ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਫਰਾਜ਼ 'ਓਏ ਲੱਕੀ ਲੱਕੀ ਓਏ' ਵਿਚ ਸਹਾਇਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਅਭੈ ਦਿਓਲ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਚੰਗੇ ਸਬੰਧ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਜਦੋਂ ਫਰਾਜ਼ ਨੇ ਅਭੈ ਦਿਓਲ ਨੂੰ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਅਭੈ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਨਾਨੂ ਵਰਗਾ ਕਿਰਦਾਰ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਇਆ।

ਸੋ, ਕੁਝ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਹਾਂ' ਕਹਿ ਦਿੱਤੀ। ਅਭੈ ਦਿਓਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਦੀ ਦਿੱਖ ਗੰਭੀਰ ਕਲਾਕਾਰ ਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਿੱਖ ਵਿਚ ਬਦਲਾਓ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਲਈ 'ਹਾਂ' ਕੀਤੀ। ਅਭੈ ਦਿਓਲ ਅਤੇ ਪੱਤਰਲੇਖਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਮਨੂ ਰਿਸ਼ੀ ਚੱਢਾ, ਰੇਸ਼ਮਾ ਖਾਨ, ਮਨੋਜ ਪਾਹਵਾ, ਰਾਜੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ, ਹਿਮਾਨੀ ਸ਼ਿਵਪੁਰੀ ਤੇ ਸਪਨਾ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਵੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਕਾਜੋਲ ਬਣੇਗੀ 'ਈਲਾ'

ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਜੋਲ ਪੂਰੀ ਕਬੀਲਦਾਰਨੀ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਉਂਜ, ਧਨੁਸ਼ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਵੀ.ਆਈ.ਪੀ.-2' ਆਈ। ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਅਜੈ ਦੇਵਗਨ ਨਾਲ ਸਲਾਹਾਂ ਕਰ ਕੇ

ਕਾਜੋਲ ਹੁਣ ਉਹ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਉਤਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਾਂ 'ਈਲਾ' ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜੈ ਨੇ ਕਾਜੋਲ ਖਾਤਰ ਗੁਜਰਾਤੀ ਨਾਟਕ 'ਕਾਗੜੇ' ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਆਨੰਦ ਗਾਂਧੀ ਤੋਂ ਖਰੀਦ ਕੇ 'ਈਲਾ' ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਧਾਰਿਆ ਹੈ। 'ਈਲਾ' ਮਾਂ-ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਪ੍ਰਦੀਪ ਸਰਕਾਰ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹੀ ਫਿਲਮ ਦੇ ਡਾਇਲਾਗ ਲਿਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਫਿਲਮ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲਾ ਬੰਗਲਾ ਅਦਾਕਾਰ ਰਿਧੀ ਸੇਨ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਕਾਜੋਲ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜੈ ਦੇਵਗਨ ਨੇ

ਹੀ ਉਸ ਨੇ 'ਪਾਰਚਡ' ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਕੰਮ ਦਿਵਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ 'ਕਹਾਨੀ', 'ਭੂਮੀ' ਅਤੇ 'ਚੋਰੰਗਾ' ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਦੇ ਜੋਹਰ ਦਿਖਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਕਾਜੋਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਰੀਅਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 1992 ਵਿਚ ਫਿਲਮ 'ਬੇਖੁਦੀ' ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਹੀ ਸਾਲ 1993 ਵਿਚ, ਉਸ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਬਾਜ਼ੀਗਰ' ਹਿੱਟ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਕਦੀ ਪਿਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਹੁਣ 'ਈਲਾ' ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਭਰਪੂਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

HASDA PUNJAB

VAISAKHI MELA 2018

Saturday May 5th

4.00 pm - 11.30 pm

Plano Civic Center

2000 East Spring Creek Parkway

Plano, TX 75074

For more info:

Billu Benipal (940) 391-4517

Hardip Gurna (510) 299-4747

Bhangra & Giddha

JENNY JOHAL

SUKSHINDER SHINDA

www.HasdaPunjab.net

Grand Sponsors: Haripritam Singh and Aman Singh **Chief Guest:** Karnail Singh and Kamaljit Singh

Diamond Sponsor: Tehsil Singh Dhaliwal; **Proud Sponsors:** Surjit Singh & Kuljit Cheema, Lali Sandhu, Pardeep Garcha, Gurpreet Badiyal, Gursewak Singh, Harvinder Cheema, Satpal Saria, and Gurdev Hayer.

Gold Sponsors: Bawa Truck Repair, Rajinder Singh, Kuldeep Mattu and Akal Construction.

Silver Sponsors: Davinder Benipal, India Palace, Maninder Singh, Raju Heer, Taj Mahal Indian Restaurant, Randhawa Brothers, Trinity Truck Repair, Surinder Thind, Dhesi Brothers and Raman Saini

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ, ਲੈਨਸਿੰਗ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)

4701 Pleasant Grove, Lansing, MI 48910 Ph: 517-272-0231, www.LansingGurdwara.Com

ਲੈਨਸਿੰਗ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਵਿਚ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ, ਇੰਡੀਅਨਾਪੋਲਿਸ, ਸਾਊਥਬੈਂਡ, ਮਿਲਵਾਕੀ, ਡਿਟਰਾਇਟ, ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਜ਼, ਮਸਕੀਗਨ, ਜੈਕਸਨ, ਫਲਿੰਟ, ਸਾਗੀਨਾਅ, ਕੈਲਮਜੂ, ਬੈਟਲ ਕਰੀਕ, ਬੈਂਟਨ ਹਾਰਬਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੂਰ-ਨੇੜੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ

ਮਹਾਨ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ

ਉਪਰੰਤ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 5 ਮਈ 2018

Adado Riverfront Park: 300 N. Grand Ave., Lansing MI 48933. (Downtown Lansing)

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 5 ਮਈ 2018 ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦਾ ਭੋਗ ਸਵੇਰੇ 7.00 ਵਜੇ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਸੰਗਤਾਂ ਅਡੈਡੋ ਰਿਵਰਫਰੰਟ ਪਾਰਕ (300 ਨਾਰਥ ਗਰੈਂਡ ਐਵੇਨਿਊ, ਲੈਨਸਿੰਗ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ 48933) ਵਿਚ ਇਕੱਤਰ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਸੇ ਪਾਰਕ ਤੋਂ ਪਰੇਡ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਅਰੰਭ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰੇਡ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ ਵਿਚ ਚੱਲਣਗੇ। ਪਰੇਡ ਆਪਣੇ ਰੂਟ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਵਾਪਸ ਇਸੇ ਪਾਰਕ ਵਿਚ ਹੀ ਆ ਕੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋਮਲ (ਸਾਬਕਾ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ) ਦੇ ਜਥੇ ਅਤੇ ਢਾਡੀ ਭਾਈ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੱਲੀ (ਮਾਛੀਵਾੜੇ ਵਾਲੇ) ਦੇ ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿਧ ਕੀਰਤਨੀਏ ਤੇ ਕਥਾਵਾਚਕ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਕਥਾ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਢਾਡੀ ਵਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨਗੇ। ਪਰੇਡ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਅਡੈਡੋ ਰਿਵਰਫਰੰਟ ਪਾਰਕ 300 N. Grand Ave., Lansing MI 48933 (Downtown Lansing) 'ਚ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਲੰਗਰ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇਗਾ।

*ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੀ ਸੇਵਾ ਭਾਈ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜਲਾਲਪੁਰ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ
*ਤਾਜ਼ਾ ਜਲੇਬੀਆਂ
*ਗਰਮ ਗਰਮ ਪਕੌੜਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ
*ਧਾਰਮਿਕ ਤਸਵੀਰਾਂ ਤੇ ਪੇਂਟਿੰਗ ਦਾ ਸਟਾਲ ਲੱਗੇਗਾ

ਢਾਡੀ ਜਥਾ ਭਾਈ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੱਲੀ ਮਾਛੀਵਾੜੇ ਵਾਲੇ

ਰਾਗੀ ਜਥਾ ਭਾਈ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋਮਲ

ਗਾਇਕ ਸਰਬਜੀਤ ਚੀਮਾ

ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਗਾਇਕ ਸਰਬਜੀਤ ਚੀਮਾ ਅਤੇ ਗਿੱਧੇ-ਭੰਗੜੇ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨਗੇ

Contacts:

Gurudwara Sahib (517) 272-0231

Ladi Multani (517) 204-4171

S. Balbir Singh (517) 402-1811

S. Kuldip Singh (President)

Ph: 517-402-4910

S. Balbir Singh Habibwal 517-944-0947

ਬੇਨਤੀ ਕਰਤਾ: ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ